

รายงาน
การปฏิรูปการศึกษาระดับ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โดย
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

รายงาน

การปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โดย

ศาสตราจารย์ ธีระ รุญเจริญ Ph.D.

พิมพ์ครั้งแรก

จำนวนพิมพ์

ISBN

พิมพ์ที่

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ปีพุทธศักราช 2542

โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

รายงานนี้เป็นความคิดเห็นทางวิชาการซึ่งเป็นของผู้วิจัย
ส.กศ. ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

คำนำ

ในศตวรรษใหม่ที่กำลังจะมาถึง สังคมโลกกำลังก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งคนในสังคมจำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อปรับเปลี่ยนและก้าวให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะประเทศมหาอำนาจทางซีกโลกตะวันตก ประเทศในซีกโลกตะวันออก และประเทศเพื่อนบ้านของไทยจึงต่างมุ่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อจัดระบบและกระบวนการศึกษาที่เหมาะสมและมีคุณภาพ อันเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชากร คุณภาพชีวิต และความสามารถในการแข่งขัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานนโยบายและวางแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้ทำการศึกษาวิจัยการปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่างๆ ที่ดำเนินการประสบความสำเร็จแล้วรวม 12 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เกาหลี มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ ฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อศึกษาเรียนรู้การปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่าง ๆ และนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิรูปการศึกษาไทย

สำหรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นับเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทย ที่ควรได้รับการเรียนรู้แนวทางและวิธีการพัฒนาที่เป็นภูมิปัญญาของภูมิภาคอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นประเทศที่ขาดแคลนทางด้านทรัพยากร และมีปัญหาอุปสรรคจากลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ แต่ก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา และได้ใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ด้วยการใช้ยุทธศาสตร์และมาตรการต่าง ๆ ในการลงมือปฏิบัติ จนเกิดผลสำเร็จและเห็นผลในระยะเวลานั้น โดยมีการศึกษาที่เป็นหลักปฏิบัติชัดเจนในการบริหารการศึกษาของประเทศ มีการศึกษาภาคบังคับใช้ มีการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ดำเนินการผลิตและอบรมครูให้มีคุณภาพเท่าเทียมกันทั่วประเทศ มีการปฏิรูปอุดมศึกษา โดยใช้นโยบายยุบรวมสถาบันเฉพาะทางต่างๆ ซึ่งสังกัดอยู่หลายกระทรวงมารวมเป็นมหาวิทยาลัยเดียว นอกจากนั้นยังมีการปฏิรูปการศึกษาในด้านอื่น ๆ อีกหลายด้าน ทั้งในด้านการศึกษาเอกชน การศึกษาของชนกลุ่มน้อย การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ขอขอบคุณ ศ. ดร. ธีระ รุญเจริญ เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทเรียน ประสบการณ์ และความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยไว้ในรายงานฯ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรียนรู้ และนำมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไทยให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

สรุปสำหรับผู้บริหาร

I. ความจำเป็นในการปฏิรูป

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศหนึ่งในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่อยู่ในระหว่างการพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ทั้งหมด โดยได้ทุ่มเททรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดทุกด้านปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากมีความจำเป็นหลายประการ ดังนี้

1. เพื่อกระจายการศึกษาไปสู่พลเมืองทุกคน ไม่ว่าเขาเหล่านั้นจะอยู่ห่างไกล บนภูเขาอันสลับซับซ้อน กันดาร เป็นชนกลุ่มใด เพศใด และมีฐานะความเป็นอยู่ยากจนเพียงใด ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาที่เขาได้รับมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

2. เพื่อสร้างความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงทั้งประเทศ เพราะแต่เดิมมาการจัด การศึกษาเป็นหน้าที่ของแขวง (จังหวัดหรือรัฐ) ซึ่งเป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นโดยตรง แต่ความพร้อมด้านต่าง ๆ ความสนใจ และความต้องการต่างกัน ทำให้ผลการศึกษาไม่ทัดเทียมกัน จะจัดการศึกษาได้ดีเฉพาะในแขวงใหญ่ที่เจริญเท่านั้น เช่น กำแพงนครเวียงจันทน์ (เทียบเท่าแขวง) แขวงเวียงจันทน์ แขวงสุวรรณเขต และแขวงจำปาสัก ที่เหลือส่วนใหญ่ประมาณ 14 แขวง ยังมีปัญหาด้านการจัดการศึกษาอยู่มาก

3. เพื่อให้การศึกษาดอบสนองระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงใหม่เป็น “ระบบเศรษฐกิจการตลาด” โดยต้องพัฒนาแนวคิด ความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะที่ดี เพื่อเอื้อและ สนับสนุนระบบเศรษฐกิจใหม่

4. เพื่อจัดการศึกษาพื้นฐานให้กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลเมืองทุกคนควรจะได้รับ การศึกษาอย่างน้อยระดับประถมศึกษา หรืออ่านออกเขียนได้ เพื่อใช้เป็นสื่อในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต อาชีพ และสุขภาพอนามัยสมควรแก่ốtภาพ จึงจำเป็นต้องจัดให้การประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ

5. เพื่อให้การศึกษาเท่าทันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว และสามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าสู่ยุคโลกไม่มีพรมแดน

6. เพื่อให้การศึกษาช่วยปรับความเชื่อและแนวคิดบางอย่าง เช่น การไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา การมีจารีตประเพณีที่ไม่ให้สตรีหรือเด็กหญิงเข้าเรียนหนังสือของชนเผ่าต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ การศึกษาสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ โดยพยายามให้มีสิทธิต่าง ๆ ของสตรีทัดเทียมกับบุรุษ

7. เพื่อให้ “ภาษาลาว” เป็นภาษากลางในการสื่อสารของชนเผ่าทั้งหมดของประเทศ เพื่อประโยชน์ ต่อเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

8. เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารการศึกษาให้เป็นแบบรวมศูนย์ (Centralized) อันจะนำไปสู่ ความเสมอภาคในการศึกษาของท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษา คือ การให้บริการด้านการจัดการศึกษาได้รวดเร็วขึ้น

9. เพื่อปรับปรุงการศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐาน และความเป็นสากลมากขึ้น กอปรทั้งสร้างผู้นำทางการศึกษาที่มีความรู้และความสามารถในระดับสูง

II. เนื้อหาสาระของการปฏิรูป

เพื่อให้เป็นไปตามความจำเป็น และความต้องการดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการของ ส.ป.ป.ลาว จึงได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษารอบด้าน ดังมีเนื้อหาสาระดังนี้

1. การปฏิรูปสามัญศึกษา

เพื่อให้สามัญศึกษาเป็นการศึกษาสำหรับพลเมืองทุกคน และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการปฏิรูปสามัญศึกษาใน 5 ด้านหลัก ๆ คือ

1) การปฏิรูปหลักสูตรสามัญศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดหมายของการศึกษาสายสามัญเป็นไปตามที่กำหนดไว้ สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษา และกรมสามัญและอนุบาลศึกษา ได้สร้างหลักสูตรระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ขึ้นใหม่ตามหลักการ ต่อไปนี้

- (1) เป็นการศึกษาสำหรับปวงชนในชาติ
- (2) เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้พื้นฐานไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน
- (3) เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกในชาติที่เป็นเอกราช มีอธิปไตย มีความสามัคคีในหมู่ปวงชน และมีความเป็นเอกภาพภายในชาติ

และได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่า

“เป็นหลักสูตรเพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีโลกทัศน์วิทยาศาสตร์ มีจิตใจรักชาติ มีน้ำใจสามัคคีกับชนเผ่าอื่น ๆ ภายในชาติ รู้จักจำแนกมิตรและศัตรู มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกในการสร้างตนเองให้เข้มแข็ง รู้จักประสานประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม แสวงหาอาชีพที่ดี มีจิตสำนึกและมีความสามารถในการทำงาน มีสุขภาพแข็งแรง รักสวยรักงาม และเตรียมพร้อมในการมีส่วนร่วมในการ ปกป้องรักษาและสร้างชาติ”

ในหลักสูตรจึงมีการปรับโครงสร้างวิชาใหม่บางวิชา เช่น วิชาโลกอ้อมตัวในระดับประถมศึกษา วิชาเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศในระดับมัธยมศึกษา

2) การปฏิรูปการสอน โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมครูสามัญศึกษาทั่วประเทศให้มีความรู้และทักษะในการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนแบบดาว 5 แฉก (เรียกการสอนแบบดาวห้าแฉก)

3) การปฏิรูประบบเรียนและคู่มือครู มีการเรียบเรียงแบบเรียนตามหลักสูตรใหม่ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นทุกวิชาและทุกชั้น เพื่อแจกจ่ายให้นักเรียนทั่วประเทศเขียน เรียบเรียงคู่มือครูใหม่ เพื่อใช้ในการฝึกอบรม และเป็นคู่มือการสอนตามแนวใหม่ต่อไป

4) การปฏิรูปการบริหารโรงเรียน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนสอดคล้องกับโครงสร้างระบบบริหารการศึกษา และการบริหารหลักสูตรและการสอนที่พัฒนาขึ้นใหม่ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลศึกษา โรงเรียนประถมสมบูรณ์ และโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 2 ระดับทั่วประเทศ ทุกคนได้รับการ ฝึกอบรมการบริหารโรงเรียนเป็นครั้งแรก

5) การปฏิรูปการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนหรืองานวิชาการของโรงเรียนเป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ จึงจัดให้มีหลักสูตรและจัดการฝึกอบรมศึกษานิเทศก์แขวง และศึกษานิเทศก์เมือง เพื่อร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียน

2. การปฏิรูปการฝึกหัดครู

การฝึกหัดครูเป็นภารกิจหลักสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้การผลิตและการอบรมได้มาตรฐาน และมีคุณภาพทัดเทียมกันทั่วประเทศ การปฏิรูปสถาบันการฝึกหัดครูโดยการยุบ รวมให้เหลือน้อยลงและปรับปรุงการบริหาร การสร้างหลักสูตรใหม่เป็นระบบหน่วยกิต และปรับโครงสร้าง-เนื้อหาสาระใหม่ การปรับเปลี่ยนวิธีสอน และการผลิตตำราเรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งศูนย์พัฒนาครูเพื่อปฏิบัติการดังกล่าว โดยได้รับความร่วมมือช่วยเหลือด้านวิชาการและด้านการเงินจาก Asian Development Bank และประเทศ Norway ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ปรับปรุง และยุบรวมโรงเรียนฝึกหัดครูที่มีทั้งประมาณ 59 แห่ง ให้เหลือเพียงวิทยาลัยครู 5 แห่ง และโรงเรียนฝึกหัดครู 3 แห่ง โดยก่อสร้างและปรับปรุงอาคารเรียน อาคารหอพัก หอประชุม และจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ
- 2) สร้างหลักสูตรระดับชาติ เป็นหลักสูตร 8+3 และ 11+1 เป็นหลักสูตรครูประถมศึกษา และหลักสูตร 11+3 สำหรับผลิตครูมัธยมศึกษาตอนต้น โดยปรับเปลี่ยนโครงสร้างวิชา และเนื้อหาวิชาใหม่ เพิ่มสัดส่วนหมวดวิชาครูมากขึ้น
- 3) จัดฝึกอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีสอนของอาจารย์สถาบันการฝึกหัดครูใหม่ทั้งหมด โดยให้เน้นให้สามารถใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้นใหม่ ตลอดทั้งการสอนแบบใหม่ให้เป็นประโยชน์ต่อการสอนนักศึกษาครู
- 4) ผลิตตำราเรียนในวิชาตามหลักสูตรฝึกหัดครูที่สร้างขึ้นใหม่ทุกชั้นและทุกวิชา โดยให้อาจารย์ที่สอนสถาบันการฝึกหัดครูร่วมกันผลิตขึ้น และพิมพ์ใช้ในสถาบันฝึกหัดครู และบางรายวิชาเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

3. การปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา

เนื่องจากสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงรวมอำนาจการบริหารและกำหนดนโยบายไว้ส่วนกลางทั้งๆ ที่เดิมกระจายอำนาจการจัดและการบริหารไว้ท้องถิ่นเป็นหลัก โดยการปฏิรูปโครงสร้าง และระบบบริหารการศึกษาใหม่ และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารโดยการฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหารทุกระดับ ตั้งแต่ระดับส่วนกลาง ระดับแขวง ระดับเมือง และระดับโรงเรียน กอปรทั้งปฏิรูปการบริหารบุคลากรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และได้ออกกฎหมาย และระเบียบการจัดและการบริหารการศึกษาใหม่มากมาย มีการระบุนิติ หน้าที่ความ รับผิดชอบ และวิธีดำเนินการไว้ชัดเจน ในทุกระดับการบริหาร ทำให้การดำเนินการเป็นเอกภาพ และมีระบบแบบแผนดีขึ้น

4. การปฏิรูปอุดมศึกษา

แต่เดิมการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการตั้งสถาบันเฉพาะทาง เช่น ทางการแพทย์ ทางวิศวกรรม ทาง การเกษตร หรือทางการผลิตครู ทำให้มีปัญหาหลายประการ ส.ป.ป.ลาว โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิรูป การศึกษาครั้งใหญ่ โดยการรวมสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางต่าง ๆ ซึ่งสังกัดอยู่หลายกระทรวง มารวมกันเป็น มหาวิทยาลัยเดียว เรียกว่า “มหาวิทยาลัยแห่งชาติ” และปรับปรุงด้านต่าง ๆ หลายอย่าง คือ

- 1) การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารเป็นแบบหลายวิทยาเขต และมีศูนย์กลางการบริหารอยู่ที่ “ดง โดก” ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสร้างครูเวียงจันทน์เดิม
- 2) การปรับปรุงการบริหารเป็นลักษณะการบริหารโดยองค์คณะบุคคล ประกอบด้วย สภามหาวิท-
ยาลัย คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการวิชาการประจำมหาวิทยาลัย
- 3) การปรับปรุงหลักสูตร และสร้างหลักสูตรใหม่ เพื่อนำไปสู่ความเป็นสากล และสอดคล้องกับ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ

5. การปฏิรูปการศึกษาเอกชน

เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล และเพื่อให้การศึกษาขยายได้กว้างขวางเร็วขึ้น ส.ป.ป.ลาวจึง ส่งเสริม และอนุญาตให้เอกชนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของประเทศ โดยสภารัฐมนตรีได้ออกกฤษฎีกา ว่า ด้วยการศึกษาศึกษาครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2533 และได้ออกกฤษฎีกาอีกครั้งหนึ่งเมื่อ พ.ศ. 2538 จาก กฤษฎีกาดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของเอกชนหลายอย่าง ได้แก่

- 1) รัฐส่งเสริมให้เอกชนร่วมลงทุนในการจัดการศึกษา
- 2) การจัดการศึกษาของทั้งภาครัฐและเอกชนต้องอยู่ในระบบการศึกษาแห่งชาติลาว เพื่อรับประกัน ความเป็นชาติ วิทยาศาสตร์ และมหาชน
- 3) ให้ใช้หลักสูตรของหรือหลักสูตรที่ได้รับการอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และให้ใช้ภาษาลาว สอน ยกเว้นวิชาต่างประเทศสำหรับบางวิชา หรือบางโรงเรียนซึ่งมีลักษณะเป็นสากล
- 4) ให้เอกชนจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 ประเภท คือ ในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการ ศึกษาพิเศษ

- 5) ให้จัดทำเอกสารเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนเป็นภาษาลาว หรือแปลเป็นภาษาลาว
- 6) ให้กระทรวงศึกษาธิการ ตรวจสอบ และขึ้นนำโรงเรียน

6. การจัดการศึกษาภาคบังคับ

โดยทั่วไปอาจถือได้ว่า การศึกษาภาคบังคับเป็นการปฏิรูปการศึกษาอย่างหนึ่ง เพราะเป็น ครั้งแรก ที่มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับเมื่อ พ.ศ. 2539 โดยกำหนดให้การศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งมี 5 ปีเป็นการศึกษาภาคบังคับสำหรับพลเมืองทุกคนที่มีอายุระหว่าง 6-14 ปี และให้รัฐและเอกชนมีพันธะในการจัดการศึกษาภาคบังคับ ให้ทุกหน่วยงานของรัฐและสังคมเป็นผู้แทนของรัฐในการปลุกกระตม และอำนวยความสะดวกให้แก่พลเมืองลาวทุกคนให้ได้รับการศึกษาระดับ ประถมศึกษาโดยทั่วถึงกัน จัดหาสถานที่ ครู และเวลาเรียนให้เหมาะสม ให้กระทรวงศึกษาธิการ จัดหาและสร้างโรงเรียนโดยร่วมกับ อำนวยการปกครองท้องถิ่น ให้ใช้หลักสูตรเป็นภาษาลาว และจัดเขตบริการใหม่

7. การปฏิรูปการศึกษาพื้นฐานสำหรับเด็กหญิง และชนกลุ่มน้อย

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึง และให้เด็กหญิงมีโอกาสเรียนได้มากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นฐานสำหรับเด็กหญิง และชนกลุ่มน้อยขึ้น โดยการสร้างโอกาสให้เข้าเรียน สร้างอาคารเรียน อำนวยความสะดวกด้านอุปกรณ์การเรียน สร้างครูสตรี ที่เป็นคนชนเผ่า และส่งเสริมการใช้ภาษาลาวเป็นภาษากลาง แก้ไขปรับปรุงหลักสูตร และอุปกรณ์การเรียนให้สนองความต้องการของเด็กชนเผ่า และวิถีชีวิตในท้องถิ่น

8. การปฏิรูประบบวางแผนการจัดการศึกษา

การปฏิรูประบบวางแผนการจัดการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการจัดให้มีข้อมูล ทางการศึกษาที่เหมาะสม และสะดวกต่อการวางแผน และการบริหารที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินกิจกรรมต่อไปนี้

- 1) พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหาร (Management Information System) เพื่อ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการศึกษา
- 2) จัดทำแผนที่ทางการศึกษาใหม่ (School-mapping) เพื่อใช้ในการวางแผนการศึกษา ในแต่ละท้องถิ่น
- 3) จัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่สารสนเทศ และวางแผนการศึกษาในทุกระดับบริหาร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค รวมทั้งสร้างแผนที่ทางการศึกษา
- 4) ประสานการเก็บข้อมูลกับกรมที่เกี่ยวข้อง โดยส่งเสริมให้กรมเหล่านั้นจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารของตนเอง
- 5) จัดทำดัชนีการวางแผน และการประเมินผลการจัดการศึกษา

- 6) จัดทำระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในกระทรวงศึกษาธิการ
- 7) จัดทำสถิติและรายงานการศึกษาประจำปี และประจำปีทุก 5 ปี

9. การปฏิรูปการศึกษานอกระบบโรงเรียน

เนื่องจากอัตราการเข้าเรียนก่อนและเมื่อเริ่มเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปี พ.ศ. 2518 ใหม่ ๆ อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ประชาชนจำนวนมากที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ และเพื่อฝึกอาชีพขั้นต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดโครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- 1) จัดการฝึกอบรมประชาชนในเขตต่างๆ ที่ด้อยโอกาส เช่น ผู้หญิง ชนเผ่าต่าง ๆ ให้ได้รับการศึกษาและฝึกอาชีพ เพื่อนำไปพัฒนาครอบครัวและชุมชน
- 2) ตั้งโรงเรียนชนเผ่าเป็นศูนย์การศึกษาสำหรับประชาชนในเขตภูเขา
- 3) ฝึกอบรมครูอาสาสมัครสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั่วประเทศเพื่อปฏิบัติการลงล่างการไม่รู้หนังสือ และการฝึกอาชีพพื้นฐานง่าย ๆ

10. การปฏิรูปอาชีวศึกษา

การที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจเป็นเศรษฐกิจ การตลาด และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีมาก และเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อสนองต่อความต้องการ แรงงานระดับกึ่งทักษะ และระดับทักษะในสาขาต่างๆ กระทรวงศึกษาธิการจึงดำเนินการปฏิรูปอาชีวศึกษา โดยได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากองค์การสากล ต่างประเทศ และองค์กรเอกชน จากภายนอก โดยดำเนินการดังนี้

- 1) คาดคะเนความต้องการกำลังคนระดับนี้ใน 15-20 ปีข้างหน้า
- 2) ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรใหม่ รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ให้เหมาะสม และทันสมัย
- 3) จัดหาและพัฒนาอาจารย์โดยการศึกษาอบรมทั้งในและต่างประเทศ
- 4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนใหม่ โดยให้สัมพันธ์กับการผลิต และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เพื่อยกระดับคุณภาพการผลิต
- 5) ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยด้านวิทยาศาสตร์เทคนิค
- 6) ปรับปรุงการบริหารอาชีวศึกษา โดยให้อาชีวศึกษาขั้นต้น และชั้นกลางอยู่ในความรับผิดชอบ ของแผนกศึกษาประจำแขวง และให้ส่วนกลางจัดเฉพาะการผลิตช่างเทคนิคชั้นสูงเท่านั้น

III. ยุทธศาสตร์การปฏิรูป

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) มีกระบวนการเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษา

คณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคและสภารัฐมนตรีได้กำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2530-2543 เมื่อเดือนมิถุนายน 2530 โดย:

- 1) กำหนดยุทธศาสตร์ตามทัศนะของผู้นำ และบริบทที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดจุดหมายพื้นฐาน 5 ประการ คือ
 - การจัดตั้งโรงเรียนเด็ก และโรงเรียนอนุบาลศึกษา
 - การปฏิรูปสามัญศึกษา
 - การขยายอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย
 - การขยายการศึกษาในเขตภูเขา
 - การพัฒนารัฐกรการศึกษา
- 3) กำหนดมาตรการในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์
- 4) กำหนดทิศทางในการปฏิรูปการศึกษาระยะแรก

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่าง พ.ศ. 2536-2543

โดยคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค เมื่อเดือนกันยายน 2536 โดย:

- 1) กำหนดแนวคิด จุดหมาย และทิศทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน 6 ด้าน และ ด้านการศึกษาเป็น 1 ใน 6 ด้านนั้น
- 2) กำหนดจุดหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษา โดยมุ่งยกระดับความรู้ของพลเมืองทุกหมู่เหล่า เผ่าชน

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดแผนปฏิรูปการศึกษาด้านต่าง ๆ โดย:

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- 2) กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติในแต่ละระดับ และแต่ละสาย
- 3) ระบุเนื้อหาสาระที่จะดำเนินการ
- 4) จัดทำโครงการต่าง ๆ
- 5) จัดทำรายละเอียดในโครงการ
- 6) กำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
- 7) แต่งตั้งคณะชี้นำ คณะประสานงาน และคณะดำเนินการตามโครงการ

IV. ผลสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา

นี้

การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) ประสบความสำเร็จในแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านสามัญศึกษา:

- (1) ทำให้มีหลักสูตรทุกระดับที่ทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม
- (2) ทำให้การสอนมีแบบแผนชัดเจนขึ้น และนักเรียนมีแบบเรียนใช้
- (3) ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการศึกษาอบรมด้านการบริหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน
- (4) มีการก่อสร้างอาคารในโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน และได้ซ่อมแซมของเก่า สะดวกต่อการเรียนการสอนมากขึ้น

2) ด้านการฝึกหัดครู:

- (1) ทำให้การฝึกหัดครูเป็นมาตรฐาน และคุณภาพทัดเทียมกันทั่วประเทศ
- (2) มีหลักสูตร และการสอนแบบใหม่ที่ดีขึ้นเป็นระบบสากล และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ
- (3) มีอาคารสถานที่ที่ดีขึ้น สะดวกต่อการจัดการศึกษา

3) ด้านโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา

- (1) โครงสร้างการบริหาร และระบบบริหารการศึกษาได้รับการปรับรื้อใหม่ สอดคล้อง กับแนวนโยบายและง่ายต่อการปฏิบัติ
- (2) ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับได้รับการพัฒนาด้านการบริหาร และการอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา
- (3) การได้มีกฎหมายการศึกษา เพื่อเป็นหลักปฏิบัติได้ชัดเจนและง่ายขึ้น

4) ด้านการอุดมศึกษา:

- (1) สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีเพียงแห่งเดียว ทำให้มีเอกภาพ และได้มาตรฐานดีขึ้น
- (2) มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
- (3) มีการเพิ่มคณะวิชา และปรับปรุงการบริหาร

5) ด้านการศึกษาภาคบังคับ:

มีการประกาศใช้การศึกษาภาคบังคับเป็นครั้งแรก ทำให้อัตราการเข้าเรียนระดับต่าง ๆ สูงขึ้น

6) ด้านการศึกษาเอกชน:

ทำให้เอกชนมีส่วนแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษา และการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคลมากขึ้น

7) ด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อการวางแผนและการบริหาร:

- (1) การจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารได้ครบถ้วน ตามความจำเป็นในการวางแผน และบริหารมากขึ้น
- (2) พนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับระบบข้อมูลข่าวสารและการวางแผนได้รับการพัฒนามากขึ้นในทุกระดับการบริหาร
- (3) ทำให้มีแผนที่ทางการศึกษา สะดวกต่อการวางแผนในแต่ละท้องถิ่น
- (4) ทำให้มีข้อมูลศึกษาอ้างอิงมากขึ้น

8) ด้านการศึกษาพื้นฐานของเด็กหญิงและชนกลุ่มน้อย:

- (1) เด็กหญิงและชนกลุ่มน้อยมีโอกาสในการศึกษา และการอาชีพเพิ่มขึ้น
- (2) คุณภาพการศึกษาพื้นฐานของผู้ด้อยโอกาสได้รับการยกระดับดีขึ้น

9) ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน:

ทำให้พลเมืองมีการอ่านออกเขียนได้มากขึ้น โดยเฉพาะอายุระหว่าง 15-40 ปี และได้รับการฝึกอาชีพพื้นฐานและการรักษาสุขภาพอนามัยต่าง ๆ

10) ด้านอาชีวศึกษา:

- (1) ทำให้มีช่างระดับกลางมากขึ้น สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจ
- (2) มีหลักสูตร และเครื่องมือในการศึกษาเล่าเรียนดีขึ้น
- (3) อาคารสถานที่ได้รับการปรับปรุง และก่อสร้างให้ดีขึ้น

V. แนวคิดประกอบการปฏิรูปการศึกษาของไทย

แนวการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศในหลักการใหญ่ ๆ จะไม่แตกต่างกัน แต่รายละเอียดย่อมแตกต่างกันออกไปตามสภาพปัญหา และความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดทั้ง การเมืองของแต่ละประเทศ การปฏิรูปการศึกษาของ ส.ป.ป.ลาวอาจจะสามารถนำมาประกอบเป็น บทเรียนในการปฏิรูปการศึกษาของไทยไม่มากนักน้อย อาทิเช่น

- (1) การจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพดีจะต้องมีเอกภาพ ทั้งในด้านบริหารและนโยบาย
- (2) สภาพเศรษฐกิจและสังคม ตลอดทั้งระบบการเมืองจะเป็นฐานหลักในการจัดการศึกษา
- (3) การจัดการศึกษาต้องเป็นการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรทุกด้าน กลุ่มคนทุกฝ่าย ร่วมมือช่วยเหลือ และสนับสนุน
- (4) การใช้องค์คณะบุคคลประกอบการตัดสินใจ ย่อมชอบด้วยหลักการและเหตุผล
- (5) การจัดการศึกษาทุกระดับย่อมต้องมีมาตรฐานรวมเป็นแบบเดียวกัน
- (6) ระบบการกำกับ ติดตาม นิเทศ (Monitoring System) มีส่วนสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษา
- (7) กลุ่มต้อยโอกาส และมีปัญหาสมควรได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษ
- (8) เงื่อนไขความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา ย่อมต้องอาศัยความเอาใจใส่ของผู้นำประเทศ นักการศึกษา และประชาชนทุกคน

คำชี้แจงของผู้วิจัย

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศเล็กที่กำลังอยู่ในระยะปรับปรุงและ พัฒนา ประเทศรอบด้าน โดยเฉพาะช่วงมีนโยบายเปิดกว้าง เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจเป็นระบบตลาดเสรี ทำให้ต้องเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพัฒนาการศึกษาเป็นการใหญ่ กอปรทั้งก่อนสถาปนาประเทศเป็นสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว พ.ศ. 2518 ต้องตกอยู่ในท่ามกลางการสู้รบทั้งกับต่างชาติ และฝ่ายต่าง ๆ ในชาติด้วยกันเอง ทำให้การศึกษาหยุดชะงัก

ท่ามกลางความขาดแคลนทรัพยากรรอบด้าน สภาพที่ตั้งและลักษณะภูมิประเทศไม่อำนวย อาชีพ ของประชากรอยู่ในวงจำกัดทั้งๆ ที่มีประชากรไม่มากนัก แต่มีความยากจนมาก อัตราการเพิ่มพลเมืองสูง การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ได้ไม่มากนัก เครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่ เป็นสินค้านำเข้า ซึ่งทำให้ขาดดุลการค้ามากมาย

รัฐบาลพิจารณาเห็นว่า การที่จะเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ดั่งนั้น จำเป็นต้องพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เป็นการใหญ่ จึงมีแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกด้าน ทั้งด้านพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือรัฐ ากร ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านประเพณีวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องรับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยกำหนด ยุทธศาสตร์การศึกษา และวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษา โดยการจัดทำโครงการ พัฒนาการศึกษารอบด้าน ซึ่งนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาด้านต่าง ๆ

การจัดทำรายงานการปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวฉบับนี้ ส่วนใหญ่ ได้ ข้อมูลมาจากเอกสารของทางการที่เป็นภาษาลาวเป็นหลัก ซึ่งต้องแปล มีข้อเขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษบ้าง และได้อาศัยประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ที่ได้ไปเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาภายใต้ความร่วมมือช่วยเหลือของธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) และประเทศ Norway ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2538 และเป็นผู้เชี่ยวชาญโครงการปกครองและคุ้มครองการ ศึกษา โครงการพัฒนาการศึกษา (Education Development Project) ภายใต้ความร่วมมือช่วยเหลือจาก World Bank และประเทศ Switzerland ระหว่าง พ.ศ. 2538-2541 กอปรทั้งได้รับความช่วยเหลือจากท่านบุญ ถอง วิไซสีก อดีตอธิบดีกรมสามัญและอนุบาลศึกษามากกว่า 20 ปี และท่านยาเซง รองอธิบดีกรมจัดตั้ง และพนักงาน ที่ได้ช่วยหาเอกสาร และให้คำแนะนำหลายอย่าง ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะท่านเลขาธิการ ที่ได้ สนับสนุนงบประมาณการวิจัย และให้คำแนะนำต่าง ๆ และขอขอบคุณ ดร.สิริพร บุญญานันต์ คุณ นิรมล กิตติวิบูลย์ และคุณโชติกา วรรณบุรี ที่ให้ความช่วยเหลือหลายอย่าง

การวิจัยครั้งนี้อาจจะไม่สมบูรณ์เต็มที่ ผู้วิจัยยินดีรับคำติชมทุกอย่าง แต่หวังว่ารายงาน การวิจัย ฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์มากพอสมควร

ธีระ รุญเจริญ

(ศาสตราจารย์ธีระ รุญเจริญ)

สารบัญ

	หน้า
สรุปสำหรับผู้บริหาร	ii
คำชี้แจงของผู้วิจัย	xiii
ข้อมูลย่อของ ส.ป.ป.ลาว	xvii
บทที่ 1 บริบทและสภาพทั่วไปทางการศึกษา	1
1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์	2
1.2 การเมืองการปกครอง	3
1.3 เศรษฐกิจ	4
1.4 ประชากรและสังคม	7
1.5 สภาพการศึกษาโดยทั่วไป	9
1.5.1 สภาพแวดล้อมทางการศึกษา	9
1.5.2 พัฒนาการทางการศึกษา	10
1.5.3 โครงสร้างของระบบการศึกษาและระบบบริหารการศึกษา	15
1.6 สรุป	17
บทที่ 2 ยุทธศาสตร์การศึกษาและการปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	19
2.1 ยุทธศาสตร์การศึกษา	20
2.1.1 ความเห็นของท่านไคสอน พมวิทาน	20
2.1.2 ทิศทางยุทธศาสตร์	21
2.1.3 วิธีการยุทธศาสตร์	22
2.1.4 ทิศทางการดำเนินการช่วงแรก 5 ปี	25
2.2 การปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ ส.ป.ป.ลาว	27
2.2.1 สภาพและปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน	27
2.2.2 หลักการ จุดหมายและทิศทาง	29
(ก) ด้านเกี่ยวกับพนักงานเจ้าหน้าที่	31
(ข) ด้านการศึกษา	33
(ค) ด้านการพัฒนาแรงงาน	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
(ง) ด้านวัฒนธรรม	36
(จ) ด้านสาธารณสุข	37
(ฉ) ด้านการพัฒนาชาวหนุ่มสาว	39
2.2.3 มาตรการการปฏิบัติตามมติเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	40
2.3 แผนการปฏิรูปการศึกษา	42
2.3.1 ความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา	43
2.3.2 แผนการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา	48
(ก) ทิศนะและแนวทางนโยบาย	49
(ข) แผนพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต	49
2.3.3 จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ และผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ	55
2.3.4 ข้อจำกัดในการปฏิบัติตามแผนและโครงการ	63
2.3.5 มาตรฐานในการปฏิบัติตามแผนและโครงการ	64
2.3.6 การแต่งตั้งคณะชี้แนะ คณะประสานงาน และคณะปฏิบัติโครงการ	65
บทที่ 3 การปฏิรูปการศึกษาเฉพาะด้าน	67
3.1 การปฏิรูปการศึกษาระดับสามัญศึกษา	68
3.2 การปฏิรูปการฝึกหัดครู	77
3.3 การปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา	82
3.4 การปฏิรูปอุดมศึกษา	92
3.5 การปฏิรูปการศึกษาเอกชน	95
3.6 การจัดการศึกษาภาคบังคับ	97
3.7 การปฏิรูปการขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นฐานสำหรับเด็กหญิง และชนกลุ่มน้อย	100
3.8 การปฏิรูประบบการวางแผนการจัดการศึกษา	101
3.1 การปฏิรูปการศึกษานอกระบบโรงเรียน	102
3.2 การปฏิรูปอาชีวศึกษา	104

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิรูปการศึกษา	107
4.1 สภาพทั่วไป	107
4.2 สภาพปัญหาการจัดการศึกษา	108
4.3 การปฏิรูปการศึกษา	109
4.4 ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา	111
4.5 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิรูปการศึกษา	119

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การเปรียบเทียบและแนวคิดเพื่อประกอบการปฏิรูปการศึกษาไทย	123
5.1 สรุปเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษา	123
5.2 แนวคิดเพื่อประกอบการปฏิรูปการศึกษาไทย	132
5.3 สรุป	134
เอกสารอ้างอิง	135
ภาษาลาว	135
ภาษาไทย	134
ภาษาอังกฤษ	137
ประวัติผู้วิจัย	139

ข้อมูลย่อของ ส.ป.ป.ลาว

ลำดับที่	รายละเอียดเนื้อหาสาระ	ส.ป.ป.ลาว
1	ที่ตั้ง -พื้นที่ -ลักษณะพื้นที่	236,800 ตารางกิโลเมตร เทือกเขาประมาณ 80% และ ที่ราบ 20%
2	ประชากร -จำนวนประชากร (พ.ศ. 2540) -ความหนาแน่นของประชากร -อายุเฉลี่ย -อัตราเพิ่มของประชากร	ประมาณ 4.60 ล้านคน ประมาณ 16 คน/ตารางกิโลเมตร ประมาณ 51 ปี ระหว่าง 2.5-2.9% ต่อปี
3	รายได้เฉลี่ยต่อหัว (พ.ศ. 2540)	350 US dollars ต่อปี
4	อาชีพ -เกษตรกรรมในครัวเรือน -อุตสาหกรรม -อื่น ๆ	85% 9% 6%
5	ศาสนา -พุทธศาสนา -อื่น ๆ	85% 15%
6	ระบบเงิน -ใช้เงินเป็น -อัตราแลกเปลี่ยน (2541)	กีบ (Kip) ประมาณ 4,350 กีบต่อ 1 ดอลลาร์
7	สังคม -สังคมเมือง (Urbanization) -สังคมชนบท (Rural)	15.9% 84.1%

บทที่ 1

บริบทและสภาพทั่วไปทางการศึกษา

บริบททางการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไม่ว่าจะเป็นลักษณะที่ตั้ง และสภาพภูมิศาสตร์ องค์ประกอบของประชากร สภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศเป็นอย่างมาก กล่าวคือตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีทางออกสู่ทะเลโดยตรง และพื้นที่ประกอบด้วยเทือกเขาสลับซับซ้อน ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 80% ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ทำให้ประชาชนมีอาชีพจำกัด ความยากจนเกิดขึ้นทั่วไป ยิ่งประชากรประกอบด้วยชนเผ่าต่างๆ มากกว่า 50 เผ่า และมีความแตกต่างในเรื่องจารีตประเพณี และความเชื่อถือ อยู่อย่างกระจัดกระจาย เป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย ยิ่งทำให้การจัดการศึกษายากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจใหม่เป็นเศรษฐกิจการตลาด (Market economy) ทำให้เกิดความจำเป็นในการปฏิรูป หรือปรับเปลี่ยนแนวการจัดการศึกษา ในทุกๆ ด้าน เพราะจะต้องให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

สภาพทางภูมิศาสตร์

1. ลักษณะทั่วไป

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีเนื้อที่ประมาณ 236,800 ตารางกิโลเมตร และ 80% ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นภูเขาและที่ราบสูง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ทางภาคเหนือ และภาคตะวันออก ประกอบด้วย ภูเขาหินเป็นเกือบทั้งหมด ส่วนที่ราบมีอยู่ตามลุ่มแม่น้ำโขง และสาขาของแม่น้ำโขงเท่านั้น ซึ่งทอดยาวจากเหนือมาใต้ด้วยเหตุนี้ภูมิฐานของ ส.ป.ป.ลาว จึงมีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเล โดยเฉลี่ย ระหว่าง 500-700 เมตร

1) อาณาเขต

ทิศเหนือ	จดประเทศเมียนมา จีน และเวียดนาม
ทิศใต้	จดประเทศกัมพูชา
ทิศตะวันออก	จดประเทศเวียดนาม
ทิศตะวันตก	จดประเทศไทย

ลักษณะที่ตั้งจึงไม่มีทางออกทะเล และต้องผ่านประเทศเพื่อนบ้านจึงจะออกทะเลได้ การติดต่อและค้าขายแลกเปลี่ยนกับประเทศภายนอกจึงเป็นเรื่องค่อนข้างลำบาก ซึ่งส่วนใหญ่จะติดต่อ ค้าขายโดยผ่านทางประเทศไทยเป็นสำคัญ

2) ภูมิอากาศ

ตั้งอยู่ในเขตร้อน มีอุณหภูมิค่อนข้างสูง โดยเฉลี่ยระหว่าง 25-26 องศาเซลเซียส โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมหนาวและแห้งแล้ง และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมร้อนและชุ่มชื้น นำฝนมาตก ดังนั้นจึงมีเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูแล้ง และฤดูฝน

3) ทรัพยากร

ส.ป.ป.ลาวมีพื้นที่ปกคลุมไปด้วยป่าไม้ ประมาณ 47% ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่เขตที่ราบแม่น้ำ มีทั้งป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณ และป่าชายทุ่ง

แร่ธาตุที่สำคัญเป็นแร่เหล็ก ทองแดง ทองคำ สังกะสี ตะกั่ว น้ำมัน ถ่านหิน และเกลือ เป็นต้น แต่ยังไม่ได้ทำเป็นอุตสาหกรรมแต่อย่างใด

4) การคมนาคมและขนส่ง

ถนนที่สำคัญ ได้แก่ เส้นทางหมายเลข 13 ซึ่งยาวจากเหนือมาใต้ คือจากหลวงพระบางมายังจำปาสัก นอกนั้นก็เส้นทางหมายเลข 1 ติดต่อกับจีน เส้นทางหมายเลข 7 ผ่านเชียงขวางไปยังประเทศเวียดนาม เส้นทางหมายเลข 8 จากบลิดำไซไปยังเวียดนาม และเส้นทางหมายเลข 9 จากสุวรรณเขตไปยังเวียดนาม นอกจากนี้ก็มีเส้นทางจากจำปาสัก มายังประเทศไทย ที่ช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี

การคมนาคมและขนส่งทางน้ำ ก็สามารถใช้ได้ แต่ไม่สะดวกนักก็ได้ดีเฉพาะฤดูฝน และใช้มากในแม่น้ำโขง และสาขาของแม่น้ำโขงบางสาย

การคมนาคมและขนส่งทางอากาศ สะดวกกว่าทางบก และทางน้ำ แต่ส่วนใหญ่เป็นเครื่องบินเล็ก เชื่อมระหว่างแขวง (จังหวัด) ต่าง ๆ

2. การเมืองการปกครอง

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป.ลาว) มีการปกครองแบบสาธารณรัฐ โดยถือเอาแต่ละแขวง (จังหวัด) เป็นเหมือนรัฐหนึ่ง โดยใช้ระบบพรรคเดียว คือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2534 ตามมติตกลงของประธานสภาประชาชนสูงสุด โดยมีประธานประเทศ (เทียบเท่าประธานาธิบดี) เป็นผู้ออก “รัฐดาร์ส”

ในรัฐธรรมนูญมี 10 หมวด และ 80 มาตรา แบ่งอำนาจการปกครองออกเป็น 3 ส่วน คือ สภาแห่งชาติ, รัฐบาล และองค์การตุลาการ

สภาแห่งชาติ เป็นองค์การผู้แทนประชาชนโดยการเลือกตั้งตามหลักการทั่วไป, ความเสมอภาคโดยตรง และให้การลงคะแนนเสียงเป็นความลับ เป็นองค์การนิติบัญญัติมีสิทธิติดกลงในปัญหาพื้นฐานของประเทศ ทั้งเป็นองค์การติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการขององค์การบริหารและตุลาการ ซึ่งกำหนดสิทธิ และหน้าที่ไว้ชัดเจน มีวาระ 5 ปี และองค์การและบุคคลที่มีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย ประกอบด้วย ประธานประเทศ คณะประจำสภาแห่งชาติ รัฐบาล ศาลประชาชนสูงสุด อธิการประชาชน และองค์การจัดตั้งมหาชนชั้นศูนย์กลาง

รัฐบาล เป็นองค์การบริหารของรัฐ ทำหน้าที่บริหารด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม ป้องกันชาติ รักษาความสงบ และการต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และประธานคณะกรรมการเทียบเท่ากระทรวงมีวาระ 5 ปี ให้สภาแห่งชาติมีอำนาจลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล หรือบุคคลโดยบุคคลหนึ่งในคณะรัฐบาลได้ ให้มีการปกครองท้องถิ่นประกอบด้วยแขวง (จังหวัด) กำแพงนครเวียงจันทน์ เมือง (อำเภอ) และบ้าน มีเจ้าแขวง เจ้าเมือง และนายบ้านเป็นหัวหน้าในแต่ละระดับ

องค์การตุลาการ ประกอบด้วยศาลประชาชน และองค์การอัยการประชาชน

“ศาลประชาชน” เป็นองค์การพิพากษาของรัฐ ประกอบด้วยศาลประชาชนสูงสุด ศาลประชาชนแขวง หรือกำแพงนคร ศาลประชาชนเมือง และศาลทหาร

“องค์การอัยการประชาชน” ประกอบด้วย องค์การอัยการประชาชน องค์การอัยการประชาชนแขวง กำแพงนครเวียงจันทน์เมือง และองค์การอัยการ

ทหาร เป็นองค์การตรวจตราการเคารพกฎหมายในทุกองค์การของรัฐ องค์การ
จัดตั้งมหาชน องค์การจัดตั้งสังคม องค์การบริหารท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ รัฐกร
(ข้าราชการ) และพลเมือง

ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แบ่งการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 18 แขวง หรือเทียบเท่า ประกอบด้วย กำแพงนครเวียงจันทน์ แขวงจำปาสัก แขวงอัตตะปือ แขวงเซกอง แขวงสาละวัน แขวงสุวรรณเขต แขวงคำม่วน แขวงบอลิคำไซ เขตพิเศษไซสมบูนร์ แขวงเวียงจันทน์ แขวงเชียงขวาง แขวงหัวพัน แขวงหลวงพระบาง แขวงอุดมไซ แขวงบ่อแก้ว แขวงหลวงน้ำทา แขวงไซยะบูลี และแขวงพงสาลี โดยแต่ละแขวงแบ่งออกเป็นเมือง และเมืองแบ่งออกเป็นหมู่บ้าน (ก่อนหน้านี้นี้มีตาแสง ซึ่งเป็นองค์การระดับตำบล)

3. เศรษฐกิจของ ส.ป.ป.ลาว

1) สหประชาชาติได้กำหนดให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอยู่ในกลุ่มที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด จะเห็นได้จากรายได้ต่อหัวของประชากรในปี พ.ศ. 2532 เพียง 180 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อปี ตามปกติกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะมีมากแถบลุ่มแม่น้ำโขงส่วนที่เป็นชายแดนติดต่อกับประเทศไทยเป็นหลัก

ส.ป.ป.ลาว อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรแหล่งน้ำ, ป่าไม้ และแร่ธาตุ หลายชนิดแต่ยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตกระแสไฟฟ้า และการชลประทานสูง ซึ่งสามารถนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตด้านอาหาร และการปลูกพืชได้

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในวันที่ 2 ธันวาคม 2518 ส.ป.ป.ลาว ได้ใช้แผนพัฒนาฉบับแรก ปี พ.ศ. 2520-2523 ซึ่งส่วนใหญ่ยังเน้นหนักในด้านการทหาร เนื่องจากเพิ่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองไม่นาน แผนพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่งเริ่มต้นอย่างจริงจัง ใน ปี พ.ศ. 2524 เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2524-2528) โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อสามารถพึ่ง ตนเองได้ในด้านอาหาร รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะถนนหนทาง ไฟฟ้า การสาธารณสุข และการศึกษา นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมในชนบท เพื่อขยายการส่งออก อย่างไรก็ตาม ผลการพัฒนา ปรากฏว่า มาตรฐานการครองชีพยังคงอยู่ในระดับต่ำ ประชาชนมีรายได้พอประทังชีพเท่านั้น เกิดการขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป อีกทั้งอัตราเงินเฟ้อยังเพิ่มสูงขึ้นอีกมาก เช่น ในปี พ.ศ. 2525 เงินเฟ้อ 70.4% และในปี พ.ศ. 2526 เงินเฟ้อ 114.7%

แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 2 ได้มีเป้าหมายพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น คือ มีการจัดลำดับความสำคัญ ทางเศรษฐกิจ โดยให้ความสำคัญอันดับแรกกับการพัฒนา และส่งเสริมการส่งออก การผลิตอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ และลดการนำเข้าสินค้าที่ไม่ใช่อาหารลง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่ง

เมื่อพิจารณารายรับรายจ่ายของรัฐบาล ปรากฏว่า รายจ่ายของรัฐบาลมากกว่ารายรับประมาณ 100% ในระยะแรก และส่วนต่างเริ่มลดลงเหลือประมาณ 43% ในปี พ.ศ. 2530 สินค้านำเข้ามีมูลค่า สูง

กว่าสินค้าส่งออกมากมาย เช่นในปี พ.ศ. 2530 สินค้าส่งออกมีมูลค่าเพียง 64 ล้านดอลลาร์ ในขณะที่นำเข้า 216 ล้านดอลลาร์ คือต่างกันถึง 237.5%

อย่างไรก็ตามแม้ว่าระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของ ส.ป.ป.ลาว จะยังอยู่ในระดับต่ำมาก และมีปัญหาต่าง ๆ ข้างต้น ถ้าหากคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติที่ยังคงมีอยู่มากมาย ประกอบกับนโยบายที่เปิดกว้างในการปฏิรูปเศรษฐกิจตามแนว “จินตนาการใหม่” รวมทั้งการยอมรับความช่วยเหลือจากประเทศโลกเสรีมากขึ้น ส.ป.ป.ลาว จึงมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาสูง

จากการวิเคราะห์ของ มยุรี เห่งส์วัตน์ (2534) พบว่า ประเทศลาวถูกจัดให้เป็น “แหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ” ตามสถิติประมาณการที่สำรวจเมื่อไม่นานมานี้ ลาวยังมีพื้นที่ปกคลุมไปด้วยป่าไม้ที่สำคัญถึง 11 ล้านเฮกเตอร์ ซึ่งเป็นเนื้อที่ถึง 40 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ของประเทศ ในขณะที่รัฐบาลพึงจะให้ทรัพยากรนี้ไปเพียง 3 ถึง 7 ล้านเฮกเตอร์ของเนื้อที่ป่าไม้ทั้งหมด นอกจากป่าไม้แล้วยังมีดีบุกและยิบซั่ม ซึ่งถูกขุดไปใช้และส่งเป็นสินค้าออกในจำนวนไม่มากนัก เมื่อเทียบกับทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมด นอกจากนี้ลาวยังเป็นประเทศที่เป็นเจ้าของแร่เหล็กที่มีคุณภาพดีเยี่ยม (60-70 เปอร์เซ็นต์) จำนวนถึงหนึ่งพันล้านตัน การนำแร่เหล็กเหล่านี้มาใช้จะทำให้ประเทศลาวกลายเป็นแหล่งผลิตเหล็กที่สำคัญที่สุดของเอเชียอาคเนย์เลยทีเดียว ขณะที่เมืองวังเวียง มีหินอ่อนถึง 20 พันล้านตัน และยังมีอีกมากที่ท่าแขก พร้อมกันนี้ก็มีการสำรวจพบแร่แอนทราไซต์อีกประมาณ 4 ล้านตัน ซึ่งเป็นถ่านหินคุณภาพที่ดีเยี่ยมที่สุดในบริเวณซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของกำแพงนครเวียงจันทน์ไปประมาณ 115 กิโลเมตร ถ่านหินนี้ นับว่าเป็นถ่านหินชั้นเยี่ยมที่สามารถผลิตความร้อนได้ถึง 8,220 ถึง 8,232 แคลอรีต่อถ่านหินหนึ่งกรัม นอกจากนี้แล้วยังพบถ่านหินอีกที่บริเวณแขวงเชียงขวาง คำม่วน และสาละวัน พลังงานไฮโดร-อิเล็กทริกที่ประเทศลาวก็มีมาก เท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันมีประมาณ 220 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง

จึงจะเห็นได้ว่าประเทศลาวเป็นประเทศที่ร่ำรวยไปด้วยทรัพยากรที่เหมาะสมกับจำนวนประชากร ซึ่งจะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตได้ กล่าวได้ว่าลาวเป็นหนึ่งในสามประเทศของเอเชียอาคเนย์ที่ร่ำรวยไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติเหมือนกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย

2) การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมีปัญหาอุปสรรคหลายอย่าง ปัญหาอุปสรรคหลักก็คือลักษณะทางภูมิศาสตร์ซึ่งทำให้ภาคต่าง ๆ อยู่อย่างโดดเดี่ยว การขาดโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เช่น เครือข่ายการคมนาคม และระบบการสื่อสารทำให้ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ อยู่แยกจากกัน ปัญหาและอุปสรรคอื่นได้แก่ (1) ขาดสารข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจและภูมิอากาศ (2) ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตลาด เทคโนโลยี และโอกาสการลงทุนไม่แพร่หลายในต่างประเทศ

ทรัพยากรด้านการเงินมีอย่างจำกัด จำเป็นต้องพึ่งความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่อรัฐบาลจะได้นำมาใช้ในการลงทุนและการใช้จ่ายต่าง ๆ นอกเหนือไปจากนี้ แรงงานยังได้รับการศึกษาน้อย และขาดแรงงานที่มีทักษะเป็นอย่างมาก ความสามารถในการผลิตคนออกไปปฏิบัติงานของสถาบันต่าง ๆ ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูงมากโดยเฉพาะการส่งออก เพราะเป็นประเทศที่

ไม่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเล ระดับรายได้ต่ำและการเก็บสะสมภายในประเทศมีน้อย จึงมีข้อจำกัดในการนำเงินไปลงทุนและจัดหาเทคโนโลยี ตลอดจนประสบการณ์ในการจัดการมีน้อยมาก

ศิริวรรณ กิติประวัติ (2534) ได้สรุปสาเหตุของปัญหาในการพัฒนาเศรษฐกิจไว้ดังนี้

(1) ความล่าช้าทางเทคโนโลยี
 (2) การขาดบุคลากรที่มีความรู้และแรงงานที่มีฝีมือ
 (3) ระบบการเงินยังไม่ทันสมัย ทั้งด้านบริการขั้นพื้นฐาน ระเบียบข้อบังคับ และการขึ้นนโยบายการเงิน ระบบการธนาคาร ฯลฯ

- (4) การขาดระบบสากลในการทำธุรกิจ
 (5) การขาดข้อมูลหรือความไม่พอเพียงของข้อมูลทางเศรษฐกิจ และทรัพยากรของประเทศ
 (6) การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล

อย่างไรก็ดี White Cover (พ.ศ. 2539) ได้สรุปว่าเศรษฐกิจแม้กำลังจะเติบโต แต่มีอุปสรรคอยู่หลายอย่างคือ

- (1) ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และสภาพสูงต่ำของพื้นที่
 (2) อัตราการเพิ่มของประชากรสูง (ระหว่าง 2.30-2.90% ต่อปี)
 (3) การประหยัดภายในยังต่ำ
 (4) ความยากจนของประชาชน
 (5) ความไม่สมบูรณ์ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและทรัพยากรมนุษย์

3) ระหว่างปี 2529-2533 รัฐบาล ส.ป.ป.ลาว ตั้งเป้าหมายว่า (1) จะพึ่งตนเองในด้านอาหารให้พอเพียง และสร้างความมั่นคงในด้านนี้ (2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะการคมนาคมและขนส่ง (3) จะพัฒนาอุตสาหกรรมป่าไม้ และสงวนรักษาป่าโดยการควบคุมการตัดและเผาป่า พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติ (4) จะเพิ่มผลผลิตสินค้าด้านอุปโภคบริโภค และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ในกรณีนี้ คาดว่าการเกษตรและป่าไม้จะสร้างรายได้ได้ถึง 59% ส่วนอุตสาหกรรม รวมทั้งเหมืองแร่ โรงงาน การก่อสร้างและไฟฟ้าจะสร้างรายได้ได้ 16% และอีก 24% จะได้จากการขนส่ง การค้า การธนาคาร และการจัดกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ

4) เศรษฐกิจจำนวนมากไม่ได้ออกให้เกิดรายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตข้าว อัตราเงินเฟ้อมีสูงมาก โดยเฉพาะในปัจจุบันอัตราแลกเปลี่ยนเงิน “กีบ” ต่อดอลลาร์สหรัฐ เช่น 750 กีบต่อดอลลาร์ใน ปี 2538 เป็นประมาณ 4,400 กีบต่อดอลลาร์ ในเดือนกันยายน 2541 การส่งออกก็มีไม่มากนัก ส่วนใหญ่ขาดดุลการค้าชำระสูงมาก สินค้าส่งออกเป็นเพียงกระแสไฟฟ้า ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้

5) การเกษตรเริ่มมีบทบาทด้านเศรษฐกิจมากขึ้น และสร้างงานให้แก่ประชากรประมาณ 85% ของประชากรทั้งหมด การปฏิรูปเศรษฐกิจเมื่อไม่นานมานี้มีผลกระทบต่อพื้นที่ชนบทน้อยมาก แต่ยังมีเครื่องแสดงให้เห็นถึงความพยายามลงทุนและเพิ่มผลผลิตในด้านการเพาะปลูก การปฏิรูป ค่าเงินและอัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยสำคัญในทางการค้า และนำไปสู่การเพิ่มแรงกระตุ้นในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

ในปี พ.ศ. 2530 ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาใหม่โดยให้สอดคล้องกับสภาพการพัฒนาเศรษฐกิจและกลไกทางเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Mechanism) จากการกำหนด วัตถุประสงค์นั้นทำให้เห็นว่า การศึกษาเป็นแรงผลักดันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น อย่างไรก็ตามความเคลื่อนไหวที่จะนำไปสู่เศรษฐกิจการตลาดเสรีมีผลโดยตรงต่อการวางแผนการศึกษา ในเมื่อความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับความสามารถของระบบในการจัดหาแรงงานฝีมือ และการจัดโครงสร้างพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อระบบการเงินเพื่อเศรษฐกิจสมัยใหม่ ปัญหาการจัดองค์การและการบริหารในอุตสาหกรรมที่เป็นรัฐวิสาหกิจซึ่งทำให้ลดผลผลิตลงประมาณ 10% ในปี พ.ศ. 2523-2528 มีผลต่อการพัฒนาแรงงานฝีมือมากพอสมควร นอกจากนั้นการวางแผนการใช้แรงงานฝีมือยังไม่มีดี ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการผลิตแรงงานฝีมือในอนาคตเมื่อต้องการให้เป็นเศรษฐกิจเสรี การปรับปรุงการให้การศึกษาและการฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

4. ประชากรและสังคม

1) ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศเล็ก มีประชากรน้อย และอยู่อย่างกระจัดกระจาย จากการสำรวจประชากรในปี พ.ศ. 2528 มีประชากรเพียง 3.58 ล้านคน โดยเป็นเพศหญิง 54% ของประชากรทั้งหมด อัตราเพิ่มของประชากร 2.9% เฉลี่ยแล้วความหนาแน่นประชากร 15.1 คน ต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งหนาแน่นน้อยที่สุดในทวีปเอเชีย ส่วนมากประชากรจะอาศัยอยู่หนาแน่นในแขวง (จังหวัด) เวียงจันทน์ แขวงสุวรรณเขต แขวงจำปาสัก และแขวงกำแพงนครเวียงจันทน์

2) ประชากรประกอบด้วยชนเผ่าต่าง ๆ มากมาย โดยทั่วไปแบ่งตามลักษณะที่อยู่อาศัยเป็น 3 กลุ่ม คือ

“ลาวลุ่ม” อาศัยอยู่ในที่ราบต่ำ มีประชากรประมาณ 55% ของประชากรทั้งหมด

“ลาวเทิง” อาศัยอยู่ตามเชิงเขา มีประชากรประมาณ 27%

“ลาวสูง” อาศัยอยู่ตามภูเขาสูง และมีประชากรรวมแล้วเพียง 18%

ชนเผ่าเหล่านี้มีภาษาพูดเฉพาะเผ่าของตน ซึ่งมีประมาณ 60 ภาษา ซึ่งทำลายต่อการสร้างชาติลาว นโยบายเร่งด่วนจึงเป็นเรื่องการสอนชนกลุ่มน้อย

ความแตกต่างด้านชนเผ่าของประชากร และการมีลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยแตกต่างกันมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ชนกลุ่มใหญ่คือ “ลาวลุ่ม” ซึ่งอาศัยอยู่ตามที่ราบแม่น้ำ และปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ แถบนี้จึงมีประชากรหนาแน่นที่สุด “ลาวเทิง” เป็นกลุ่มขมุ และลามेत (Khmu and Lamet) รวมทั้งชนเผ่า “ไต” เป็นกลุ่มที่ชอบอพยพ ทำการบุกรุกป่า หักล้างถางพง และเผาเพื่อเพาะปลูก เช่นเดียวกับ “ลาวสูง” เช่น

แม่ัว เย้า ซึ่งอาศัยอยู่ที่ยอดดอยและมักจะปลูกฝิ่นเป็นอาชีพ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเวียตนาม และเอเชียใต้อพยพเข้ามาอยู่ประมาณ 400,000 คน อาศัยอยู่ในเมือง และส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย

สถิติจำนวนประชากรที่ผ่านมา และที่คาดคะเนไว้มีรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรระหว่างปี พ.ศ. 2518-2543

ประชากรในปี พ.ศ.	จำนวน (คน)
2518	3,303,000
2531	3,850,000
2532	3,935,000
2533	4,022,000
2540	4,600,000
2543 (คาดคะเน)	5,005,000
อัตราเพิ่มของประชากร เฉลี่ย 2.90% ต่อปี	
การกระจายอายุประชากร ในปี พ.ศ. 2533	
- ต่ำกว่า 15 ปี	42.50 %
- ระหว่าง 15-65 ปี	54.40 %
- สูงกว่า 65 ปี	3.10 %
อัตราการอ่านออกเขียนได้	85.00 %
เขตสังคมเมือง	15.90 %

ที่มา เอกสารพิธีเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 2540

สภาพการศึกษาโดยทั่วไป

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป.ลาว : The Lao People's Democratic Republic) เป็นประเทศกำลังพัฒนาที่สามารถพัฒนาตนเองไปได้อย่างรวดเร็วประเทศหนึ่งในโลก โดยพยายามให้ประชาชนเป็นคนทันสมัยและสามารถพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจ ในฐานะประเทศขนาดเล็ก ประเทศหนึ่งต้องเผชิญกับเหตุยุ่งยากทางการเมืองมาเป็นเวลานาน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง ในหลายด้าน โดยได้พยายามแสวงหาทางออกในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจอยู่ตลอดเวลา

ในปัจจุบัน ส.ป.ป.ลาว กำลังย่างเข้าไปสู่ระยะที่มั่นคง โดยเน้นหนักในการวางเป้าหมายระยะยาว สิ่งแรกที่จะต้องเผชิญก็คือ การขยายการศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และพัฒนาตนเองควบคู่กันไป

ท่ามกลางความขาดแคลนทรัพยากร และสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ รัฐบาลได้ดำเนินการขยายการให้บริการทางการศึกษา ซึ่งมีช่องว่างอยู่ในระบบอย่างมากที่ต้องการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ปัญหาทั้งปริมาณและคุณภาพการศึกษาจะต้องได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษ เนื่องจากได้ สูญเสียผู้ได้รับการศึกษาดีในระหว่างเกิดปัญหายุ่งยากทางการเมือง

การสูญเสียครูและนักการศึกษาทำให้กำลังคนที่มีทักษะลดน้อยถอยลงในทุกด้าน และทุกระดับ การศึกษา ในความพยายามแก้ปัญหาความไม่สมดุลต่าง ๆ ส.ป.ป.ลาว ได้พยายามแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอกประเทศเป็นอันมาก

1. สภาพแวดล้อมทางการศึกษา

1) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบัน ได้สถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2518 หลังจากที่อยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ประมาณครึ่งศตวรรษ และการต่อสู้เพื่อควมมีเอกราชประมาณ 30 ปี เป็นประเทศที่ไม่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเล (landlocked country) และเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศที่ยากจนที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง มีปัญหายุ่งยากในลักษณะของพื้นที่และประชากร ซึ่งประกอบด้วยชนกลุ่มน้อยมากมาย การให้บริการพื้นฐานต่าง ๆ ยังไม่พอเพียงกับความต้องการ แหล่งรายได้มีอย่างจำกัด และยิ่งไปกว่านั้น คือ การขาดแคลนผู้ได้รับการศึกษาสูง (educated people) สิ่งต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นอุปสรรคในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับค่อนข้างต่ำ

2) หลังจากปี พ.ศ. 2518 การขยายตัวทางการศึกษาเกิดขึ้นอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย อย่างไรก็ตาม คุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเสมอภาค ทางการศึกษา ยังไม่ได้รับการปรับปรุงเท่าที่ควร การศึกษาสามัญในทุกระดับ หลักสูตรยังไม่ สอดคล้องกับความ

ต้องการของนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนอาคารเรียน แบบเรียนและเครื่องเขียนยังไม่พอเพียง หรือจัดซื้อหาไม่ได้ ระบบการฝึกหัดครูมีมากมายหลายรูปแบบ ทั้งในด้านระบบการเรียน หลักสูตรและวัสดุการเรียน การสอน ทั้งนี้การฝึกหัดครูเป็นเรื่องของท้องถิ่น ไม่ได้จัดขึ้นเป็นแบบเดียวกันทั่วทั้งประเทศ (ขณะนี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว) อาจารย์ในโรงเรียนฝึกหัดครูยังมีคุณภาพไม่พอเพียง สิ่งบริการพื้นฐานและเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยังขาดแคลนมาก การอุดมศึกษายังไม่สามารถผลิตกำลังคนระดับสูงได้ ตามความต้องการของประเทศ การศึกษานอกระบบ ซึ่งเน้นการยกระดับการอ่านออกเขียนได้ ยังขาดการประสานงานระหว่างการศึกษา ปกครองระดับต่าง ๆ มีครูที่ได้รับการฝึกอบรมมาน้อย และช่างเทคนิคยังมีประสิทธิภาพต่ำ และไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ การขยายตัวอยู่ในระดับสูง แต่อยู่ในระดับต่าง ๆ กันในระหว่างสถาบัน และให้ความสนใจในเรื่องคุณภาพน้อย หลักสูตรไม่เหมาะสม วัสดุการเรียนการสอนไม่พอเพียง เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ขาดคุณภาพ ประสิทธิภาพภายในต่ำ อาจารย์ที่สอนไม่ได้รับการพัฒนา ซึ่งมีผลต่อคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพของผลผลิต

3) ในปี พ.ศ. 2533 รัฐบาลได้ประกาศนโยบายทางการศึกษา เตรียมแผนและโครงการเพื่อลงทุน การศึกษา และแสวงหาความช่วยเหลือด้านเงินทุนจากองค์การต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงการศึกษาในทุกด้าน

2. พัฒนาการทางการศึกษา

1) ก่อนที่ ส.ป.ป.ลาว จะเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2436 ยังไม่มีโรงเรียน การศึกษาเกิดขึ้นที่ครอบครัว ที่วัดพุทธศาสนา และการศึกษาในราชสำนัก ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วัดเป็นโรงเรียน มีพระสงฆ์เป็นครู สอนนอกเหนือจากการสืบทอดพุทธศาสนา วัดตามหมู่บ้านต่าง ๆ จึงเป็นแหล่งเผยแพร่ศาสนาและให้การ ศึกษาแก่ประชาชน ทั้งการอ่าน การเขียน เลขคณิต การปั้น แกะสลัก และแพทย์แผนโบราณ ส่วนในชนกลุ่ม น้อยเผ่าต่างๆ ที่ไม่นับถือพุทธศาสนาจะไม่มีการเรียนแบบปกติ (formal education) แต่อย่างไร

2) หลังจาก ส.ป.ป.ลาว เป็นอาณานิคมฝรั่งเศสยังคงปล่อยให้มีการศึกษาเล่าเรียนที่วัดและวังตาม ปกติ แต่ค่อยปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบใหม่ในปี พ.ศ. 2450 ฝรั่งเศสได้ตั้งโรงเรียนเพื่อเรียนภาษาฝรั่งเศสขึ้น หลายแห่งในเขตตัวเมือง โดยจัดสอนระดับประถมศึกษาเป็น 6 ปี (ป.1-6) ต่อเมื่อดาวเปลี่ยนเป็นประเทศใน เครือจักรภพฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2488-2489 ปรากฏว่ามีโรงเรียนประถมศึกษา 174 โรง ครู 803 คน และนักเรียน 14,712 คน ซึ่งประมาณ 2% ของจำนวนประชากร ทั้งหมด และมีการจัดการฝึกครูให้แก่ชาวลาวใน ปี พ.ศ. 2466 และมีการจัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3) ตั้งแต่ ส.ป.ป.ลาว ได้สถาปนาขึ้นในปี พ.ศ.2518 การศึกษาได้ขยายเพิ่มอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ. 2514-2515 มีนักเรียนระดับประถมศึกษา 236,679 คน ครู 5,770 คน ใน 433 โรงเรียน นอกจากนั้นยังมีโรงเรียนเอกชน 76 โรง นักเรียนมากกว่า 30,000 คน

ระบบการประถมศึกษาที่มี 2 ระยะ คือ โรงเรียนไม่สมบูรณ (โรงเรียนมูล) เปิดสอน ป. 1-3 และโรงเรียนสมบูรณที่เปิดสอน ป.1-6 หรือ ป.4-6 (semi-groups scholars) ในโรงเรียนไม่สมบูรณจะมีห้องเรียนเดี่ยว นักเรียน ป.1-3 จะเรียนอยู่ในห้องเดียวกัน (เรียกว่า สอนห้องควบ) ในชั้น ป.1-3 จะสอนเป็นภาษาลาว ส่วน ป.4-6 จะสอนเป็นภาษาฝรั่งเศส พระและชาวบ้านที่ได้รับการฝึกอบรมเป็นครูจะสอนในโรงเรียนชนบทห่างไกลเพื่อยกระดับการศึกษาในชนบท การสูญเสียเปล่ามีสูงมาก ประมาณ 77.5% ของนักเรียนชั้น ป.1-6 ทั้งนี้เนื่องจาก

- (1) มีโรงเรียนสมบูรณไม่พอเพียง
- (2) มีนักเรียนในห้องเรียนแน่นมาก (over crowded)
- (3) การสอนของครูมีคุณภาพต่ำ
- (4) นักเรียนต้องช่วยงานที่บ้าน เป็นต้น

ในการลดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาและปรับปรุงประสิทธิภาพ จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของครู ดังนั้นจึงมีการจัดการฝึกอบรมครูประจำการเพื่อยกระดับการสอน โดยความช่วยเหลือจากประเทศตะวันตก USAID และColombo Plan

4) นอกจากจัดตั้งสถาบันเพื่อฝึกด้านเทคนิค และอาชีพศึกษาแล้วยังจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาอีก 14 โรง และมีการจัดตั้งกรมเทคนิคและอาชีพศึกษาในกระทรวงศึกษาและกีฬา และมีการเปิดสอนอาชีพศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 แห่ง นอกจากนั้นยังจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคขึ้น โดยความช่วยเหลือจากต่างประเทศอีก 1 แห่ง และในปี พ.ศ. 2505 มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมครูด้านเทคนิค โดยความร่วมมือช่วยเหลือจาก UN Special Fund ครูด้านเทคนิค 69 คน ได้รับการฝึกอบรมในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่งไรก็ตามการพัฒนาด้านอาชีพศึกษายังไม่สอดคล้องกับความจำเป็นด้านกำลังคนของประเทศนัก ปัญหาส่วนใหญ่ คือ การขาดแคลนบุคลากรในการสอนที่มีคุณภาพพอ ขาดเงินทุนในการดำเนินการ และขาดอุปกรณ์/เครื่องมือที่จำเป็นต่าง ๆ

5) การอุดมศึกษาได้รับความสนใจในระดับต้นๆ เริ่มด้วยการจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ และสถาบันกฎหมายและการบริหาร สถาบันการฝึกหัดครูได้เพิ่มจาก 3 เป็น 9 แห่ง และมีนักเรียนฝึกหัดครูมากกว่า 3,300 คน มหาวิทยาลัยสร้างครูเวียงจันทน์ที่ดงโคก (The Institute Universitaire of Pedagogy: IUP) ได้รับการสถาปนาขึ้นเพื่อผลิตครูสำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย

6) การปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. 2505 ทำให้เห็น ก) การบูรณาการของการศึกษาในระบบโรงเรียนตามความสนใจ ความต่อเนื่องในการแสวงหาความรู้ และความเชื่อมโยงกันระหว่างการศึกษาแต่ละชั้น ข) การปรับการศึกษาให้เข้ากับความเป็นทางเศรษฐกิจโดยผ่าน

(1) การฝึกอบรมครูเพื่อเพิ่มสมรรถภาพในการสอนที่นำไปสู่การปรับปรุงมาตรฐานความเป็นอยู่และการผลิต

(2) การฝึกปฏิบัติที่เป็นประโยชน์

(3) การให้ความสนใจในการพัฒนาทักษะและเจตคติมากกว่าการเน้นความรู้ในทฤษฎีต่าง ๆ

(4) การสร้างความยืดหยุ่นในการจัดการศึกษา การปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร และการเข้าเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการด้านกำลังพล

(5) การเสริมสร้างวัฒนธรรมด้านพุทธศาสนา ขยายการสอนด้านพุทธศาสนา และการปฏิบัติตามกฎหมาย เพื่อคงไว้ซึ่งความสมดุลทางสังคม

อย่างไรก็ดี การดำเนินไม่ประสบความสำเร็จนัก เพราะโครงการเกี่ยวกับการฝึกอบรมยังไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และไม่สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจที่ตั้งใจไว้ สถานการณ์ทางการเมืองยังไม่อำนวย และความสามารถในการสอนของครูยังอยู่ในระดับต่ำไม่สามารถสอนได้สอดคล้องกับโครงสร้างและหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาใหม่

7) หลังจากสถาปนาเป็น ส.ป.ป.ลาวในปี พ.ศ.2518 การศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในลำดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประถมศึกษา เทคนิคศึกษา และการรู้หนังสือของประชากรที่มีอายุ 14-15 ปี การศึกษาจะเน้นการสร้างชาติลาวและเผยแพร่ให้กระจายไปสู่มวลชน ระบบการศึกษาประกอบด้วย การศึกษาก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และเทคนิคศึกษา และการอุดมศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ

8) การศึกษาก่อนประถมศึกษาเกิดขึ้นครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 โดยการตั้งโรงเรียนเด็ก (creche) และโรงเรียนอนุบาล ซึ่งตั้งอยู่ใกล้สถาบัน สหกรณ์ โรงเรียน โรงพยาบาล โรงงาน สถานที่ตั้งโครงการขนาดใหญ่ ฟาร์มเกษตร และป่าไม้ ซึ่งสตรีจำนวนมากทำงานอยู่

เป้าหมายก็คือ การดูแลเด็กที่แม่ต้องทำงาน และกระตุ้นการพัฒนาทางสติปัญญา และสร้างเด็กเพื่อความเข้าใจสิ่งแวดล้อม เจตคติและมารยาทในสังคม เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2524-2528) ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาในระดับนี้ประมาณครึ่งหนึ่งของเป้าหมายที่กำหนดไว้ เด็กประมาณ 3% ของกลุ่มอายุ 2 เดือนถึง 5 ปีได้เข้าอยู่ในโรงเรียนเด็กและโรงเรียนอนุบาล

9) รัฐบาลได้เน้นการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นพิเศษ โดยคาดว่าจะจัดการประถมศึกษาให้ได้ครบทุกหมู่บ้าน โดยการกำหนดให้การประถมศึกษา (ป.1-5) เป็นการศึกษา ภาคบังคับ ภายใน 15 ปีที่ผ่านมา จำนวนนักเรียนในระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว โดยเพิ่มขึ้น ประมาณปีละ 4% (โปรดดูตารางที่ 2) ซึ่งสูงกว่าอัตราเพิ่มของประชากร (ประมาณ 2.9%) ยุทธศาสตร์นี้ก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ เช่น นักเรียนเข้าเรียนเพิ่มขึ้น 103% ในปี พ.ศ. 2530-2531 อัตราการซ้ำชั้นสูง มีโรงเรียนประถมไม่สมบูรณ์ (in-complete schools) ที่เปิดสอน ป. 1-3 เกิดขึ้นจำนวนมาก ในขณะที่เกี่ยวกับสิ่งที่คาดว่าจะให้นักเรียนจบชั้น ป.5 ภายใน 5 ปี ก็กลับกลายเป็น 7-8 ปี มากกว่า 50% ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งก่อ

ให้เกิดการเรียนซ้ำชั้นมากมาย นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการสอน วัสดุการศึกษา และการใช้ภาษาลาวสอนชนเผ่าต่าง ๆ ทั้ง 60 กว่าเผ่า ก็นับว่าเป็นปัญหาอย่างมาก คือ อัตราการเข้าเรียนจะต่ำมาก

ตารางที่ 2 อัตราการเข้าเรียนในระดับสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2518-2532

ปีการศึกษา	โรงเรียนเด็ก	จำนวนที่เข้าเรียน			
		อนุบาล	ประถม	มัธยมต้น	มัธยมปลาย
2518-2519	-	-	317,126	26,628	2,517
2519-2520	-	230	414,423	38,794	3,255
2520-2521	-	2,358	424,330	51,136	5,128
2521-2522	-	3,410	451,814	60,331	7,898
2522-2523	-	3,909	463,098	60,602	9,998
2524-2525	3,412	9,765	480,535	64,456	14,943
2425-2526	3,520	10,399	480,871	64,500	17,492
2526-2527	6,039	13,269	481,871	64,500	17,492
2527-2528	6,241	16,137	495,375	69,226	20,093
2528-2529	10,335	26,143	561,806	82,077	27,681
2529-2530	9,090	27,298	558,852	88,973	30,317
2530-2531	2,390	22,621	571,630	92,487	31,380
2531-2532	4,892	28,167	563,734	93,745	31,891
อัตราเพิ่มระหว่าง ปี 2518 ถึง 2532 (%)	143%	12,246%	178%	352%	1,268%
เฉลี่ยปีละ	17.87%	102.50%	13.70%	27.07%	97.53%

แหล่งข้อมูล ADB: Education Development in Asia and the Pacific Series, Volume 1: Lao Peoples's Democratic Republic, 1993

10) ในระยะเวลาประมาณ 15 ปี หลังการเปลี่ยนระบอบการปกครอง มีการปรับปรุงคุณภาพ เกี่ยวกับการฝึกหัดครูเป็นอย่างมาก องค์การ UNICEF ได้ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงคุณภาพการผลิตครู ประถมศึกษา อย่างไรก็ดี ทั้งโรงเรียนประถมศึกษา และสถาบันการผลิตครูมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงเครื่องอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่าง ๆ การจัดหาวัสดุการสอน และสิ่งจำเป็น สำหรับโรงเรียนอื่น ๆ

แม้จะน้อยกว่าการศึกษาระดับประถมศึกษา การเติบโตในด้านการมัธยมศึกษาตอนต้นก็เป็นไปอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้จากการตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่มากมาย ในปี พ.ศ. 2516 ทั่วทั้งประเทศมีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพียง 72 แห่ง แต่ในระหว่างปี พ.ศ. 2519-2531 โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้นเป็น 9 เท่าและมีนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่า โดยมีนักเรียนที่มีอายุ 11-13 ปี เข้าเรียนเพิ่ม 30% ในปี 2531 อย่างไรก็ตามก็มีความแตกต่างระหว่างแขวง (จังหวัด) ต่อแขวงมากพอสมควร

11) หลังปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา การมัธยมศึกษาตอนปลายมีการขยายตัวสูงสุด คือ จาก 11 โรงเรียน และนักเรียน 2,517 คน เป็น 107 โรงเรียน และมีนักเรียนถึง 31,891 คน (โปรดดูตารางที่ 2) แต่การขาดแคลนครูที่ได้มาตรฐาน ขาดแบบเรียน และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษาระดับนี้ เนื่องจากประชากรอยู่อย่างกระจัดกระจายและการคมนาคมลำบากและไม่พอเพียง การมัธยมศึกษา จึงไปไม่ถึงประชากรส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ

12) การขยายตัวอย่างรวดเร็วในด้านสามัญศึกษาหลังปี พ.ศ. 2518 ก่อให้เกิดความต้องการครูเพิ่มมาก การขยายเปิดการฝึกหัดครู จึงเป็นไปอย่างรวดเร็วอย่างไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วประเทศ ระยะเวลาในหลักสูตรแตกต่างกัน และรับนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น มี 6 หลักสูตร สำหรับครูก่อนประถมศึกษา 4 หลักสูตรสำหรับประถมศึกษา 4 หลักสูตรสำหรับครูมัธยมต้น และ 1 หลักสูตรสำหรับครูมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างปี พ.ศ. 2518-2531 มีวิทยาลัยครูจาก 15 แห่ง เป็น 50 แห่ง สำหรับผลิตครูก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา หรือประมาณ 233% จาก 7 แห่ง เป็น 21 แห่ง สำหรับผลิตครูมัธยมศึกษาตอนต้น หรือประมาณ 200% และจาก 2 แห่ง เป็น 3 แห่ง สำหรับผลิตครูมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ 50% โดยมีนักเรียนฝึกหัดครูเพิ่มขึ้นเป็น 11,165 คน หรือประมาณ 904%

13) ในปี พ.ศ. 2518-2519 มีนักเรียนอาชีวศึกษาและช่างเทคนิคตามแนวหลักสูตรเก่า จำนวน 1,038 คน และ 755 คน ตามลำดับ หลังจากนั้น 13 ปี การอาชีพศึกษาและเทคนิคศึกษา ก็ขยายตัวพอสมควร กล่าวคือ มีนักเรียนอาชีวศึกษาเป็น 2,472 คน (หรือ 140%) และมีนักเรียน ช่างเทคนิค 5,265 คน (หรือ 600%) นอกจากนั้น ก็ตั้งสถาบันสรรพวิชา 2 ถิ่นวา เปิดสอนสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา วิศวกรรมเครื่องกล และวิศวกรรมไฟฟ้า ซึ่งเป็นหลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี โดยได้รับความช่วยเหลือจาก ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ และเงินกู้จาก IDA เพื่อพัฒนาอาจารย์และหลักสูตรต่าง ๆ นอกจากนั้นยังมีการจัดตั้งวิทยาลัยการป่าไม้ และวิทยาลัยเกษตรกรรมด้วย

14) หลังปี พ.ศ. 2518 มีการขยายตัวด้านอุดมศึกษาบ้าง แต่เป็นไปอย่างมีขีดจำกัด เช่น จัดตั้งสถาบันมหาวิทยาลัยสร้างครู (IUP) ที่ดงโคก เพื่อผลิตครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และในปี พ.ศ. 2527 ได้ขยายวิทยาเขตไปอยู่ที่สุวรรณเขต และหลวงพระบาง ทำให้มีนักศึกษาเพิ่มขึ้น 309 คน ในปี พ.ศ. 2518 เป็น 3,105 คน ในปี พ.ศ. 2531 หรือเพิ่มประมาณ 905% อย่างไรก็ตามก็ดีวิทยาเขตทั้งสองแห่งก็ถูกยุบเลิกไปในปี พ.ศ. 2532 ทำให้จำนวนนักศึกษาลดลงอย่างมาก เพราะความต้องการครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่ำ

กว่าที่ผลิตได้ สถาบันอุดมศึกษาแห่งที่สาม คือ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เพื่อผลิตนายแพทย์, เกษษกร และ ทันตแพทย์

อย่างไรก็ดี ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาได้มีการปฏิรูปมหาวิทยาลัยครั้งใหญ่ โดยการรวมเอามหาวิทยาลัย และ วิทยาลัยเฉพาะทางประมาณ 16 แห่ง มาสถาปนาเป็น “มหาวิทยาลัยแห่งชาติ” เพียงมหาวิทยาลัยเดียว โดยได้รับความร่วมมือช่วยเหลือหลักจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) การดำเนินการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติมาจนถึงปัจจุบัน (พฤศจิกายน 2541) มีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก

3. โครงสร้างของระบบการศึกษา และระบบบริหารการศึกษา

ก. ระบบการศึกษา

โครงสร้างของระบบการศึกษา มี 4 ระดับ คือ

1) ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา 1-2 ปี และอาจมีสถานเลี้ยงเด็กอ่อน (Creche) ก่อนอนุบาลศึกษาก็ได้

2) ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษภาคบังคับ และมี 5 ชั้น คือ ประถมปีที่ 1-5

3) ระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มี 3 ชั้น คือ มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และเปิดระดับอาชีวศึกษา ชั้นต้น 3 ปี

- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 3 ชั้น และเปิดระดับอาชีวศึกษาชั้นต้น 1 ปี ระดับอาชีวศึกษาชั้นกลาง 3 ปี การฝึกหัดครูสำหรับสอนชั้นประถมศึกษา 3 ปี

4) ระดับหลังมัธยมศึกษา มีเปิดสอนหลายหลักสูตร ประกอบด้วย:-

- ระบบการฝึกหัดครู 11+1 ผลิตครูประถมศึกษา

ระบบการฝึกหัดครู 11+3 ผลิตครูมัธยมศึกษาตอนต้น

ระบบการฝึกหัดครู 11+4 ผลิตครูสอนมัธยมศึกษาตอนปลาย

- ระบบอาชีวศึกษาชั้นกลาง 11+2 และอาชีวศึกษาชั้นสูง 11+3

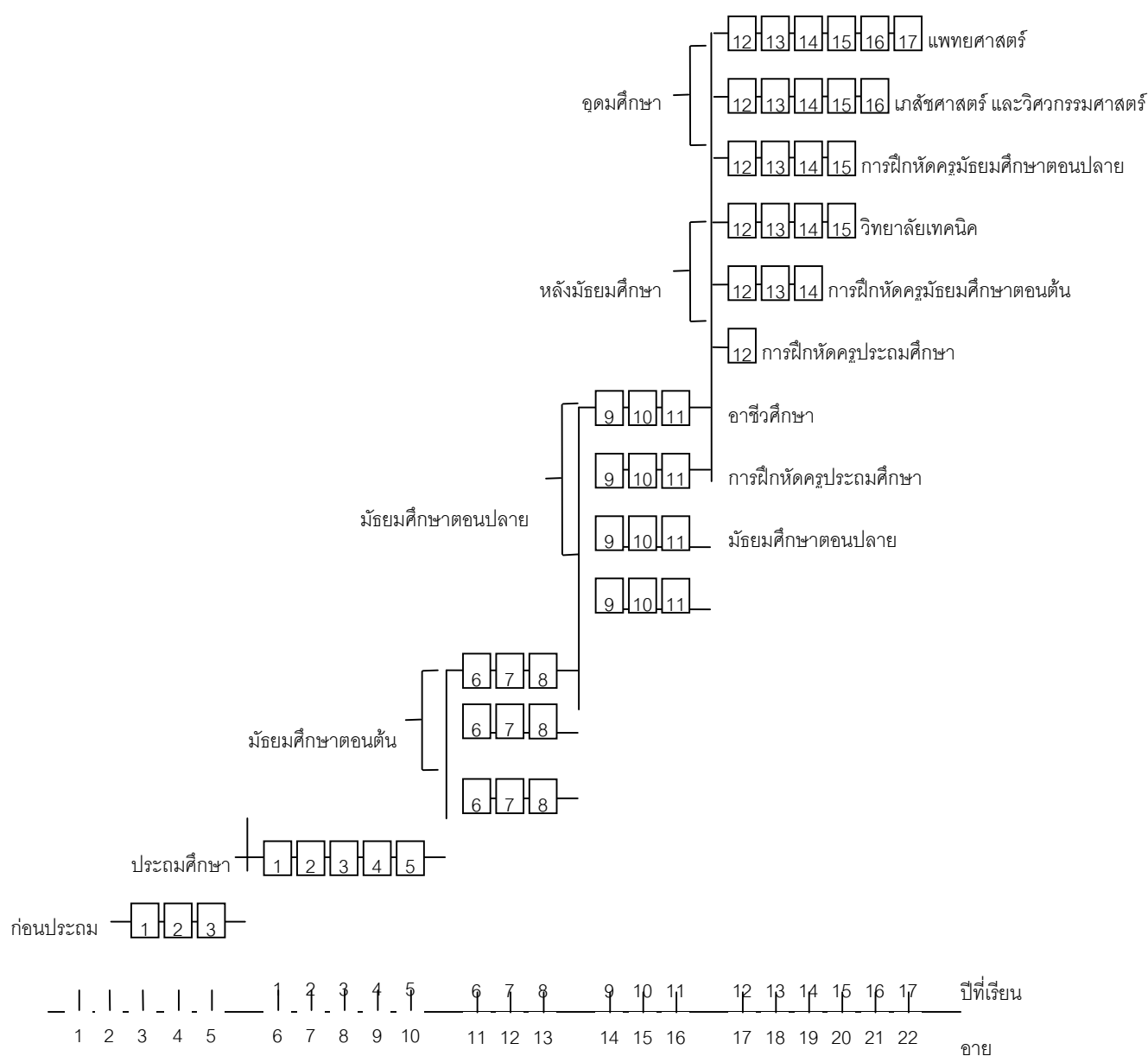
- ระบบอุดมศึกษา ปริญญาตรีระบบ 11+5 และ 11+6 สำหรับสาขาวิชาแพทยศาสตร์ (วิทยาศาสตร์สุขภาพ)

ดังนั้นคำว่า สามัญศึกษาจะมี 11 ปี คือ ระบบ 5+3 (8 ปี) 8+3 (11 ปี) คือ ถ้าจบ 5 ปี เป็นการจบระดับประถมศึกษา จบ 8 ปี เป็นการจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และจบ 11 ปี เป็นการจบมัธยมศึกษาตอนปลาย (โปรดดูแผนภูมิที่ 1 ประกอบ)

ข. ระบบบริหารการศึกษา

ระบบบริหารการศึกษเป็นระบบแนวตั้ง (Vertical) โดยมี การบริหารส่วนกลาง โดยกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และมีอำนาจในการตัดสินใจมากขึ้น (Centralized) และการบริหารการศึกษส่วนท้องถิ่น ซึ่งมี 2 ระดับ คือ ระดับแขวง (จังหวัด) เรียก แผนกศึกษาประจำแขวง และระดับเมือง (อำเภอ) เรียก ห้องการศึกษาประจำเมือง

ในปัจจุบัน (พ.ศ.2541) กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งส่วนงานออกดังนี้

แผนภูมิที่ 1 โครงสร้างระบบการศึกษาของ ส.ป.ป.ลาว

ที่มา โครงการมหาวิทยาลัยแห่งชาติ, ส.ป.ป.ลาว, 1997

1) ห้องการกระทรวงเทียบเท่าสำนักงานปลัดกระทรวง แต่รวมงานเลขานุการรัฐมนตรีไว้ด้วย มีหัวหน้าห้องการกระทรวงเป็นหัวหน้า

2) กรมต่าง ๆ 7 กรม มีหัวหน้ากรมเป็นหัวหน้า คือ

- กรมการเงิน
- กรมจัดตั้งและพนักงาน
- กรมก่อสร้างและบำรุงครุ
- กรมสามัญและอนุบาลศึกษา
- กรมพลศึกษา
- กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- กรมอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย
- กรมการวางแผนและความร่วมมือ

3) ห้องการการศึกษาระดับเอกเทศ มีเลขาธิการการศึกษาระดับเอกเทศเป็นหัวหน้า

4) คณะตรวจตราการศึกษาทั่วไป

ส่วนการบริหารการศึกษาส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย

1) ระดับแขวง เรียกว่า แผนกศึกษาประจำแขวง แบ่งออกเป็น 5 แขวง และคณะตรวจตราการศึกษาแขวง

2) ระดับเมือง เรียกว่า ห้องการศึกษาประจำเมือง แบ่งออกเป็น 4 หน่วยงาน

สรุป

1. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งอยู่ท่ามกลางเขตที่มีความเคลื่อนไหว ทางเศรษฐกิจสูง มีทรัพยากรพื้นฐานมาก และมีศักยภาพในการใช้พลังงานในการผลิตกระแสไฟฟ้า การพัฒนาในปัจจุบันเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจให้เคียงบ่าเคียงไหล่ กับประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงอื่น ๆ และมุ่งสู่ระบบเศรษฐกิจการตลาดมาได้ประมาณ 10 ปี (พ.ศ. 2541) เพิ่มการลงทุนของทั้งภาครัฐ และเอกชน สร้างแรงจูงใจในการปรับปรุงเศรษฐกิจ จนทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มมากกว่า 7% ต่อปี แต่อัตราเงินเฟ้อยังสูง

2. ทั้ง ๆ ที่เป็นไปตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคในด้านลักษณะพื้นที่ที่เป็นภูเขา สลับซับซ้อน และมีชนเผ่าต่าง ๆ กระจายอยู่อย่างโดดเดี่ยวทั่วประเทศ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลง ระบบเศรษฐกิจมาประมาณ 10 ปี อัตราการตายของเด็ก ของแม่ และการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ยังสูง และอายุเฉลี่ยของพลเมืองยังต่ำกว่าประเทศในแถบเดียวกัน (เฉลี่ยประมาณ 51 ปี)

3. เศรษฐกิจของ ส.ป.ป.ลาว ยังขึ้นอยู่กับเกษตร ประสบกับปัญหาต่าง ๆ มาก เมื่อเปลี่ยนเป็นระบบเศรษฐกิจการตลาด ซึ่งแตกต่างจากจีนและเวียดนาม ชนบทของ ส.ป.ป.ลาว ยังอยู่เป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย ไม่มีถนนเชื่อม ขาดตลาด โรงเรียน และเครื่องอำนวยความสะดวกต่อสุขภาพอนามัย

4. การเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจการตลาดมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษามาก พลเมืองต้องการได้ รับการศึกษาพื้นฐาน เพื่อพัฒนาทุนด้านมนุษย์และแก้ปัญหาความยากจน **ประการแรก** นอกจากการให้ สามารถรู้หนังสือและคิดเลขได้แล้ว การศึกษาพื้นฐานจะต้องก่อให้เกิดสุขภาพที่ดีขึ้นด้วย **ประการที่สอง** การพัฒนาเศรษฐกิจต้องการทักษะของคนในชาติในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความเจริญที่ยั่งยืน และก่อให้เกิดการพัฒนาเร็วขึ้น **ประการที่สาม** การพัฒนาคุณภาพของระบบการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น การขยายตัวด้านโอกาสในการศึกษาหลังการปฏิวัติในปี พ.ศ. 2518 ยังดำเนินไปได้ไม่ดีนัก เพราะการลงทุนด้านวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่เรียนยังไม่เพียงพอ

5. ความท้าทายต่อการปรับปรุงคุณภาพ และการประกันการได้มาตรฐานของการศึกษายังเป็นเรื่อง ที่ผู้รับผิดชอบต้องตระหนัก เพราะยังมีปัญหาด้านการตกซ้ำชั้น และการออกจากโรงเรียนกลางคัน (เช่น ประมาณ 44% ของนักเรียนระดับประถมศึกษาไม่สามารถเรียนจนจบชั้นประถมปีที่ 5) ประสิทธิภาพ/สัมฤทธิ์ ผลทางการยังต่ำ การที่ต้องเรียนเตรียมมหาวิทยาลัย เพิ่มอีก 2 ปี (ก่อนเข้าเรียนตามหลักสูตรปริญญาตรี) การลงทุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอนยังต่ำ และการฝึกหัดครู ยังไม่ดีนัก และการใช้ครู (โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษา) ยังไม่เต็มที่

6. รัฐบาล โดยกระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนายุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาการศึกษาหลายเรื่อง การจัดทำ มีการศึกษาภาคบังคับ สำหรับพลเมืองทุกคน การขยายมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา การปรับปรุงการฝึกหัดครู การจัดตั้งมหาวิทยาลัยแห่งชาติ การขยายการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการพัฒนาบุคลากรเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย และการบริหารจัดการที่ดี จึงจะบรรลุผลที่คาดหวังไว้

บทที่ 2

ยุทธศาสตร์การศึกษาและ การปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม ส.ป.ป.ลาว ได้พิจารณาเห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงจัดให้มีแผน ปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งด้านพัฒนาพนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือรัฐกรของรัฐ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการพัฒนาแรงงาน ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และด้านการพัฒนาหนุ่มสาว โดยได้วางหลักการ จุดมุ่งหมาย และทิศทางการพัฒนาไว้อย่างชัดเจน และได้กำหนดมาตรการในการดำเนินการไว้ 10 มาตรการ

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ จึงได้วางแผนพัฒนา/ปฏิรูปการศึกษาในรอบด้าน เริ่มต้นด้วยการศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษา แล้วจัดทำแผนโดยการกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย เนื้อหาสาระในการปฏิบัติ และการจัดทำโครงการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงข้อจำกัดที่มีอยู่ รวมทั้งกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ และการแต่งตั้งคณะชี้แนะ คณะประสานงาน และคณะปฏิบัติรับผิดชอบในแต่ละโครงการ เพื่อดำเนินการไว้ชัดเจน

ยุทธศาสตร์การศึกษา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้กำหนด “ยุทธศาสตร์การศึกษา” ขึ้น ตามมติของกองประชุมใหญ่ครั้งที่ 4 ของคณะกรรมการศูนย์กลางพรรค และสภารัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2530 เรียกว่า “ยุทธศาสตร์การศึกษาตั้งแต่ปีจนถึงปี 2000” (พ.ศ. 2543) ในยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้นำเอานโยบายด้านการศึกษาของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่ว่า “ตั้งแต่ต่อไป พวกเรายังคงดำเนินการในทางการศึกษาเป็นหน้าที่หลักเพื่อปฏิวัติด้านแนวคิด และวัฒนธรรม ต้องเอาใจใส่ภารกิจการศึกษาให้มากขึ้นกว่าเดิม และต้องลงทุนเอาใจใส่ในทางการศึกษาอย่างเหมาะสม โดยให้จัดทำโครงการปฏิรูปการศึกษา ผลิตและจัดการฝึกอบรมพนักงาน เจ้าหน้าที่ เพื่อสร้างคนใหม่ในสังคมนิยม”

เพื่อให้การดำเนินการเป็นจริงในทางปฏิบัติ กรมการเมือง และคณะเลขาธิการศูนย์กลางพรรค ได้มีมติแต่งตั้ง “คณะเตรียมยุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับตั้งแต่ปีจนถึงปี 2000” ขึ้น โดยการชี้แนะโดยตรงของท่านเลขาธิการใหญ่ (ท่านไกสอน พมวิหาน) คณะบริหารศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว และประธานสภารัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งนี้ได้นำความคิดเห็นของท่านเลขาธิการใหญ่มาประกอบการพิจารณา นับว่าเป็นเนื้อหาสาระสำคัญที่สุด ซึ่งได้กล่าวถึงทัศนะพื้นฐาน แนวคิดชี้แนะ ทิศทาง และหน้าที่พื้นฐานของยุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับระยะนี้จนถึงปี 2000 และได้นำร่างมติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การศึกษาดังกล่าวส่งให้บรรดาหน่วยงาน และท้องถิ่นทั่วประเทศให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม ก่อนที่จะลงมติเป็นเอกฉันท์ รับเอา “ยุทธศาสตร์การศึกษา สำหรับตั้งแต่ปีจนถึง ปี 2000” ดำเนินการต่อไป

เนื้อหาในมติดังกล่าว ประกอบด้วย 4 ภาค คือ

ภาคที่ 1 กล่าวถึงสภาพการจัดการศึกษาในสิบปีกว่าที่ผ่านมาในเรื่อง จุดพิเศษ และสภาพแวดล้อมทางการศึกษา แผนนโยบายของพรรค และรัฐเกี่ยวกับงานการศึกษาในระยะที่ผ่านมา ผลงาน ชัยชนะ และจุดอ่อนงานที่จะต้องดำเนินการต่อไป

ภาคที่ 2 กล่าวถึงทิศทางยุทธศาสตร์การศึกษา เกี่ยวกับทัศนะและที่อ้างอิงต่าง ๆ ในการกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษา จุดหมายพื้นฐาน 5 ประการ ของยุทธศาสตร์การศึกษา และทิศทางของพรรค

ภาคที่ 3 กล่าวถึง หน้าที่พื้นฐานและวิธีการยุทธศาสตร์

ภาคที่ 4 กล่าวถึง ทิศทาง และหน้าที่ของแผนการ 5 ปี (พ.ศ. 2529 ถึง 2533)

สาระสำคัญโดยย่อของยุทธศาสตร์การศึกษา มีดังนี้

1. ความเห็นของท่าน ไกสอน พมวิหาน

ท่านไกสอน พมวิหาน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการศึกษาไว้ 7 เรื่อง คือ

- 1) บทบาทของการศึกษาที่มีต่อภารกิจปฏิบัติของประเทศ
- 2) การนำเอาการศึกษาให้สัมพันธ์สอดคล้องกับลักษณะพิเศษต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละหน่วยงาน และของแต่ละท้องถิ่น
- 3) การทำให้ประชาชนให้ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยทั่วไป (การศึกษาภาคบังคับ)
- 4) การยกคุณภาพการศึกษา การเพิ่มประสิทธิผลของการศึกษา
- 5) การให้เกียรติศักดิ์ศรี ของครูอาจารย์ในสังคมให้สูงขึ้น
- 6) การกระตุ้นให้สังคมมีส่วนในการปฏิบัติตามจุดหมายของยุทธศาสตร์การศึกษา เอาใจใส่ต่อการสร้างคนรุ่นหนุ่มสาวให้เป็นคนใหม่สังคมนิยม
- 7) การเพิ่มทวีการนำพาของพรรค การบริหารของรัฐต่อภารกิจการศึกษา นับว่าเป็นผู้นำที่เอาใจใส่ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล

2. ทิศทางยุทธศาสตร์การศึกษาตั้งแต่บัดนี้จนถึง ปี 2000

จุดหมายที่ 1 จัดตั้ง และกระตุ้นพนักงานเจ้าหน้าที่และประชาชนเผ่าต่าง ๆ ได้เรียน และบำรูจวัฒนธรรม ให้สามารถนำความรู้วิทยาศาสตร์เทคนิคไปใช้ในการผลิต ในงาน ในการต่อสู้และในการดำรงชีวิต

โดยจุดหมายแรกคือ ให้สามารถจัดการประถมศึกษา โดยทั่วไปสำหรับชาวหนุ่มสาว และเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 6-14 ปี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งการลดล้างการไม่รู้หนังสือให้แก่ผู้อ่านเขียนไม่ได้ (ผู้กึ่งหนังสือ)

จุดหมายที่ 2 เอาใจใส่ขยายและยกระดับคุณภาพของโรงเรียนเด็ก โรงเรียนอนุบาล ที่สำนักงานองค์การ โรงงาน โรงจักร โรงเรียน โรงพยาบาล และที่คนหนุ่มมากทำงาน และปลุกกระตุ้นให้ทุกคนเอาใจใส่การศึกษาของอนุชน และขยายหน่วยฝากเด็ก

- ปฏิรูปสามัญศึกษา ให้มีลักษณะสามัญ รู้จักทำงานร่วมกัน และเตรียมวิชาชีพ ทำให้โรงเรียนสามัญศึกษาสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของท้องถิ่น ยกคุณภาพให้การศึกษามิให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถร่วมกันทำงาน (การออกแรงงาน) และต่อสู้เพื่อปกป้องรักษา และสร้างชาติ และท้องถิ่นของตน

จุดหมายที่ 3 ปฏิรูปการอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย โดยมุ่งผลิตช่างเทคนิค และพนักงานวิทยาศาสตร์ที่จงรักภักดีต่อพรรค ต่อประเทศและติดพันกับประชาชน และมีความสามารถเข้าร่วมปฏิบัติตามจุดหมายทางเศรษฐกิจและสังคม ผลิตพนักงานบริหาร และพนักงานวิทยาศาสตร์เทคนิค เศรษฐกิจวัฒนธรรม ที่สามารถแก้ไขงานของประเทศได้จริง เอาใจใส่ในการสร้างและอบรมพนักงาน และผู้ผ่านการสู้รบหรืองานการผลิตมาแล้ว รวมทั้งพนักงานที่มีพรสวรรค์ทางวิทยาศาสตร์ที่มีแนวคิดทางการเมืองดี

จุดหมายที่ 4 เอาใจใส่ขยายการศึกษาในเขตภูดอย เขตห่างไกล ตั้งหน้าผลิตพนักงานด้านต่าง ๆ ที่เป็นคนชนเผ่าเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

จุดหมายที่ 5 ผลิตและฝึกอบรมพนักงานบริหารการศึกษาและครูอาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถในการสอน และจงรักภักดีต่อพรรคมีศีลธรรม มีความรู้ดี มีวิชาเฉพาะเก่ง และให้ความสนใจนักเรียนและประชาชน และสามารถปฏิบัติหน้าที่พรรค และรัฐมอบหมายได้

3. วิธีการยุทธศาสตร์ หรือมาตรการในการดำเนินการ

1) โรงฝึกเด็กและโรงเรียนอนุบาล

(1) ให้ประชาชนร่วมกันจัดตั้งขึ้น ส่วนรัฐจัดขึ้นเฉพาะที่จำเป็น เช่นในเขตเศรษฐกิจและวัฒนธรรมใหม่

(2) ให้แผนการศึกษาร่วมกับสหพันธ์สตรี และแผนสาธารณสุขร่วมกันประชาสัมพันธ์ และรวบรวมประชาชนให้ร่วมกันดำเนินการจัดตั้ง

(3) เลือคนหนุ่มสาวไปเข้ารับการฝึกอบรมเป็นครูอนุบาล โดยจัดสวัสดิการให้ตามความเหมาะสม

2) การบำรุงวัฒนธรรม

(1) จัดการเรียนในหลายรูปแบบ โดยคำนึงถึงหรือให้สอดคล้องกับสภาพการผลิตและงานที่ผู้เรียนต้องทำประกอบ

(2) จัดหาแบบเรียน และอุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอ

(3) ระดมผู้มีความรู้มาร่วมสอน และอบรมวัฒนธรรม

(4) ปรับปรุง และสร้างโรงเรียนวัฒนธรรม

(5) ปรับปรุงโรงเรียนหนุ่มสาวชนเผ่า โดยรัฐลงทุนในระยะต้นแล้วให้โรงเรียนช่วยเหลือตนเองต่อไป

(6) ให้กระทรวงศึกษาธิการเสนอสภารัฐมนตรีเกี่ยวกับ การจัดสวัสดิการช่วยเหลือให้แก่ครูและผู้เรียน

(7) ปลุกระดมมวลชนอย่างมีระบบเป็นกระบวนการให้บรรลุความสำเร็จตามที่คาดหมายไว้ เช่น การลบล้างการไม่รู้หนังสือ

(8) ทำหลักสูตร แบบเรียน และวิธีสอน อบรมวัฒนธรรมให้กระชับรัด ครอบคลุมวิทยาศาสตร์พื้นฐาน การเศรษฐกิจและสังคม และเทคนิคในการผลิต เพื่อนำมาใช้ในการผลิต และพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่

3) สามัญศึกษา

สามัญศึกษาเป็นพื้นฐานวัฒนธรรม เป็นส่วนประกอบสำคัญต่อการพัฒนารอบด้านของพลเมือง โดยให้ดำเนินดังนี้

- (1) จัดการประถมศึกษาสำหรับประชาชนทุกคน
- (2) ขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน
- (3) ขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีแผนการ และสอดคล้องกับการพัฒนาช่างเทคนิค และพนักงานวิทยาศาสตร์เทคนิค
- (4) เอาใจใส่ต่อคุณภาพของสามัญศึกษาเป็นพิเศษ โดยการ
 - กำหนดจุดหมาย สร้างคนลาวใหม่สังคมนิยมให้แต่ละระดับการศึกษา
 - ปฏิรูปหลักสูตร แบบเรียน และวิธีสอน
 - ปฏิรูปงานการผลิต และฝึกอบรมครู และผู้บริหารการศึกษา
 - ก่อสร้างอาคารสถานที่ของโรงเรียน ตามรูปแบบของโรงเรียนใหม่
 - ปรับปรุงแก้ไขการบริหารการศึกษา การขึ้นการศึกษาและการปรับปรุงงาน นโยบาย และดำเนินการตามแบบแผนที่เหมาะสม

4) การปฏิรูปอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย

- (1) ค้นคว้าความต้องการด้านจำนวน และระดับของนักวิชาการ สำหรับ 15-20 ปี ข้างหน้า
- (2) สร้างแผนการผลิตทั้งภายใน และต่างประเทศให้เหมาะสม และถ้าสาขาวิชาใดต้องการมาก อาจส่งไปเรียนในประเทศเพื่อนบ้าน โดยไม่ต้องตั้งโรงเรียนขึ้นภายในอีก
- (3) แสวงหาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อผลิตพนักงานวิทยาศาสตร์เทคนิคในระดับผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหาร
- (4) ดัดแปลงหลักสูตร และอุปกรณ์อาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัยให้ทันสมัย โดยเฉพาะด้านอิเล็กทรอนิกส์ และชีววิทยา
- (5) เลือกรุ่นเอนักศึกษาที่เรียนเก่ง และเป็นพลเมืองดี เป็นอาจารย์สอน เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว
- (6) ให้ยศและวิทยฐานะ รวมทั้งแนวทางในการใช้และอุดหนุนอาจารย์เหล่านั้น
- (7) ปรับปรุงวิธีการให้การศึกษา โดยให้สัมพันธ์กับการผลิต การใช้และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เพื่อยกคุณภาพการผลิต
- (8) ให้สภาวิทยาศาสตร์ และเทคนิคแห่งรัฐมีโครงการให้มหาวิทยาลัย และสถาบันค้นคว้า ต่าง ๆ เข้าร่วมในการศึกษาค้นคว้าวิทยาศาสตร์และร่วมกำหนดระเบียบการค้นคว้าศึกษา เป็นต้น

(9) ปรับปรุงวิธีการคัดเลือกนักเรียน นักศึกษา เข้าเรียน ให้สอดคล้องกับแนวทางของพรรค

(10) ปรับปรุงระบบบริหารโรงเรียนอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย

- เพื่อรับประกันคุณภาพ และความสามารถในการลงทุนและครูอาจารย์
- เพื่อให้โรงเรียนอาชีวศึกษาขั้นต้นและชั้นกลาง อยู่ในความรับผิดชอบของแขวง (จังหวัด) ส่วนกลางดำเนินการเฉพาะการผลิตช่างเทคนิคระดับสูงเท่านั้น

5) การปฏิรูปการผลิตและการฝึกอบรมครู

(1) เอาใจใส่ต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของครูทั่วประเทศ

(2) ดำเนินการฝึกอบรมครูอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

(3) ปฏิรูปการผลิตครู และปรับปรุงบูรณะโรงเรียนฝึกหัดครู โดยถือว่า เป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของชาติ

- กำหนดจุดมุ่งหมายของการผลิตครูใหม่ให้ชัดเจน
- กำหนดมาตรฐานสามัญศึกษาขั้นต่ำในการเข้าเรียน ครูอนุบาลเลี้ยงเด็ก ครูประถมศึกษา ครูมัธยมศึกษาตอนต้น และครูมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งกำหนดจำนวนปีที่เรียนด้วย

6) การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาในโรงเรียน

(1) เพิ่มทวีความรับผิดชอบของสังคม ของทุกแผนกการ ขององค์การจัดตั้งมหาชน เช่น ชาวหนุ่มสาว ประชาชนปฏิวัติลาวให้รับผิดชอบต่อการศึกษานอกระบบโรงเรียน

(2) ให้ครอบครัวพ่อแม่เด็กรับผิดชอบในการศึกษาอบรมของลูกหลาน

(3) ให้สหพันธ์สตรี สหพันธ์กรรมบาล แนวลาวสร้างชาติ และกองทัพมีความรับผิดชอบต่อการศึกษาของเยาวชน ตั้งแต่โรงเรียนเลี้ยงเด็ก-อนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย

7) การเพิ่มทวี การลงทุนให้แก่การศึกษา

(1) ต้องลงทุนด้านการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม ในทุกเรื่อง

- รัฐบาลระดับศูนย์กลางลงทุนการผลิตและฝึกอบรมครู การก่อสร้างพื้นฐาน การใช้จ่ายด้านวิชาการ
- รัฐบาลท้องถิ่น แขวงและเมือง รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างพื้นฐานและงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนฝึกหัดครูประถมศึกษา ครูมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนวิชาเฉพาะ

- ตาแสง (ตำบลเลิกใช้แล้ว) บ้าน ประชาชน และรากฐานการผลิตรับผิดชอบการก่อสร้าง
พื้นฐานให้โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาล เลี้ยงเด็ก โรงเรียนบำรุงวัฒนธรรมของ
บ้าน

(2) ให้กระทรวงศึกษาธิการผลิตอุปกรณ์การศึกษา และซื้อวัสดุอุปกรณ์จากต่างประเทศเพื่อ
นำมาใช้ในการจัดการศึกษา

8) การแสวงหาความร่วมมือจากต่างประเทศ ในการผลิตและฝึกอบรมอาจารย์มหาวิทยาลัย และ
พนักงานวิทยาศาสตร์

9) การเพิ่มทวิการนำพารอบด้านของพรรค และการบริหารของรัฐในการปฏิบัติตาม จุดหมาย
และยุทธศาสตร์การศึกษา

4. ทิศทางการดำเนินการระยะแรก 5 ปี (พ.ศ. 2529-2538)

คณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคประชาชนปฏิวัติลาว สภารัฐมนตรีได้กำหนดทิศทางการดำเนินการ
การตามยุทธศาสตร์การศึกษาระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2529-2533) โดยประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2530 ดังนี้

1) ทิศทางรวม

ปรับปรุงผลงานการศึกษาที่ได้ดำเนินการมาให้กระชับขึ้น เพิ่มทวิการอบรมครู และผู้บริหารการ
ศึกษา ดัดแปลง การบริหาร และชี้้นำการศึกษา จัดดำเนินการงานการศึกษาให้เป็นระบบแบบแผนยิ่งขึ้น
และเตรียมการปฏิรูปการศึกษาที่ละชั้น

2) งานที่ปฏิบัติ

(1) แก้ไขปรับปรุงโครงสร้างการบริหารและชี้้นำการศึกษาตั้งแต่ระดับกระทรวงไปถึง ท้อง
ถิ่น ปรับเปลี่ยนแบบวิธีชี้ นำ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและตรวจตราการศึกษา

(2) ให้คณะพรรค คณะกรรมการปกครองระดับต่าง ๆ แผนกต่าง ๆ องค์การจัดตั้งมหาชน ครู
อาจารย์ และประชาชนทุกคนรับเอามติพรรค และสภารัฐมนตรีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การศึกษา

(3) เตรียมการปฏิรูปการศึกษา ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่จะทำหน้าที่ปฏิรูปการศึกษา และดำเนินการ
การแก้ไข ปรับปรุงหลักสูตร แบบเรียนและฝึกอบรมครูอาจารย์

(4) เตรียมปฏิรูปงานการฝึกหัดครู

(5) กำหนดเป้าหมายในแผนการห้าปี ระยะที่ 2 เพื่อจัดการประถมศึกษาให้สำเร็จลุล่วงตาม
นโยบาย

(6) จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ผู้ปฏิบัติและครูอาจารย์ทั้งภายในและต่างประเทศ

(7) ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ นโยบายต่อเจ้าหน้าที่ ครู อาจารย์ นักเรียนอาชีวศึกษา นัก
เรียนเก่ง นักเรียนผู้มีพรสวรรค์พิเศษ ฝึกอบรมนักเรียนเก่ง และนักเรียนที่มีพรสวรรค์

(8) ศึกษาค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษา ปรังงานการสื่อสารการศึกษาเพื่อเป็นหลักประกันความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา

(9) เพิ่มท้งงานสร้างพรรค และสร้างชาวหนุ่มสาวประชาชนปฏิวัติลาอยู่ในโรงเรียน

3) วิธีดำเนินการ

(1) ศึกษารายละเอียดมติของประชุมคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค และสภารัฐมนตรี เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การศึกษาตั้งแต่นี้ไปจนถึงปี 2000 (พ.ศ. 2543)

ให้ทั้งพรรคประชาชน และทุกแผนกการรู้และเข้าใจรับเอาทัศนนะของพรรคเกี่ยวกับการศึกษา ประกอบทุนรอน สติปัญญาและแรงงานในการปฏิบัติตามจุดหมายของยุทธศาสตร์การศึกษา โดยให้มีการประชาสัมพันธ์เนื้อหาสาระของการปฏิรูปการศึกษา

(2) สสำรวจระดับวัฒนธรรมของผู้ที่อยู่ในเกณฑ์อายุที่ต้องเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาโดย ทั่วไป สสำรวจจำนวนช่างเทคนิค นักวิทยาศาสตร์เทคนิคของแผนกการเศรษฐกิจและสังคม สสำรวจ ความต้องการ ครู วางแผนการลบล้างการไม่รู้หนังสือ วางแผนให้ประชาชนได้เรียนจนสำเร็จระดับประถมศึกษา โดยจัดทำแผน 5 ปี และเป็นรายปี

(3) จัดทำเครือข่ายโรงเรียนที่มีอยู่ให้เหมาะสม ดำเนินการแบ่งงาน และแบ่งชั้นบริหาร เพิ่มท้งการชี้แนะ และบริหารของคณะพรรค คณะกรรมการบริหารระดับต่าง ๆ และสร้างโรงเรียนเพื่อเป็นแบบอย่าง

(4) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาแต่ละระดับ ปรับปรุงงานการบริหารการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียน

(5) แสวงหาความร่วมมือกับองค์การสากล เพื่อความช่วยเหลือในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การศึกษา

(6) ศึกษาค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษา และสารสนเทศเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การศึกษา บูรณะสถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษาและร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษา

(7) เตรียมเจ้าหน้าที่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และพาหนะในการเตรียมการปฏิรูปการศึกษา

(8) สร้างความสัมพันธ์ และประสานงานระหว่างแผนการศึกษา กับแผนการและองค์การจัดตั้งมหาชนพร้อมที่จะปฏิรูปการศึกษา

(9) เตรียมเปิดองประชุมการศึกษาทั่วประเทศครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2531 เพื่อปลุกระดม ศึกษาอบรมครู อาจารย์ และกำลังการศึกษาอื่น เพื่อยอมรับและตัดสินใจปฏิบัติจุดหมายยุทธศาสตร์การศึกษาให้บรรลุผลต่อไป

การปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ ส.ป.ป.ลาว ระหว่าง พ.ศ.2536-2543

ส.ป.ป.ลาว พิจารณาเห็นว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อ การพัฒนาบ้านเมือง เพราะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการให้การศึกษา พัฒนาคนและการนำใช้คนเพื่อทำการผลิต โดยมีมุ่งยกระดับความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ถือว่า การศึกษาเป็นการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณสมบัติของมนุษย์ ทั้งในและนอกโรงเรียน

ด้วยการเห็นความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว ในระยะที่ผ่านมาพรรครัฐและอำนาจการปกครองทุกระดับชั้นได้ประสานการดำเนินการและร่วมมือกัน ได้ทุ่มเทความพยายามอย่างมาก ในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้ เอาใจใส่ปรับปรุง คุณภาพ และยกระดับการศึกษาแห่งชาติให้สูงขึ้น

ดังนั้น ในการประชุมครบคณะครั้งที่ 7 สมัยที่ 5 ของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค เมื่อ วันที่ 20 กันยายน 2536 ได้มีมติเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ ส.ป.ป.ลาว ขึ้น โดยระบุรายละเอียดของสภาพปัจจุบัน แนวคิด จุดหมายและทิศทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนมาตรการที่จะนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

ก. สภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน

1. สภาพความสำเร็จ

ตั้งแต่หลังวันที่ 2 ธันวาคม 2518 ส.ป.ป.ลาว ได้ปรับปรุงการศึกษาหลายด้าน เช่น (1) ได้ดำเนินกิจกรรมการลดล้างการไม่รู้หนังสือ (เรียกว่า การก๊อหนังสือ) ในหมู่ประชาชนได้เป็นส่วนมาก และยกระดับความรู้ของประชากรสูงขึ้น (2) ได้ขยายโรงเรียนและสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทำให้มีจำนวนนักเรียน นักศึกษาเพิ่มขึ้นหลายเท่าเมื่อเทียบกับระยะก่อนการเปลี่ยนระบอบการปกครองเป็นแบบสังคมนิยม (3) จัดการศึกษาเพื่อผลิตช่าง และพนักงานวิชาการด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศได้เป็นจำนวนหลายพันคน ซึ่งถือว่าเป็นทุน หรือกำลังสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ (4) ได้จัดการฝึกอบรมพนักงานที่ได้รับการต่อสู้และปฏิบัติงาน ทั้งภายในและต่างประเทศ เกือบสามพันคน ซึ่งส่วนมากได้เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานในหน่วยงานกลาง และในท้องถิ่นต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังจัดการศึกษาให้แก่พนักงานใหม่ทั้งในระดับกลาง ระดับสูง และมหาวิทยาลัยได้มากกว่า 1,500 คน

ส่วนในงานด้านสาธารณสุขก็ได้รับการปรับปรุง และขยายให้กว้างที่ละชั้น มีการเพิ่มแพทย์จาก 90 คน ก่อนการปลดปล่อยเป็นมากกว่า 1,300 คน โดยมีจำนวนเตียง และโรงพยาบาลก็เพิ่มขึ้นมาก มีการป้องกันโรค ร้าย และขจัดให้เหลือน้อยลง อัตราการตายของแม่และเด็กได้ลดลง ประชากรเริ่มมีอายุยืนมากขึ้น

สำหรับด้านวัฒนธรรม ก็ได้สร้างแผนพัฒนาวัฒนธรรมชาติให้ก้าวหน้า โดยการอนุรักษ์รักษา และการเสริมขยายวัฒนธรรมดั้งเดิม ประเพณีของชาติ หรือของชนเผ่าต่าง ๆ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ทิวทัศน์ ธรรมชาติ โบราณสถาน วัดที่เก่าแก่ได้รับการปฏิสังขรณ์ซ่อมแซม เพื่อรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ทั้งนี้รวมทั้ง ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม การปฏิมากรรม ศิลปวรรณคดี และวิจิตรศิลป์ ก็ได้รับการ ส่งเสริมให้ประชาชน ลาวรู้สึกความเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมอันเก่าแก่ ก่อให้เกิดแนวคิด จิตใจรักชาติ รักมรดกตกทอดจาก บรรพบุรุษ โดยการเห็นคุณค่าและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติ และการสร้างเสริมความเจริญทางจิตใจในหมู่ ประชาชน

กรรมกรก็ได้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อมีส่วนร่วมในการดำเนินการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคม กรรมกรหนุ่มสาวก็เริ่มมีฝีมือ มีวิชาเฉพาะ โดยได้รับการศึกษาในภาคส่วนเศรษฐกิจต่าง ๆ ชาวทาสกรจำนวน ไม่น้อยได้เปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำรงชีวิต และวิธีการผลิต คือ เปลี่ยนจากการผลิตตามยถากรรม ตาม ธรรมชาติ เพียงพอเพื่อกินในครอบครัวไปสู่การผลิตเพื่อซื้อขาย นำใช้วิธีและเทคนิคการผลิตที่ก้าวหน้า ทำให้การผลิตสินค้าขยายตัวในหลายท้องที่ ชาวหนุ่มสาวได้รับการเอาใจใส่ดูแล และได้รับการศึกษาอบรม

บทบาทของสตรีก็ได้รับการส่งเสริม และมีความเสมอภาค มีสิทธิในการเข้าร่วมในกระบวนการงาน ด้านต่าง ๆ ของชาติ ให้ความสำคัญของผู้อาวุโส ผู้ทรงคุณวุฒิ นักการศึกษา และปัญญาชนต่าง ๆ ทุกคนมี บทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชาติ

2. สภาพปัญหา

แม้ว่าการให้การศึกษอบรมดังกล่าวจะมีความก้าวหน้า และบรรลุผลพอสมควร แต่การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ยังมีปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไขหลายประการ เช่น

1) การศึกษอบรมยังไม่ได้คุณภาพตามที่พึงประสงค์มากนัก เพราะผู้ที่ได้รับการศึกษอบรมใน ระยะที่ผ่านมายังปฏิบัติงานไม่ได้ผลตามที่พึงปรารถนาของผู้นำ ระดับความรู้ของคนจำนวนไม่น้อยยังอ่อน อยู่ คือ ขาดความเอาใจใส่ ขาดความรับผิดชอบ และขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2) ทรัพยากรมนุษย์ยังมีปัญหาและเงื่อนไขหลายอย่าง เช่น เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ฐานะทางเศรษฐกิจ จารีตประเพณี ฯลฯ

3) พนักงานเจ้าหน้าที่จำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับหน้าที่ทางการเมือง และวิชา เฉพาะของตน โดยเฉพาะในระยะการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ยังประสบความยุ่งยากในการเลือกเฟ้น จัดหา พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานที่สำคัญต่าง ๆ

- 4) พนักงานเจ้าหน้าที่จำนวนไม่น้อยยังมีความโลภ เห็นแก่ความมั่งมีส่วนตัว ซึ่งทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อบทบาทอิทธิพลของพรรคและของรัฐ
- 5) แนวทางการให้การศึกษาอบรมยังไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงในการให้การศึกษาและฝึกอบรม และยังไม่สอดคล้องกับสภาพปฏิบัติจริงของประเทศชาติ
- 6) การใช้และการควบคุมดูแลพนักงานเจ้าหน้าที่ยังไม่ค่อยดี การให้สวัสดิการก็ยังไม่เหมาะสม ระเบียบการที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของรัฐกรหลายเรื่องยังไม่มี
- 7) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนยังมีปัญหาและบกพร่องอยู่หลายอย่าง เช่น คุณภาพ การศึกษา และการฝึกอบรมคนยังต่ำ อันเนื่องมาจากการขาดทุนรอน ขาดพาหนะ และเครื่องใช้ในการเรียนการสอน ครูไม่ได้มาตรฐาน หลักสูตรการเรียนการสอนยังไม่มีมีการปรับปรุงแก้ไข
- 8) การปกครองและการตรวจตราการศึกษาไม่ดี
- 9) ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในโรงเรียน กับในครอบครัวและสังคมยังไม่สัมพันธ์ สอดคล้องกัน
- 10) การสาธารณสุขในบางครั้งยังขาดมนุษยธรรม และการให้บริการยังไม่กว้างขวาง เพราะ ยังไม่ได้ยึดจุดหมายและทัศนะของพรรค ขาดการศึกษาอบรมด้านแนวคิดทางการเมือง ขาดทุนรอนและอุปกรณ์ที่จำเป็น และไม่ทันสมัย
- 11) วัฒนธรรมภายนอกมากระทบวัฒนธรรมภายในอันดีงามและเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ปัญหาสังคมที่เป็นพิษเป็นภัยมีมากขึ้น คนจำนวนมากยังไม่ตั้งใจในการอนุรักษ์ และเสริมขยายวัฒนธรรมดั้งเดิมอันดีงาม และล้ำค่าของชาติ และของชนเผ่าต่าง ๆ ความเอาใจใส่ต่อวัฒนธรรมของประชาชนยังไม่กว้างขวางและเอาจริงเอาจัง ยังไม่สนใจในงานการศึกษาอบรมประชากรรุ่นหนุ่มสาวมากนัก
- 12) การขาดกฎหมายที่จำเป็น และมาตรการและวิธีการในการดำเนินงาน เพื่อความสงบ ร้อยภายในสังคม

ข. หลักการ จุดมุ่งหมาย และทิศทาง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

1. หลักการ

ตามสภาพความเป็นจริงของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เพื่อเสริมขยายการดำเนินการตามแนวปฏิวัติ และสอดคล้องกับภารกิจที่เปลี่ยนแปลงใหม่อย่างได้ผล ส.ป.ป.ลาว จึงกำหนดหลักการในการสร้างและฝึกอบรมประชากร ดังนี้

- 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องดำเนินไปตามอุดมคติของพรรค (พรรคประชาชนปฏิวัติลาว) เพื่อรักษาระบบการปกครอง และพัฒนาประเทศชาติ

2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องดำเนินไปอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นขบวนการต่อเนื่องที่ละขั้นตอน อย่างมีแผนการ โครงการ มีจุดเน้น และสนองต่อความต้องการทั้งเฉพาะหน้าและในอนาคตอันยาวนาน

3) แม้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะเป็นเรื่องยุ่งยาก และสับสน จำเป็นต้องทำด้วยความตั้งหน้าพยายาม เด็ดเดี่ยวหนักแน่น มีจิตใจหนักแน่นเป็นเจ้าตนเอง ฟังตนเอง สร้างความเข้มแข็งด้วยตนเอง จนมั่นใจได้ว่าจะประสบประสิทธิผล และต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องดำเนินไปอย่างรอบด้าน คือ

- = ด้านแนวคิด คุณสมบัติ ศีลธรรม ทักษะมั่นคง และตื่นตัวทางการเมือง
- = ด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และวิชาชีพ
- = ด้านวัฒนธรรม จริยธรรม และสุขภาพ เพราะว่าคนเราถึงจะมีวิชาความรู้ มีความสามารถ และมีพลังกำลัง แต่ถ้าขาดความเจริญทางจิตใจ เช่น ความรักชาติ รักแผ่นดินเกิด ไม่รู้จักสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมอันดีงาม และคุณค่าของวัฒนธรรมแห่งชาติของตน คนผู้นั้นก็ไม่มีค่าสมบูรณ์ ไม่เป็นตัวของตัวเอง และในที่สุดก็ตกเป็นเบี้ยล่างของผู้อื่น หรือในทางตรงกันข้าม ถึงแม้ว่าคนเราจะมีแนวคิดถูกต้อง มีความรักชาติอย่างดุจดั่ง และจงรักภักดีปานใดก็ตาม แต่หากมีสุขภาพไม่สมบูรณ์ ขาดความรู้ความสามารถตามความจำเป็นแล้ว ก็จะเป็นคนไม่สมบูรณ์เช่นเดียวกัน

5) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นภารกิจของทั้งพรรค ทั้งกองทัพ ทั้งปวงชน นั่นคือ ของทั้งสังคม ดังนั้นองค์การพรรค องค์การรัฐทุกระดับ ทุกแผนกการ บรรดากำลังประกอบอาวุธ องค์การจัดตั้งมหาชน แนวร่วม ชาวหนุ่มสาว กรรมกร และองค์การจัดตั้งสังคมอื่น ๆ หน่วยงานทางเศรษฐกิจ (ทั้งภายในและต่างประเทศ) บ้าน วัด และครอบครัว ซึ่งต้องมีส่วนร่วม และปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ

6) ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ต้องใช้แหล่งทุนจากงบประมาณของรัฐ จากสังคม และจากหน่วยงานทางเศรษฐกิจ ตลอดทั้งทุนรอนประเภทต่าง ๆ จากภายนอก แต่ต้องอยู่ภายใต้ความมีมนุษยธรรม ต้องสร้างทุกเงื่อนไขให้ประชาชนผู้ยากจน ผู้ที่อยู่ชนบทห่างไกล และพี่น้องเผ่าต่าง ๆ ให้ได้รับการศึกษา บำรุงรักษาสุขภาพ และได้รับการพัฒนาทางด้านชีวิตจิตใจ

2. จุดมุ่งหมาย

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ:

1) สร้างคนให้เป็นพลเมืองดี มีน้ำใจรักชาติ รักระบอบประชาธิปไตยประชาชน มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวม และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

2) สร้างคนให้เป็นคนมีความรู้ มีวิชาชีพ และมีความสามารถ ขยันขันแข็ง และมีความประหยัด

3) มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ มีจิตใจศรัทธา มีน้ำใจอย่างมีมนุษยธรรม ยุติธรรม สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีค่านิยมความถูกต้อง

สำหรับเรื่องเฉพาะหน้า ส.ป.ป.ลาว ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้เพื่อ เอาใจใส่ฝึกอบรมคนให้มีความตื่นตัวทางการเมือง มีน้ำใจรักชาติ และมีความเป็นเจ้าของในระบบใหม่ มีสติระวังตัวปฏิบัติ มีความเด็ดเดี่ยวหนักแน่น พร้อมที่จะเผชิญกับความยากลำบาก และมีความรับผิดชอบ และยินดีปฏิบัติตามนโยบายของพรรค และรัฐ และอดทนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3. ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ส.ป.ป.ลาว ได้กำหนดทิศทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านเกี่ยวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ (รัฐกร หรือข้าราชการ) ด้านการศึกษา ด้านการสร้างแรงงาน ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และด้านเกี่ยวกับชาวหนุ่มสาว โดยในแต่ละด้านมีการกำหนดจุดหมาย ทิศทาง และเนื้อหาสาระในการปฏิบัติ ดังนี้

1) ด้านเกี่ยวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ (รัฐกร)

(1) จุดมุ่งหมาย

เพื่อสร้างให้ได้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จงรักภักดี ตั้งอยู่ในความบริสุทธิ์ ยึดประโยชน์ส่วนรวมของชาติ และของการปฏิวัติ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความรู้เกี่ยวกับงานที่ตนจะทำ และรู้จักใช้ความรู้เป็นอย่างดี แสวงหาความรู้เพื่อยกระดับความสามารถอยู่เสมอ มีทัศนคติที่ถูกต้อง มีแบบแผนการทำงาน เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย และมีความประพฤติเป็นแบบอย่างเพื่อให้ผู้อื่นนับถือ และไว้วางใจ

(2) ทิศทาง

(ก) ฝึกอบรมพนักงานตามความต้องการ ตามหน้าที่การเมือง และหน้าที่วิชาเฉพาะของตนในแต่ละระยะ จัดการฝึกอบรมเพื่อนำมาใช้ปฏิบัติจริงให้มีประสิทธิภาพสูง และเอาใจใส่ในการพัฒนาพนักงานที่เป็นชนเผ่าต่าง ๆ

(ข) จัดการฝึกอบรม ยกระดับความรู้ ความสามารถ พนักงานทั้ง 3 ประเภท คือ พนักงานนำพา (เช่น รัฐมนตรี) พนักงานบริหาร และพนักงานวิชาการ โดยเน้นหนักทั้งความรู้ในวิชาเฉพาะ และภาษาต่างประเทศ ความสามารถในการปฏิบัติ และด้านการเมือง ทั้งนี้ให้จัดฝึกอบรมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะระดับหลังปริญญาตรีที่ไม่สามารถจัดได้ในประเทศ โดยให้ทุกหน่วยงานเอาใจใส่ในการฝึกอบรมพนักงาน และบุคลากรของตนเอง รวมทั้งให้จัดทำอย่างเป็นระบบ

(3) เนื้อหาสาระที่ต้องปฏิบัติ

(ก) รับผิดชอบการวางแผนการให้การศึกษาอบรมพนักงานทั่วประเทศโดยทำเป็นแผนหลัก

- ดำเนินการสำรวจและเก็บสถิติพนักงาน ตามระดับความรู้ ความสามารถ และ แต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และความรู้ ความสามารถของรัฐกรพนักงานแต่ละคน

(ข) นำคำรัส (กฤษฎีกา) ว่าด้วยระเบียบวิธีกร และคำรัสว่าด้วยระบบประกันสังคม สำหรับ พนักงานรัฐกร (ข้าราชการ) มาใช้

- ปรับปรุงนโยบายเกี่ยวกับเงินเดือน
- ปฏิบัติตามระบบเบี้ยบำนาญและเงินอุดหนุนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคม
- วางนโยบายเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน เช่น การใช้ พาหนะ ที่พักอาศัย การดูแลรักษาพยาบาล เป็นต้น โดยทำให้นโยบายเหล่านี้ ช่วยกระตุ้นการทำงาน นำไปสู่ประสิทธิผลของงาน และให้หลีกเลี่ยงการเกื้อ หนุน ฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็น

(ค) ดำเนินการให้การศึกษ้อบรม เพื่อยกระดับความรู้ ความสามารถอย่างเป็นระบบ และเป็นประจำ:

- สำหรับพนักงานนำพา และบริหารชั้นสูงที่เพิ่งได้รับตำแหน่งใหม่ให้เข้ารับการฝึ กอบรมในระยะสั้น เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในข่าวสาร ข้อมูลใหม่ของทั้ง ภายในและต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการ ปฏิบัติ
- สำหรับพนักงานบริหารระดับกลาง ดำเนินการให้การศึกษ้อบรมเกี่ยวกับความรู้ ใหม่ที่จำเป็นในการกำหนดนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงาน ให้รู้ข้อกฎหมาย ต่าง ๆ และการบริหารตามเงื่อนไขใหม่ รวมทั้งความรู้ด้านการบริหาร และการปก ครอง ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจการตลาด ทั้งนี้เพื่อยกระดับความรู้ ความ สามารถในการปฏิบัติงาน การกำหนดแนวทาง แผนนโยบายให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ
- สำหรับพนักงานวิชาการ และรัฐกรทั่วไป ให้เข้ารับการศึกษ้อบรม ยกระดับให้ ทั่วถึง ให้ศึกษารายละเอียดของวิชาเฉพาะอย่างลึกซึ้ง โดยอาจใช้การสัมมนา ฝึ กอบรมในระยะสั้นในสถานที่ตั้งของการปฏิบัติงาน
- จัดการศึกษ้อบรมเป็นระยะยาวให้แก่พนักงานหนุ่มสาว เพื่อให้เป็นพนักงานนำ พา และพนักงานปกครอง บริหารรุ่นสี่บทอด โดยให้เป็นสถาบันการให้การ ศึกษ้อบรมยกระดับพนักงานระดับชาติ

(ง) ให้การศึกษาอบรมแก่พนักงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น และนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

- วางนโยบายพัฒนาวิทยาศาสตร์แห่งชาติ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2536-2543
- เผยแพร่ผลสำเร็จด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลกและของชาติอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการผลิต และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
- ลงทุนจัดการศึกษาอบรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และให้มีการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง

2) ด้านการศึกษา

(1) จุดมุ่งหมาย

เพื่อยกระดับความรู้ของประชาชนเผ่าต่าง ๆ และส่งเสริมพหุสัจจะ ความรู้ ความสามารถ คุณสมบัติศีลธรรม และน้ำใจรักชาติให้แก่เยาวชนของชาติ

(2) ทิศทาง

(ก) พัฒนาการศึกษาเพื่อทุกคน และสร้างเงื่อนไขให้การศึกษาได้รับการพัฒนาไปก่อนเพื่อออกมารับใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

- ทำให้การศึกษาเป็นภารกิจของปวงชน
- ขยายการศึกษาให้เข้าถึงประชาชนทุกคน ไม่ว่าจะเป็ชนบทห่างไกลหรือเขตชนเผ่าต่าง ๆ
- สร้างทุกเงื่อนไข เพื่อให้ลูกหลานของชนเผ่าต่าง ๆ และผู้ทุพพลภาพขาดแคลนให้ได้เข้าเรียน โดยการให้ทุนทั้งของรัฐและของประชาชน และหน่วยงานเศรษฐกิจต่าง ๆ

(ข) ยกย่องคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังและสร้างความร่วมมือในการให้การศึกษา ระหว่างการศึกษาในโรงเรียนกับการศึกษาในสังคม และครอบครัว

- ครูบาอาจารย์จะต้องได้รับการปรับปรุงโดยรีบด่วน เพื่อให้มีมาตรฐาน และวิชาเฉพาะต่าง ๆ

(ค) ปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ทั้งสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา ทั้งการศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ รวมทั้งการศึกษาของพระสงฆ์ โดยให้ทันสมัย และสอดคล้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(3) เนื้อหาสาระที่ต้องปฏิบัติ

(ก) ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทุกคน

- ปรับปรุงระบบโรงเรียนสามัญศึกษา และการศึกษานอกระบบ
- ออกกฎหมายการศึกษาขั้นประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ
- ขยายโรงเรียนประถมศึกษาไปยังเขตชนบท ภูเขา
- ปรับปรุงการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (เดิมเรียกอุดมศึกษา) ให้มีพื้นฐานความจริง
- ปรับปรุงระบบการเรียน การสอน และหลักสูตร
- ดำเนินการลดล้างการไม่รู้หนังสือ (การกึ่งหนังสือ) ต่อไปโดย “ให้ผู้รู้หนังสือแล้วสอนผู้ยังไม่รู้” และให้ผู้รู้หนังสือแล้วมีโอกาสอ่าน เขียนต่อเนื่องไปเพื่อหลีกเลี่ยงการกลายเป็นผู้ไม่รู้หนังสือ
- สนับสนุนการศึกษาผู้ใหญ่
- จัดหาแบบเรียนที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการทำมาหากิน

(ข) ปรับปรุง และขยายการอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างกำลังคนชั้นสูง เพื่อเป็นวิศวกร นักวิทยาศาสตร์ และวิชาชีพอื่น ๆ

- รับผิดชอบจัดตั้งโรงเรียนวิชาชีพต่าง ๆ ทั้งในขั้นต้น ชั้นกลาง และขั้นสูง
- วางแผนสร้างคนด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

(ค) ปรับปรุงการฝึกหัดครู และการฝึกอบรม

- ทบทวนโรงเรียนฝึกหัดครูทั่วประเทศใหม่ แล้วจัดให้เป็นระบบและมีเอกภาพ
- จัดการผลิตครูพิเศษเพื่อไปเป็นอาจารย์สอนในโรงเรียนฝึกหัดครู
- ส่งเสริมครูดีเด่นในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการยกย่องให้เป็น “ครูแห่งชาติ”

(ง) ปรับปรุงการศึกษาสงฆ์ให้มีความรู้ทางธรรมะ ภาษา และวรรณคดี

- สร้างโรงเรียนสงฆ์ในบางแห่ง

(จ) แสวงหาและสนับสนุนให้หน่วยงานทางเศรษฐกิจต่าง ๆ มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น ให้จัดตั้งโรงเรียนวิชาชีพตามความต้องการของสังคม

- ออกระเบียบการศึกษาเอกชน และเอาใจใส่ในค่าธรรมเนียมและค่าเล่าเรียน

(ฉ) เร่งวางระบบการตรวจตราการศึกษาและการบริหารการศึกษาทั่วประเทศตามระดับ

การบริหาร

- เน้นการนิเทศ นำพาและชี้แนะ
- ควบคุมงานการศึกษาในทุกระดับ
- ผลิตและจัดการฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาทุกระดับเพื่อให้สามารถดูแล ควบคุม ตรวจสอบตราการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

(ข) ค้นคว้าแก้ไขปรับปรุงยุทธศาสตร์การศึกษาถึงปี พ.ศ. 2543 ที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว

3) ด้านการพัฒนาแรงงาน/กำลังคน

(1) จุดมุ่งหมาย

เพื่อสร้างแรงงานที่มีปริมาณ และคุณภาพดี มีความสามารถและมีฝีมือเพื่อตอบสนองการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งสร้างจิตสำนึกชาติ ชนชั้น และจิตสำนึกต่อระเบียบวินัยให้แก่กรรมกร ยกกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงาน และกำจัดการว่างงาน

(2) ทิศทาง

(ก) สสำรวจข้อมูลความต้องการแรงงานทั้งของรัฐ เอกชน และต่างประเทศ เพื่อตอบสนองโครงการการลงทุนตามแผนพัฒนาประเทศ

(ข) ประสานสัมพันธ์ระหว่างการสร้าง และการพัฒนาแรงงานด้วยการสร้างศูนย์อบรมวิชาชีพสำหรับหนุ่มสาวที่เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เพื่อมีวิชาประกอบอาชีพ และยกระดับฝีมือแรงงานด้วยการตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน

ส่งเสริมให้เอกชนทั้งภายในและต่างประเทศลงทุนสร้างแรงงานตลอดทั้งตั้งโรงเรียนฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น

(ค) รวบรวม จัดตั้งนำพาและให้การศึกษานอกระบบ และผู้ออกแรงงานให้มีจิตสำนึกในชาติและในชนชั้น เคารพระเบียบวินัยและกฎหมายรู้จักปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง โดยการรวมกันเป็นกลุ่ม ทั้งระดับปฏิบัติ และระดับชาติ เพิ่มทวีการคุ้มครองแรงงาน ในเรื่องการทำงาน ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตลอดทั้งค่าจ้างและสวัสดิการต่าง ๆ

(ง) กำหนดเงื่อนไขสำหรับนักลงทุนต่างประเทศในโครงการต่าง ๆ ทั้งขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ส่งเสริมการลงทุนเพื่อรับรองการมีงานทำต่อเนื่องและขยายตัว

(จ) เอาใจใส่ปรับปรุงวิธีทำมาหากินของชาวกสิกร ซึ่งเป็นแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ ด้วยการให้ความรู้พื้นฐานในด้านวิธีการ และเทคนิคการผลิตให้สูงขึ้น เพื่อประสบความสำเร็จ และผลิตเพื่อการค้าได้มากขึ้น

(3) เนื้อหาสาระที่ต้องปฏิบัติ

(ก) สร้างศูนย์ฝึกอบรมระยะสั้น ให้แก่หนุ่มสาวที่สำเร็จสามัญศึกษาและจากโรงเรียนวิชาชีพ ให้สนองความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้พยายามส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อลดการว่างงาน

(ข) ปรับปรุงระบบการแก้ไขข้อขัดแย้งแรงงานให้เข้าสู่ระเบียบหลักการแก้ไขกรณีละเมิดกฎหมาย ข้อกำหนด กฎระเบียบ และสัญญาแรงงาน เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์โดยชอบธรรม

- วางระเบียบการส่งเสริมให้ต่างประเทศมาลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ และขนาดกลาง
- จัดการฝึกอบรมวิชาชีพทั้งก่อนและระหว่างการปฏิบัติงาน
- สร้างเงื่อนไขให้แรงงานลาวร่วมปฏิบัติกับแรงงานต่างประเทศเพื่อยกระดับความชำนาญและสามารถปฏิบัติงานแทนแรงงานต่างประเทศ รวมทั้งจำกัดแรงงานต่างประเทศไม่เกิน 10% ของแรงงานทั้งหมด
- วางโครงการผลิตแรงงานเพื่อส่งออกไปทำงานในต่างประเทศ

(ค) จัดการฝึกอบรมการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ให้แก่สิกรในพื้นที่ของเขาเองและส่งเสริมให้สิกรสามารถประกอบอาชีพอื่น หรือผลิตเพิ่มในระหว่างฤดูกาลผลิต เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของครอบครัว อันจะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4) ด้านวัฒนธรรม

(1) จุดมุ่งหมาย

เพื่อใช้วัฒนธรรมพัฒนาจิตใจของคน ให้คนมีจิตใจที่บริสุทธิ์ สร้างสรรค์แต่สิ่งที่ดี มีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ มีศีลธรรม และวิถีชีวิตอันดีงาม ซื่อสัตย์สุจริต สุขภาพเรียบร้อย มีความกตัญญู และรู้จักสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และนิยมความถูกต้อง

(2) ทิศทาง

ปกป้องรักษาวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ คือ วัฒนธรรมดั้งเดิม และประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าต่าง ๆ

- สืบต่อและเสริมขยายวัฒนธรรมของชาติและของประชาชน
- พิจารณารับเอาวัฒนธรรมอันดีงามของต่างชาติ
- ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม ศิลปะวรรณคดี
- กำจัดวัฒนธรรมที่ไม่ดีจากภายนอก
- ส่งเสริมพรสวรรค์และความสามารถของคนในการประดิษฐ์ ตกแต่ง

- จัดความเห็นแก่เงิน โดยไม่คำนึงถึงแนวนโยบายของพรรคและวัฒนธรรม อันดีงามของชาติ

(3) เนื้อหาสาระที่ต้องปฏิบัติ

(ก) กำหนดนโยบายฟื้นฟู อนุรักษ์ และเสริมขยายวัฒนธรรมของชาติ และเอกลักษณ์ ของชนเผ่าต่าง ๆ โดยการจัดทำเป็นโครงการต่าง ๆ

- นำเอาเนื้อหาสาระของวัฒนธรรมเข้าในหลักสูตรการศึกษาชั้นต่าง ๆ
- ฟื้นฟูบูรณะโบราณสถาน และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งความรู้ และสถานที่ท่องเที่ยว
- ส่งเสริมธุรกิจ และผลิตภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรม และวรรณคดี เพื่อสังคม และการพัฒนา

(ข) เร่งการออกข้อกำหนด หรือระเบียบการคุ้มครองวัตถุและโบราณสถาน ร่องรอย ทางประวัติศาสตร์ ทิวทัศน์ธรรมชาติ ระเบียบเกี่ยวกับธุรกิจ และผลิตภัณฑ์ศิลปวัฒนธรรม

- ส่งเสริมขบวนการศิลปวัฒนธรรมของมหาชน
- จัดการแข่งขัน และเทศกาลส่งเสริมศิลปวรรณคดี
- กำหนดนโยบายส่งเสริมนักเคลื่อนไหววัฒนธรรม นักประดิษฐ์ นักดนตรี
- ใช้สื่อมวลชนเผยแพร่ผลงานประดิษฐ์
- ดำเนินมาตรการเด็ดขาดต่อผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมที่เสื่อมทราวมามาก และทำลายวัฒนธรรมและประเพณีของชาติ

(ค) เผยแพร่โฆษณาการสร้างครอบครัวที่มีแบบแผนการดำรงชีวิตอันดีงาม ชยันหมั่นเพียร และประหยัด เอาใจใส่การสั่งสอนลูกหลานให้เป็นดี มีมารยาทสุภาพเรียบร้อย รู้สัมมาคารวะ มีระเบียบวินัย ทำแต่สิ่งดีมีประโยชน์ทั้งต่อครอบครัวและสังคม

- สร้างเสถียรภาพและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม

(ง) สร้างศูนย์วัฒนธรรมแห่งชาติ สวนวัฒนธรรม บ้านวัฒนธรรมลาว สโมสรวัฒนธรรม

- จัดประกวดวัฒนธรรมในเทศกาลต่าง ๆ
- ปรับปรุงบูรณะและตั้งโรงเรียนศิลปวัฒนธรรมขึ้นใหม่
- ปรับปรุงและสร้างเครือข่ายห้องสมุด และการอ่าน
- ปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ อนุสาวรีย์นักรบของชาติ

(จ) เปิดกว้างการสร้างความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมภายนอก เพื่อให้ชาวต่างประเทศรู้จักเอกลักษณ์วัฒนธรรมลาว รวมทั้งให้ประชาชนได้รู้ได้เห็นศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติต่าง ๆ

- ส่งเสริมการส่งผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมออกสู่ภายนอก

(ฉ) ปรับปรุงและเผยแพร่ข่าวสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์

- ยกกระดับความสามารถของนักสื่อสารมวลชนให้เผยแพร่ข่าวสารไปทุกพื้นที่ของประเทศ

5) ด้านสาธารณสุข

(1) จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาการสาธารณสุขเพื่อควมมีสุขภาพดีของทุกคน ลดก่อนอัตราการตายของเด็ก เพิ่มอายุเฉลี่ยของประชากร และจำกัดการเจ็บป่วย และการตายเพราะการระบาดของโรคที่เป็นอันตราย

(2) ทิศทาง

(ก) ปรับปรุงและขยายงานสาธารณสุขด้านการรักษาสุขภาพ และโรคภัยไข้เจ็บ โดยเฉพาะโรคระบาดที่เป็นอันตราย เช่น โรคท้องร่วง ไข้มาเลเรีย วัณโรคปอด อหิวาตกโรค

(ข) วางนโยบายเกี่ยวกับการบริการด้านการแพทย์อย่างชัดเจน

- ส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการบริการด้านสุขภาพ โรคภัยไข้เจ็บและการรักษาพยาบาล โดยมีข้อกำหนด กฎระเบียบในการคุ้มครอง อำนาจการควบคุมที่รัดกุม

(3) เนื้อหาสาระที่ต้องปฏิบัติ

(ก) โฆษณา ให้การศึกษาอบรม และส่งเสริมให้ประชาชนดำรงชีวิตอย่างถูกต้องตามหลักสุขอนามัย รู้เชื้อโรคและรักษาสุขภาพตนเอง เช่น ควรรักษาความสะอาด การฉีดยาป้องกันโรคให้แก่เด็กและผู้ใหญ่ให้ทั่วถึง เพื่อลดก่อนการตายของแม่และเด็ก โดยเฉพาะในเขตชนบททุกอ้อยห่างไกล

- แนะนำวิธีป้องกันโรคซึ่งระบาดตามฤดูกาล

- จัดตั้งและฝึกอบรมหน่วยอาสาสมัครสาธารณสุข แพทย์อาสา เพื่อทำหน้าที่แนะนำ นำพาชาวบ้านในการรักษาสุขภาพ และป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ ตลอดจนรู้วิธีรักษาโรคบางชนิด

- ฝึกอบรมผดุงครรภ์ประจำหมู่บ้าน

- ยอมรับการนำใช้ยา และการรักษาพยาบาลที่บ้านร่วมกับยาแผนปัจจุบัน และการบริการด้านการแพทย์แผนใหม่

(ข) ปรับปรุงโรงพยาบาล และสุขภาพที่มีอยู่ โดยบรรจุแพทย์ประจำการ สนับสนุนยา อุปกรณ์ และเครื่องการแพทย์ที่จำเป็นให้

- สร้างโรงพยาบาลเพิ่มเติม โดยมีแพทย์ประจำเพื่อตรวจวินิจฉัยโรค รักษา และสามารถผ่าตัดเล็กน้อยได้
- ตรวจโรค และรักษาโดยไม่เก็บค่ารักษา โดยรัฐจะให้เงินอุดหนุน
- ปรับปรุงโรงพยาบาลที่อยู่ศูนย์กลาง และเมืองใหญ่ ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพในการบริการ และการรักษาพยาบาลให้สูงขึ้น ส่วนโรงพยาบาลที่กำแพงนครเวียงจันทน์ให้ปรับปรุงโรงพยาบาลแห่งหนึ่งเป็นศูนย์ตรวจโรคและรักษาที่ได้มาตรฐาน มีแพทย์ที่ชำนาญ และอุปกรณ์ทันสมัย

(ค) ออกข้อกำหนด และระเบียบเกี่ยวกับการชำระค่าตรวจรักษา หรือยกเว้นการเก็บ

- แสวงหาทุนเพิ่มเติม
- ขยายบัตรประกันสุขภาพให้แก่รัฐกร หรือประชาชนทั่วไปในราคาที่เหมาะสม

(ง) ให้การฝึกอบรมแพทย์ และพยาบาลให้มีความรู้ความสามารถ มีมนุษยธรรมสูง มีความเมตตา มีกิริยา และท่าที่รับใช้ดี

- ปรับปรุงมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เพื่อผลิตแพทย์ที่เก่งและดี
- ให้ความสำคัญเบื้องต้นในการผลิตแพทย์ชนบท ภูดอย และกันดาร
- จัดการฝึกอบรม และสัมมนาทางวิชาการให้แก่แพทย์ เพื่อทันกับความก้าวหน้าและเทคโนโลยีทางการแพทย์ในโลก

(จ) ส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตยาให้ได้หลายชนิด และมีมาตรฐานคุณภาพดี เพื่อใช้ภายในและส่งออก

- ส่งเสริมการปลูกพืช และสัตว์ที่เป็นยา
- ยกกระดับเทคโนโลยีการปรุงยาพื้นเมืองให้เป็นยาสำเร็จรูป

(ฉ) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวให้มีลูกห่าง เพื่อรักษาสุขภาพแม่และเด็ก

- แนะนำการเลี้ยงลูกที่ถูกต้อง
- ส่งเสริมการใช้ภาพอนามัย, การกีฬา โดยให้มีชั่วโมงกีฬาอยู่ในโรงเรียน เพื่อออกกำลังกาย

(ช) เร่งออกข้อกำหนดหรือคำสั่งเกี่ยวกับการตั้งสถานบริการตรวจรักษาโรคของเอกชน

- ควบคุม และตรวจตราอาหารและยาให้ทั่วถึง
- ป้องกันการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม และอากาศเป็นพิษ
- ป้องกันโรคเอดส์

6) ด้านการพัฒนาชาวหนุ่มสาว (เรียกชาวหนุ่ม)

(1) จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาหนุ่มสาวให้มีน้ำใจรักชาติ รักและหวงแหนปิตุภูมิของตน เข้าใจประวัติศาสตร์ และบรรพบุรุษของชาติ เตรียมพร้อมสู้รบทอ และเสริมขยายความดีของบรรพบุรุษและคนรุ่นก่อน มีวิชาความรู้ ขยันหมั่นเพียรประดิษฐ์สร้าง มีอุดมคติถูกต้อง มีแบบแผนการดำรงชีวิตที่ก้าวหน้า รักและนิยมความถูกต้อง และมีน้ำใจสากล

(2) ทิศทาง

(ก) ปรับปรุงคณะประชาชนชาวหนุ่มสาว ทั้งด้านการเมือง แนวคิดและการจัดตั้งนำพาคนรุ่นหนุ่ม เดินตามแนวทางของพรรค เป็นกำลังสำคัญปฏิบัติการที่เปลี่ยนแปลงใหม่ คือการปกป้องรักษาประเทศชาติ และสร้างระบอบใหม่ เอาใจใส่ต่อการจัดตั้ง และการเคลื่อนไหวองค์การชาวหนุ่มสาว

(ข) เြ่งแก้ไขสภาวะเสื่อมโทรม และความย่อท้อของหนุ่มสาว โดยเฉพาะที่อยู่ในตัวเมือง

- ปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาอบรมทางด้านการเมือง แนวคิด ศีลธรรม และแบบแผนการดำรงชีวิต
- ให้บรรดาองค์การ แขนงการและชั้นต่าง ๆ ของพรรค ของรัฐ องค์การจัดตั้งมหาชน และสังคม ประสานงานการพัฒนาชาวหนุ่มสาวเป็นอย่างดี
- สนับสนุนให้หนุ่มสาวศึกษาหาความรู้ ออกแรงงานผลิต จัดกิจกรรมวัฒนธรรมหรือเล่นกีฬา โดยคำนึงถึงลูกหลานชนเผ่าต่าง ๆ เป็นเบื้องต้น เพื่อให้มีความรู้เป็นนักวิชาการ และปัญญาชน

(ค) ฝึกอบรมพนักงานรุ่นหนุ่มสาว ให้มีความสามารถ โดยมอบงานให้รับผิดชอบ และสนับสนุนให้มีจำนวนมากขึ้น ในองค์การพรรคและหน่วยงานของรัฐ

(ง) คณะพรรคต้องเอาใจใส่นำพา ชี้นำ องค์การจัดตั้งชาวหนุ่มสาว

- ให้มีส่วนร่วมในงานป้องกันชาติ การศึกษา และการประดิษฐ์สร้าง
- เพิ่มพูนผลผลิต และศิลปวรรณคดี

(จ) องค์การจัดตั้งมหาชนอื่นต้องมีแผนสมทบ และร่วมมือกับองค์การชาวหนุ่มสาว และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งการป้องกันชาติ

ค. มาตรการการปฏิบัติตามมติเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เพื่อให้การปฏิบัติตามมติการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ปรากฏผลตามจุดมุ่งหมาย ทิศทาง และเนื้อหาสาระที่จะต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ องค์การทุกระดับชั้น หน่วยงานของรัฐ อำนาจการปกครองทุก

แห่ง องค์การจัดตั้งมหาชน การจัดตั้งในสังคม หน่วยเศรษฐกิจ ประชาชน ต้องเข้ามีส่วนร่วมและทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยปฏิบัติตามมาตรการต่อไปนี้

มาตรการที่ 1 เพิ่มทวิการนำพาของพรรคในการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพรรคชั้นต่าง ๆ ตั้งแต่ชั้นสูงกลาง จนถึงชั้นรากฐาน ต้องรับผิดชอบ ค้นคว้า ให้สมาชิกพรรค ทหาร และประชาชน ครูบาอาจารย์ นายแพทย์ นักเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรม ศิลปวรรณคดี นักประดิษฐ์ ผู้อาวุโส พ่อแม่ให้เข้าใจเนื้อหาสาระของมตินี้ และกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติอย่างแท้จริง

- จัดทำเป็นแผนการและโครงการในแต่ละด้าน
- จัดการฝึกอบรม
- เสาะแสวงหาบุคคลที่ดีเด่น และเอาใจใส่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- เอาใจใส่ ฟังความคิดเห็น รวบรวมแนวคิด ปัญหาอุปสรรค และแก้ไขปฏิบัติให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

มาตรการที่ 2 ให้คณะรับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่น คณะจัดตั้งศูนย์กลาง คณะโฆษณาอบรมศูนย์กลาง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรมและแถลงข่าว กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โรงเรียนพรรค สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดทำแผนการปฏิบัติ ตามมตินี้เป็นโครงการของแต่ละหน่วยงาน โดยแยกแยะแต่งงานว่า งานใดจะดำเนินโดยหน่วยงานเอง หรือ งานใดต้องร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่น

- คณะบริหารของหน่วยงาน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากต้องรับรู้ และเข้าใจมติอย่างลึกซึ้งแล้ว จำต้องชี้แนะ และบัญชาอย่างใกล้ชิด โดยวางแผนการ และโครงการ ตลอดทั้งดูแลตรวจตราและประเมิน สรุปแก้ไขในการปฏิบัติเป็นประจำ

มาตรการที่ 3 เสริมขยายบทบาท และความรับผิดชอบของบรรดาองค์การจัดตั้งมหาชน แนวลาสร้างชาติ สตรี ชาวหนุ่มสาว กรรมการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

มาตรการที่ 4 ให้คณะกรรมการแผนการและความร่วมมือทำหน้าที่ประสานแผนการพัฒนาด้านต่าง ๆ กับแผนพัฒนาคน

- เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูล ข่าวสารที่ชี้บอกความต้องการกำลังคนด้านวิชาเฉพาะ อาชีพ ระดับการศึกษา ความรู้ และความชำนาญ เพื่อสนองความต้องการพัฒนาประเทศ
- ควรมีหน่วยงานเฉพาะ เพื่อค้นคว้าวิจัย ให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสภาพ และมีประสิทธิภาพ

มาตรการที่ 5 ให้บรรดาองค์การสิทธิอำนาจแห่งรัฐออกระเบียบการให้ทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ หน่วยผลิต และธุรกิจต่าง ๆ ทั้งของภายในและของต่างประเทศ ต้องจัดสรรเงินเพื่อใช้ในการฝึกอบรมบุคลากร พนักงาน และกรรมกรของตน

มาตรการที่ 6 ต้องมีแหล่งทุนรับประกันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

- จัดการติดตามตรวจตรา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยใช้แหล่งทุนจากงบประมาณ และจากการระดมทุนจากประชาชนคนต่าง ๆ

มาตรการที่ 7 ส่งเสริมให้องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย พระสงฆ์ สามเณร มีบทบาทในการอบรมคำสั่งสอนพุทธศาสนาอันดีงามแก่ประชาชน เพื่อเกิดความเจริญทางจิตใจ มีความโอบอ้อมอารี รู้คุณค่าของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ

- เอาใจใส่อนุรักษ์และส่งเสริมพุทธศาสนาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

มาตรการที่ 8 ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการพัฒนาคน โดยการดูแลเอาใจใส่ดูแลลูกหลาน ประพฤติและทำมาหากินเป็นแบบอย่างแก่ลูกหลาน

- อบรมสั่งสอนบุคคลในครอบครัวให้เป็นคนดี

มาตรการที่ 9 ทำการโฆษณา เผยแพร่มตินี้ให้กว้างขวาง และทั่วถึง โดยใช้สื่อมวลชนทุกแขนง

มาตรการที่ 10 ให้จัดตั้งคณะชี้้นำการปฏิบัติตามมตินี้ ซึ่งประกอบด้วยพนักงานชั้นสูง ที่มีสิทธิตกลง และตัดสินใจปัญหาได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยตรง

แผนการปฏิรูปการศึกษา

1. ตามมติที่ ส.ป.ป.ลาว เมื่อครั้งที่มีการประชุมกับครั้งที่ 7 สมัยที่ 5 ของคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค และได้มีมติปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั่วประเทศ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านพนักงานเจ้าหน้าที่ (รัฐกร) ของรัฐ ด้านการศึกษา ด้านการสร้างแรงงานหรือกำลังคน ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และด้านการพัฒนาชาวหนุ่มสาว เนื่องจากเท่าที่ผ่านมามีปัญหาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในหลายด้าน เช่น

- (1) คุณภาพการให้การศึกษาอบรมยังไม่ดี และไม่ค่อยสอดคล้องกับสถานการณ์
- (2) พนักงานเจ้าหน้าที่/รัฐกร ยังปฏิบัติงานไม่ค่อยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงพอ
- (3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ยังมีปัญหาและบกพร่องอยู่หลายอย่าง
- (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยังมีเงื่อนไขและปัญหาอุปสรรคหลายอย่าง เช่น
 - เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์
 - สถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ
 - จารีตประเพณีบางอย่าง เป็นต้น
- (5) การปกครองและการตรวจตราการศึกษาไม่ดีพอ
- (6) การสาธารณสุขยังขาดความมีมนุษยธรรม และยังไม่กว้างขวางพอ
- (7) การรุกรานจากวัฒนธรรมภายนอก
- (8) การขาดกฎหมายที่จำเป็น

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละด้านอาศัยหลักการ จุดมุ่งหมายและทิศทางการพัฒนาไว้ชัดเจน ดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้วในก่อนหน้า

2. กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงได้จัดตั้งปฏิบัติตามแนวทางนโยบาย และมติต่าง ๆ ของพรรค (พรรคประชาชนปฏิวัติลาว) และของรัฐบาล เกี่ยวกับการศึกษา โดยเฉพาะมติการปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของกองประชุมศูนย์กลางพรรคครั้งที่ 7 สมัยที่ 5 ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2536 โดยได้กำหนด แผนพัฒนาการศึกษารอบด้าน นับเป็นการปฏิรูปการศึกษาคครั้งใหญ่ที่สุดของประเทศ

3. กระทรวงศึกษาธิการได้วางแผนการพัฒนาศึกษา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขึ้นในเดือนตุลาคม 2536 โดยได้ประสานการศึกษากับผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ เพื่อรู้รายละเอียดสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านการศึกษา และกำหนดความสำคัญเร่งด่วนก่อนหลัง (2) วางแผนพัฒนาการ

ศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยแสวงหาความช่วยเหลือด้านวิชาการ และแหล่งทุน (ทั้งเงินกู้ และการช่วยเหลือให้เปล่า) จากองค์การสากลจากต่างประเทศ และจากองค์การเอกชน (NGO) ต่าง ๆ และได้กำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมายและเนื้อหาสาระที่จะต้องดำเนินการปฏิบัติของแต่ละโครงการ ซึ่งมีทั้งสิ้น 11 โครงการ ทั้งนี้ได้เริ่มปฏิบัติตามบางโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 และ (3) ได้กำหนดมาตรการในการปฏิบัติตามแผนการและโครงการ และได้จัดตั้งคณะชี้แนะ และคณะปฏิบัติโครงการ ดังมีรายละเอียดที่จะนำเสนอต่อไป

ความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา : สภาพปัจจุบัน และปัญหาการศึกษา

ในการศึกษาจากประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เลขที่ 1269/สส/93 ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2536 เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และจากรายงานขององค์การยูนิเซฟ (UNICEF) ปรากฏว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีสภาพและปัญหาการศึกษา พอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านปริมาณ

หลังจากการสถาปนาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อ พ.ศ. 2518 การศึกษาได้ขยายตัวด้านปริมาณเป็นอย่างมาก และเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะนักเรียนสายสามัญศึกษา คือ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย เช่น ระหว่างปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2535 มีนักเรียนประถมศึกษาเพิ่มมากขึ้นกว่าเท่าตัว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าตัว และมัธยมศึกษาตอนปลาย (เรียกว่า ระดับอุดมศึกษาในขณะนั้น) เพิ่มขึ้นมากกว่า 13 เท่าตัว ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อัตราการเพิ่มของนักเรียนสามัญศึกษาระดับต่าง ๆ ระหว่าง พ.ศ. 2518-2535

ระดับการศึกษา	เพิ่มขึ้นร้อยละ
1. นักเรียนประถมศึกษา	103%
2. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	264%
3. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	1,312%

ที่มา กระทรวงศึกษาธิการ ส.ป.ป.ลาว, 2536

และในปีการศึกษา 2535-2536 มีนักเรียนสามัญศึกษาในแต่ละระดับสอบไล่ได้ 77.7%, 77.5% และ 71.8% ในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามลำดับ (โปรดดูตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ร้อยละของนักเรียนสามัญศึกษาที่สอบไล่ได้ในปี พ.ศ. 2535-2536

ระดับการศึกษาของนักเรียน	จำนวนที่เข้าสอบ	จำนวนที่สอบได้	ร้อยละ
1. ประถมศึกษา	57,902	45,075	77.7%
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	25,352	19,658	77.5%
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	8,843	6,354	71.8%

ที่มา กระทรวงศึกษาธิการ ส.ป.ป.ลาว, 2536

2. ด้านคุณภาพ

คุณภาพการศึกษาของนักเรียนสามัญศึกษายังต่ำมาก โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา เช่น นักเรียนที่จบชั้น ป.3 ป.4 จำนวนไม่น้อยที่อ่านหนังสือลววยังไม่ได้ นักเรียนมีอัตราการตกซ้ำชั้นสูง และนักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคันมาก เช่น คิดเฉลี่ยทั่วประเทศในปีการศึกษา 2530-2531 โดยเฉลี่ยทั่วประเทศ นักเรียนที่เข้า ป.1 เมื่อเรียนถึง ป.5 จะเหลือเพียง 27% เท่านั้น แม้กระทั่งในนคร เวียงจันทน์ซึ่งมีสภาพที่ดีกว่าที่อื่น นักเรียนเข้า ป.1 23,664 คน เมื่อเรียนถึง ป.5 ในปีการศึกษา 2534-2535 ยังเหลือเพียง 11,223 คน หรือเท่ากับ 47% เท่านั้น

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น แบบเรียน และหนังสือคู่มือครูขาดแคลนมาก โต๊ะ ม้านั่ง ห้องเรียน และโรงเรียน มีลักษณะเป็นชั่วคราว และขาดแคลนมากเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะ ในโรงเรียนประถมศึกษา จากการสำรวจเมื่อไม่นานมานี้ โรงเรียนประมาณ 40% อยู่ในสภาพทรุดโทรม โต๊ะ ม้านั่ง ไม่อยู่ในสภาพที่จะใช้งานได้

4. ด้านครู

เท่าที่ผ่านมาโรงเรียนฝึกหัดครูมีจำนวนมาก เพราะแต่ละแขวงสามารถตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูของตัวเองได้ ซึ่งมีมาตรฐานแตกต่างกันออกไป เช่น ผลิตครูประถมศึกษา บางแห่งรับนักเรียนที่จบ ป.5 มาเรียนอีก 3 ปี หรือบางแห่งรับนักเรียนจบ ม.3 แล้วมาเรียนอีก 3 ปี เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความจำเป็นของแต่ละท้องที่ ในการสำรวจเมื่อปีการศึกษา 2534-2535 มีครูที่ไม่ได้มาตรฐาน (ไม่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนฝึกหัดครู) ที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 38% ของจำนวนครูประถมศึกษาทั้งหมด

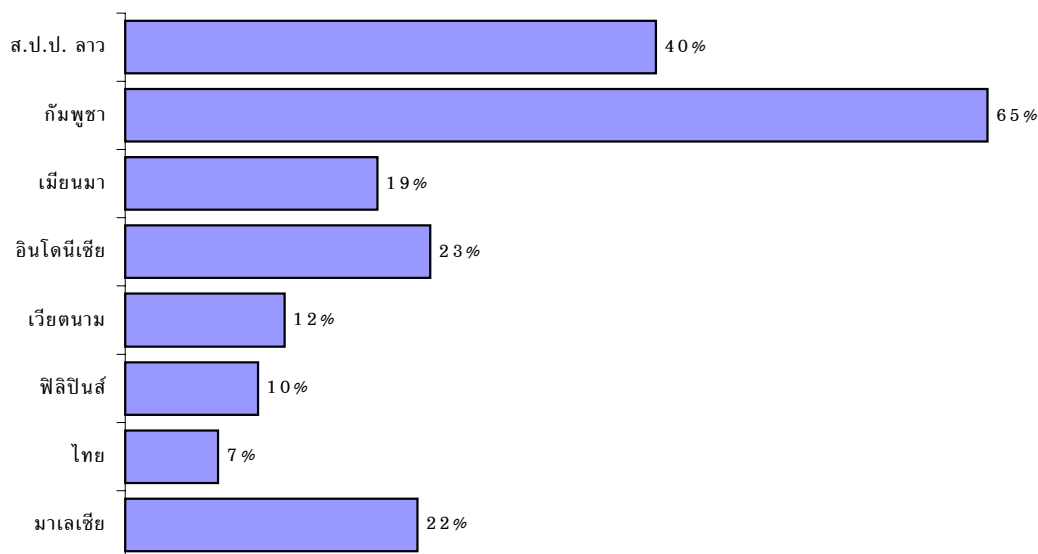
ครูโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายถึงแม้จะสำเร็จจากโรงเรียนฝึกหัดครูก็ตาม แต่ความสามารถด้านวิชาการยังต่ำชีวิตความเป็นอยู่ของครูฝืดเคือง เงินเดือน และเบี้ยเลี้ยงน้อยมาก และยังไม่ได้รับเป็นปกติประจำเดือนในบางแห่ง นอกจากนั้นครูจำนวนหนึ่งไม่ได้ไปสอนในโรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งให้ไปปฏิบัติ และมีครูจำนวนไม่น้อยละทิ้งหน้าที่ไม่ไปสอน

5. ด้านการไม่รู้หนังสือ (เรียกการกึ่งหนังสือ)

แม้ว่าจะมีโครงการเพื่อลดล้างการไม่รู้หนังสือ และอบรมวัฒนธรรม โดยทั้งให้เรียนรู้หนังสือ และอบรมวิชาชีพไปพร้อม แต่งานนี้ยังพบกับความยุ่งยากหลายประการ การเรียนการสอนเริ่มลดน้อยถอยลง จำนวนคนที่ไม่รู้หนังสือ และไม่รู้หนังสือใหม่ยังมีจำนวนเพิ่มขึ้น จากการสำรวจพบว่า จำนวนคนที่ไม่รู้หนังสือมีประมาณ 40% ของเด็กในเกณฑ์อายุ 15-40 ปี

องค์การ UNICEF ได้ทำรายงานสรุปเปรียบเทียบกันระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี พ.ศ. 2533 พบว่า ส.ป.ป.ลาว มีอัตราการไม่รู้หนังสือเกือบต่ำสุด เพียงเป็นรองประเทศกัมพูชา เท่านั้น (โปรดดูกราฟประกอบ)

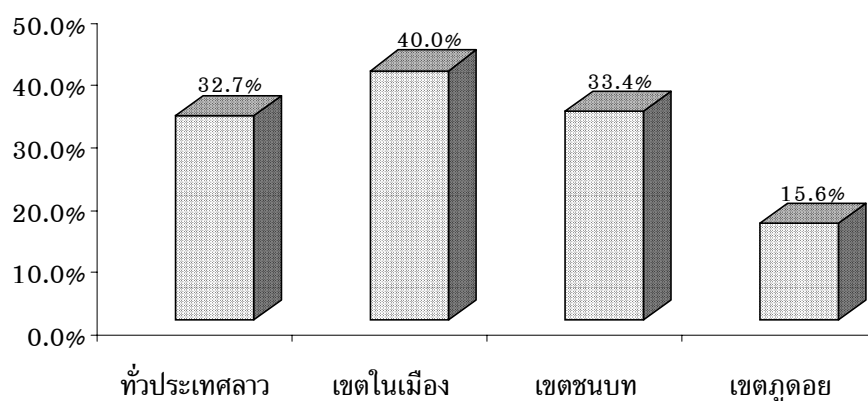
กราฟแสดงการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่แต่อายุ 15 ปีขึ้นไป

ที่มา จุดมุ่งหมายสำหรับเด็กและการพัฒนาในปี 2533 ; UNICEF, 2536

และจากรายงานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและกีฬา ของ ส.ป.ป.ลาว ร่วมกับ UNICEF เรื่อง แผนการดำเนินงานขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2535-2539 ในปี พ.ศ. 2535 พบว่า มีนักเรียนที่เข้าเรียน ป.1 เรียนจนจบ ป.5 เพียงร้อยละ 32.7% โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตภูดอย เรียนจนจบ ป.5 เพียง 15.6% (โปรดดูกราฟประกอบ) โอกาสของนักเรียนที่ออกกลางคันจะไม่รู้หนังสือจึงมีสูง

กราฟแสดงอัตราการเข้าเรียนของนักเรียนประถมศึกษา และเรียนจนจบ ป.5 ในเขตต่าง ๆ

ที่มา กระทรวงศึกษาและกีฬา แผนการดำเนินงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2535-2539 UNICEF เวียงจันทน์, 2535

6. ด้านการขยายการศึกษาในเขตภูดอยและห่างไกล

การขยายการศึกษาในเขตภูดอย และห่างไกลยังดำเนินการไปได้ช้า และมีความยุ่งยากหลายอย่าง เช่น แขวงเซกอง ในปีการศึกษา 2535-2536 มีโรงเรียนทั้งหมด 72 โรงเรียน และในปีการศึกษา 2532-2533 ในแขวงเซกอง มีนักเรียนเข้าเรียนเพียง 13%

7. ด้านการผลิตพนักงานเจ้าหน้าที่ในสาขาวิชาเฉพาะต่าง ๆ

การผลิตพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วพอสมควร นอกจากผลิตในประเทศแล้ว ยังส่งไปศึกษาในต่างประเทศด้วย แต่การผลิตในสาขาวิชาต่าง ๆ ยังไม่ได้สัดส่วนสอดคล้องกับความต้องการจริง กอปรทั้งคุณภาพยังไม่ค่อยดีนัก

โรงเรียนอาชีวศึกษาก็มีการขยายมากพอสมควร แต่หลักสูตร และระเบียบที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในแต่ละแห่งยังไม่ได้มาตรฐาน และยังไม่เป็นเอกภาพ

8. ด้านการจัดการศึกษาของเอกชน

การตั้งโรงเรียนเอกชนมีการขยายตัวมากขึ้น จากการสำรวจข้อมูลใน 4 แขวง (กำแพงนครเวียงจันทน์ แขวงหลวงพระบาง แขวงสุวรรณเขต และแขวงจำปาสัก) ในปีการศึกษา 2535-2536 โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่สอนระดับอนุบาล และประถมศึกษา ส่วนระดับมัธยมศึกษามีน้อย และโรงเรียนวิชาชีพ และศูนย์ฝึกวิชาชีพก็มีบ้าง แต่ยังขาดระเบียบและหลักการ รวมทั้งการบริหารจัดการที่ดี รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สถิติจำนวนโรงเรียนและนักเรียนในโรงเรียนเอกชน ในปีการศึกษา 2535-2536

ประเภทการศึกษา	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน
1. โรงเรียนเด็ก (creche)	4	108
2. โรงเรียนอนุบาล	35	3,094
3. โรงเรียนประถมศึกษา	29	8,816
4. โรงเรียนมัธยมศึกษา	6	501
5. โรงเรียนวิชาชีพและศูนย์ฝึกวิชาชีพ	10	2,695

ที่มา กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา รายงานการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชน, 2535

9. ด้านการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษายังอ่อน และไม่เป็นเอกภาพ ในปีที่ผ่านมาถึงแม้ว่าจะมีระบบบริหารแนวตั้ง (เรียกว่าการบริหารตามสายตั้ง) และมีการกำหนดภาวะบทบาท สิทธิหน้าที่ของแต่ละระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ แผนกศึกษาประจำแขวง หอการศึกษาประจำเมือง) ก็ตาม แต่การปฏิบัติตามยังเชื่องช้า และยังไม่เป็นเอกภาพอย่างสมบูรณ์

การบริหารการศึกษามีปัญหาเฉพาะหลายประการดังนี้

- (1) ยังขาดข้อมูลทางการศึกษา
- (2) การจัดหน่วยงาน ภาวะบทบาท สิทธิและหน้าที่ของการบริหารในแต่ละระดับยังไม่ชัดเจน และการปฏิบัติตามยังไม่ค่อยถูกต้อง
- (3) การจัดองค์การในการบริหาร และการบรรจุพนักงานเจ้าหน้าที่ของแต่ละระดับบริหารยังไม่สมบูรณ์ และยังไม่เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไป
- (4) กฎหมาย และกฎระเบียบเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ของทั้งของรัฐและเอกชน ยังไม่สอดคล้องกัน และไม่ครบถ้วนตามความจำเป็น
- (5) ระเบียบการบริหารบุคคล ของกรมการปกครอง ยังไม่สามารถนำมาใช้บริหารการศึกษาได้ทุกระดับบริหาร และยังมีรายละเอียดที่ต้องเพิ่มเติมหลายอย่าง
- (6) ระบบการตรวจตราการศึกษายังไม่มี และที่มีอยู่ก็ยังไม่ชัดเจน
- (7) การจัดการฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษายังมีน้อย และไม่เพียงพอกับความต้องการ

10. การลงทุนทางการศึกษา

การลงทุนทางการศึกษา จากงบประมาณของรัฐบาลยังต่ำ เมื่อเทียบกับบางประเทศในเขตเอเชีย ดังมีรายละเอียดการเปรียบเทียบในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 งบประมาณการลงทุนเพื่อการศึกษาของบางประเทศในเอเชีย

ประเทศ	ร้อยละของการลงทุน
ส.ป.ป. ลาว	8%
ไทย	20%
มาเลเซีย	18.3%
ญี่ปุ่น	18.3%
เกาหลีใต้	23%
จีน	13%

ที่มา ข้อมูลกระทรวงศึกษาธิการและกีฬา แผนพัฒนาการศึกษา 2536

11. ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ

ความร่วมมือกับต่างประเทศเป็นไปอย่างกว้างขวาง ทุนจากความช่วยเหลือมีมากขึ้น แต่การใช้ ผู้เชี่ยวชาญ และทุนต่างประเทศยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในบางปีงบประมาณ ทุนจากต่างประเทศมีมากกว่างบประมาณของรัฐบาลที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา เช่น ในปีงบประมาณ 2536-2537 กระทรวงศึกษาธิการได้มีงบประมาณใช้จ่ายดังนี้

- ทุนภายใน 2,194 ล้านบาท หรือ 36.61%
- ทุนช่วยเหลือกู้ยืม 6,137 ล้านบาท หรือ 63.39%

แผนการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา

ส.ป.ป.ลาว ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเพื่อปรับปรุงสภาพและปัญหาดังกล่าวมาแล้ว โดยการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาทั้งระยะสั้น และระยะยาว เรียกว่า “แผนพัฒนาการศึกษาในต่อหน้าและยาวนาน” การดำเนินการเริ่มต้นด้วยการนำทัศนะ และแนวทางนโยบายของพรรค (พรรคเดียวคือ พรรคประชาชนลาว ปฏิวัติ) และของรัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษา มาเป็นหลักยึดในการดำเนินการ

กระทรวงศึกษาได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามทัศนะ และแนวทางนโยบายดังกล่าว โดยดำเนินการดังนี้

- (1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- (2) กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติในแต่ละระดับแต่ละสาย
- (3) ระบุเนื้อหาสาระที่จะต้องดำเนินการปฏิบัติ
- (4) จัดทำโครงการต่าง ๆ
- (5) จัดทำรายละเอียดโครงการเฉพาะปี พ.ศ. 2536-2537

ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษานั้น ได้คำนึงถึงข้อจำกัด วางมาตรฐานการปฏิบัติ และจัดตั้งคณะชี้แนะ และคณะปฏิบัติโครงการ รวมทั้งคณะประสานงานโครงการ ดังมีรายละเอียดที่จะเสนอต่อไป

1. ทัศนะ และแนวทางนโยบายรวมของพรรคและรัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษา

ทัศนะและแนวทางนโยบายรวมของพรรคและรัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการ นำมายึดถือในการวางแผนปฏิรูปการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการรวมเอามติต่าง ๆ มาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมติของการประชุมใหญ่ ครั้งที่ 5 ของพรรค และมติเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระดับประเทศ ดังได้กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้ว

ทัศนะและมติดังกล่าวมี 8 ข้อ ดังนี้

- 1) ให้ปฏิบัติการศึกษาบังคับสำหรับเยาวชนชนวนุ่มสาว โดยใช้งบประมาณของรัฐเป็นหลัก
- 2) ต้องดำเนินการลดล้างการไม่รู้หนังสือให้แก่ผู้ไม่รู้หนังสือทั้งคนเก่าและคนใหม่ ให้หมดสิ้นไป
- 3) ส่งเสริมและขยายการศึกษาภาคเอกชน ทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ
- 4) จัดทำเครือข่ายโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และอาชีวศึกษาชั้นต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถจริงของประเทศขยายโรงเรียนตามปริมิตการศึกษา (เรียกว่ารูปธาตุ) และมีการสอบไล่ในทุกชั้น
- 5) ผลิตพนักงานเจ้าหน้าที่ให้แก่หน่วยงานทางเศรษฐกิจและสังคมทุกหน่วย ไม่ใช่ผลิตให้เฉพาะหน่วยงานของรัฐเท่านั้น

6) พัฒนาการศึกษทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต โดยการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ ให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล

7) ขยายโรงเรียนให้ไปถึงเขตภูดอยห่างไกล สร้างโรงเรียนกึ่งนอน ในบางท้องที่เพื่อให้ลูกหลานของชนเผ่าต่าง ๆ ได้เข้าเรียน โดยเฉพาะ (เรียกว่า โรงเรียนชนเผ่า)

8) ปรับปรุงการศึกษาสงฆ์ ในด้านความรู้ด้านธรรมะ ภาษาศาสตร์ วรรณคดี และวางนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาสงฆ์ให้ชัดเจน

2. แผนพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน และอนาคต

โดยคำนึงถึงทักษะ และแนวทางนโยบายของพรรคและของรัฐบาล เกี่ยวกับการศึกษาดังกล่าวข้างต้นนั้น และเพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของประเทศในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อใช้ในปัจจุบัน ดังนี้

ก. จุดมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อสร้างคนรุ่นหนุ่มสาวให้มีโลกทัศน์วิทยาศาสตร์ มีจิตใจรักชาติ มีน้ำใจสามัคคีกับชนเผ่าอื่น ๆ ภายในชาติ และมีความสามัคคีกับบรรดาประเทศเพื่อนมิตรในโลก รู้สิทธิผลประโยชน์ และพันธะของพลเมือง รู้รักษาและเสริมขยายบรรพบุรุษ วัฒนธรรมอันดีงามของชาติ มีจิตสำนึกในการพึ่งตนเอง และสร้างความเข้มแข็งด้วยตนเอง รู้ประหยัดมัธยัสถ์ และรู้ประสานผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม มีความรู้พื้นฐาน ความรู้ด้านวิชาเฉพาะ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเป็นอย่างดี มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การงาน มีสุขภาพแข็งแรง มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเจริญ (คิวิไล) ทางด้านจิตใจ พร้อมที่จะเข้าร่วมปกป้องรักษา และพัฒนาประเทศชาติ

ข. เป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษา ในแต่ละขั้น และแต่ละสายไว้ดังนี้

- 1) ขยายและปรับปรุงโรงเรียนเด็ก และโรงเรียนอนุบาล ตามความสามารถของแต่ละท้องถิ่น
- 2) ขยายโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อรับเด็กที่อยู่ในเกณฑ์อายุเข้าเรียน โดยเพิ่มจาก 63% ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 70% ในปี พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) ลดจำนวนนักเรียนซ้ำชั้น และออกจากโรงเรียนกลางคัน และทำให้อัตราส่วนนักเรียนที่เข้าเรียน ป.1 ให้ได้เรียนจนถึง ป.5 ให้สูงขึ้น จาก 27% ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 63% ในปี พ.ศ. 2543
- 3) ขยายและปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ให้สามารถรับนักเรียนได้เพิ่มขึ้น คือ
 - ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จาก 30% ของนักเรียนที่จบประถมศึกษา ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 40% ในปี พ.ศ. 2543

- ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก 12% ของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 17% ในปี พ.ศ. 2543
- 4) งบประมาณไม่รู้หนังสือให้แก่ประชาชน หรือผู้ไม่รู้หนังสือในเกณฑ์อายุ 15-40 ปี เพิ่มขึ้น จาก 60% ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 80% ในปี พ.ศ. 2543 อบรมวัฒนธรรมในชั้นประถมศึกษาให้ได้ 50% ของจำนวนผู้ที่ผ่านการอบรมไม่รู้หนังสือ พร้อมทั้งให้ความรู้พื้นฐานในการอาชีพที่จำเป็น
- 5) ส่งเสริมให้เอกชนตั้งโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนวิชาชีพ และเอาใจใส่ตรวจตราโรงเรียนเอกชน ให้ดีขึ้นกว่าเดิม
- 6) ผลิตและฝึกอบรมครูให้เพียงพอต่อการขยายตัวของสามัญศึกษา โดยให้ได้ครูที่มีคุณสมบัติและคุณธรรม คือ มีน้ำใจรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความอดทน สามารถฟันฝ่าความยุ่งยากและรักเด็ก
 - เพิ่มอัตราส่วนนักเรียนต่อครู : ระดับประถมศึกษาจาก 28:1 ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 33:1 ในปี พ.ศ. 2543 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจาก 13:1 ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 25:1 ในปี พ.ศ. 2543 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจาก 12:1 ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 25:1 ในปี พ.ศ. 2543
- 7) ขยายและทบทวนบรรดาโรงเรียนวิชาชีพ และสถาบันการศึกษาขั้นสูง เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถจริง และให้เป็นเอกภาพ และตอบสนองแรงงานให้แก่ภาคเศรษฐกิจและสังคม
- 8) ยกกระดับคุณภาพของการศึกษาทุกประเภทให้ดีขึ้นทีละขั้น โดยเฉพาะการศึกษาระดับสามัญศึกษา ที่เป็นพื้นฐานให้แก่การศึกษาของชาติ

ค. เนื้อหาสาระของงานที่จะต้องดำเนินการปฏิรูป

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ กระทรวงศึกษาธิการได้วางแผนงานที่จะต้องดำเนินการปฏิรูปไว้ดังนี้

- 1) ปรับปรุงขยายโรงเรียนเลี้ยงเด็ก และโรงเรียนอนุบาลในแต่ละท้องถิ่นให้เต็มความสามารถของตน พร้อมทั้งชวนขยายให้เอกชนลงทุนตั้งโรงเรียนในหลายรูปแบบภายใต้การชี้นำตรวจตราของรัฐ
- 2) จัดเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายขึ้นใหม่ ตั้งกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ปรับปรุง บูรณะ และโรงเรียนเพิ่มขึ้น เพื่อรับนักเรียนได้มากขึ้น พร้อมทั้งดำเนินการเพื่อลดการออกจากโรงเรียนกลางคันได้ให้มากขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเรียน รวมทั้งขยายการเปิดโรงเรียนไม่สมบูรณ (เปิดเฉพาะ ป.1-3) ในหมู่บ้านที่มีครัวเรือนน้อย และอยู่ห่างไกล
- 3) ค้นคว้าเสนอร่างกฎหมายเพื่อจัดแบ่งและมอบพันธะให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการศึกษาในระดับประถมศึกษาภาคบังคับเป็นเบื้องต้น

4) ดำเนินการปฏิรูปหลักสูตร และแบบเรียนสายสามัญศึกษาต่อไป พร้อมทั้งจัดระบบการตรวจตราการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพทั่วประเทศ

5) ดำเนินการพัฒนาครูต่อไป โดยเอาใจใส่ในการจัดเครือข่ายโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นต่าง ๆ

- ดำเนินการปฏิรูปหลักสูตรการฝึกหัดครู
- จัดอบรมครูโดยเฉพาะครูที่ไม่ได้มาตรฐานด้านวิชาการ
- เลือกรุ่นผลิต และฝึกอบรมครู เพื่อเป็นอาจารย์ในโรงเรียนฝึกหัดครูทุกประเภท และทุกชั้น
- ผลิตและอบรมศึกษานิเทศก์ พนักงานบริหารการศึกษาทุกระดับ
- กำหนดเครื่องแบบสำหรับครู และเจ้าหน้าที่งานการศึกษา และกำหนดวันครูแห่งชาติ

6) ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อลดการไม่รู้หนังสือ โดยให้สัมพันธ์กับการอบรมวิชาชีพ แยกแยะระดับคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานให้แก่ทุกคน ดำเนินการสร้างหลักสูตรการอบรมวัฒนธรรม โดยเน้นการอบรมวิชาชีพ ทดลอง และนำไปปฏิบัติให้ท้องถิ่นต่าง ๆ

7) จัดระบบโรงเรียนอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัยชั้นใหม่ ถ้าจำเป็นก็ให้เปิดสาขาวิชาใหม่เพิ่มเติม เพื่อสร้างนักวิชาการในแต่ละชั้นให้สอดคล้องกับความต้องการ และความสามารถจริงของประเทศ นอกจากนี้ก็ให้ปรับปรุงการบริหารให้เป็นเอกภาพ ใช้ครูและวัตถุประสงค์ให้มีประสิทธิภาพ

8) ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรของแต่ละสาขาวิชาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม แสวงหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถทั้งภายในและต่างประเทศมาสอน และให้การฝึกอบรมในโรงเรียนวิชาชีพและมหาวิทยาลัยของประเทศ

9) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภาวะบทบาทและการแบ่งระดับการบริหารที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งผลิตและอบรมเจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติงานเพิ่มเติมในละชั้น แต่ละหน้าที่ในระบบการบริหารการศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ลุล่วงไปด้วยดี

10) จัดระบบข่าวสารการศึกษาขึ้น เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลและติดตามประเมินการปฏิบัติตามแผน และโครงการต่าง ๆ ให้ชัดเจน และนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของประเทศ

11) จัดและดำเนินการเสนอตั้งงบประมาณและใช้จ่ายงบประมาณของแต่ละหน่วยงานตามระเบียบการบริหารการเงินแบบใหม่ เพื่อให้ใช้งบประมาณอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

12) เร่งรัดค้นคว้าและปรับปรุงเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชน เพื่อให้เอกชนช่วยและอำนวยความสะดวกให้เอกชนลงทุนตั้งโรงเรียนเอกชนทุกประเภทและทุกชั้นขึ้น

13) ค้นคว้าศึกษารูปแบบและระบบการศึกษาสงฆ์ เพื่อให้การศึกษาสงฆ์ได้มีส่วนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

14) เอาใจใส่ดูแลความร่วมมือช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่อให้ถูกต้องตามแนวทาง และนโยบายต่างประเทศของพรรคและรัฐบาล และให้ทุนช่วยเหลือให้มีประสิทธิผลมากขึ้น

15) เอาใจใส่ให้การศึกษาอบรมแนวคิด แก่ครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา โดยถือว่าเป็นงานสำคัญ และดำเนินการในหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาอบรมตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น การศึกษาจากมติ และการดำเนินชีวิตการเมืองขององค์การจัดตั้งต่าง ๆ

16) ให้ถือว่าการพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาการศึกษาในเขตที่ด้อยโอกาส เป็นศูนย์กลางการพัฒนาทั้งหมด และให้ดำเนินการเป็นอันดับแรก

ง. การจัดทำโครงการ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำโครงการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นการปฏิรูปการศึกษาตาม จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย และเนื้อหาสาระที่ต้องปฏิบัติ ที่กำหนดไว้ นับเป็นโครงการปฏิรูปการศึกษา รอบด้าน จำเป็นต้องจัดเป็นโครงการเพราะต้องแสวงหาความร่วมมือช่วยเหลือจากองค์การสากล ธนาคารโลก และธนาคารพัฒนาเอเชีย ตลอดจนจนประเทศต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของรัฐบาล และองค์กรเอกชน โครงการส่วนใหญ่เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2536-2537 รายชื่อโครงการ แหล่งความช่วยเหลือภายนอกและงบประมาณ แสดงไว้ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 รายชื่อโครงการ แหล่งความช่วยเหลือภายนอก และงบประมาณในแผนการพัฒนาการศึกษา ระหว่าง 2532-2543

ลำดับที่	รายชื่อโครงการ	แหล่งความช่วยเหลือภายนอก	งบประมาณ (ล้าน US\$)
1	โครงการพัฒนาหลักสูตรและคู่มือกรรมการสอนสายสามัญศึกษา	1. ธนาคารโลก (WB) 2. ประเทศสวีเดน 3. ประเทศนอร์เวย์	14.30
2	โครงการยกระดับคุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตห่างไกล	UNICEF	5.40
3	โครงการพัฒนาครู	1. ธนาคารพัฒนาเอเชีย 2. ประเทศนอร์เวย์	18.40
4	โครงการวางแผนการศึกษา	1. ธนาคารโลก (WB) 2. ประเทศสวีเดน 3. ประเทศนอร์เวย์	1.50
5	โครงการปรับปรุงกฏการปกครองและคู่มือกรรมการศึกษา	1. ธนาคารโลก (WB) 2. ประเทศสวีเดน 3. ประเทศนอร์เวย์	5.60
6	โครงการก่อสร้างพื้นฐาน	1. ธนาคารโลก (WB) 2. ประเทศสวีเดน 3. ประเทศนอร์เวย์	16.10

ลำดับที่	รายชื่อโครงการ	แหล่งความช่วยเหลือภายนอก	งบประมาณ (ล้าน US\$)
7	โครงการศึกษานอกระบบโรงเรียน	1. UNDP 2. UNESCO 3. IDRC ESF (โรงเรียนไม่มีชายแดน)	2.80

ตารางที่ 7 รายชื่อโครงการ แหล่งความช่วยเหลือภายนอก และงบประมาณในแผนการพัฒนาศึกษา ระหว่าง 2532-2543 (ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อโครงการ	แหล่งความช่วยเหลือภายนอก	งบประมาณ (ล้าน US\$)
8	โครงการยกระดับมหาวิทยาลัย สรรพวิชา 2 ธันวาคม	1. ธนาคารโลก (WB) 2. ประเทศสวีเดน 3. ประเทศฝรั่งเศส 4. ประเทศออสเตรเลีย	20.30
9	โครงการฝึกอบรมวิชาชีพ	องค์การร่วมมือด้านเทคนิคเยอรมัน	2.00
10	โครงการปรับปรุง ขยายอาชีพศึกษา และมหาวิทยาลัย	(NA)	1.60
11	โครงการร่วมมือกับองค์การเอกชนและ ร่วมมือ 2 ฝ่าย	1. ESF, SCF MONNONITE, JRSC, CWS, etc. 2. การร่วมมือลาวไทย 3. สถานทูตฝรั่งเศส	(NA)

ที่มา แผนการพัฒนาศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, กระทรวงศึกษาธิการ, 2536

จุดประสงค์ เนื้อหาสาระของงาน และผลที่คาดว่าจะได้รับ ของ โครงการ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปฏิรูปการศึกษาโดยเริ่มจากการทำโครงการ นำโครงการไปปฏิบัติ และประเมินผล ซึ่งขณะนี้ (พฤษภาคม 2541) อยู่ในขั้นการปฏิบัติช่วงสุดท้ายของโครงการ ซึ่งจะ สิ้นสุดโครงการส่วนใหญ่ในเดือนมิถุนายน 2542 ในการจัดทำโครงการนั้นได้กำหนดจุดประสงค์เนื้อหาสาระของงานที่จะปฏิบัติ งบประมาณ ระยะเวลาที่ปฏิบัติ หน่วยงานที่รับผิดชอบ และผลที่คาดว่าจะได้รับ รวมทั้งระบุแหล่งความร่วมมือช่วยเหลือจากภายนอกประเทศ

การนำเสนอเกี่ยวกับโครงการจะได้สรุปเฉพาะจุดประสงค์ เนื้อหาสาระของงาน และผลที่คาดว่าจะได้รับของแต่ละโครงการเท่านั้น ส่วนรายละเอียดอื่นได้นำเสนอมาก่อนแล้ว

1. โครงการพัฒนาหลักสูตรและคู่มือการสอนสายสามัญศึกษา

1) จุดประสงค์

(1) เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลายทั่วประเทศ ได้ปฏิบัติกรเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระของหลักสูตรใหม่ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของประเทศ มีวิชาเรียนครบถ้วนและได้มาตรฐาน เพื่อเป็นการยกคุณภาพการศึกษา

(2) เพื่อให้โรงเรียนมีแบบเรียนและอุปกรณ์การสอนที่เป็นพื้นฐาน

(3) เพื่อจัดเครือข่ายการนิเทศการศึกษา ดำเนินการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน

2) เนื้อหาสาระของงาน

(1) เรียบเรียงหลักสูตร แบบเรียน และคู่มือครูใหม่ โดยเริ่มจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้นไป

(2) จัดการพิมพ์ แจกจ่ายและใช้แบบเรียน คู่มือครู แบบเรียนเสริมและอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น เพื่อให้การสอนการเรียนของครูและนักเรียนดีขึ้น

(3) จัดการฝึกอบรมการสอนให้แก่ครู และจัดหาศึกษานิเทศก์เมืองละ 3 คน สำหรับประถมศึกษา และแขวงละ 8 คน สำหรับมัธยมศึกษา

(4) จัดทดลองกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา แขวงละ 3 กลุ่ม เพื่อช่วยเหลือ ตรวจสอบ งานด้านวิชาการซึ่งกันและกัน โดยเน้นการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

(5) คำนคว้าและกำหนดระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งระเบียบการสอบไล่ในแต่ละระดับการศึกษาของสามัญศึกษา

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ได้เนื้อหาสาระในการเรียนการสอนเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของประเทศอย่างสมบูรณ์
- (2) ทำให้ครูและนักเรียนสายสามัญศึกษามีอุปกรณ์การสอน และแบบเรียนพื้นฐานครบถ้วน
- (3) ทำให้นักเรียนมีระดับความรู้กว้าง และมีมาตรฐานเป็นเอกภาพกันทั่วประเทศ
- (4) ทำให้มีระบบการนิเทศการศึกษาเกิดขึ้นทั่วประเทศ รวมทั้งปฏิบัติการประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. โครงการยกระดับคุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตห่างไกล

1) จุดประสงค์

- (1) เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตห่างไกลให้ดีขึ้น พร้อมทั้งเพิ่มอัตราการเข้าเรียน และเรียนจนจบ ป.5
- (2) เพื่อช่วยให้ประชาชนที่อยู่ห่างไกลสามารถประกอบอาชีพและมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นทีละขั้น

2) เนื้อหาสาระของงาน

- (1) จัดการฝึกอบรมนักฝึกอบรมปีละ 4 สัปดาห์ และฝึกอบรมครูไม่ได้มาตรฐาน (ไม่ได้เรียนจากสถาบันการฝึกหัดครู) 6 สัปดาห์ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี และผลิตอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น พร้อมทั้ง คู่มือสอน การตรวจตรา และประเมินผลการสอน และนิเทศครูฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษา
- (2) จัดหาแบบเรียนแบบให้เข้าเรียน พร้อมทำคู่มือให้แก่โรงเรียนประถมศึกษา ใน 10 เมืองของโครงการอย่างเพียงพอ
- (3) จัดเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา และจัดหาวัสดุซ่อมแซมอาคารเรียน เพื่อรับ นักเรียนเข้าเรียนได้มากขึ้น
- (4) ปรับปรุง และจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นให้แก่ศูนย์ฝึกอบรมครู 10 แห่ง และแสวงหาความช่วยเหลือจากองค์การสากลอื่น ๆ เพื่อขยายให้ได้มากขึ้น
- (5) เรียบเรียงแบบเรียน และคู่มือครูเกี่ยวกับการลงล้างการไม่รู้หนังสือ อบรมวิชาชีพ เช่น กลีกรวม หัตถกรรม และสุขอนามัยใน 10 เมือง
- (6) เสนอกฎหมาย เพื่อจัดแบ่งความรับผิดชอบให้หน่วยงานต่าง ๆ ในการปฏิบัติตาม “การประถมศึกษาแบบบังคับ”

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ภายในปี พ.ศ. 2543 ครูไม่ได้มาตรฐาน 1,400 คน (ประมาณ 20% ของครูไม่ได้มาตรฐานทั้งหมด) จะได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรอย่างครบถ้วน

(2) ครูฝึกอบรม 100 คน ที่ได้รับการฝึกอบรม สามารถชี้แนะ กระตุ้นตรวจตราการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษา และผู้บริหารโรงเรียน 240 คน ได้รับการฝึกอบรมให้สามารถนิเทศการศึกษาในโรงเรียนของตน

(3) โรงเรียนประมาณ 150 แห่งได้รับการซ่อมแซม และมีบ่อน้ำในโรงเรียน 360 แห่ง

(4) โรงเรียนประถมศึกษา 800 แห่ง ได้รับแบบเรียน ตู้ห้องสมุดเคลื่อนที่และอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นครบถ้วน

(5) นักเรียนตามเกณฑ์ อายุเข้าเรียนเพิ่มขึ้นประมาณ 10% และเรียนไปจนจบ ป.5 ได้ถึง 60%

(6) ประชาชนใน 10 ตำบลเมือง ได้รับการลงล้างการไม่รู้หนังสือ และได้รับการอบรมวิชาสุขภาพอนามัย กสิกรรม หัตถกรรม ซึ่งจะให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

3. โครงการพัฒนาครู

โครงการพัฒนาครูเป็นโครงการใหญ่โครงการหนึ่ง เป็นโครงการหลักที่มีความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา

1) วัตถุประสงค์

(1) เพื่อสร้างเครือข่ายสถาบันการฝึกหัดครู และผลิตครูให้สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการจริง

(2) เพื่อยกระดับความสามารถทางวิชาการของครู และผู้บริหารการศึกษาในแต่ละระดับให้สูงขึ้น

2) เนื้อหาสาระของงาน

(1) ปฏิรูประบบหลักสูตรการสร้างครู โดยลดจำนวนสถาบันการผลิตครูที่มีอยู่ 59 แห่งในปีการศึกษา 2535-2536 ให้เหลือ 11 แห่ง

(2) ก่อสร้าง ซ่อมแซม และจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้แก่สถาบันการฝึกหัดครู

(3) ตั้งศูนย์พัฒนาครูเพื่อสร้างหลักสูตร ออกแบบอุปกรณ์การสอน ที่สำคัญในการผลิตและอบรมครู และจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหารการศึกษา

(4) ดำเนินการอบรมอาจารย์ผู้สอนในสถาบันการฝึกหัดครู

(5) พัฒนาหลักสูตรอบรมครูประจำการ โดยการสร้างเครือข่ายตั้งแต่ระดับกระทรวงถึงสถาบันการฝึกหัดครูที่จะเป็นสถานที่ดำเนินการ

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(1) ความรู้ ความสามารถในการสอนของครู และการบริหารของผู้บริหารได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

(2) การผลิต และอบรมครูเป็นระบบและมีเอกภาพกันทั่วประเทศ

(3) สถาบันการฝึกหัดครูแต่ละแห่งได้รับการก่อสร้างและบูรณะซ่อมแซม และมีอุปกรณ์การเรียนการสอนพื้นฐาน

4. โครงการวางแผนการศึกษา

1) จุดประสงค์

เพื่อให้การรายงานข้อมูลข่าวสารการศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็วและชัดเจน เป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษามากขึ้นตามลำดับ

2) เนื้อหาสาระของงาน

(1) พัฒนาระบบข่าวสาร เพื่อรวบรวมและวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน นักเรียน การเข้าออก (กระแส) ของนักเรียน จำนวนครู อาจารย์ และอื่น ๆ พร้อมทั้งจัดทำประมวลสถิติประจำปี สร้างและจัดพิมพ์แผนที่การศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น

(2) ผลิตเจ้าหน้าที่สารสนเทศ และวางแผนการศึกษา

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

(1) ระบบการเก็บรวบรวมและวิจัยข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

(2) เจ้าหน้าที่วิชาการของแผนกศึกษาธิการประจำแขวง(เทียบเท่าสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด) และห้องการศึกษาประจำเมือง (เทียบเท่าสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ) ได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ ความสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล วางแผนการศึกษาจุลภาค และสร้างแผนที่การศึกษา

(3) การเผยแพร่ประมวลสถิติประจำปีการศึกษา ได้รับการดำเนินการเป็นประจำ และแผนที่การศึกษาได้รับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงประจำปี และได้รับการพิมพ์เผยแพร่ทุก 5 ปี

5. โครงการปรับปรุงองค์กร (โครงสร้าง) การปกครอง และคุ้มครองการศึกษา

1) จุดประสงค์

(1) เพื่อให้ระบบการบริหารมีระเบียบแบบแผนและเป็นเอกภาพ

(2) เพื่อยกระดับเจ้าหน้าที่บริหาร และวิชาการ ให้บริหารการศึกษารุ่งขึ้นตามลำดับ

2) เนื้อหาสาระของงาน

(1) กำหนดมาตรฐานบทบาท สิทธิ หน้าที่ และโครงสร้างการบริหารแต่ละระดับ เพื่อบรรจุ เจ้าหน้าที่ได้ตามที่กำหนดไว้

(2) ศึกษาค้นคว้าเพื่อออกระเบียบการ หลักการ กฎหมายที่ใช้ในการบริหารการศึกษา และร่างกฎหมายการศึกษาในอนาคต

(3) วิจัยปัญหาเกี่ยวกับกลไกการแบ่งงาน การแบ่งชั้นการบริหารและความรับผิดชอบในแต่ละระดับบริหารให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของประเทศ

(4) ผลิตและพัฒนาผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารบุคลากร และการบริหารการเงิน

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) โครงสร้างการบริหารการศึกษาได้รับการปรับปรุง และนำไปปฏิบัติ โดยให้การแบ่งชั้นการบริหารตามแนวตั้งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และประสานสอดคล้องกับแนวนอน (Horizontal)
- (2) การเสนองบประมาณและการใช้งบประมาณการศึกษาเป็นเอกภาพ ถูกต้อง และมีประสิทธิผล
- (3) การปฏิบัติการตรวจตราการศึกษาจะเป็นไปอย่างเป็นระบบ บนพื้นฐานของระเบียบหลักการ และเป้าหมาย เจ้าหน้าที่การศึกษา ครูอาจารย์จะได้รับสวัสดิการ การยกย่องหรือการดำเนินการทางวินัย จะยุติธรรมมากขึ้น

6. โครงการการก่อสร้างพื้นฐาน

1) จุดประสงค์

เพื่อจัดท้าวสดอุปกรณ์ ซ่อมแซมและสร้างอาคารและห้องปฏิบัติงานใหม่ เพื่อเปลี่ยนแทนโรงเรียนหรือสำนักงานการศึกษาที่เก่าแก่ทรุดโทรมตามลำดับ

2) เนื้อหาสาระของงาน

- (1) ดำเนินการออกแบบ และทดลองสร้างต้นแบบโรงเรียนประถมศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และออกแบบแผนผังโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสองระดับตามมาตรฐาน
- (2) สร้างโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 390 หลัง ใน 7 แขวง และสร้างโรงเรียนมัธยมศึกษา 34 หลังทั่วประเทศ
- (3) สร้างและซ่อมแซมอาคารกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการแขวง และเมืองทั่วประเทศ
- (4) จัดทำแผนการปลูกสร้างโรงเรียนระดับต่าง ๆ ทั่วประเทศ ดำเนินการซ่อมแซม และสร้างโรงเรียน ทั้งแบบกึ่งถาวร และแบบถาวรด้วยทุนของรัฐบาล การสนับสนุนทุนจากประชาชน และทุนความช่วยเหลือจากองค์การสากล และชุมชนต่าง ๆ

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) เป็นการปูพื้นฐานการก่อสร้างโรงเรียนระยะยาว
- (2) ทำให้มีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการก่อสร้างโรงเรียนเป็นระบบในทุก ๆ แขวง
- (3) เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กตามเกณฑ์อายุเรียนเข้าเรียนแน่นอนขึ้น
- (4) โรงเรียนและสำนักงานศึกษาหลายแห่งได้รับการปลูกสร้างและซ่อมแซม

7. โครงการการศึกษาจากระบบโรงเรียน

1) จุดประสงค์

- (1) เพื่อให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเรียนรู้วัฒนธรรม ควบคู่ไปพร้อมกับการเรียนวิชาชีพ เพื่อแก้ไขการแก้ปัญหาการดำรงชีวิต
- (2) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเผ่าต่าง ๆ รู้จักวางแผนพัฒนาครอบครัวและพัฒนาชุมชน
- (3) เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการบริหารการศึกษจากระบบโรงเรียน
- (4) เพื่อร่วมมือช่วยเหลือในการลดจำนวนไม่รู้หนังสือในหมู่ประชาชนในเกณฑ์อายุ 15-40 ปี

2) เนื้อหาสาระของงาน

- (1) จัดบริการการศึกษา และอบรมวิชาชีพให้ประชาชนในเขตยุ่งยาก ให้โอกาสผู้ด้อยโอกาส เช่น ผู้หญิงชนเผ่าต่างๆ ได้รับการศึกษาและมีวิชาชีพ และสามารถนำสิ่งที่ได้รับมาพัฒนาครอบครัวและชุมชน
- (2) สร้างศูนย์การศึกษาสำหรับประชาชนในเขตภูดอย (โรงเรียนชนเผ่า)
- (3) ฝึกอบรมอาสาสมัครสอนการศึกษจากระบบโรงเรียนทั่วประเทศด้วยงบประมาณของรัฐ
- (4) ทดลองการให้บริการการศึกษา และกระตุ้นการเรียนรู้หนังสือ ให้ผู้ด้อยโอกาสในเขตภูดอยของแขวงอุดมไซ และเซกอง ด้วยการผลิตครูสอน สร้างกระบวนการ ผลิตคู่มือแบบเรียน และหนังสือการ์ตูนเพื่อจูงใจผู้สอนและผู้เรียน
- (5) ทดลองให้บริการการศึกษา เพื่อคุณภาพชีวิต ใน 3 เมือง ของแขวงสุวรรณเขตและ 1 เมืองในแขวงเชียงขวาง
- (6) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการไม่รู้หนังสือ และอบรมวัฒนธรรม ใน 9 จุด ของ 3 แขวง พร้อมทั้งดำเนินการปูพื้นฐานการลดจำนวนไม่รู้หนังสือให้แก่ประชาชน และชนเผ่าที่แขวงพงสาลี หลวงน้ำทา เชียงขวาง เซกอง และตะเปือ

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) การมีส่วนร่วมกับโครงการอื่น ๆ ในการลดจำนวนไม่รู้หนังสือให้แก่ประชาชนในเกณฑ์อายุเป้าหมาย ซึ่งคาดว่าจะลดจำนวนไม่รู้หนังสือได้ 80% ในปี พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000)
- (2) ทำให้มีหลักสูตร และเอกสารเกี่ยวกับการเรียนการสอนการลดจำนวนไม่รู้หนังสือและอบรมวิชาชีพ
- (3) ครูและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการศึกษจากระบบโรงเรียนให้ได้รับการฝึกอบรมและมีประสบการณ์มากขึ้น

8. โครงการยกระดับมหาวิทยาลัยสรรพวิชา 2 ชั้นวา

1) จุดประสงค์

เพื่อสร้างวิศวกรตอบสนองความต้องการด้านแรงงาน เพื่อรับใช้การพัฒนา

2) เนื้อหาสาระของงาน

- (1) สร้างและซ่อมแซมอาคารเรียน ห้องทำงาน และหอพักให้นักศึกษา และครูอาจารย์
- (2) อบรมยกระดับคุณภาพการสอนของครูอาจารย์ โดยใช้หลาย ๆ รูปแบบ
- (3) จัดหาอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน
- (4) วิจัยและประเมินผลการก่อสร้าง เพื่อวางแผนยกระดับคุณภาพ และการลงทุนในการผลิต
เจ้าหน้าที่

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) สามารถผลิตวิศวกร ที่มีความสามารถเหมาะสมโดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำ
- (2) สามารถใช้แรงงานของมหาวิทยาลัย 2 ชั้นวา และวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ
- (3) สามารถติดตาม ตรวจสอบ และบริหารเกี่ยวกับจัดหาบรรจุและการปฏิบัติงานของ นัก
ศึกษาผู้ที่สำเร็จการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

9. โครงการฝึกอบรมวิชาชีพ

1) จุดประสงค์

เพื่อมีส่วนร่วมในการสร้างการอาชีวศึกษาให้มีการขยายตัวและปรับปรุงให้ดีขึ้นสอดคล้องกับสภาพ
และความต้องการของประเทศ

2) เนื้อหาสาระของงาน

- (1) บูรณะซ่อมแซมโรงเรียนการช่างชั้นกลาง ก.ม.ที่ 3 กำแพงนครเวียงจันทน์ โรงเรียนการช่าง
ปากปาสัก และโรงเรียนการช่างแขวงเวียงจันทน์
- (2) อบรมยกระดับครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่บริหารโรงเรียนการช่าง
- (3) ปรับปรุงหลักสูตร แบบเรียน วิธีสอนและอุปกรณ์ใช้ในการเรียนการสอน
- (4) จัดหาเครื่องมือ เครื่องจักรที่จำเป็น และซ่อมแซมเครื่องจักรที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- (5) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับโรงงาน และสถานการผลิตต่าง ๆ
- (6) ศึกษาวิจัยสภาพการตั้งทางเศรษฐกิจ เพื่อนำมาปรับปรุงระบบอาชีวศึกษาให้สอดคล้อง
กับความต้องการ

3) ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) โรงเรียนมีอุปกรณ์ และเครื่องจักรที่จำเป็นพื้นฐานใช้ในการเรียนการสอน
- (2) เป็นการยกระดับความรู้ ความสามารถ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่บริหารโรงเรียน
- (3) โรงเรียน และโรงงานมีความสัมพันธ์กันดี นับเป็นพื้นฐานในการผลิต
- (4) ทำให้มีแผนพัฒนาอาชีวศึกษาทั่วประเทศ

หมายเหตุ เนื่องจากโครงการที่ 10 และโครงการที่ 11 เป็นโครงการย่อยหลาย ๆ โครงการ ประกอบกัน โดยได้รับความช่วยเหลือจากนอกประเทศ ทั้งจากรัฐและองค์การเอกชน นับว่าเป็นโครงการเสริมจะไม่ได้มาเสนอไว้ ณ ที่นี้ แต่อย่างไร

ข้อจำกัดในการปฏิบัติตามแผนและโครงการ

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักดีว่า การปฏิบัติตามแผนการและโครงการดังกล่าวมีข้อจำกัดหลายประการ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อในการดำเนินการแต่ละแผนและโครงการจำเป็นต้องนำมาประกอบการพิจารณา และหาทางแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

ข้อจำกัดดังกล่าวมี 6 เรื่องด้วยกัน คือ

- 1) การลงทุนทางการศึกษาของประเทศยังไม่สูงนัก
 - แต่ละโครงการอาจไม่ได้รับตามเวลาที่ถูกต้อง
 - งบประมาณสำหรับก่อสร้าง และจัดซื้ออุปกรณ์ในการเรียนการสอนยังไม่พอเพียงกับความจำเป็น
 - เงินเดือนครูต่ำ และอาจไม่ได้รับเป็นปรกติ
- 2) เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการสร้างหลักสูตร และเรียบเรียงหนังสือแบบเรียน ยังมีความรู้ และประสบการณ์น้อย
- 3) จุดมุ่งหมาย และทิศทางในการผลิตและอบรมครูแต่ละประเภทยังไม่ชัดเจน และนโยบายต่อครูอาจารย์ ยังไม่เหมาะสมในการที่จะให้ครู อาจารย์ ศึกษาค้นคว้าในวิชาเฉพาะของตน
- 4) ระบบการวางแผน และระบบการรายงานข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ระหว่างส่วนกลาง กับท้องถิ่น ยังไม่ดีนัก
- 5) การขาดระเบียบหลักการรวม เพื่อใช้อ้างอิงในการกำหนดระเบียบการบริหารการศึกษา
 - สวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่รัฐกร (เจ้าหน้าที่) ยังไม่เพียงพอที่จะให้เป็นปัจจัยกระตุ้นให้ปฏิบัติงานได้ดีเท่าที่ควร
- 6) โครงการแทบทุกโครงการล้วนแต่เป็นโครงการร่วมมือ และช่วยเหลือจากต่างประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อการเลือกเฟ้นพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าร่วมปฏิบัติงานมีความยุ่งยาก
 - การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินงานโครงการยังไม่ดีนัก

มาตรฐานในการปฏิบัติตามแผนและโครงการ

ถึงแม้ว่าจะมีข้อจำกัดบางประการที่อาจจะมีผลกระทบต่อ การปฏิบัติตามโครงการก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ให้ทุกหน่วยรับผิดชอบได้นำมายึดถือปฏิบัติ เพื่อจะทำให้โครงการบรรลุ จุดมุ่งหมายได้ดีขึ้น มาตรฐานดังกล่าวประกอบด้วย

1) การลงทุนทางการศึกษาจะต้องเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพยายามให้แต่ละโครงการ ได้รับงบประมาณค่าใช้จ่ายตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้

2) การยกระดับคุณภาพด้านวิชาการของครูให้สูงขึ้นโดยเร็ว ให้สวัสดิการต่างๆ แก่ครูอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะครูที่สอนอยู่ในชนบทห่างไกลและครูที่สอนการลงล่างการไม่รู้หนังสือ อบรมวัฒนธรรมและวิชาชีพ กอปรทั้งรับเพิ่มทวีการผลิตและอบรมครูให้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่ดีมีศีลธรรม

3) เร่งดำเนินการปฏิรูปหลักสูตร และหนังสือแบบเรียน ตลอดจนทั้งอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ที่จำเป็นให้ทั่วถึง และดัดแปลงวิธีสอนของครูให้นำไปสู่การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียน

4) ต้องมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับครอบครัว และสังคมเป็นอย่างดี สร้างเงื่อนไขทางสังคมเพื่อให้นักเรียนสนใจในการเรียน และฝึกฝนตนเอง

5) กระตุ้นและสนับสนุนส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น พร้อมทั้งตรวจตราและบริหารโรงเรียนดังกล่าวให้ดีขึ้น

6) เอาใจใส่ในการแสวงหาความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพิ่มความรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และการใช้ทุนให้มีประสิทธิภาพผลดีขึ้น

7) ต้องปรับปรุงการดำเนินการ กำหนดระเบียบการบริหาร จัดและใช้นโยบายต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสม

การแต่งตั้งคณะชี้แนะ

คณะประสานงานและคณะปฏิบัติโครงการ

เพื่อให้การปฏิบัติโครงการบรรลุผล กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะชี้แนะโครงการ คณะประสานงานโครงการ และคณะรับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ดังนี้

1) คณะชี้แนะโครงการพัฒนาการศึกษา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน กรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการประจำ รวมทั้งสิ้น 18 คน

คณะกรรมการชุดนี้ เป็นคณะชี้แนะสูงสุดในการปฏิบัติโครงการเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางนโยบายการศึกษา กำหนดนโยบาย ปฏิบัติและตัดสินงานวิชาการที่อยู่ในขอบเขต และสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบ

2) คณะประสานงานโครงการ

คณะกรรมการประสานงานโครงการมี 3 คณะ คือ

- = คณะประสานงานโครงการปรับปรุง และขยายอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย
- = คณะประสานงานโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- = คณะประสานงานโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คณะประสานงานโครงการ มีหน้าที่ ดังนี้

- (1) ประสานงานในการสร้าง และปฏิบัติโครงการ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน
- (2) อำนวยความสะดวกและกระตุ้นการปฏิบัติโครงการต่าง ๆ
- (3) ติดต่อกับองค์การจัดตั้งสากล ต่างประเทศ และภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับโครงการตามระเบียบหลักการ
- (4) เป็นเสนาธิการให้แก่คณะชี้แนะโครงการ โดยรับผิดชอบในการจัดทำข้อมูล ข่าวสาร และเอกสารต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่คณะกรรมการ

3) คณะรับผิดชอบโครงการ

คณะรับผิดชอบโครงการมีทั้งสิ้น 10 คณะ ตามจำนวนโครงการพัฒนาการศึกษาทั้ง 11 โครงการ

4) คณะปฏิบัติโครงการ เป็นคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการ

ทั้งคณะรับผิดชอบโครงการ และคณะปฏิบัติโครงการ เป็นการดำเนินการปฏิบัติการโครงการให้สอดคล้องกับภารบทบาท และหน้าที่ ตามการมอบหมายของคณะชี้นำโครงการ และติดต่อประสานงานกับ กรมสถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในโครงการ และรายงานให้คณะชี้นำโครงการทราบ

บทที่ 3

การปฏิรูปการศึกษาเฉพาะด้าน

การปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เริ่มจริงจังในปี พ.ศ. 2532 และมีมากขึ้นในปี พ.ศ. 2535-3536 เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการ ด้านการศึกษาใหญ่ 2 โครงการ คือ โครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Improvement Project: EQIP) ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือและช่วยเหลือจาก Asian Development Bank และประเทศ Norway ในการปฏิรูปการฝึกหัดครูอย่างขนานใหญ่ และโครงการพัฒนาการศึกษา (Education Development Project : EDP) ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือและช่วยเหลือจาก World Bank และ ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ เพื่อปฏิรูป สามัญศึกษา ระบบบริหารการศึกษา ระบบบริหารบุคลากรทางการศึกษา กฎหมายการศึกษาและระบบวางแผนการจัดการศึกษา และการปฏิรูปอุดมศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้ความร่วมมือของ Asian Development Bank อีกโครงการหนึ่ง

การดำเนินการปฏิรูปประสบความสำเร็จไปแล้วบางเรื่อง แต่ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงท้ายของการดำเนินการและตามแผนที่กำหนดไว้จะสิ้นสุดในปี พ.ศ. 2542 ผลการดำเนินการ จนถึงขณะนี้ก่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาทุกด้าน

การปฏิรูปการศึกษาเฉพาะด้าน (Sector)

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามแผนการที่กำหนดไว้ แต่เริ่มปฏิบัติในระยะเวลาไม่พร้อมกัน บางโครงการเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ.2532 แต่โครงการส่วนใหญ่เริ่มในปี พ.ศ. 2536-2537

การปฏิบัติตามโครงการบางโครงการก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในหลายด้าน เช่นโครงการพัฒนาหลักสูตร และคุ้มครองการสอนสายสามัญศึกษาทำให้เกิดการปฏิรูป หลักสูตรสามัญศึกษา ปฏิรูปการสอน ปฏิรูปการบริหารโรงเรียน ปฏิรูปการนิเทศการศึกษา และโครงการปรับปรุงการปกครองและคุ้มครองการศึกษาก่อให้เกิดการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ปฏิรูปกฎหมายการศึกษา ปฏิรูปการบริหารบุคลากรและข้อมูลข่าวสาร การบริหารบุคลากรและปฏิรูปการบริหารการเงินเป็นต้น ส่วนอีกบางโครงการก่อให้เกิดการปฏิรูปด้านเดียว เช่น โครงการการศึกษานอกระบบโรงเรียน โครงการการก่อสร้างพื้นฐานเป็นต้น นอกจากนี้แม้ไม่มีในโครงการ ก็มีการปฏิรูปการศึกษา เช่น การปฏิรูปการศึกษาเอกชน

การดำเนินงานโครงการปฏิรูปการศึกษาจนถึงขณะนี้ (พฤษภาคม 2541) เป็นขั้นสุดท้ายของโครงการใหญ่ (จะสิ้นสุดเดือนมิถุนายน 2542) และบางโครงการก็สิ้นสุดไปแล้ว

การดำเนินงานและผลสำเร็จนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาด้านต่าง ๆ ซึ่งจะได้นำเสนอเฉพาะการปฏิรูปที่มีความสำคัญมาก ๆ เท่านั้น

I. การปฏิรูปการศึกษาระดับสามัญศึกษา

ดังได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า การศึกษาระดับสามัญศึกษาได้รับการปฏิรูปหลายด้าน ซึ่งได้แก่

- การปฏิรูปหลักสูตรสามัญศึกษา
- การปฏิรูปการสอน
- การปฏิรูประบบการเรียน
- การปฏิรูปการนิเทศการศึกษา

ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไป

1. การปฏิรูปหลักสูตรสายสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิรูปหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดย (1) ยึดมติของประชุมศูนย์กลางพรรคและสภารัฐมนตรีว่าด้วยยุทธศาสตร์การศึกษา สำหรับระยะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529-2541 (2) ยึดเนื้อหาสาระของรายงานการเมืองของคณะบริหารศูนย์กลางพรรคต่อองประชุมใหญ่ครั้งที่ 5 ของพรรค และ (3) ยึดจุดมุ่งหมาย และแผนการก่อสร้างของโรงเรียนสามัญศึกษาฉบับในปี พ.ศ. 2534

อนึ่ง การปฏิรูปมีค่อนข้างมากสำหรับหลักสูตรประถมศึกษา เพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับ ส่วนหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายก็มีการปฏิรูปในหลายเรื่อง และทั้งสองระดับมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

เนื้อหาสาระของกรอบหลักสูตรระดับประถมศึกษาเมื่อปฏิรูปแล้ว สรุปได้ดังนี้

1) การกำหนดหลักการของหลักสูตร

หลักสูตรแต่ละระดับ คือ หลักสูตรประถมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้กำหนดหลักการที่จะใช้ยึดเป็นหลักไว้ชัดเจน เช่น หลักการของหลักสูตรประถมศึกษา :

- เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับปวงชนในชาติ
- เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้พื้นฐานไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน
- เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกในชาติที่เป็นเอกราช มีอธิปไตย มีความสามัคคีในหมู่ปวงชน และมีความเป็นเอกภาพภายในชาติ

2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ

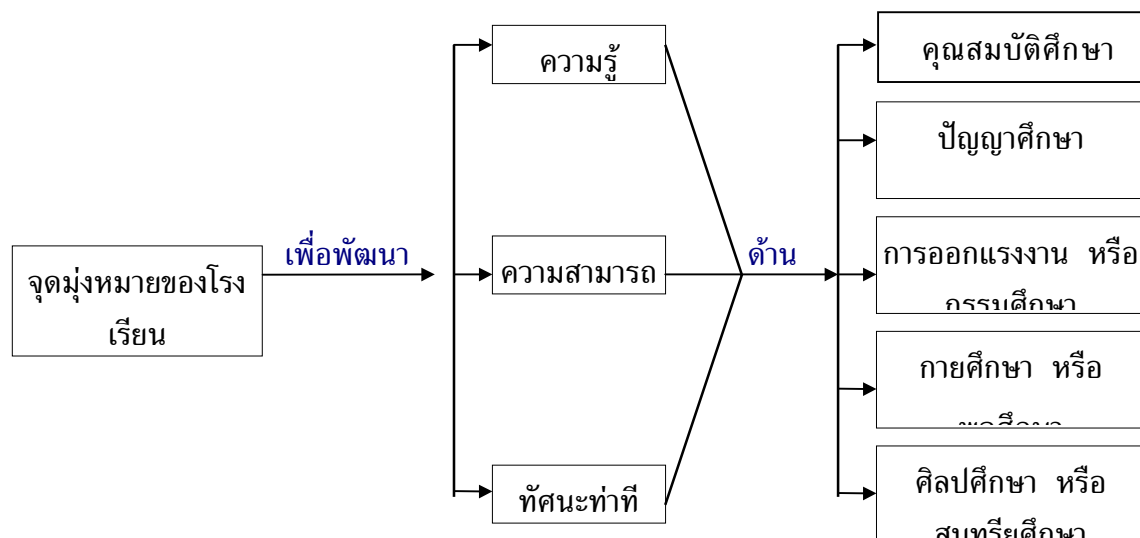
จุดมุ่งหมายรวมของทุกระดับ สามัญศึกษา ระบุไว้ว่า :

“เป็นหลักสูตรเพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีโลกทัศน์วิทยาศาสตร์ มีจิตใจรักชาติ มีน้ำใจสามัคคีกับชนเผ่าอื่น ๆ ภายในชาติ รู้จักจำแนกมิตร และศัตรู มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกในการสร้างตนเองให้เข้มแข็ง รู้จักประสานประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม แสวงหาอาชีพที่ดี มีจิตสำนึก และมีความสามารถในการทำงาน มีสุขภาพแข็งแรง รักสวยรักงาม และเตรียมพร้อมในการมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษา และสร้างชาติ”

จุดมุ่งหมายเฉพาะ เป็นจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เฉพาะในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งมุ่งพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะทำที่ใน 5 ด้าน คือ เกี่ยวกับ :

- การพัฒนาคุณสมบัติที่ควรเป็น (เรียกคุณสมบัติศึกษา)
- การพัฒนาปัญญา (เรียกปัญญาศึกษา)
- การพัฒนาอาชีพ (เรียกการออกแรงงาน หรือกรรมศึกษา)
- การพัฒนาสุขภาพ (เรียกกายศึกษา หรือพลศึกษา)
- การพัฒนาศิลปศึกษา (เรียกสุนทรียศึกษา หรือศิลปศึกษา)

ซึ่งในหลักสูตรแต่ละระดับจะมีรายละเอียดที่บอกเนื้อหาสาระที่จะใช้เรียกไว้ชัดเจน ซึ่งพอสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้ (แผนภูมิที่ 2)

แผนภูมิที่ 2 แสดงจุดมุ่งหมายของโรงเรียน

ที่มา ชุดศึกษาด้วยตนเอง, กรมจัดตั้งและพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 2539

3) การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตรทั้งสามระดับ มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรเดิมมาก ทั้งชื่อวิชา เนื้อหาสาระและการกำหนดเวลาต่อสัปดาห์ และต่อปีการศึกษาเป็นชั่วโมงเรียน

โครงสร้างรายวิชาของหลักสูตรและจำนวนชั่วโมงตลอดหลักสูตรของแต่ละระดับ แสดงไว้ในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 รายชื่อรายวิชาและจำนวนชั่วโมงเรียนตลอดหลักสูตรของแต่ละระดับ

หลักสูตรประถมศึกษา		หลักสูตรมัธยมต้น		หลักสูตรมัธยมปลาย	
ชื่อวิชา	จำนวนชั่วโมง ทั้งสิ้น ป.1-5	ชื่อวิชา	จำนวนชั่วโมง ทั้งสิ้น ม.1-3	ชื่อวิชา	จำนวนชั่วโมง ทั้งสิ้น ม.4-6
1. ภาษาลาว	1,584	1. วรรณคดีลาว	495	1. วรรณคดีลาว	396
2. คณิตศาสตร์	792	2. วิทยาศาสตร์สังคม	429	2. วิทยาศาสตร์สังคม	594
3. โลกอ้อมตัว	396	3. วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	1,089	3. วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	1,320
4. พลศึกษา	330	4. ศิลปกรรม	99	4. ศิลปกรรม	-
5. หัตถกรรม	297	5. พลศึกษา	198	5. พลศึกษา	198
6. ศิลปกรรม	330	6. ภาษาต่างประเทศ	297	6. ภาษาต่างประเทศ	297
		7. เทคโนโลยี	495	7. เทคโนโลยี	462
รวม	3,729	รวม	3,597	รวม	3,762
การเคลื่อนไหว นอกหลักสูตร	990	กิจกรรมนักเรียน	495	กิจกรรมนักเรียน	495
รวมทั้งสิ้น	4,719	รวมทั้งสิ้น	4,092	รวมทั้งสิ้น	4,257

ที่มา ชุดศึกษาด้วยตนเอง, กรมจัดตั้งและพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ ส.ป.ป.ลาว, 2539

หมายเหตุ

(ก) จำนวนชั่วโมงเรียนต่อสัปดาห์ตลอด 33 ชั่วโมง

1. ชั้น	ป.1-3	สัปดาห์ละ	28	ชั่วโมง
	ป.4-5	”	29	ชั่วโมง
2. ชั้น	ม.1	”	35	ชั่วโมง
	ม.2-3	”	37	ชั่วโมง
3. ชั้น	ม.4-6	”	38	ชั่วโมง

(ข) อัตราส่วนเวลาเรียนของวิชาต่าง ๆ ตลอดหลักสูตรประถมศึกษา

(1) ภาษาลาว	42%
(2) คณิตศาสตร์	21%
(3) โลกอ้อมตัว	10%
(4) ศิลปกรรม	9%
(5) พลศึกษา	9%
(6) ทัศนกรรม	8%
(7) การเคลื่อนไหวนอกหลักสูตร	1%

4) การกำหนดวิธีการที่จะใช้ในการเรียนการสอน

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในหลักสูตรจึงกำหนดวิธีการที่จะใช้ในการเรียนการสอนไว้ด้วย โดยวิธีการดังกล่าวจะต้อง

- สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และประสิทธิภาพในการดำเนินการ
- จัดกิจกรรมการปฏิบัติจริง
- สอดคล้องกันระหว่างการเรียนที่โรงเรียน กับการเรียนด้วยตนเอง
- มีโอกาสเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม
- สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียน เป็นต้น

และวิธีดังกล่าวได้แก่ (1) การถ่ายทอดความรู้ โดยการบรรยายและให้การฝึกอบรม การใช้อุปกรณ์การสอน และการเรียนตามหนังสือแบบเรียน (2) การให้ปฏิบัติกิจกรรมจริง เช่น การแสดง การมอบหน้าที่และความรับผิดชอบให้ปฏิบัติ (3) การกระตุ้น โดยใช้การปลุกเร้า การยกย่องชมเชยทั้งเป็นหมู่และเป็นรายบุคคล การออกคำสั่ง ชื่นนำ ตักเตือน ฯลฯ และการอบรม และ (4) การตรวจตรา และประเมินผลการเรียน

2. การปฏิรูปการสอน

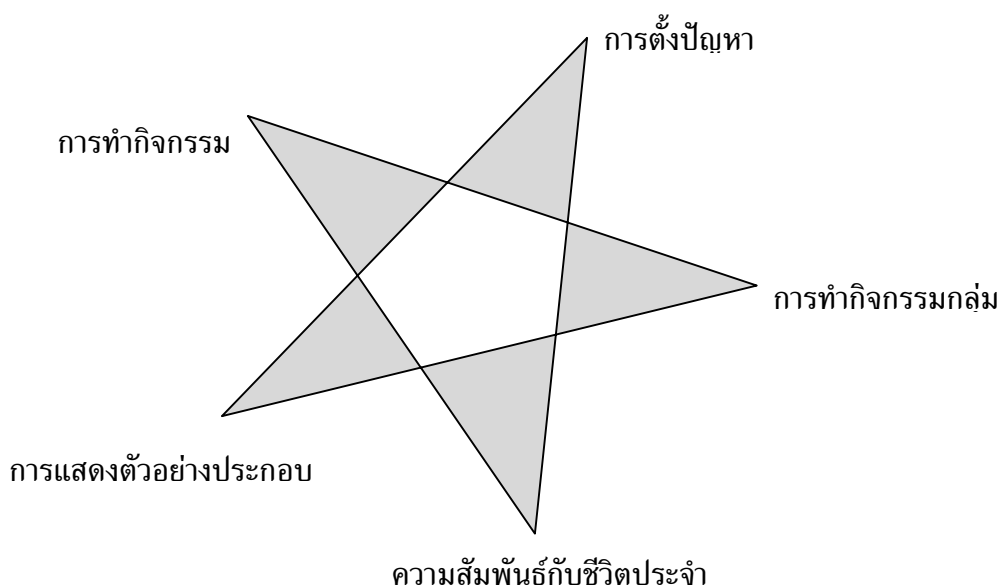
1) โดยทั่วไปการสอนเท่าที่ผ่านมา ส่วนมากการสอนจะใช้วิธีอธิบายและจดบันทึกลงสมุดจากสิ่งที่ครูเขียนกระดานดำ ทั้งนี้เพราะเลียนแบบการสอนเท่าที่เคยรู้เคยเห็น ครูไม่ได้รับการฝึกอบรมในวิธีสอนที่เหมาะสม นักเรียนขาดแบบเรียนและอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ และขาดเครื่องอำนวยความสะดวกที่จะสอนแบบอื่น ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ นักเรียนจะไม่ได้รับการพัฒนาคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการสอนขึ้นใหม่โดยการจัดการฝึกอบรมครูระดับต่าง ๆ ทั่วทั้งประเทศ

2) สถาบันคันคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษา และกรมสามัญและอนุบาลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมมือคันคว้าการสอนแบบต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการสอนตามหลักสูตรใหม่ที่ได้พัฒนาแล้ว และจัดการฝึกอบรมครูที่สอนชั้น ป.1 เป็นลำดับแรก และขยายการฝึกอบรมครู ป.2-5 และมีมัธยมศึกษาตอนต้น ในลำดับต่อ ๆ มา

3) การฝึกอบรมเริ่มด้วยการฝึกอบรมวิทยากรแกนนำระดับกระทรวง วิทยากรแกนนำฝึกอบรม วิทยากรประจำจังหวัด (แขวง) และวิทยากรประจำจังหวัดกลับไปฝึกอบรมวิทยากรประจำเมือง และมอบหมายให้วิทยากรประจำเมืองจัดการฝึกอบรมครูต่อไป การฝึกอบรมทุกระดับใช้หลักสูตรและกิจกรรมการฝึกอบรมในรูปแบบเดียวกัน

4) ในการสอนแบบใหม่ที่นำมาใช้เป็น “การเรียนการสอนแบบดาว 5 แฉก ” (เรียกว่า การเรียนการสอนแบบดาว 5 แฉ) ซึ่งศูนย์พัฒนาครู (Teacher Development Center) ได้พัฒนาขึ้น ในการสอนจะเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ลักษณะ คือ

- (1) การสอนจากการทำงานกิจกรรม (Activity-based learning)
 - (2) การสอนโดยการตั้งปัญหา (การตั้งปัญหาของครู)
 - (3) การสอนโดยการยกตัวอย่าง/การแสดงตัวอย่างประกอบ (Using illustrations)
 - (4) การสอนโดยการทำงานกิจกรรมกลุ่ม (Group learning)
 - (5) การสอนในเรื่องที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน (Daily life)
- (โปรดดูภาพประกอบ)

ภาพแสดงการสอนแบบดาว 5 แฉก (แฉ) ของศูนย์พัฒนาครู

ที่มา เอกสารประกอบการฝึกอบรมครูเพื่อสอนหลักสูตรใหม่, สถาบันคันคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2539

5) ในการสอนแบบดาว 5 แฉก นั้น ได้เน้นการฝึกทักษะของครูใน 8 เรื่อง คือ

- ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน
- ทักษะการใช้คำถาม
- ทักษะการกระตุ้นความสนใจ
- ทักษะการใช้กระดานดำ

- ทักษะการเล่าเรื่อง
- ทักษะการยกตัวอย่าง
- ทักษะการสรุปทเรียน
- ทักษะการเสริมกำลังใจ

6) นอกจากครูจะได้รับการฝึกอบรมให้สามารถใช้การสอนแบบดาว 5 แฉกแล้ว ครูยังได้รับการฝึกฝนการสอนแบบต่าง ๆ อีก เช่น

- การสอนแบบบรรยาย
- การสอนโดยการใช้นิทาน
- การสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ/การแสดงละคร
- การสอนโดยใช้เกมส์
- การสอนโดยการทัศนศึกษา
- การสอนโดยการให้สังเกตและเก็บข้อมูล
- การสอนโดยการให้ค้นคว้า

ฯลฯ

7) ในการสอนโดยใช้กิจกรรมใด ๆ นั้น ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ธรรมชาติของนักเรียนแต่ระดับเป็นหลัก การสอนในบางเรื่องอาจใช้กิจกรรมเดียว หรือ บางเรื่องใช้กิจกรรมหลาย ๆ อย่าง และครูต้องเลือกเฟ้นใช้อย่างเหมาะสม

อนึ่งเหนืออื่นใดทั้งหมด ในการสอนจะต้องให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centered approach) แต่ในการปฏิบัติจริงยังคงน่ามีปัญหา

3. การปฏิรูประบบเรียนและหนังสือคู่มือครู

แบบเรียนในทุกระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษามีความสำคัญต่อการเรียนการสอนของนักเรียนและครู ส.ป.ป.ลาว เป็นอย่างมาก เพราะเป็นสิ่งเดียวที่จะสามารถใช้ศึกษาค้นคว้าได้สมบูรณ์

ก่อนหน้านี้ โรงเรียนต่างๆ อยู่ในสภาพที่ขาดแคลนอย่างหนัก การเรียนการสอนจึงเป็นไปในลักษณะเขียนเนื้อหาสาระลงบนกระดานดำ ครูอธิบายเพิ่มเติม และนักเรียนลอกลงสมุด โอกาสที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแทบจะทำได้ กระทรวงศึกษาธิการ จึงจัดทำโครงการปฏิรูประบบเรียนขึ้น โดยมอบหมายความรับผิดชอบให้สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษาค้นคว้า และเรียบเรียงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใหม่ และสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมาย และแผนการพัฒนาโรงเรียนสามัญศึกษาของกระทรวง

สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการระดมนักการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ ในเนื้อหาสาระในหลักสูตรมาร่วมกันเขียนเป็นทีมๆ แต่ละทีมรับผิดชอบการเขียนในแต่ละวิชา และของแต่ละชั้นร่วมกัน โดยก่อนลงมือเขียนและเรียบเรียงทางสถาบันฯ ได้จัดการประชุมนิเทศให้ผู้เขียนเข้าใจแนวนโยบาย และข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ความยาวและเวลา ก่อนหลังจากเรียบเรียงก็จัดให้มีการพิมพ์ต้นฉบับ และแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจแก้จนเรียบร้อย จึงส่งพิมพ์แจกจ่ายให้นักเรียนทุกคน โดยไม่คิดมูลค่าแต่อย่าง

โต ให้นักเรียนนำไปใช้ในลักษณะการยืมเรียนให้แต่ละคนดูแลรักษาไว้ให้ดี และส่งคืนให้แก่โรงเรียนเมื่อสิ้นปีการศึกษา เพื่อแจกจ่ายให้นักเรียน รุ่นใหม่ยืมใช้ต่อไป

เพื่อให้การใช้แบบเรียนเป็นประโยชน์ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น สถาบันได้ดำเนินการจัดทำ คู่มือการสอนในแต่ละวิชาของแต่ละชั้น และแจกจ่ายให้ครูผู้สอนในคราวมาฝึกอบรมการสอนแบบใหม่ และนำไปใช้เป็นคู่มือการสอนที่โรงเรียนต่อไป

4. การปฏิรูปการบริหารโรงเรียน

เพื่อให้การปฏิรูปหลักสูตร การสอน การนิเทศการศึกษา และการปฏิรูปแบบเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ “หลักการคุ้มครอง (บริหาร) โรงเรียนสามัญและอนุบาลศึกษา” เลขที่ 1373/สส/96 ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2539 โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

- 1) เพื่อจัดตั้ง และปรับปรุงโรงเรียนสามัญและอนุบาลศึกษาให้ถูกต้องตามมาตรฐานของโรงเรียนแบบใหม่
- 2) เพื่อทำให้ระบบการจัดตั้ง การขึ้น และนำพา เป็นระเบียบแบบแผน และเข้มแข็งขึ้น
- 3) เพื่อให้การปฏิบัติตามหลักสูตร และการมีส่วนร่วมในสังคมเป็นไปตามหลักสูตร ของการศึกษาใหม่ถูกต้อง รวมทั้งทำให้มั่นใจได้ว่าการเรียนการสอนจะได้รับผลดีขึ้น
- 4) เพื่อให้โรงเรียนสามารถให้บริการในเขตรับผิดชอบ และมีความสัมพันธ์กับท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ได้ดีขึ้น

เนื้อหาสาระในการปฏิรูปการบริหารโรงเรียน พอสรุปได้ดังนี้

1) กำหนดให้โรงเรียนเล็ก และอนุบาลต้องมีนักเรียน 50 คน ขึ้นไป ถ้าต่ำกว่านี้ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียนประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา หรือสำนักงาน

ถ้ามีนักเรียนไม่เกิน 120 คน และเปิดชั้นเรียนไม่ครบ ให้เป็นโรงเรียน “มูลประถมศึกษา” แต่ถ้าเปิดครบทุกชั้นให้เป็นโรงเรียนประถมสมบูรณ์ได้

2) โรงเรียนสามัญศึกษาของรัฐทุกระดับจะไม่มี การเก็บค่าธรรมเนียมใด ๆ (ยกเว้นค่าธรรมเนียมที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด) ถ้ามีความจำเป็นในการใช้จ่าย โรงเรียนสามารถระดมทุนจากพ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียน โดยผ่านการพิจารณาของสมาคมพ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียน หรือองค์การจัดตั้งอื่น ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายได้

3) กำหนดโครงสร้างของโรงเรียนสามัญศึกษาประกอบด้วย คณะอำนวยการโรงเรียน สภาโรงเรียน หน่วยสนับสนุนการเรียนการสอน และสมาคมพ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียน

4) มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของคณะอำนวยการโรงเรียน (ผู้อำนวยการและผู้ช่วย) ของ ผู้ อำนวยการโรงเรียนและผู้ช่วยไว้ชัดเจน โดยมีการกำหนดหลักการและวิธีทำงานไว้ด้วย นอกจากนี้มีการ กำหนดสิทธิและหน้าที่ ของสภาโรงเรียน ของครูและของบุคลากรอื่น ๆ รวมทั้งนักเรียนไว้อย่างชัดเจนด้วย

5) กำหนดให้โรงเรียนติดต่อสัมพันธ์กับคณะพรรค และอำนาจการปกครองท้องถิ่น รวมทั้งกับ สมาคมพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียนและท้องถิ่นไว้ด้วย

อนึ่ง ในการตัดสินใจในการบริหารนั้นจะกำหนดให้องค์คณะบุคคลมีอำนาจสูงสุด ในโรงเรียนมี คณะอำนวยการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการ เป็นองค์กรที่มี อำนาจสูงสุดต้องร่วมกันตัดสินใจเป็นคณะ

6) ถ้าท้องถิ่นใดมีศักยภาพเพียงพอ กระทรวงศึกษาธิการจะส่งเสริมและกระตุ้นให้โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาารวมกันตั้งเป็น “กลุ่มโรงเรียน” เพื่อร่วมกันปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน และ ส่งเสริมความร่วมมือด้านวิชาการ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2539 เป็นเบื้องต้น ซึ่งมีการกำหนดหลักการพื้นฐาน เป้าหมายโรงเรียนที่เป็นศูนย์กลางและโรงเรียน ที่เป็นสมาชิก การบริหารกลุ่มโรงเรียนและกำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และเมืองรับรู้ ส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือขึ้นอย่างใกล้ชิด

7) ดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพผู้บริหารโรงเรียน

กรมจัดตั้งและพนักงานได้จัดการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมสมบูรณ์ (เปิด สอนครบชั้น ป.1-5) โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และโรงเรียนมัธยมศึกษา สมบูรณ์ (เปิดสอนครบชั้น ม.1-6) ทั่วประเทศ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 3,504 คน

การฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนสามัญศึกษาครั้งนี้ เป็นครั้งแรกของประเทศที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน นับตั้งแต่สถาปนาประเทศ เป็น ส.ป.ป.ลาว เมื่อปลายปี พ.ศ. 2518 วัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมก็เพื่อ 1) ให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้และเข้าใจในหลักการ บริหารพื้นฐาน การบริหารโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน หลักสูตรการสอนและการนิเทศการศึกษา และ กฎหมาย และระเบียบในการบริหาร 2) พัฒนาทักษะในการวางแผน การตัดสินใจ การประสานงาน ความ เป็นผู้นำ และการทำงานเป็นทีม และ 3) ช่วย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารโรงเรียน โดยใช้สื่อ ประสม (Multi-media) ประกอบด้วยชุดศึกษาด้วยตนเอง วิดีโอ กรณีศึกษา เกมส์การบริหาร และการลอง ปฏิบัติจริง รวมทั้งการศึกษานอกสถานที่ ซึ่งดำเนินการฝึกอบรมโดยวิทยากรที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้ว เป็นอย่างดีในแต่ละจังหวัด (แขวง) หลังจากนั้นหน่วยปฏิบัติโครงการกรมจัดตั้งและพนักงานได้ออกกำกับ ติดตาม นิเทศและประเมินผลการฝึกอบรม

5. การปฏิรูปการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่สำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะทำให้การปฏิรูปหลัก สูตรและการสอนแบบใหม่บรรลุความสำเร็จ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบ (เรียกว่าข้อตกลง) ว่า ด้วยการจัดตั้งระบบการนิเทศสายสามัญศึกษาเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2537 เพื่อให้คำแนะนำ สนับสนุน ส่ง เสริมงานวิชาการในโรงเรียน (การสอน) และจัดตั้ง “ครูศึกษานิเทศ” หรือศึกษานิเทศก์

สาระสำคัญของระเบียบ (ข้อตกลง) ดังกล่าว พอสรุปได้ดังนี้

1) ให้จัดตั้งการนิเทศการศึกษาสายสามัญ เพื่อแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมครู อาจารย์ ในโรงเรียนสามัญระดับต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน และกระตุ้นให้เขาเหล่านั้นมีความคิดสร้าง สรรค์ ทางด้านการสอน เพื่อประโยชน์ของนักเรียน และการศึกษา

2) ให้มีระบบการนิเทศการศึกษาทุกระดับบริหาร ตั้งแต่ที่กรมสามัญและอนุบาลศึกษา ที่สำนักงานการศึกษาประจำจังหวัด (เรียกแผนกศึกษาประจำแขวง) และสำนักงานการศึกษาประจำเมือง (เรียกห้องการศึกษาประจำเมือง)

3) ให้ศึกษานิเทศก์ (ครูศึกษานิเทศ) ประจำเมือง รับผิดชอบระดับประถมศึกษา ศึกษานิเทศก์ประจำจังหวัด รับผิดชอบระดับมัธยมศึกษาทั้งสองระดับ และศึกษานิเทศก์ประจำกรมสามัญและอนุบาลศึกษา รับผิดชอบในการชี้แนะ ติดตาม ศึกษาวิเคราะห์วิจัย พัฒนาระบบนิเทศ จัดโครงการการฝึกอบรม ตลอดทั้ง ขวนขวาย จัดหา ประเมินความต้องการ และเสนอข้ออุปกรณทางวิชาการที่ จำเป็นในการนิเทศการศึกษา

4) ได้มีการกำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไว้ชัดเจน เช่น

- ช่วยเหลือครู อาจารย์ และโรงเรียน ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ
- ปรับปรุง และเผยแพร่วิธีสอนแบบใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- ส่งเสริม และกระตุ้นการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน
- จัดอบรมครูอาจารย์
- ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนเพื่อการศึกษา
- พัฒนาความสามารถของตนเอง ในฐานะศึกษานิเทศก์

5) ได้มีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะ สำหรับผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นศึกษานิเทศก์ เช่น จบการ ฝึกหัดครู มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อย 5 ปี เป็นผู้สอนดี อายุ 25 ปีขึ้นไป มีมนุษยสัมพันธ์ดี และ เป็นผู้ได้รับความไว้วางใจจากครูอาจารย์ในท้องถิ่น และมีจิตสำนึกในวิชาชีพ

การดำเนินการด้านการนิเทศการศึกษา จึงถึงปัจจุบัน (พฤษภาคม 2541) ผู้ได้รับแต่งตั้งให้เป็น ศึกษานิเทศก์ ได้รับการฝึกอบรมด้านการนิเทศเป็นอย่างดี เริ่มมีจักรยานยนต์ เป็นพาหนะในการนิเทศ และ มีการสัมมนาสภาพ ปัญหา และการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศการศึกษา เพื่อการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

II. การปฏิรูปการฝึกหัดครู

การปฏิรูปการฝึกหัดครูเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ส.ป.ป.ลาว กับ Asian Development Bank ซึ่งให้กู้ยืมเงิน (Loan) และประเทศ Norway สมทบทุนช่วยเหลือให้เปล่า (Grant) ภายใต้โครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Education Quality Improvement Project EQIP) โดยลงนาม ในสัญญาเมื่อเดือนธันวาคม 2534 และมูลค่าทั้งสิ้น 18.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยแยกเป็นเงินกู้ยืมจาก ADB 72.3% เงินช่วยเหลือให้เปล่าจากรัฐบาล Norway 10.9% เงินสมทบจากรัฐบาลลาว 16.8% และมี Consortium for International Development -CID เป็นบริษัทผู้เชี่ยวชาญ ภายใต้โครงการ Curriculum Development for Teacher Education และได้เริ่มปฏิบัติตามโครงการเมื่อ ปี พ.ศ. 2536 และสิ้นสุดโครงการในปี พ.ศ. 2541

การปฏิรูปการฝึกหัดครู ตามโครงการนี้ เป็นการปฏิรูปที่ใหญ่และสำคัญ เพราะเป็นการปฏิรูปการ ฝึกหัดครู (รวมทั้งด้านบริหารการศึกษา) รอบด้าน ซึ่งได้แก่

- การปฏิรูปสถาบันการฝึกหัดครู และการบริหารการศึกษา
- การปฏิรูปหลักสูตรการฝึกหัดครู

- การปฏิรูปการสอนในสถาบันการฝึกหัดครู
- การปฏิรูปตำราเรียนและคู่มือครู

ในการดำเนินการมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์การชั้นนำการปฏิบัติ โดยมีคณะประสานงานโครงการ อธิปไตยก่อสร้างและบำรุงครูเป็นหัวหน้าโครงการ และมีหน่วยปฏิบัติการ 2 หน่วย คือ ศูนย์พัฒนาครู (TDC) ซึ่งตั้งขึ้นใหม่โดยเฉพาะ และกรมก่อสร้างและบำรุงครู ซึ่งร่วมกันวางแผนและปฏิบัติ และมีหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ ทั้งนี้ให้อยู่ภายใต้นโยบายของสภาที่ปรึกษาการก่อสร้างและบำรุงครู (สภาการฝึกหัดครู) ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และกรรมการอื่นอีก 15 ท่าน

สภาที่ปรึกษาการฝึกหัดครู มีหน้าที่ 1) ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาเกี่ยวกับครู การผลิตและฝึกอบรมครู 2) พัฒนาครู 3) อนุมัติหลักสูตรการผลิต และฝึกอบรมครู 4) ให้คำแนะนำแก่สถาบันการฝึกหัดครู และศูนย์พัฒนาครู เช่น การสอบเข้าเรียนครู การออกประกาศนียบัตร การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาครู และการก่อสร้าง และซ่อมแซมอาคาร เป็นต้น

สาระสำคัญของการปฏิรูปในแต่ละด้าน

1. การปฏิรูปสถาบันการฝึกหัดครู

เดิมการตั้งสถาบันการฝึกหัดครู เป็นอำนาจของแต่ละจังหวัด คือแต่ละจังหวัดสามารถตั้งสถาบันการฝึกหัดครูได้ตามความต้องการ และความจำเป็น ทำให้มีสถาบันการฝึกหัดครูเกิดขึ้นมากถึง 59 แห่ง ใหญ่บ้าง เล็กบ้าง ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และการผลิต (ก็จะมีได้คุณภาพ ตามต้องการ ทั้งนี้เพราะหลังการสถาปนาประเทศเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อปี พ.ศ. 2518 จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นมากมาย ทำให้เกิดการขาดแคลนครูอย่างมาก

กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นว่า ถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนั้น จะเกิดผลเสียต่อการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ มาก จึงได้ดำเนินการปฏิรูปสถาบันขึ้น ดังนี้

1) ยุบสถาบันการฝึกหัดครูที่ไม่ได้มาตรฐาน จาก 59 แห่ง ให้เหลือ 10 แห่ง รวมทั้งอีก 1 แห่ง อยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผลิตครูเพื่อไปทำการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ปัจจุบัน เป็นคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ) แต่ต่อมากลางปี 2521 จึงยุบอีก 2 แห่ง เหลือ 9 แห่ง และให้สังกัดส่วนกลาง คือ กรมก่อสร้างและบำรุง และมหาวิทยาลัยแห่งชาติ

2) จัดระดับสถาบันการฝึกหัดครูใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ วิทยาลัยครู และโรงเรียนฝึกหัดครู โดยเป็นวิทยาลัยครู 5 แห่ง คือ วิทยาลัยครูบ้านเกิ๋น วิทยาลัยครูหลวงพระบาง วิทยาลัยครูสุวรรณเขต วิทยาลัยครูปากเซ และวิทยาลัยครูเชียงขวาง ซึ่งผลิตทั้งครูประถมศึกษา และครูมัธยมศึกษาตอนต้น และเป็นโรงเรียนฝึกหัดครู 3 แห่ง ซึ่งผลิตครูประถมศึกษา และบางแห่งผลิตครูอนุบาล คือ โรงเรียนฝึกหัดครูหนองช้าง โรงเรียนฝึกหัดครูสาละวัน และโรงเรียนฝึกหัดครูหลวงน้ำทา ส่วนการผลิตครูมัธยมศึกษาตอนปลาย ยังอยู่มหาวิทยาลัยแห่งชาติ

3) จัดการฝึกอบรมด้านการบริหารการศึกษา ให้แก่ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ ให้รู้และเข้าใจหลักการบริหารและระบบบริหารการศึกษาของประเทศ และให้มีความสามารถในการวางแผน การบริหาร ตลอดจนทั้งการกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินการบริหารสถาบัน โดยเฉพาะการบริหารหลักสูตรใหม่

4) สร้างและปรับปรุงอาคารเรียนและห้องเรียนใหม่ รวมทั้งหอพัก หอประชุมและอาคารประกอบอื่น ๆ จัดหาโต๊ะ เก้าอี้ และครุภัณฑ์ที่จำเป็น ซึ่งทำให้การเรียนการสอนสะดวกขึ้น

2. การปฏิรูปหลักสูตรการฝึกหัดครู

การปฏิรูปหลักสูตรการฝึกหัดครู นับว่าเป็นการปฏิรูปอย่างใหญ่หลวง เพราะจัดทำเป็น หลักสูตรระดับชาติ และนำระบบหน่วยกิต (Credit System) มาใช้เป็นครั้งแรกของประเทศ ซึ่งมีเนื้อหาสาระดังนี้

1) ประเภทของหลักสูตรใหม่ มี 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 หลักสูตรผลิตครูประถมศึกษา ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

- หลักสูตร 8+3 รับนักศึกษาที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นมาเรียน 3 ปี
- หลักสูตร 11+1 รับนักศึกษาที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายมาเรียนอีก 1 ปี

ประเภทที่ 2 หลักสูตรผลิตครูมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นหลักสูตร 11+3 คือ ให้นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายมาเรียนอีก 3 ปี

2) จัดโครงการของหลักสูตรใหม่ เป็น 3 หลักสูตร

(ก) หลักสูตร 8+3 ประกอบด้วย

- หมวตวิชาครู มี 52 หน่วยกิต (1,392 ชั่วโมง) หรือ 47.27% แยกเป็น 3 กลุ่มวิชา:
 - วิชาครูทั่วไป มี 16 หน่วยกิต (320 ชั่วโมง)
 - วิชาวิธีสอน มี 24 หน่วยกิต (560 ชั่วโมง)
 - การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มี 12 หน่วยกิต (512 ชั่วโมง)
- หมวตวิชาทั่วไป มี 58 หน่วยกิต (1,392 ชั่วโมง) หรือ 52.73%
รวมหน่วยกิตทั้งหมด 110 หน่วยกิต

(ข) หลักสูตร 11+1 จำนวน 37 หน่วยกิต (992 ชั่วโมง) จัดให้เรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ประกอบด้วยหมวตวิชาครู 35 หน่วยกิต (960 ชั่วโมง) และหมวตวิชาทั่วไป 2 หน่วยกิต (32 ชั่วโมง)

(ค) หลักสูตร 11+3 มี 110 หน่วยกิต (2,800 ชั่วโมง)

หลักสูตรนี้ แบ่งออกเป็น 3 สาย คือ

(1) สายสังคม ประกอบด้วย

- หมวตวิชาครู 45 หน่วยกิต หรือ 40.9% แยกเป็น :
 - วิชาครูทั่วไป 16 หน่วยกิต (336 ชั่วโมง)
 - วิชาวิธีสอน 17 หน่วยกิต (384 ชั่วโมง)
 - การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 12 หน่วยกิต (512 ชั่วโมง)

- หมวตวิชาทั่วไป 65 หน่วยกิต แยกเป็นกลุ่มบังคับ และกลุ่มตามสาย

(2) สายวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ มี 110 หน่วยกิต (2,880 ชั่วโมง) ประกอบด้วย

- หมวตวิชาบังคับ 45 หน่วยกิต (1,296 ชั่วโมง) หรือ 40.9%
 - กลุ่มวิชาครูทั่วไป 16 หน่วยกิต
 - กลุ่มวิธีสอน 16 หน่วยกิต
 - การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 12 หน่วยกิต (512 ชั่วโมง)

- หมวตวิชาทั่วไป 65 หน่วยกิต (1,584 ชั่วโมง) หรือ 59.1%
แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มวิชา คือ บังคับและตามสาย

(3) สายภาษาต่างประเทศ 110 หน่วยกิต (2,576 ชั่วโมง)

ประกอบด้วย

- หมวตวิชาครู 45 หน่วยกิต (1,264 ชั่วโมง) หรือ 40.9%
แบ่งเป็น 3 กลุ่มวิชา เช่นเดียวกับสายข้างต้น

- หมดวิชาทั่วไป 65 หน่วยกิต (1,312 ชั่วโมง) หรือ 59.1%

แยกเป็นกลุ่มบังคับ และกลุ่มตามสาย

อนึ่ง หลักสูตรการฝึกหัดครูทั้ง 3 สาย มีการเปลี่ยนแปลงมาก ในด้านการเพิ่มหมวดวิชาครู ให้มีสัดส่วนมากขึ้น เพราะต้องการให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพของความเป็นครูต่อไป

3. การปฏิรูปการสอนของอาจารย์สถาบันการฝึกหัดครู

การปฏิรูปการสอนของอาจารย์สถาบันการฝึกหัดครูเป็นการปฏิรูปที่สำคัญ และเป็นไปอย่างกว้างขวาง เพราะอาจารย์ทุกคนจะได้รับการฝึกอบรมการสอนใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น และแนวโน้มของการสอนที่เน้นการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมจัดขึ้นทั้งในประเทศ และบางคณะไปฝึกอบรมเพิ่มเติมต่างประเทศ ซึ่งนับเป็นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาครั้งใหม่

1) เป้าหมายของการฝึกอบรมเพื่อให้อาจารย์มีความรู้ความสามารถในการจัดและดำเนินการเรียนการสอน ตามหลักสูตรใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพ พร้อมทั้งให้สามารถ มีส่วนร่วมในการบริการแก่ชุมชน โดยเฉพาะการฝึกอบรมครูที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา และมีธยมศึกษาในท้องถิ่น

2) กิจกรรมในการดำเนินการฝึกอบรมประกอบด้วย :

(1) การฝึกอบรมเพื่อผลิตวิทยากรระดับเขตซึ่งทั้งประเทศมี 4 เขต เพื่อกลับไปดำเนินการจัดการฝึกอบรมให้แก่อาจารย์สถาบันการฝึกหัดครูในเขตของตน เนื้อหาสาระในการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำโครงการและการจัดการฝึกอบรม หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ วิธีสอนที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ตลอดทั้งฝึกกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

(2) การจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนโดยยึดเอานักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-centered teaching) กิจกรรมการฝึกอบรมประกอบด้วย การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์และสื่อในการสอน เทคนิคการตั้งคำถามของครู การสอนเพื่อให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน และการเรียนเป็นกลุ่ม

(3) การฝึกอบรมการใช้หลักสูตรการฝึกหัดครูที่พัฒนาขึ้นใหม่ทั้งหลักสูตรระบบ 11+3 และระบบ 8+3 (ส่วนระบบ 11+1 องค์การ UNICEF ก็กรมก่อสร้างและบำรุงครูได้จัดฝึกอบรมแล้ว) เนื้อหาสาระในการฝึกอบรมประกอบด้วย

- จุดประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร
- ลักษณะเฉพาะของหลักสูตร
- โครงสร้างของหลักสูตร
- วิธีสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
- จุดประสงค์ สาระสำคัญ และการสร้างสื่อการสอนในแต่ละวิชา
- การเตรียมและการวางแผนการสอน
- การวัดและการประเมินผลการสอนในวิชาต่าง ๆ

(4) การฝึกอบรมเพื่อผลิต และใช้สื่อการเรียนการสอนทั้งหลักสูตรระบบ 8+3 และระบบ 11+3 เนื้อหาสาระที่ใช้ฝึกอบรมได้แก่ :

- การผลิตและการใช้สื่อการสอนอย่างง่าย

- การผลิตและการใช้สื่อการสอนวิทยาศาสตร์
- การจัดการและการใช้ห้องทดลองวิทยาศาสตร์
- การบริหารและการใช้เครื่องโสตทัศนูปกรณ์

เพื่อให้อาจารย์ที่สอนในสถาบันการฝึกหัดครู ได้ศึกษาเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ในเทคโนโลยีทางการสอน และนำมาใช้พัฒนาการศึกษาในประเทศ อันจะนำไปสู่มาตรฐานสากล ภายใต้โครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (EQIP) จึงได้ส่งอาจารย์ไปศึกษาดูงานต่างประเทศ จำนวน 29 คนะ คือ

- ที่ประเทศไทย 25 คนะ
- ที่ฟิลิปปินส์ 1 คนะ
- ที่มาเลเซีย 1 คนะ
- ที่จีน 1 คนะ
- ที่ออสเตรเลีย 1 คนะ

การดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันการฝึกหัดครูดังกล่าว เป็นการปฏิรูปการสอนครั้งสำคัญ เพื่อให้สถาบันเหล่านั้น ได้ผลิตนักศึกษาครูออกไปปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใหม่ได้เป็นอย่างดี

4. การปฏิรูปตำราเรียนและคู่มือครู

เพื่อให้เป็นไปตามหลักสูตรการฝึกหัดครูที่พัฒนาขึ้นใหม่ และเหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ศูนย์พัฒนาครูได้ดำเนินการผลิตเอกสารตำราเรียน และคู่มือในการสอนของครูอาจารย์ ในทุกวิชาใหม่ทั้งหมด ตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร

การดำเนินการเริ่มด้วยการจัดหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาสาระของแต่ละวิชา มารับการปฐมนิเทศและเรียบเรียงตำราและคู่มือครู เมื่อร่างเสร็จแล้ว จะมีคณะกรรมการพิจารณาตรวจแก้ และปรับปรุงให้สมบูรณ์

หลังจากนี้ก็ดำเนินการทำต้นฉบับ เพื่อจัดพิมพ์ใช้ในสถาบันการฝึกหัดครูต่อไป จำนวนตำราและคู่มือครูที่ผลิตในแต่ละระบบการฝึกหัดครู แสดงไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนตำราเรียน และคู่มือครู ในแต่ละระบบหลักสูตร

ระบบหลักสูตร	จำนวนที่ผลิต	
	ตำราเรียน	คู่มือครู
หลักสูตรระบบ 8+3	53	29
หลักสูตรระบบ 11+3	87	49
รวม	140	78

III. การปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา

การปฏิรูปโครงสร้าง และระบบบริหารการศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เพราะเป็นการจัดการบริหารตามแนวตั้ง ให้การบริหารการศึกษาของประเทศเป็นเอกภาพ และกระจายทรัพยากรในการจัดการศึกษาให้แก่ท้องถิ่นทัดเทียมกันทั่วประเทศ เพื่อเป็นหลักประกันและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

การปฏิรูปการศึกษาในด้านนี้มี 4 ด้านหลัก ๆ คือ

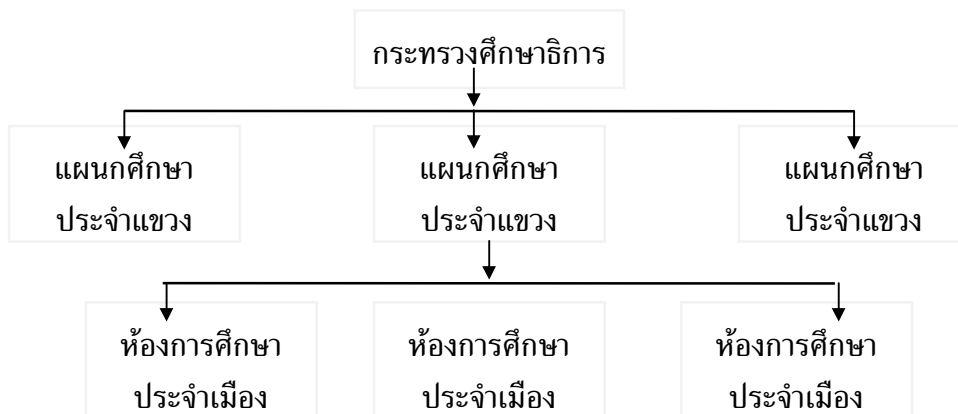
- ด้านการปฏิรูปโครงสร้างและระบบการบริหารการศึกษา
- ด้านการปฏิรูปประสิทธิภาพในการบริหารของผู้บริหารทุกระดับ
- ด้านการปฏิรูปกฎหมาย และระเบียบบริหารการศึกษาต่าง ๆ
- ด้านการปฏิรูปการบริหารบุคลากร

1. การปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา

หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตย (Democratic republic) ในปี พ.ศ. 2518 มีการกระจายอำนาจให้แก่แต่ละแขวง (รัฐ) ปกครองตนเองในทุกด้าน รวมทั้งด้านการศึกษา แต่ศักยภาพในการจัดหาทรัพยากรมาใช้ในการบริหารแขวงของตนไม่ทัดเทียมกัน ในจำนวน 18 แขวง มีแขวงที่มีศักยภาพสูงเพียงประมาณ 4 แขวง คือ กำแพงนครเวียงจันทน์ แขวงเวียงจันทน์ แขวงสุวรรณเขต และแขวงจำปาสัก ซึ่งมีผลกระทบต่อมาตรฐานการศึกษา โอกาสทางการศึกษา และคุณภาพการศึกษามาก เกิดความเหลื่อมล้ำ และไม่ทัดเทียมกันระหว่างแขวงต่าง ๆ ยิ่งการขยายตัวด้านปริมาณการเข้าเรียนมีมากขึ้นเท่าใด ความแตกต่างก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น

เพื่อให้มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของทุกแขวงมีความทัดเทียมกันทั่วประเทศ ส.ป.ป.ลาว จึงปรับโครงสร้างการบริหารการศึกษา โดยการรวมอำนาจการจัดการศึกษามาไว้ที่ศูนย์กลาง (Centralized) ซึ่งเรียกว่า “การบริหารแบบรวมศูนย์” ในปี พ.ศ. 2536 กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจจัดการศึกษาเพื่อเป็นหลักประกันมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของทุกแขวงมีความทัดเทียมกัน ระดมทรัพยากรและกระจายไปยังแขวงต่าง ๆ ให้เกิดความเสมอภาคกัน นั่นคือจัดระบบโครงสร้างการบริหารที่เน้นการจัดองค์กรเป็นแนวตั้ง (Vertical)

โครงสร้างของระบบบริหารการศึกษาแบบแนวตั้ง (Vertical) คือ กระทรวงศึกษาธิการ แผนกศึกษาประจำแขวง ห้องการศึกษาประจำเมือง โดยถือว่า กระทรวงศึกษาธิการเป็นการบริหารส่วนกลาง ส่วนแผนกศึกษาประจำแขวง และห้องการศึกษาประจำเมือง เป็นการบริหารส่วนท้องถิ่น ดังมีลักษณะโครงสร้างการบริหาร ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงโครงสร้างการบริหารการศึกษา

ที่มา รายงานการประเมิน (ภายใน) โครงการปกครองและคุ้มครองการศึกษา, กรมจัดตั้งและพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 1998

ก. ระดับกระทรวงศึกษาธิการ

การจัดตั้งกระทรวงศึกษาธิการ ทำเป็นกฤษฎีกา (Decree) ของนายกรัฐมนตรี (เรียกตำราของนายกรัฐมนตรี) ซึ่งประกาศใช้เมื่อเดือนเมษายน 2536 และได้มีกฤษฎีกาปรับปรุงแก้ไขในเดือนสิงหาคม 2538 และเดือนพฤษภาคม 2540 ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ มีาระบบบาทเป็นเสนาธิการให้แก่ศูนย์กลางพรรค และรัฐบาลเกี่ยวกับงานการศึกษา ในการวางแผน กำหนดนโยบาย พร้อมทั้งชี้แนะ นำพา ปฏิบัติ และตรวจตราการศึกษาในขอบเขตทั่วประเทศ

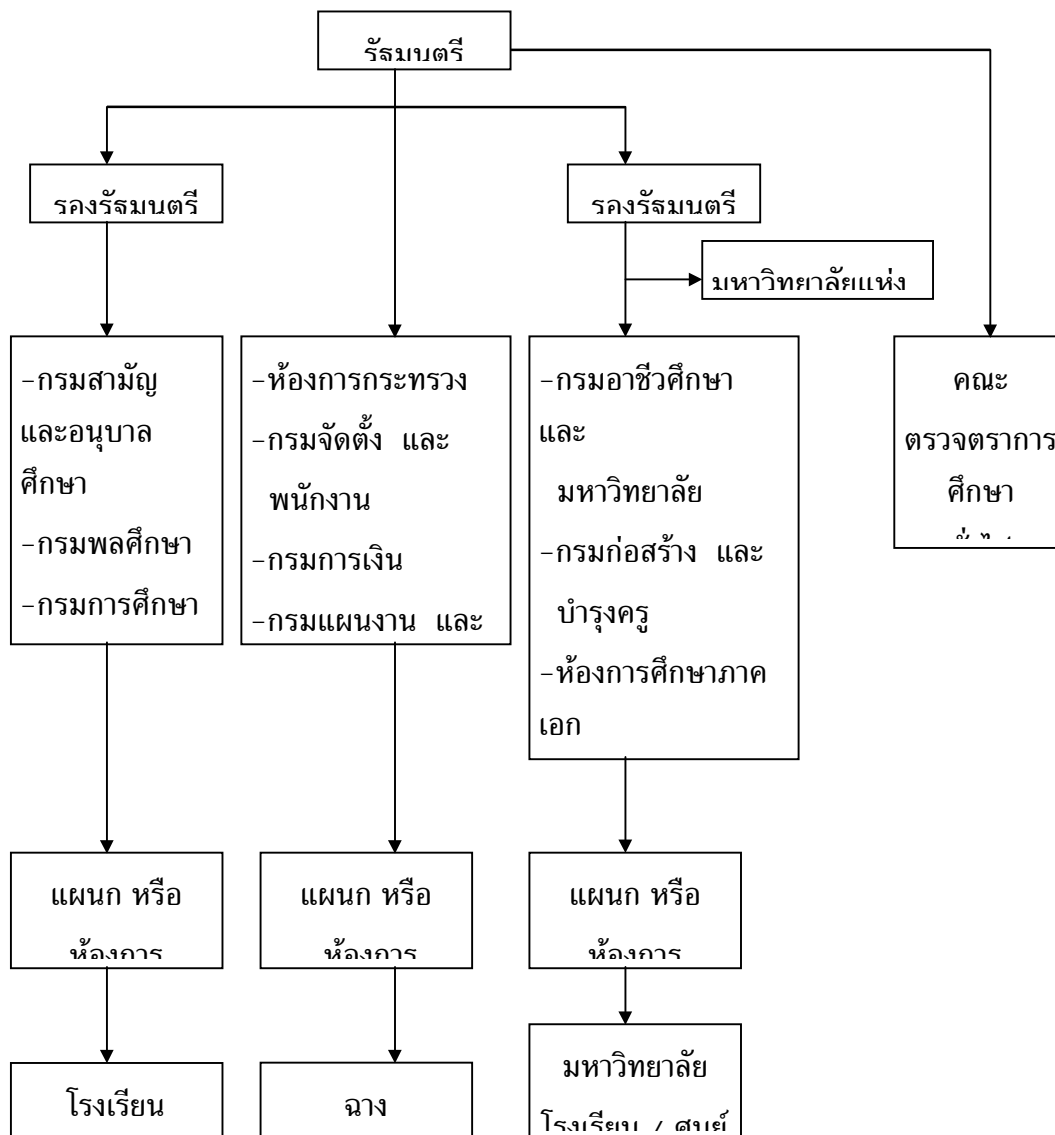
2) มีการกำหนดสิทธิ และหน้าที่ความรับผิดชอบ ไว้อย่างชัดเจน

3) ให้จัดองค์การและบริหาร เป็นไปตามแนวดิ่ง (เรียกสายตั้ง) 3 ชั้น คือ

- ชั้นกระทรวงศึกษาธิการ
- ชั้นแผนกศึกษาประจำแขวง หรือ กำแพงนครเวียงจันทน์ หรือ เขตพิเศษ (เทียบเท่าสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด)
- ชั้นห้องการศึกษาประจำเมือง (เทียบเท่าสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ)

4) ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดองค์การเป็นห้องการกระทรวง (เทียบเท่าสำนักงานปลัดกระทรวง) 7 กรม 1 ห้องการศึกษาภาคเอกชน และ 1 คณะตรวจตราการศึกษาทั่วไป

ภาระบทบาท สิทธิ หน้าที่ และระบบการทำงานของห้องการกระทรวง กรม คณะตรวจตราการศึกษาทั่วไป ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (เรียกข้อตกลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ แสดงไว้แผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 โครงสร้างการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

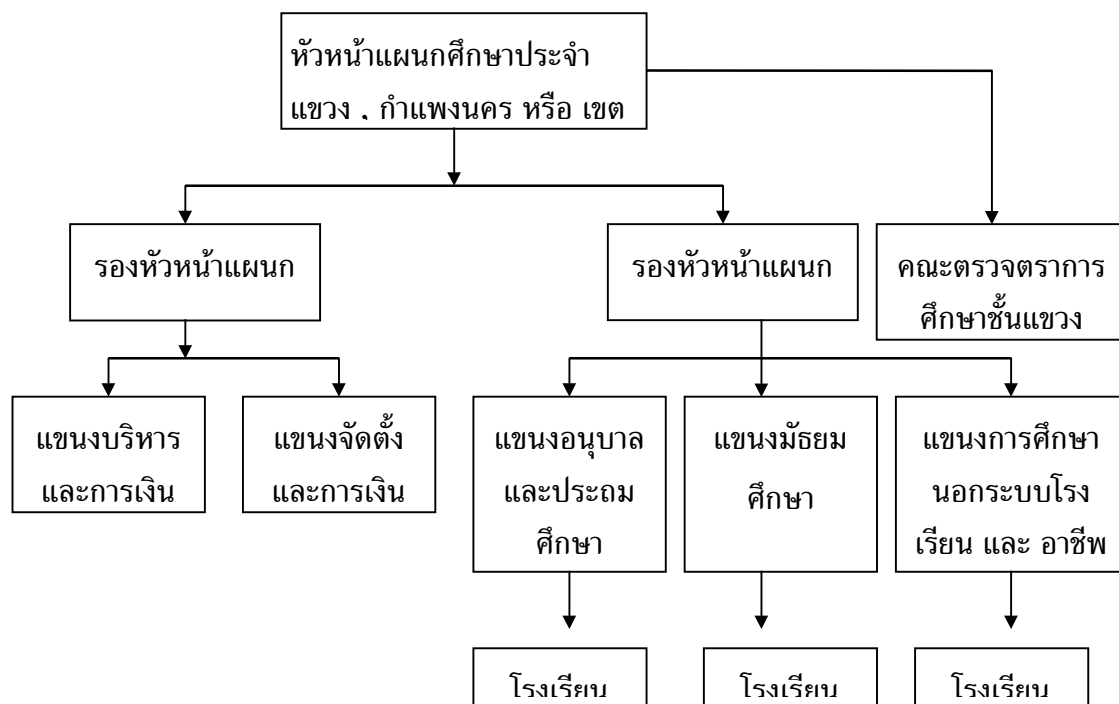
ที่มา รายงานการประเมิน (ภายใน) โครงการปกครองและคุ้มครองการศึกษา, กรมจัดตั้งและพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 1998

- 5) มีการกำหนดหลักการในระบอบและวิธีปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการไว้ 4 หลักการ คือ
- (1) รวมศูนย์ประชาธิปไตย นำพาเป็นหมู่คณะ บุคคลรับผิดชอบ และระบบหัวหน้าเดียว
 - (2) จัดการทำงานเป็นแผนการและโครงการ
 - (3) ต้องดำเนินระบอบการประชุม สำรองตรวจตรา ประเมินผลงาน สรุปผลงานเป็นประจำ ยกย่องผู้มีผลงาน และดำเนินวินัยต่อผู้กระทำผิด
 - (4) ลงท้องถิ่น (เรียกลงรากฐาน) เพื่อชี้แนะ ตรวจตรา กระตุ้นการทำงาน

ข. ระดับแผนกศึกษาประจำแขวง หรือกำแพงนครเวียงจันทน์

การจัดโครงการการบริหาร และการกำหนดภาวะบทบาทหน้าที่ สิทธิและหน้าที่ รวมทั้งระบบและวิธีทำงาน จัดทำโดยข้อตกลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกาศใช้เมื่อเดือนมิถุนายน 2536 และแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อ ปี พ.ศ. 2538 ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) ให้แผนกศึกษาประจำแขวง หรือ แผนกศึกษาประจำกำแพงนครเวียงจันทน์ หรือประจำเขตพิเศษ เป็นองค์การบริหารตามแนวตั้งของกระทรวงศึกษาธิการ มีภาวะบทบาท ชำนาญ นำพา ดำเนินการบริหาร ตรวจสอบ ปรับปรุงและขยายการศึกษาที่อยู่ในสังกัดของตน
- 2) กำหนดให้มีรายละเอียดหน้าที่และความรับผิดชอบ 17 ประการ และกำหนดสิทธิไว้ 7 ข้อ
- 3) ให้มีโครงสร้างการบริหารเป็น 5 แขนงการ และ 1 คณะตรวจตราการศึกษาแขวงหรือกำแพงนครเวียงจันทน์ ดังรายละเอียดในแผนภูมิที่ 4
- 4) กำหนดให้มีบุคลากรประจำแผนก ระหว่าง 30-50 คน
- 5) กำหนดให้มีหลักการของระบอบและวิธีทำงาน 4 ประการ เช่นเดียวกับของกระทรวง (โปรดดูแผนภูมิที่ 5)

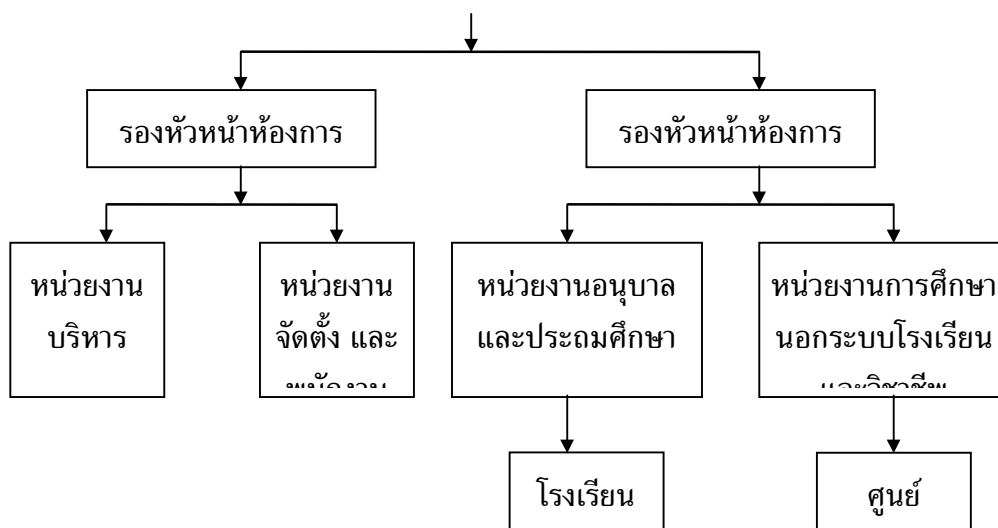
แผนภูมิที่ 5 โครงสร้างการบริหารแผนกศึกษาประจำแขวง

ที่มา รายงานการประเมิน (ภายใน) โครงการปกครองและคุ้มครองการศึกษา, กรมจัดตั้งและพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 1998

ค. ระดับห้องการศึกษาประจำเมือง

เช่นเดียวกับระดับแผนกศึกษาประจำแขวง การตั้ง ภาระบทบาท สิทธิ และหน้าที่ รวมทั้งหลักการในการทำงานจัดขึ้นตามข้อตกลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 2 ฉบับ ซึ่งมีเนื้อหาสาระดังนี้

- 1) ให้ห้องการศึกษาประจำเมือง เป็นองค์การบริหารแต่งตั้งในระบอบการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับเมืองและมีภาระบทบาทชี้ นำพา ดำเนินงาน ปรับปรุงและขยายการศึกษาในระดับเมืองของตน
- 2) ให้ห้องศึกษามีหน้าที่เฉพาะ 17 อย่าง และมีสิทธิ 5 ข้อ
- 3) มีโครงสร้างการบริหารเป็น 4 หน่วย ดังแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 6
- 4) ให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ระหว่าง 10-20 คน

แผนภูมิที่ 6 แสดงโครงสร้างการบริหารของห้องการศึกษาประจำเมือง

ที่มา รายงานการประเมิน (ภายใน) โครงการปกครองและคุ้มครองการศึกษา, กรมจัดตั้งและพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 1998

การปฏิรูปประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษา

จากการศึกษาของศูนย์พัฒนาครู กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า การบริหารของผู้บริหารการศึกษา โดยทั่วไปยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ และยังไม่เป็นเอกภาพกัน ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่ ยังไม่เคยได้รับการศึกษา หรือการฝึกอบรมด้านบริหารศึกษามาก่อนเลย ทำให้การบริหารการศึกษามีปัญหาตามมาหลายอย่าง ไม่ค่อยเข้าใจหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ไม่สามารถจัดทำแผนและโครงการในการบริหาร การควบคุมกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการบริหารมีน้อย

เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และโครงสร้างการบริหารการศึกษาที่ประกาศใช้ และการจัดการศึกษาได้ตามหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ กระทรวงศึกษาธิการ โดยศูนย์พัฒนาครูจึงได้จัดโครงการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารของผู้บริหารการศึกษาระดับต่าง ๆ ขึ้น ประกอบด้วย อธิบดี และรองอธิบดี หัวหน้า และรองหัวหน้าแผนกศึกษาประจำแขวง หัวหน้าห้องการศึกษาประจำเมือง และผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถาบันการฝึกหัดครู จำนวนทั้งสิ้น 547 คน จำนวน 13 รุ่น ขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) การฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ให้ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานในหลักการบริหาร และการบริหารการศึกษา มีความเข้าใจงาน (Tasks) และกระบวนการบริหาร มีความชำนาญในเทคนิคการบริหาร เช่น การวางแผน/โครงการ การตัดสินใจ การเป็นผู้นำ การมอบหมายงาน การทำงานเป็นทีม และการกำกับ ติดตาม นิเทศและประเมินผลการบริหาร

2) ศูนย์พัฒนาครู ได้สร้างหลักสูตร และสื่อประสมในการฝึกอบรม สร้างวิทยากรระดับกระทรวง และระดับเขต และดำเนินการฝึกอบรม โดยใช้กิจกรรมหลายอย่าง โดยเน้นการฝึกอบรมด้วยตนเอง และการมีส่วนร่วมโดยตรงของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และจัดให้มีการศึกษาดูงาน และศึกษาอบรมเพิ่มเติมที่กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศไทยหลายรุ่น

3) การฝึกอบรมสิ้นสุดเมื่อต้นปี พ.ศ. 2541 จากการประเมินเบื้องต้น ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี และหลักการบริหาร เข้าใจงานบริหารของตนดีขึ้น และคาดว่าจะสามารถนำไปปฏิบัติการบริหารได้มีประสิทธิภาพ และเกิดผลสำเร็จมากขึ้นตามลำดับ

3. การปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา

ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎหมาย และระเบียบเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการศึกษาขึ้นมากมาย นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของประเทศ

กฎหมายการศึกษาออกมาในรูปกฤษฎีกา (เรียกดำรัส) ของนายกรัฐมนตรี และข้อตกลง (คล้ายระเบียบข้อบังคับ) ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กฤษฎีกา และข้อตกลงดังกล่าวแสดงไว้ตารางที่ 10 และตารางที่ 11

ตารางที่ 10 กฎฎีกา (ดำรัส) ของนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา

ลำดับที่	กฎฎีกากว่าด้วย	ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ.
1	การจัดตั้งกระทรวงศึกษาธิการ	10 เมษายน 2536
2	วันครูแห่งชาติ	28 เมษายน 2537
3	มหาวิทยาลัยแห่งชาติ	9 มิถุนายน 2538
4	การศึกษาเอกชน	14 สิงหาคม 2538
5	การปรับปรุงและเพิ่มเติมของเรื่องของกฎฎีกาของนายกรัฐมนตรี เลขที่ 61/นย/2536 ว่าด้วยการจัดตั้งกระทรวงศึกษาธิการ	23 พฤษภาคม 2540
6	การรวมโรงเรียนมัธยม และอุดมศึกษา (มัธยมตอนปลาย) เข้าเป็นโรงเรียนเดียวกัน	7 กุมภาพันธ์ 2539
7	การศึกษาชั้นประถมศึกษาแบบบังคับ	19 กรกฎาคม 2539
8	การศึกษาสงฆ์	24 กรกฎาคม 2539

ที่มา คู่มือสำหรับนักบริหาร, กรมจัดตั้งและพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 2539

ตารางที่ 11 ข้อตกลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษา

ลำดับที่	ข้อตกลงว่าด้วย	ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ.
1	การสร้างตั้งศูนย์พัฒนาครู	15 ตุลาคม 2535
2	การจัดตั้งและภาวะบทบาทของห้องการและบรรดากกรมการศึกษา	23 มิถุนายน 2536
3	การจัดตั้งและภาวะบทบาทของแผนกศึกษาประจำแขวงกำแพงนครเวียงจันทน์	23 มิถุนายน 2536
4	การจัดตั้งและภาวะบทบาทของห้องการศึกษาประจำเมือง	23 มิถุนายน 2536
5	ระเบียบคุ้มครอง (บริหาร) รัฐกรแขวงการศึกษาแห่ง ส.ป.ป.ลาว	26 กรกฎาคม 2537
6	การจัดตั้งระบบการศึกษานิเทศ	14 ธันวาคม 2537
7	การให้เบี่ยเลี้ยงนักเรียน นักศึกษาวิชาชีพ และวิชาเฉพาะ	24 ตุลาคม 2538
8	ระบบบริหารวิทยาลัยครู	5 มกราคม 2538
9	การกำหนดชั่วโมงสอนของครูอาจารย์	5 มกราคม 2538
10	โครงการประกอบการจัดตั้งของแผนกศึกษาประจำแขวงและห้องการศึกษาประจำเมือง	22 พฤศจิกายน 2538

ตารางที่ 11 ข้อตกลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และการจัดการศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อตกลงว่าด้วย	ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ.
11	การจัดตั้ง ภาระบทบาท หน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบของห้องการศึกษาภาคเอกชน	มีนาคม 2539
12	การจัดตั้ง ภาระบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสภาที่ปรึกษาการศึกษาภาคเอกชน	มีนาคม 2539
13	หลักการคุ้มครองโรงเรียนสามัญศึกษา	17 ตุลาคม 2539
14	การจัดตั้ง ภาระบทบาท สิทธิ และหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจตราการศึกษา	3 เมษายน 2538
15	การกำหนดการจัดตั้ง สิทธิ หน้าที่ และวิธีทำงานของคณะรับผิดชอบโครงการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เด็กหญิง)	NA

ที่มา คู่มือสำหรับนักบริหาร, กรมจัดตั้งและพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 2539

อนึ่ง ขณะนี้ (กรกฎาคม 2541) กระทรวงศึกษาธิการกำลังเตรียมการและนำเสนอ กฤษฎีกาของนายกรัฐมนตรี และข้อตกลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการหลายฉบับ ดังนี้

ก. กฤษฎีกาที่กำลังเสนอ

- 1) ว่าด้วยการอาชีวศึกษา
- 2) ว่าด้วยยุทธศาสตร์อาชีวศึกษา
- 3) ว่าด้วยกฎหมายการศึกษา แห่ง ส.ป.ป.ลาว (คล้ายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ)

ข. กฤษฎีกาที่กำลังร่าง

- 1) ว่าด้วยตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัย
- 2) ว่าด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน

ค. ข้อตกลง หรือข้อกำหนดของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เช่น

- 1) ว่าด้วยการกระทำผิด และโทษทางวินัยของรัฐกรการศึกษา
- 2) ว่าด้วยการปรับปรุง และคุ้มครองโรงเรียนอนุบาล
- 3) ว่าด้วยการสร้างตั้งศูนย์ศึกษานิเทศมัธยมศึกษา
- 4) ว่าด้วยงานตรวจตราการศึกษาชั้นต่าง ๆ
- 5) ว่าด้วยกองทุนครูแห่งชาติ

ฯลฯ

4. การปฏิรูปการบริหารบุคลากรด้านการศึกษา

ในการปฏิรูปการบริหารบุคลากรด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการหลายอย่าง ได้แก่ การออกระเบียบบริหารบุคลากร แขนงการศึกษา การพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารบุคลากร ให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารบุคลากรระดับต่าง ๆ และการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบริหารบุคลากร

ก. การออกระเบียบบริหารบุคลากรแขนงการศึกษา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกข้อตกลงเลขที่ 436/สส/94 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2537 “ว่าด้วย การคุ้มครองรัฐกร แขนงการศึกษา แห่ง ส.ป.ป.ลาว” ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

1) ได้กำหนดว่ารัฐกรการศึกษา คือ พนักงานที่ทำงานในหน้าที่บริหารการศึกษา หรือดำเนินการสอนเป็นประจำ ซึ่งได้รับเงินเดือน และเงินนโยบายต่าง ๆ (สวัสดิการ) จากงบประมาณแขนงการศึกษา

2) จัดประเภทรัฐกรแขนงการศึกษา ออกเป็น 2 ประเภท คือ

“พนักงานนำพา” ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการ และช่วยว่าการ

“พนักงานประจำ” มี 4 หมวด คือ

- พนักงานบริหาร
- พนักงานวิชาการทั่วไป
- พนักงานช่วยงานบริหาร
- ครู อาจารย์ และนักวิจัย

3) ได้กำหนด “คณะกรรมการบรรจุเลื่อนชั้น และชั้น (ค.ป.ล.)” ระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับสถาบัน-โรงเรียน โดยกำหนดสิทธิ หน้าที่ เงื่อนไขการบรรจุ การจัดชั้น และชั้น และการฝึกงานไว้ชัดเจน

4) ได้กำหนดผู้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานดำรงตำแหน่งบริหารต่าง ๆ

5) ได้กำหนดพันธะ สิทธิ และผลประโยชน์ของรัฐกรไว้

6) ได้กำหนดรายละเอียดการเลื่อนชั้น-ชั้น การยกย่อง การโยกย้าย การพักราชการ การยกกระดุม การสิ้นสุดการเป็นรัฐกรและการปฏิบัติวินัย ตลอดทั้งวิธีปฏิบัติงานของผู้ที่รับผิดชอบไว้ อย่างละเอียด

นอกจากนี้ยังได้ออกข้อตกลงเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงสอนของผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ ต่อสัปดาห์ไว้ด้วย

ข. การพัฒนาพนักงานบริหารบุคลากร

เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บริหารบุคลากรระดับต่าง ๆ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมจัดตั้ง และพนักงานได้จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารบุคลากร และ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารบุคลากร ดังนั้น พนักงานบริหารบุคลากรของกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ของแผนกศึกษาประจำแขวง ของห้องการศึกษาเมือง และของโรงเรียนในความรับผิดชอบของกระทรวง โดยตรง (ที่อยู่ในกำแพงนครเวียงจันทน์) จำนวน 208 คน ได้ผ่านการ ฝึกอบรมตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

ค การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้บริหารบุคลากร (PMIS)

เพื่อให้การบริหารบุคลากร ด้านการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กรมจัดตั้งและพนักงานได้พัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในงานบริหารบุคลากรด้านต่าง ๆ ขึ้น 11 โปรแกรม ดังนี้

- โปรแกรม “Admin” ใช้ในการปรับปรุงรหัสต่าง ๆ ที่เป็นหลักฐานข้อมูล
- โปรแกรม “Main” ใช้ป้อนและปรับปรุงข้อมูลทุกประเภท
- โปรแกรม “Recruitment” ใช้ในการบรรจุพนักงานใหม่
- โปรแกรม “Advancement” ใช้ในการเลื่อนชั้น เลื่อนชั้นพนักงาน
- โปรแกรม “Update payroll” ใช้ปรับปรุงเงินเดือน ของงวดเก่าให้เป็นบัญชีเงินเดือนใหม่
- โปรแกรม “Payroll” ใช้เตรียมและพิมพ์บัญชีเงินเดือนของหน่วยต่าง ๆ
- โปรแกรม “Old payroll” ใช้เก็บเงินเดือนเก่าที่ใช้แล้ว
- โปรแกรม “Update Old payroll” ใช้ปรับปรุงเงินเดือนเก่าให้เป็นเงินเดือนใหม่
- โปรแกรม “Retirement” ใช้ดูข้อมูลเกี่ยวกับปีที่จะออกบำนาญหรือคิดข้อมูลเมื่อลาออก
- โปรแกรม “Statistics” ใช้รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูล แสดงออกในรูปสถิติ และกราฟเส้น
- โปรแกรม “CV” ใช้ป้อนข้อมูลของพนักงานแต่ละคน

โปรแกรมเหล่านี้ ได้เริ่มนำมาใช้แล้วในบางโปรแกรม โดยได้ฝึกอบรมการใช้โปรแกรมให้แก่บุคลากร กรมจัดตั้งและพนักงานแล้วทุกคน

IV. การปฏิรูปอุดมศึกษา

เพื่อให้การศึกษาชั้นสูง และมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจสังคมในทั่วประเทศและในแต่ละท้องถิ่น ได้คุณภาพและมาตรฐานสากล กระทรวงศึกษาได้ดำเนินการปฏิรูปการอุดมศึกษาครั้งใหญ่ โดยรวมเอาสถาบันชั้นสูง และมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง ประมาณ 15 แห่ง รวมกันเข้าเป็นมหาวิทยาลัยเดียว เรียกว่า “มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว” (National University of Laos) ปี พ.ศ. 2538 โดยออกเป็นกฤษฎีกาของนายกรัฐมนตรี (เรียกว่า ตำรัสของนายกรัฐมนตรี) ว่าด้วยมหาวิทยาลัยแห่งชาติ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2538 มีสาระสำคัญดังนี้

1. ในขั้นต้นให้รวมเอาสถาบันชั้นสูง และมหาวิทยาลัย (เฉพาะทาง) ซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 4 แห่ง สังกัดกระทรวงคมนาคมขนส่ง โทรคมนาคมและก่อสร้าง 2 แห่ง สังกัดกระทรวงกลาโหมและป่าไม้ 3 แห่ง และสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 1 แห่ง เป็น “มหาวิทยาลัยแห่งชาติ” และอยู่ภายใต้การชี้นำโดยตรงของกระทรวงศึกษาธิการเพียงกระทรวงเดียว

2. ให้มหาวิทยาลัยแห่งชาติมีภาระบทบาทให้การศึกษาชั้นสูง ส่งเสริมและดำเนินการค้นคว้าวิทยาศาสตร์ ปกป้องรักษา และเสริมขยายศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณีอันดีงามของชาติ คือของบรรดาชนเผ่า และให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคม โดยมีสิทธิ และหน้าที่เฉพาะดังนี้

1) อบรมนักศึกษาด้านแนวคิด คุณสมบัติให้เป็นพลเมืองดีของชาติ

2) ให้การศึกษาแก่ผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลาย (เดิมเรียกระดับอุดม) หรือเทียบเท่าขึ้นไป ในสาขาวิชาเฉพาะต่างๆ ในระดับอนุปริญญา ประกาศนียบัตรเฉพาะชั้นสูง ปริญญาตรี และประกาศนียบัตรวิชาการเหมือนมหาวิทยาลัยชั้นต่าง ๆ

3) ดำเนินการค้นคว้าวิทยาศาสตร์ และเผยแพร่ผลสำเร็จของการค้นคว้าที่จะนำผลประโยชน์มาให้ประเทศชาติ

4) ปกป้องรักษา เสริมขยายศิลปวัฒนธรรมของลาว สมทบกับการรับเอาวัฒนธรรมอันดีงามและความก้าวหน้าของโลก

5) ค้นคว้า และเสนอแผนดำเนินการ บริหาร และใช้งบประมาณที่รัฐบาลอนุมัติ ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของครูอาจารย์และรัฐกรตามนโยบายและระเบียบของรัฐกร

6) ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม สร้างความสัมพันธ์กับฐานการผลิต โรงจักร โรงงาน เพื่อนำผลสำเร็จของการค้นคว้าไปใช้ในการผลิต และปกป้องรักษาลิ่งแวดล้อม

7) สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยสอดคล้อง กับนโยบาย และระเบียบหลักการของรัฐบาล

3. ให้โครงสร้างของมหาวิทยาลัยแห่งชาติประกอบด้วย

- สำนักงานอธิการบดี
- คณะวิชา
- วิทยาลัย
- สถาบัน หอสมุด และศูนย์ต่าง ๆ

โดยมีสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการวิชาการร่วมดำเนินการ

4. ให้มหาวิทยาลัยแห่งชาติมีสำนักงานตั้งอยู่มหาวิทยาลัยสร้างครูเวียงจันทน์ และมี 8 คณะวิชา ประกอบด้วย คณะศึกษาศาสตร์ คณะภาษา วรรณคดีและมนุษยศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ คณะเกษตรศาสตร์และป่าไม้ และคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์

5. ให้ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ประธานสภามหาวิทยาลัย และกรรมการ จนถึงหัวหน้าภาควิชา มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และจะดำรงตำแหน่งดังกล่าวเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้ และให้มีสิทธิและหน้าที่ตามที่กำหนด

6. ให้ใช้หลักการต่อไปนี้ในการปฏิบัติงาน

1) ทำงานตามหลักการรวมศูนย์ประชาธิปไตย นำพาเป็นหมู่คณะ แต่ละบุคคลรับผิดชอบ และมีหัวหน้าเดียว

2) ดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของศูนย์กลางพรรค และรัฐบาลตามแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

3) ปฏิบัติตามระบบการประชุม สรุปรบทเรียน ตรวจสอบ และรายงานตามระเบียบการที่กำหนดไว้

7. สถิตินักศึกษาคณะต่าง ๆ และจำนวนอาจารย์ แสดงไว้ในตารางที่ 12-13

ตารางที่ 12 วุฒิ อาจารย์และบุคลากร มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ปีการศึกษา 2540-2541

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
- ปริญญาเอก	29	2.49
- ปริญญาโท	99	8.49
- ปริญญาตรี	697	59.78
- ประกาศนียบัตรชั้นสูง	87	7.46
- ประกาศนียบัตรชั้นกลาง	165	14.15
- ประกาศนียบัตรชั้นต้น	89	7.63
รวม	1,166	100.00

ที่มา กระทรวงศึกษาธิการ รายงานการศึกษาประจำปีการศึกษา 2540-2541, 2541.

ตารางที่ 13 จำนวนนักศึกษาประจำปีการศึกษา 2540-2541 จำแนกตามคณะวิชา

คณะวิชา	จำนวนนักศึกษา		จำนวน อาจารย์
	รวมทั้งหมด	เฉพาะนักศึกษาหญิง	
1. วิทยาลัยวิทยาศาสตร์พื้นฐาน	2,243	732	35
2. คณะภาษารวมคดีและมนุษยศาสตร์	2,427	1,026	180
3. คณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	196	75	85
4. คณะวิศวกรรม-สถาปัตยกรรมศาสตร์	1,211	168	71
5. คณะเกษตรศาสตร์และป่าไม้	375	69	69
6. คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์	530	248	266
7. คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ	-	-	-
8. คณะนิติศาสตร์	1,364	258	45
รวม	8,346	2,576	751

ที่มา กรมแผนการและความร่วมมือ กระทรวงศึกษาธิการ สถิติต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติ, 2541

V. การปฏิรูปการศึกษาเอกชน

การศึกษาภาคเอกชนในก่อนปี พ.ศ. 2533 มีไม่มากนัก ส่วนมากเป็นการจัดการศึกษาในระดับอนุบาล และประถมศึกษา และเริ่มขยายมากขึ้นเมื่อมีกฤษฎีกาของสภารัฐมนตรี เลขที่ 88/ป.สส ลงวันที่ 29 กันยายน 2533 แต่ส่วนใหญ่มีเฉพาะกำแพงนครเวียงจันทน์ แขวงหลวงพระบาง แขวงสุวรรณเขต และแขวงจำปาสัก

ต่อมามีกฤษฎีกา (ดำรัส) ของนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการศึกษาภาคเอกชน เลขที่ 64/นย ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2538 ซึ่งมีการแก้ไข ปรับปรุง กฤษฎีกาเดิม และมีความชัดเจน เอื้อต่อการจัดการศึกษาของเอกชน จำนวนโรงเรียนเอกชนจึงมีมากขึ้น และเริ่มเปิดสอนระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา นับว่าก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาภาคเอกชน เนื้อหาสาระที่สำคัญของกฤษฎีกาดังกล่าวมีดังนี้

1. รัฐส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมลงทุนในการจัดการศึกษา โดยถือว่า การศึกษาภาคเอกชน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแห่งชาติลาว การศึกษาของภาครัฐ และเอกชนจะต้องประสานกันเป็นอย่างดี เพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในแต่ละระยะ

2. ให้ถือว่า การศึกษาของทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องอยู่ในระบบการศึกษาแห่งชาติลาว เป็นเอกภาพอันหนึ่งอันเดียวกัน ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามระเบียบหลักการต่าง ๆ ที่รัฐกำหนดไว้ เพื่อรับประกันความเป็นชาติวิทยาศาสตร์และมหาชน และปฏิบัติหน้าที่ให้การศึกษาอบรมแนวคิด คุณสมบัติ ความรู้วิชาเฉพาะในวิทยาศาสตร์เทคนิคให้พลเมืองลาว

3. ให้ดำเนินการสอนตามหลักสูตรของรัฐหรือหลักสูตร ได้รับการอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ ต้องใช้ภาษาลาวในการสอน ยกเว้นวิชาต่างประเทศสำหรับบางวิชา หรือบางโรงเรียนที่มีลักษณะสากล และครูอาจารย์ที่สอนอยู่ในโรงเรียนเอกชนต้องได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ

4. สำหรับการลงทุนของชาวต่างประเทศ ต้องเสนอผ่านคณะกรรมการบริหารการลงทุนต่างประเทศ

5. ให้การศึกษาภาคเอกชนมี 3 ประเภท

- การศึกษาในระบบโรงเรียน
- การศึกษานอกระบบโรงเรียน
- การศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางร่างกายและสมอง

6. นิติบุคคลหรือบุคคลมีสิทธิขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเอกชน ดังนี้

(1) สำหรับนิติบุคคล มีสิทธิตั้งโรงเรียนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ทั้งสายสามัญศึกษาและสายอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย

(2) กรณีบุคคล

- ผู้มีสัญชาติลาว มีสิทธิตั้งโรงเรียนทุกประเภท ทุกระดับ
- บุคคลต่างประเทศ มีสิทธิตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน แต่ต้องมีคนลาวเป็นผู้บริหารโรงเรียน

7. ให้มีสภาที่ปรึกษาการศึกษาภาคเอกชน ซึ่งมีรองรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนหน่วยงานการศึกษาแต่ละระดับ จำนวน 14 คน เพื่อทำหน้าที่:

(1) คั่นคว้าและนำเสนอรัฐมนตรีเกี่ยวกับการดำเนินงานและการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ของการศึกษาเอกชน

(2) คั่นคว้าและเสนอการออกระเบียบต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติตามกฤษฎีกา

(3) แต่งตั้งหน่วยงานเฉพาะ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง

(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

8. ให้มีห้องกรร (สำนักงาน) การศึกษาภาคเอกชนซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม โดยมีเลขาธิการการศึกษาภาคเอกชนเป็นหัวหน้า และมีพนักงานวิชาการ 4-6 คน

9. จัดให้มีเอกสารเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนเป็นภาษาลาวหรือแปลเป็นภาษาลาว

10. ให้กระทรวงศึกษาธิการตรวจตรา และชี้แนะโรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งขึ้นและให้ความช่วยเหลือในด้านตำรา

ในปัจจุบันการศึกษาภาคเอกชนอันเนื่องมาจากการปฏิรูปมีมากขึ้นในทุกระดับการศึกษา ดังสถิติเปรียบเทียบบางปีการศึกษาในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 สถิติจำนวนโรงเรียนและนักเรียนโรงเรียนเอกชนในทุกระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา 2535-36		ปีการศึกษา 2539-40		ปีการศึกษา 2540-41	
	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน
1.โรงเรียนเด็กและอนุบาล	39	3,274	52	5,825	64	6,410
2.โรงเรียนประถมศึกษา	29	8,816	66	18,845	56	18,088
3.โรงเรียนมัธยมศึกษา	6	501	17	1,883	21	1,957
4.ศูนย์ฝึกวิชาชีพ	10	2,695	24	5,704	35	8,154
5.โรงเรียนอาชีวศึกษา	-	-	2	2,509	2	2,016
รวม	84	15,286	161	34,766	178	36,625

ที่มา สำนักงานการศึกษาเอกชน สถิติโรงเรียนเอกชน, 2541

VI. การจัดการศึกษาภาคบังคับ

นับเป็นก้าวแรกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่จัดให้มีการศึกษาภาคบังคับสำหรับประชาชนทุกคน โดยมีการออกกฤษฎีกาของนายกรัฐมนตรี เลขที่ 138/นย/96 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม 2539 เป็นครั้งแรก เพื่อให้การประถมศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงทั่วประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กหญิง ซึ่งเดิมอัตราการเข้าเรียนค่อนข้างต่ำ เนื่องจากจารีตประเพณีของบางชนเผ่า และการอยู่ในถิ่นกันดารห่างไกลที่แวดล้อมไปด้วยภูตอัย

สาระสำคัญของการศึกษาภาคบังคับที่ประกาศใช้มีดังนี้

1. ให้การประถมศึกษาชั้นการศึกษาภาคบังคับ โดยยึดหลักการหลายข้อคือ

(1) การศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งกำหนดให้เรียน 5 ปี เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็น ซึ่งพลเมืองลาวทุกคนต้องได้เข้าเรียนจนจบหลักสูตร

(2) พลเมืองลาวทุกคน โดยไม่จำแนกเชื้อชาติ ศาสนา เพศ ชนเผ่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน ส.ป.ป.ลาวที่มีอายุ 6 ปีเต็ม ในเดือนธันวาคมของแต่ละปีการศึกษาต้องได้เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

(3) นักเรียนทุกคนตามข้อ (2) จะต้องเรียนจนจบหลักสูตรหรือเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนอายุครบ 14 ปี ยกเว้นผู้มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ

(4) การบริหารการศึกษาอาจเป็นไปในรูปของรัฐหรือเอกชนก็ได้ แต่ต้องได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ และความสามารถตามหลักสูตร

(5) รัฐและประชาชนมีหน้าที่บริหารและบริการการศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ โดยนักเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

2. ให้รัฐและประชาชนมีพันธะในการจัดการศึกษาภาคบังคับโดยถ้วนหน้าคือ

(1) หน่วยงานของรัฐและสังคมถือว่าเป็นผู้แทนของรัฐ มีพันธะในการ:

- ปกป้องคุ้มครอง กระตุ้นและอำนวยความสะดวกให้แก่พลเมืองลาวทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมอย่างทั่วถึง
- จัดหาสถานที่เรียน และอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็นร่วมกับประชาชน
- จัดหาครูให้เพียงพอกับความต้องการและรับประกันคุณภาพ
- จัดระยะเวลาเรียนให้สอดคล้องกับดินฟ้าอากาศและการทำมาหากินของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความสม่ำเสมอในการเรียนและครบถ้วนตามหลักสูตร

(2) ให้กระทรวงศึกษาธิการ

- จัดหาและสร้างโรงเรียนร่วมกับอำนาจการปกครองท้องถิ่น
- จัดหาและสนับสนุนอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็นร่วมกับอำนาจการปกครองและประชาชนในท้องถิ่น
- จัดหาครูให้เพียงพอ และให้ประกันคุณภาพ
- กำหนดระยะเวลาเรียนและตำราการสอนให้ถูกต้องเหมาะสม
- เอาใจใส่เป็นพิเศษสำหรับเขตภูดอยห่างไกล เขตชนเผ่าและประชาชนที่ยากจน

(3) ให้อำนาจการปกครองระดับแขวง (จังหวัด) ของกำแพงนครเวียงจันทน์ เมือง บ้าน และองค์กรจัดตั้งมหาชนท้องถิ่นมีหน้าที่:

- ปกป้องคุ้มครองชวนชายประชาชนให้ส่งลูกหลานเข้าเรียน
- สำรวจขึ้นบัญชี และเก็บสถิติพลเมืองให้เด็กอายุ 6 ปีเต็ม เข้าเรียนอย่างทั่วถึง

(4) ให้องค์กรจัดตั้งสังคม พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองเด็กมีหน้าที่:

- มีส่วนในการสร้าง และพัฒนาการศึกษา
- ส่งและอำนวยความสะดวกให้ลูกหลานเข้าเรียน
- ร่วมสร้างอาคารช่วยเหลือด้านอุปกรณ์ร่วมกับรัฐ
- ปกป้องรักษาและซ่อมแปลงอาคารสถานที่โรงเรียน
- ช่วยและดูแลครู อาจารย์ ให้สามารถทำหน้าที่ของตนได้เต็มที่

3. ให้หลักสูตรประถมศึกษาเป็นภาษาลาว และให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระต่อไปนี้

(1) สร้างเด็กให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ และพื้นฐานอาชีพ (เรียกการศึกษาออกแรงงาน)

(2) สร้างให้เด็กเรียนรู้เชื้อชาติในอดีต ประวัติศาสตร์ ที่มีความรักชาติ รักระบอบใหม่

(3) สร้างให้นักเรียนมีระดับความรู้ ความสามารถเพียงพอที่จะเรียนต่อขั้นสูงต่อไป

(4) สร้างให้นักเรียนมีความสามารถ มีการฝึกการทำงาน ความชำนาญขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับวิชาชีพทั่วไป เพื่อเป็นการดำรงชีวิตในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่หลังจากออกจากโรงเรียน

4. ให้จัดเขตบริการของโรงเรียนใหม่ เพื่อให้เด็กได้เข้าเรียนมากขึ้น และสะดวกต่อการเรียน และจัดสอนห้องควบ (ครูคนเดียวสอนหลายชั้น) ในเขตห่างไกลที่มีนักเรียนจำนวนน้อย จัดสอน สองผลัดในเขตเมืองใหญ่ที่มีนักเรียนมาก และห้องเรียนจำกัด

5. ให้มีการประเมินผลและสอบไล่อย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อลดการเรียนซ้ำชั้น และออกจากโรงเรียนกลางคัน

6. ให้จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการให้สามารถเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ และอบรมเพิ่มเติม และจัดสวัสดิการ/รายได้ให้แก่ครูที่รับผิดชอบ

การศึกษาภาคบังคับทำให้อัตราการเข้าเรียนประถมศึกษาสูงขึ้นตามลำดับ อันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศดังสถิติจำนวนโรงเรียน (รวมโรงเรียนห้องควบของโรงเรียนไม่สมบูรณ์) และนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในปีการศึกษา 2540-41

ตารางที่ 15 จำนวนโรงเรียนและนักเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2540-41
จำแนกตามแขวง (จังหวัด)

ชื่อแขวง (จังหวัด)	จำนวนโรงเรียน (รวมโรงเรียนมูล)	จำนวนนักเรียน	
		รวมทั้งหมด	เฉพาะนักเรียนหญิง
1. กำแพงนครเวียงจันทน์	456	96,657	47,410
2. พงสาลี	38	23,685	9,301
3. หลวงน้ำทา	237	17,189	7,251
4. อุดมไซ	433	31,590	12,122
5. บ่อแก้ว	169	20,663	8,925
6. หลวงพระบาง	849	64,941	28,009
7. หัวพัน	787	45,509	18,968
8. ไชยะบุรี	491	61,329	28,754
9. เขียงขวาง	416	45,794	20,155
10. เวียงจันทน์	423	62,339	29,228
11. บลิกำไซ	300	33,238	15,168
12. คำม่วน	523	45,802	20,717
13. สวรรณเขต	1,104	108,956	48,348
14. สาละวัน	425	37,377	15,941
15. เซกอง	115	8,754	3,714
16. จำปาสัก	749	90,608	41,252
17. อັดตะป้อ	196	14,590	6,513
18. เขตพิเศษไซสมบูน	109	11,892	5,102
รวม	7,820	820,913	366,878
		(55.31%)	(44.69%)

ที่มา กรมแผนการและความร่วมมือ, กระทรวงศึกษาธิการ, สถิติการศึกษา 2540-2541, 2541

VII. การปฏิรูปการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับเด็กหญิงและชนกลุ่มน้อย

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยความร่วมมือช่วยเหลือของ Asian Development Bank และองค์การให้ความช่วยเหลือของออสเตรเลีย (Aus AID) ได้จัดทำโครงการปฏิรูปการขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กหญิง และชนกลุ่มน้อย (ADB-Aus AID Basic Education (Girls) Project) เพื่อเพิ่มอัตราการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาของเด็กหญิงและชนกลุ่มน้อยให้ได้เข้าเรียนและเรียนจนจบประถมศึกษาได้มากขึ้นและสามารถเรียนต่อถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งทำให้มีส่วนในการปรับปรุงการศึกษาระดับประถมศึกษาในทั่วประเทศให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษาของรัฐบาลให้ปรากฏผลยิ่งขึ้น สัญญาได้กระทำเมื่อปลายเดือนกันยายน 2541 ณ Asian Development Bank ที่กรุงมนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ให้ดำเนินการปฏิบัติทั้ง 18 แขวง แต่มีขอบเขตจำกัดจำนวนเมืองเพียง 50 เมือง โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกปีที่ 1-3 ดำเนินการใน 6 แขวง ๆ ละ 2 เมือง และระยะที่ 2 ปีที่ 4-6 ดำเนินการทั้ง 18 แขวงใน 38 เมือง

2. ให้โครงการฯ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

(1) การขยายการสร้างโอกาสให้แก่การเข้าเรียนโดย:

- สร้างโรงเรียนมูลประถมศึกษา (โรงเรียนประถมศึกษาไม่สมบูรณ์) เพื่อสอนห้องควบ (ป.1-2 หรือ ป.1-3) จำนวน 375 หลัง
- สร้างโรงเรียนประถมสมบูรณ์ 50 หลัง
- สร้างห้องประกอบอื่น ๆ รวมทั้งโต๊ะ-เก้าอี้เรียนและกระดานดำ
- สร้างสำนักงานศึกษาเมือง 50 หลัง ซึ่งจุนักงานเจ้าหน้าที่ได้ 25 คน พร้อมทั้งโต๊ะ ม้านั่ง และตู้เอกสาร
- ให้เงินอุดหนุนครุภัณฑ์ 600 ครุภัณฑ์ในระยะเวลาแรก ครุภัณฑ์ละ 150 ดอลลาร์สหรัฐ (เมืองละ 50 ครุภัณฑ์)

(2) การปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของโรงเรียนโดย:

- พัฒนา ทดลอง และจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนเพิ่มให้แก่โรงเรียนที่สอนห้องควบ
- พัฒนา ทดลอง จัด และแก้ไขหลักสูตรและอุปกรณ์การเรียนเพื่อสนองความต้องการของเด็กชนเผ่าที่ใช้ภาษาลาวเป็นภาษากลาง และสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่น
- ฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนแม่ (เรียกหมวดโรงเรียน) และครูที่สอนห้องควบ และโรงเรียนในโครงการ
- สร้างครูสตรีชนเผ่าจำนวน 350 คน ในทั่วประเทศ

(3) การปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโรงเรียนในโครงการ โดยให้มีหน่วยปฏิบัติโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการ และปรับปรุงการบริหารของแผนกศึกษาประจำแขวงและห้องการศึกษาเมือง

3. ให้โครงการจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการปฏิบัติ ตลอดทั้งตัวบ่งชี้/ดัชนีประเมินความสำเร็จในแต่ละองค์ประกอบในข้อ 2

4. ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 33,449,000 ดอลลาร์สหรัฐ โดยเงินกู้จาก ADB 20,054,000 ดอลลาร์ เงินช่วยเหลือจาก Aus AID 4,309,000 ดอลลาร์ และงบประมาณรัฐบาลลาว 9,043,000 ดอลลาร์

ในปัจจุบัน (พฤศจิกายน 2541) กำลังเริ่มนำโครงการไปปฏิบัติ ซึ่งคาดว่าจะการศึกษาพื้นฐานของเด็กหญิงและของชนเผ่าต่าง ๆ จะขยายและดีขึ้น

VIII. การปฏิรูประบบการวางแผนการจัดการศึกษา

เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการ ส.ป.ป.ลาว ขาดข้อมูลที่เชื่อถือได้และข้อมูลที่มีอยู่ไม่ตรงตามที่จำเป็นต้องใช้ ทำให้ระบบวางแผนและการบริหารการศึกษามีปัญหาอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับส่วนกลาง เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลทางการศึกษา ซึ่งทำให้ขาดฐานข้อมูลระดับโรงเรียนที่จำเป็นในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่เป็นเพียงข้อมูลรายงานในกิจวัตรประจำวันมากกว่าที่จะเป็นข้อมูลมาใช้ในการวางแผนและบริหาร

เพื่อให้ข้อมูลทางการศึกษาสอดคล้องกับความจำเป็นในการวางแผนและการบริหาร เป็นไปอย่างรวดเร็ว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปฏิรูประบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารการศึกษาขึ้น (Educational Management Information System: EMIS) โดยดำเนินการดังนี้

1. พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน นักเรียน การเข้า-ออกของนักเรียน จำนวนครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำประมวลสถิติประจำปี จัดทำแผนที่ทางการศึกษา (School mapping) เพื่อใช้ในการวางแผนการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น

2. จัดการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่สารสนเทศและวางแผนการศึกษาในระดับกระทรวง ระดับแผนกศึกษาประจำแขวง และระดับห้องการศึกษาประจำเมือง ให้มีความรู้ ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวางแผนการศึกษาระดับจุลภาค (Micro-planning) และสร้างแผนที่การศึกษา โดยจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม โดยวิทยากรแกนนำที่ได้รับการศึกษาอบรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. ประสานการจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษากับกรมที่เกี่ยวข้อง โดยส่งเสริมให้กรมเหล่านั้นจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารเป็นของตนเอง เช่น กรมสามัญและอนุบาลศึกษาจัดทำข้อมูลด้านโรงเรียน ครูอาจารย์ และอาคารสถานที่ของโรงเรียน กรมจัดตั้งและพนักงานจัดทำข้อมูลข่าวสารบุคลากรทางการศึกษา เป็นระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริหารบุคลากร (Personnel Management Information System-PMIS) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนเก็บข้อมูลสถิติการอ่านออกเขียนได้ในช่วงอายุต่าง ๆ รวมทั้งการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ชาวบ้าน สำนักงานการศึกษาเอกชนรวบรวมสถิติเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนหรือสถาบัน ตลอดทั้งจำนวนครู และจำนวนนักเรียน เป็นต้น

ต่อจากนั้นกรมการวางแผนและความร่วมมือจัดทำข้อมูลข่าวสารข้อมูลรวมอย่างเป็นระบบและจัดทำรายงานการศึกษาประจำปี และประจำปี 5 ปี เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การวางแผนและการบริหารการศึกษาต่อไป

4. จัดทำรายงานการศึกษาประจำปี โดยการประมวลสถิติต่าง ๆ เสนอต่อกระทรวงศึกษาธิการ และการประชุมประจำปีของผู้บริหารระดับสูงทั่วประเทศ รวมทั้งเผยแพร่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. ให้จัดการทำแผนที่การศึกษา โดยปรับปรุง แก้ไขให้ทันสมัยอยู่เสมอ และให้สำนักงานการศึกษาท้องถิ่นดำเนินการ

6. จัดทำระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในกระทรวงศึกษาธิการ (LAN) เชื่อมโยงระหว่างกรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

7. จัดทำดัชนีการวางแผนและการประเมินผลการจัดการศึกษา ซึ่งต้องประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผน และจัดทำโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาการศึกษา ดัชนีที่จำเป็นก็คือ การประเมินผลการเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

IX. การปฏิรูปการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาก เนื่องจากประชาชนจำนวนมากที่ไม่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน อันเนื่องมาจากการสู้รบเพื่อก่อตั้งประเทศ และประเพณีของหลายชนเผ่าที่ไม่ได้ให้ความสำคัญในการศึกษาเล่าเรียน โดยเฉพาะเด็กหญิงหรือสตรี กระทรวงศึกษาธิการของ ส.ป.ป.ลาว จึงได้ปฏิรูปการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมายหลักคือ ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-40 ปี (1) เพื่อให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาพื้นฐาน เรียนรู้วัฒนธรรมควบคู่กับการเรียนวิชาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาการดำรงชีวิต (2) เพื่อให้ประชาชนเผ่าต่าง ๆ รู้จักวางแผนครอบครัว และพัฒนาชุมชน (3) เพื่อร่วมมือช่วยเหลือในการลดภาระการไม่รู้หนังสือ

กรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีหน้าที่และรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

- 1) จัดการฝึกอบรมประชาชนในเขตต่างๆต่าง ๆ ที่ด้อยโอกาส เช่น ผู้หญิงชนเผ่าต่าง ๆ ให้ได้รับการศึกษาและฝึกอาชีพ เพื่อนำไปพัฒนาครอบครัวและชุมชน
- 2) ตั้งโรงเรียนชนเผ่า เป็นศูนย์การศึกษาสำหรับประชาชนในเขตภูเขา เช่น ที่แขวงไซยะบุรี แขวงสุวรรณเขต เป็นต้น
- 3) ฝึกอบรมครูอาสาสมัครสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อปฏิบัติการ ลดภาระการไม่รู้หนังสือ และการฝึกอาชีพง่าย ๆ

จากการดำเนินงานระหว่างช่วง พ.ศ. 2534-2541 กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้ลดภาระการไม่รู้หนังสือและช่วยให้นักเรียนที่ออกกลางคันสามารถเรียนจบระดับประถมศึกษาได้จำนวนไม่น้อย ดังรายละเอียดข้อมูลในตารางที่ 16 และตารางที่ 17

ตารางที่ 16 สถิติงานการลดภาระการไม่รู้หนังสือของประชาชน เกณฑ์อายุ 15-40 ปี

ปีการศึกษา พ.ศ.	จำนวนกลุ่ม อายุ 15-40	จำนวนไม่รู้หนังสือ	จำนวนที่ลดภาระได้ (%)
2534-35	NA	250,000 (ญ 145,000)	5,363 (2.15)
2535-36	NA	300,000 (ญ 180,000)	43,253 (14.42)
2536-37	NA	271,000 (ญ 157,180)	28,581 (10.55)
2537-38	1,052,125	326,887 (ญ 167,887)	32,634 (9.98)
2538-39	1,211,850	352,975 (ญ 198,993)	17,358 (4.92)
2539-40	1,546,799	398,075 (ญ 234,884)	65,338 (16.41)
2540-41	1,529,671	343,732 (ญ 204,780)	75,875 (22.07)

ที่มา รายงานสถิติการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ, 2541

ตารางที่ 17 สถิติการลบล้างการไม่รู้หนังสือ (กึ่งหนังสือ) และการฝึกอบรมจนสำเร็จ ระดับประถมศึกษา

ปีการศึกษา พ.ศ.	จำนวนที่ลบล้างได้	จำนวนที่สามารถสำเร็จ ระดับประถม
2534-35	5,363	16,661
2535-36	43,253	20,326
2536-37	28,581	26,354
2537-38	32,624	20,821
2538-39	17,358	12,455
2539-40	65,338	15,341
2540-41	75,875	15,221

ที่มา รายงานสถิติการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ, 2541

X. การปฏิรูปอาชีวศึกษา

เนื่องจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจเป็นเศรษฐกิจการตลาด เพื่อเปิดประเทศให้กว้างขึ้นและจัดมาตรฐานอาชีวศึกษาเป็นระบบเดียวกันทั่วประเทศ จึงได้ปฏิรูปอาชีวศึกษา เพื่อตอบสนองระบบเศรษฐกิจใหม่ และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพการศึกษา รวมทั้งคาดคะเนแรงงานระดับช่างเทคนิค นักวิชาการด้านนี้ใน 15-20 ปีข้างหน้า โดยกำหนดแผนในการผลิตไว้อย่างชัดเจน กอปรทั้งแสวงหาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อผลิตพนักงานวิทยาศาสตร์เทคนิคในระดับผู้เชี่ยวชาญ และนักบริหารอาชีวศึกษา

2. ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาหลักสูตรใหม่ รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือในการศึกษาให้เหมาะสมและทันสมัยยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอิเล็กทรอนิกส์

3. จัดหาและพัฒนาอาจารย์โดยเลือกเฟ้นนักศึกษาที่เรียนเก่ง และเป็นพลเมืองดีมาเป็นอาจารย์เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว รวมทั้งส่งอาจารย์เข้ารับการฝึกอบรมทั้งภายในและต่างประเทศ และหาทางจัดสวัสดิการให้ความช่วยเหลือ และให้รางวัลชั้นยศให้ดีขึ้น

4. ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนใหม่ โดยให้สัมพันธ์กับการผลิตและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เพื่อยกระดับคุณภาพการผลิต

5. ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัย ด้านวิทยาศาสตร์เทคนิคให้กว้างขวาง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนและการผลิต

6. ปรับปรุงระบบบริหารอาชีวศึกษา เพื่อ:

- รับประกันคุณภาพ และความสามารถในการลงทุน
- พัฒนาคุณภาพการสอนของอาจารย์

7. ให้โรงเรียนอาชีวศึกษาขั้นต้น และชั้นกลางอยู่ในความรับผิดชอบของแผนกศึกษาประจำแขวง และให้ส่วนกลางดำเนินการเฉพาะสถาบันที่ผลิตช่างเทคนิคระดับสูงเท่านั้น

ในปีการศึกษา 2540-41 มีโรงเรียนอาชีวศึกษาขั้นต้น และชั้นกลางมีอาจารย์ที่ทำการสอน ดังรายละเอียดในตารางที่ 18 ถึงตารางที่ 19

ตารางที่ 18 สถิติจำนวนโรงเรียน และนักศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาขั้นต้น และชั้นกลาง จำแนกตามหลักสูตร ในปีการศึกษา 2540-41

โรงเรียนอาชีวศึกษาขั้นต้น		โรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นกลาง	
จำนวนโรงเรียน หลักสูตร 8+2	จำนวนนักเรียน	จำนวนโรงเรียน หลักสูตร 11+3	จำนวนนักเรียน
14	1,712	22	5,738

ที่มา สถิติการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, ส.ป.ป.ลาว, 2541

ตารางที่ 19 สถิติอาจารย์ที่สอนอยู่โรงเรียนอาชีวศึกษาขั้นต้นและชั้นกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย ปี 1997-8

ระดับการศึกษาที่สำเร็จ	จำนวน	ร้อยละ
1. ปริญญาตรี	78	18.27
2. ประกาศนียบัตรชั้นสูง	47	11.01
3. ประกาศนียบัตรชั้นกลาง	267	62.52
4. ประกาศนียบัตรขั้นต้น	35	8.20
รวม	427	100.00

ที่มา ห้องการศึกษาเอกชน, กระทรวงศึกษาธิการ, ส.ป.ป.ลาว, 2541

บทที่ 4

การวิเคราะห์ความสำเร็จ

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิรูปการศึกษา

1. สภาพทั่วไป

1) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2518 เป็นประเทศค่อนข้างเล็ก ไม่มีพื้นที่ของประเทศติดต่อกับทะเล และมีประชากรเบาบาง คือ ประมาณ 4.6 ล้านคนในปี พ.ศ. 2540 โดยเฉลี่ยมีประชาชนประมาณ 16 คน ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ประชากรอยู่หนาแน่นเฉพาะแถบแม่น้ำโขงก่อนลงมาทางใต้ เช่น แขวง (จังหวัด) เวียงจันทน์ กำแพงนครเวียงจันทน์ แขวงสุวรรณเขต และแขวงจำปาสัก

2) ลักษณะพื้นที่ประมาณ 80% เป็นภูเขาสลับซับซ้อนมีที่ราบน้อย ทำให้การอาชีพจำกัดและการคมนาคมไม่สะดวก แต่มีทรัพยากรป่าอยู่เกือบครึ่งหนึ่งของพื้นที่ประเทศ และมีทรัพยากรธรรมชาติอื่นอีกหลายอย่าง แต่ยังไม่ได้พัฒนานำมาใช้มากนัก นอกจากนั้น เนื่องจากมีภูเขามากจึงก่อให้เกิดศักยภาพในการผลิตกระแสไฟฟ้ามากมาย แต่ความต้องการใช้ไฟฟ้าในประเทศไม่สูงนัก จำต้องผลิตขายให้ประเทศเพื่อนบ้าน

3) ประชากรประกอบด้วยชนเผ่าต่าง ๆ มากกว่า 50 เผ่า ซึ่งแบ่งตามที่อยู่เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ “ลาวลุ่ม” (หรือลาวเพียง) เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ อยู่รวมกันหนาแน่นในแถบที่ราบทั่วไป “ลาวเทิง” เป็นกลุ่มที่อยู่ตามเชิงเขาหรือที่ราบสูง และยากจนมาก และ “ลาวสูง” เป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ อาศัยอยู่ตามภูเขาสูง โดยทั่วไปมีความเป็นอยู่ดีกว่า “ลาวเทิง” แต่อยู่กันเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มน้อย กระจายอยู่ทั่วไป

4) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีการปกครองเป็นแบบสาธารณรัฐ (Republic) มี 16 แขวง (รัฐหรือจังหวัด) และ 1 เขตพิเศษ โดยมีกำแพงนครเวียงจันทน์ (เทียบเท่าแขวง) เป็นเมืองหลวง โดยแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น

5) ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบเศรษฐกิจการตลาด (Market economy) รายได้ของประเทศไม่สูงนัก มูลค่าการส่งออกต่ำกว่ามูลค่าการนำเข้ามาทำให้ขาดดุลการค้ามาก และรายได้ของประชากรยังอยู่ระดับต่ำ (เฉลี่ย 350 ดอลลาร์ ต่อปี) เพราะประชากรเกือบ 85% มีอาชีพเกษตรในครัวเรือน ซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้มากนัก

2. สภาพปัญหาการจัดการศึกษา

ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา การขยายตัวทางการศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็ว และเพิ่มขึ้นอย่างมากในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นสามัญศึกษาสำหรับคนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่มีปัญหาทั้งด้านประสิทธิภาพ คุณภาพ และความเสมอภาค ในทุกระดับการศึกษาพอสมควร

บรรดาปัญหาหลักในการจัดการศึกษาระยะก่อนดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่

1) การขยายตัวด้านปริมาณสูงมาก เช่น ระหว่างปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2535 มี นักเรียนประถมศึกษาเพิ่มมากกว่าเท่าตัว นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มมากกว่า 3 เท่าตัว และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นมากกว่า 13 เท่าตัว แต่ปัญหาการตกชั้น การออกกลางคัน และคุณภาพการศึกษาสูงมาก

2) เนื่องจากการขยายตัวด้านปริมาณสูง ทำให้เกิดการขาดแคลนวัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์พื้นฐานอื่น เช่น แบบเรียน โต๊ะ ม้านั่ง ห้องเรียน และอุปกรณ์การเรียนการสอน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพ และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

3) การขาดแคลนครูมีสูง และการผลิตครูไม่ได้มาตรฐานอย่างเดียวกันทั่วทุกแขวง ครูที่ไม่ได้ผ่านสถาบันการฝึกหัดครูมีจำนวนประมาณ 2 ใน 5 ของครูประถมศึกษาทั้งหมดของประเทศ กอปรทั้งคุณภาพการสอนยังไม่ได้มาตรฐานตามที่คาดหวังมาก

4) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชาชนอายุระหว่าง 15-40 ปี มีสูงมาก คือ ประมาณ 40% ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

5) การศึกษาในเขตภูดอยยังไม่ทั่วถึง และการจัดมีความยุ่งยากหลายอย่าง โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ที่ไม่ค่อยให้เด็กหญิงเข้าเรียนในโรงเรียน

6) บุคลากรทางการศึกษาด้านต่างๆ ยังไม่ได้สัดส่วนสอดคล้องกับความต้องการจริง ทำให้เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาในหลายด้าน

7) การจัดการศึกษาโดยเอกชนยังมีอยู่ในวงจำกัด มีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นการเปิดสอนระดับอนุบาลและประถมศึกษา ทำให้รัฐบาลต้องแบกรับภาระในการจัดการศึกษาเกือบทั้งหมด

8) ระบบบริหารการศึกษายังไม่เป็นระบบชัดเจนนัก และไม่ค่อยเป็นเอกภาพกันทั่วประเทศ ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเกือบทั้งหมดไม่ได้รับการศึกษาอบรมด้านการบริหารจัดการการศึกษามาก่อนเลย การปฏิบัติจึงยังไม่ได้ประสิทธิภาพนัก ขาดเป้าหมาย และหลักการที่ดี

9) หลักสูตรการเรียนในทุกระดับยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

10) การลงทุนทางด้านการศึกษาของประเทศยังต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศในภูมิภาคเดียวกัน

3. การปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เริ่มจากคณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค และสภารัฐมนตรีได้วางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และได้กำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อเตรียมการปฏิรูปการศึกษา แล้วได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปี พ.ศ. 2536

ก. การกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษา ในปี พ.ศ. 2530

เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายด้านการศึกษาของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว คณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค และสภารัฐมนตรีได้มีมติรับเอา “ยุทธศาสตร์การศึกษาตั้งแต่นี้จนถึงปี 2000” เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2530 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยได้นำความเห็นด้านการศึกษาของท่านเลขาธิการใหญ่ (ขณะนั้น) คือ ท่านไกสอน พมวิหาน มาประกอบการร่างแผนยุทธศาสตร์การศึกษาดังกล่าว

แผนยุทธศาสตร์การศึกษามีจุดหมาย 5 ประการ คือ

- 1) ให้รัฐกรและประชาชนเผ่าต่าง ๆ ได้ศึกษาเล่าเรียน และบำรุงวัฒนธรรม จนมีความสามารถในการผลิต และการดำรงชีวิตที่ดี โดยเฉพาะการจัดการประถมศึกษาให้แก่ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 6-14 ปี ทุกคน
- 2) ขยายและยกระดับคุณภาพของโรงเรียนเด็ก และโรงเรียนอนุบาล และปฏิรูปการสามัญศึกษา
- 3) ให้ดำเนินการปฏิรูปการอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย
- 4) ขยายการศึกษาในเขตภูดอย และเขตห่างไกลกันดาร และผลิตพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นคนชนเผ่าเพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- 5) มุ่งผลิตและฝึกอบรมครู อาจารย์ และผู้บริหารการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถในการสอน และบริหารการศึกษา

ทั้งนี้ได้กำหนดมาตรการในการดำเนินการตามจุดหมายทั้ง 5 ประการไว้อย่างชัดเจน และจัดทำทิศทางและการดำเนินการในระยะแรก 5 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2529-2533 เพื่อเตรียมการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ข. การปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปี พ.ศ. 2536

เนื่องจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์ของประเทศหลายอย่าง คณะบริหารงานศูนย์กลางพรรคในคราวประชุมเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2536 ได้มีมติให้มีการปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาของรัฐของรัฐบาล ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนากำลังคน ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และด้านการพัฒนาเยาวชน เพื่อยกระดับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม

ในแผนการปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวมีการกำหนดหลักการ จุดหมาย และทิศทางการพัฒนาทั้งในปัจจุบันและอนาคตจนถึงปี พ.ศ. 2543 และในแต่ละด้านได้ตั้งจุดหมาย ทิศทางและเนื้อหาสาระที่จะต้องปฏิบัติไว้เป็นการเฉพาะ

สำหรับด้านการศึกษานั้น มุ่งยกระดับความรู้ของประชาชนเฝ้าต่าง ๆ และส่งเสริมพรสวรรค์ ความรู้ความสามารถ คุณสมบัติ ศีลธรรม และน้ำใจรักชาติให้แก่เยาวชนของชาติ โดยกำหนดทิศทางในการดำเนินการดังนี้

- 1) พัฒนาการศึกษเพื่อทุกคน และจะต้องดำเนินการก่อนการพัฒนาด้านอื่น ๆ ทั้งหมด ให้การศึกษาเป็นภารกิจของประชาชน ขยายการศึกษาไปทุกแห่งของประเทศ โดยเฉพาะชนเฝ้าต่าง ๆ
- 2) ยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง และให้การศึกษาเกี่ยวข้องกับสังคมและครอบครัว และพัฒนาครูอาจารย์ให้ได้มาตรฐาน
- 3) ปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ทั้งสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา ทั้งการศึกษาโดยรัฐและเอกชน ทั้งในระบบและนอกระบบ รวมทั้งการศึกษาสงฆ์ให้ทันสมัย และสอดคล้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ทั้งนี้ให้ดำเนินการ (1) จัดการศึกษาพื้นฐานเพื่อทุกคน โดยการปรับปรุงระบบ กฎหมาย หลักสูตร การสอน การศึกษาผู้ใหญ่ ฯลฯ (2) ปรับปรุงและขยายอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย (3) ปรับปรุงการฝึกหัดครู (4) ปรับปรุงการศึกษาสงฆ์ (5) แสวงหาและสนับสนุนให้หน่วยงานด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (6) เร่งวางระบบการตรวจตราการศึกษาและการบริหาร และ (7) แก้ไขปรับปรุงยุทธศาสตร์การศึกษาถึงปี พ.ศ. 2543 ตามความจำเป็น

ค. การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาด้านต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2542

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษิตามยุทธศาสตร์การศึกษาปี พ.ศ. 2530 และการปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ปี พ.ศ. 2536 ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

- 1) การปฏิรูปสามัญศึกษา ด้านหลักสูตร การสอน แบบเรียน การบริหาร และการนิเทศการศึกษา
- 2) การปฏิรูปการฝึกหัดครู ด้านยุบเลิกและคงไว้สถาบันการฝึกหัดครู หลักสูตรการฝึกหัดครู การสอนของอาจารย์ และด้านตำราเรียนคู่มือครู
- 3) การปฏิรูปโครงสร้าง และระบบบริหารการศึกษิตาด้านโครงสร้าง ระบบบริหาร การพัฒนา ผู้บริหาร การออกกฎหมาย และระเบียบการศึกษาและการบริหาร และด้านบริหารบุคลากร
- 4) การปฏิรูปอุดมศึกษา โดยสถาปนามหาวิทยาลัยแห่งชาติ จากการรวมสถาบันอุดมศึกษา ต่าง ๆ
- 5) การปฏิรูปการศึกษาเอกชน

- 6) การจัดการศึกษาภาคบังคับครั้งแรกของประเทศ
- 7) การปฏิรูประบบวางแผนการจัดการศึกษา
- 8) การปฏิรูปการศึกษาพื้นฐานสำหรับเด็กหญิง และชนกลุ่มน้อย
- 9) การปฏิรูปการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 10) การปฏิรูปอาชีวศึกษา

4. ผลสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา

ในช่วงระยะ 5 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) เป็นช่วงที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษารอบด้าน การปฏิรูปบางด้านเกือบสิ้นสุดแล้ว แต่หลายด้านยังดำเนินการอยู่ และจะต้องดำเนินการต่อไปอีกในอนาคต บางด้านได้จัดให้มีการประเมินเป็นการภายในแล้ว เช่น การปฏิรูปการฝึกหัดครู การปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา และในบางด้านได้จัดการประเมินช่วงกลางของการดำเนินการ อย่างไรก็ตาม ในบางด้าน เช่น การปฏิรูปการขยายโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กหญิง และชนกลุ่มน้อยกำลังเริ่มปฏิบัติตามแผนการที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตามการปฏิรูปการศึกษาแต่ละด้านได้ประสบความสำเร็จไม่มากนักน้อย ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1) ผลการปฏิรูปสามัญศึกษา

เนื่องจากสามัญศึกษา ซึ่งหมายถึงการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้ง 2 ระดับ ได้รับการปฏิรูปในด้านหลักสูตร การสอน การบริหาร อาคารสถานที่ แบบเรียน และการนิเทศการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดผลดี และผลสำเร็จหลายประการคือ

(1) ทำให้ได้หลักสูตรที่ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กอปรทั้งได้รับการสร้างขึ้นตามหลักวิชาการด้วย นักการศึกษา ส.ป.ป.ลาวเอง ความรู้ความสามารถ และคุณสมบัติพื้นฐานเหล่านี้จะช่วยให้การดำรงชีวิตประจำวันดีขึ้น

(2) ทำให้ครูอาจารย์มีความรู้ ความสามารถในการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นครั้งแรกในประเทศที่ครูประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคนทั้งประเทศได้รับการฝึกอบรมในระหว่างประจำการในเรื่องหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ แนวการสอนที่สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ และได้รับการฝึกอบรมให้สามารถใช้แบบเรียนที่เรียบเรียงขึ้นใหม่ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

จากรายงานการประเมินการฝึกอบรมครูประถมปีที่ 1-3 และครูมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพุกซ์ และคณะนักวิจัยกรมสามัญและอนุบาลศึกษา เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ถึงมีนาคม 2540 พบว่า

(ก) ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มี “ความพอใจ และพอใจมาก” ที่ได้เข้ารับการฝึกอบรม

(ข) ครูมีความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของหลักสูตรใหม่ และจากการสังเกตปรากฏว่า ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนพอสมควร การเรียนการสอนมีการปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิมพอสมควร

(3) นักเรียนทุกคนได้รับแบบเรียนเพื่อเอามาใช้ในการเรียนทั่วประเทศ ทำให้การเรียนการสอนสะดวกขึ้น เรียนเนื้อหาสาระได้มากขึ้น

(4) ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาสมบูรณ์ (เปิดสอนครบชั้น ป. 1-5) โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศได้รับการ ฝึกอบรมด้านการบริหาร และจัดการในโรงเรียนเป็นครั้งแรก ทำให้มีความรู้พื้นฐานในการบริหารโรงเรียน เข้าใจในหลักสูตร-การสอนที่พัฒนาขึ้นใหม่ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการนิเทศการสอนได้ และเริ่มเข้าใจแนวคิดในการตั้งกลุ่มโรงเรียนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน

จากการประเมินภายในของกรมจัดตั้งและพนักงาน (2541) พบว่า ผู้บริหารที่ผ่านการฝึกอบรมการบริหารโรงเรียนและเข้าใจงานและกระบวนการบริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 80) มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการบริหารใน “ระดับปานกลาง ถึงมาก” มีประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนมากขึ้น ทำให้ครูในโรงเรียนมีขวัญกำลังใจดีขึ้น การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ทำให้โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือในรูปแบบเงิน แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มากขึ้น

(5) การแต่งตั้งศึกษานิเทศประจำแผนกศึกษาประจำแขวง และห้องการศึกษา ประจำเมือง และศึกษานิเทศก์ทุกคนได้ผ่านการฝึกอบรมตามหลักวิชาการเป็นระยะ ๆ ทำให้การนิเทศการศึกษาในระดับโรงเรียนเป็นระบบดีขึ้น โรงเรียนที่มีที่พึ่งด้านวิชาการไม่โดดเดี่ยวอย่างแต่ก่อน

(6) อาคารเรียน และห้องเรียนจำนวนมากที่ได้สร้างและปรับปรุงขึ้นใหม่ สะดวกต่อการเรียน การสอน และการบริหารจัดการมากขึ้น

2) ผลการปฏิรูปการฝึกหัดครู

การปฏิรูปการฝึกหัดครูในด้านต่าง ๆ เป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างหนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการจึงดำเนินการยุบ เลิก สถาบันการฝึกหัดครูที่เหลืออยู่เพียง 9 แห่ง (จาก 59 แห่ง) ในปัจจุบัน สร้างอาคารเรียน อาคารหอพัก หอประชุม และจัดหาอุปกรณ์ครุภัณฑ์ต่าง ๆ สร้างหลักสูตรการฝึกหัดครูระดับอนุบาลศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใหม่ทั้งหมด จัดการฝึกอบรมตามหลักสูตรและวิธีสอนแบบใหม่ให้แก่อาจารย์สถาบันการฝึกหัดครู รวมทั้งคณะผู้บริหารของสถาบัน และจัดการแต่งเรียบเรียงตำราที่ใช้ในการสอนใหม่ทั้งหมด และจัดทำคู่มือครูประกอบ และจัดการฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศ

ตามที่คาดหมายไว้เดิมว่าจะดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในปี พ.ศ. 2540 แต่กิจกรรมหลายอย่าง ยังไม่เสร็จ เช่น การพิมพ์ตำรา และการฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาจึงขยายโครงการถึงปี พ.ศ. 2541 การปฏิรูปสำเร็จตามเป้าหมายส่วนใหญ่ จากการประเมินภายในของศูนย์พัฒนาครู และกรมก่อสร้างและบำรุงครู ปรากฏผลสำเร็จดังนี้

(1) การลดจำนวนสถาบันการฝึกหัดครู เพื่อผลิตครูอนุบาลศึกษา ครูประถมศึกษา และครูมัธยมศึกษาตอนต้นให้เหลือเพียง 8 แห่ง ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) เป็นการดำเนินการให้สอดคล้องกับศักยภาพจริงทางเศรษฐกิจของประเทศ และทำให้เป็นสถาบันการฝึกหัดครูที่มีมาตรฐานและผลิตครูตามจำนวนที่ต้องการ กอปรทั้งมีคุณภาพสูงขึ้น

(2) การสร้างหลักสูตรการฝึกหัดครูประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นใหม่ทั้งหมด โดยได้นำระบบหน่วยกิต (Credit system) มาใช้ในหลักสูตรเป็นครั้งแรกในประเทศ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการลงทะเบียน การสอบไล่ มาตรฐานการสำเร็จตามหลักสูตร ฯลฯ โดยให้สถาบันมีอำนาจในการตัดสินใจมากขึ้น เป็นการเชิดชูบทบาทของอาจารย์ที่สอนในสถาบันการฝึกหัดครู กอปรทั้งเป็นพื้นฐานในการวางแผนฝึกอบรมครูประจำการในด้านต่าง ๆ ในอนาคต

(3) อาจารย์ที่สอนในสถาบันการฝึกหัดครูทั้งหมด ได้รับการฝึกอบรมให้สามารถใช้หลักสูตรและเทคนิคการสอนแบบใหม่ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสอนนักศึกษาครูได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการสอนแบบดาว 5 แฉก (เรียก การสอนแบบดาว 5 แฉ หรือ Five Pointed Teaching Method) ซึ่งศูนย์พัฒนาครูได้พัฒนาขึ้นใช้เป็นครั้งแรก และวิธีสอนแบบนี้ได้นำไปใช้ในการฝึกอบรมครูโรงเรียนอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ คือ การสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริง การเรียนโดยกลุ่ม การใช้คำถามหรือเสนอปัญหาที่ยั่วยุ ทำทายให้คิด การใช้อุปกรณ์การสอนหลากหลาย และสอนในเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันชีวิตจริง นับว่าเป็นนวัตกรรมที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

(4) การปรับปรุง แต่ง และเรียบเรียงตำราเรียน รวมทั้งคู่มือครูตามหลักสูตรใหม่ทั้งหมด ทำให้เป็นครั้งแรกที่สถาบันการฝึกหัดครูได้มีตำราของตนเองอย่างกว้างขวาง และเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา โดยทั่วไป เป็นการสะสมตำราที่เป็นภาษาลาวให้สถาบันการฝึกหัดครู เฉพาะรายวิชาเรียนมีตำราถึง 121 รายวิชา นับว่าเป็นครั้งประวัติศาสตร์ของสถาบันการฝึกหัดครูของ ส.ป.ป.ลาว โดยครูอาจารย์สถาบันการฝึกหัดครูเป็นผู้แต่ง และเรียบเรียงเอง และนำไปใช้ในมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก

(5) การปรับปรุงระบบบริหารวิทยาลัยครู (5 แห่ง) และโรงเรียนฝึกหัดครู (3 แห่ง) ใหม่ ทำให้เกิดการวางแผนในการบริหาร การจัดทำโครงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ก็สอดคล้องกับสภาพ/ฐานะการเงินและสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการจริง ซึ่งสามารถประเมินผลงาน การเสนอตั้งงบประมาณ การลงทะเบียน และการบันทึกติดตามผลการเรียน โดยได้ใช้คอมพิวเตอร์มากขึ้น ซึ่งทำให้การบริหารเป็นระบบระเบียบดีขึ้นกว่าเดิม

(6) การสร้างวิทยาการด้านการบริหารการศึกษาระดับกระทรวง และระดับเขต ทำให้เป็นกำลังสำคัญในการฝึกอบรมผู้บริหารระดับกระทรวง ระดับแขวง ระดับเมือง และสถาบันต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในอนาคต วิทยาการดังกล่าวจะมีบทบาทสำคัญในการฝึกอบรมทั้งก่อนและระหว่างประจำการสำหรับผู้บริหารการศึกษาในอนาคต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้การบริหารโรงเรียน การบริหารสำนักงานการศึกษาต่าง ๆ ดีขึ้น อันเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาอีกทางหนึ่ง

(7) การก่อสร้าง ซ่อมแซม และปรับปรุงอาคารสถานที่ ตลอดจนการจัดการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ ทำให้การเรียนการสอนสะดวกขึ้น ซึ่งนำไปสู่คุณภาพการผลิต และก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของสังคม เพราะเป็นสถาบันการศึกษาระดับสูงในท้องถิ่นที่มีความพร้อมทั้งสถานที่ อาจารย์ และวิทยากร ในปัจจุบันสถาบันการฝึกหัดครูเป็นศูนย์การฝึกอบรมด้านต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เช่นการฝึกอบรมครูครูศึกษานิเทศ ผู้บริหารการศึกษาระดับแขวง ระดับเมือง และระดับโรงเรียน รวมทั้งเป็นศูนย์ฝึกอบรมภาษาอังกฤษให้ผู้บริหารด้านอื่น ๆ ของแขวง เพื่อตระเตรียมร่วมมือกับบรรดาประเทศสมาชิกของ ASEAN ซึ่ง ส.ป.ป.ลาวได้รับเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 9

(8) จากการติดตามประเมินการเรียนของนักศึกษาครูตามหลักสูตร 8+3, 11+1 และ 11+3 ปรากฏว่า นักศึกษาครูเป็นที่พอใจระดับหนึ่งของสังคม และมีแนวโน้มที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต เพราะหลักสูตรดังกล่าวช่วยหล่อหลอมแนวคิด อุดมการณ์ ความรู้ และพัฒนาความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเป็นครู ซึ่งทำให้นักเรียนที่จบสามัญศึกษาเข้าเรียนต่อในสถาบันการฝึกหัดครูมากขึ้น และคุ้มค่าต่อการลงทุน

3) ผลการปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารการศึกษา พ.ศ. 2536

การปฏิรูปโครงสร้าง และระบบบริหารการศึกษาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ เพราะเป็นการรวมอำนาจการตัดสินใจไว้ส่วนกลางมากขึ้น (Centralized) โดยเน้นการจัดการบริหารตามแนวตั้ง (Vertical) และแบ่งการบริหารการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลางได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ และส่วนท้องถิ่นได้แก่แผนกศึกษาประจำแขวง และห้องการ (สำนักงาน) ศึกษาประจำเมือง ส่วนระดับสถาบันการศึกษามีทั้งส่วนสังกัดส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ซึ่งประสบความสำเร็จในการดำเนินการปฏิรูปโครงสร้าง และระบบบริหารการศึกษา ปฏิรูปประสิทธิภาพของผู้บริหารทุกระดับ ปฏิรูปกฎหมายการศึกษา และระเบียบที่เกี่ยวข้อง และปฏิรูปการบริหารบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

(1) โครงสร้างการบริหารการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับกระทรวง ระดับแขวง และระดับเมือง (จังหวัด และอำเภอ)

- ระดับกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทเป็นเสนาธิการให้แก่พรรคและรัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษา มีการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบรวมทั้งสิทธิ และวิธีทำงานไว้ชัดเจน และแบ่งหน่วยงานเป็นห้องการกระทรวง (เทียบเท่าสำนักงานปลัดกระทรวง) ขยายกรม

ปฏิบัติเป็น 7 กรม 1 ห้องการภาคเอกชน และ 1 คณะตรวจตราการศึกษาทั่วไป โดยมี การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ สิทธิ และวิธีทำงานของแต่ละหน่วยงานชัดเจน ทำ ให้ง่ายต่อการปฏิบัติหรือดำเนินการ

- ระดับแผนกศึกษาประจำแขวง มีบทบาทที่ผู้นำ นำพา บริหาร ตรวจตรา ปรับปรุง และ ขยายการศึกษาที่อยู่ในสังกัดของตน แบ่งโครงสร้างหน่วยงานเป็น 5 แขวงการ และ 1 คณะตรวจตราการศึกษาแขวง กำหนดจำนวนเจ้าหน้าที่ของแผนกไว้ระหว่าง 30-35 คน และกำหนดหลักการและวิธีทำงานไว้ชัดเจนเช่นเดียวกันกับระดับกรม
- ระดับห้องการศึกษาประจำเมือง เป็นองค์กรตามแนวตั้งขึ้นตรงต่อแผนกศึกษาประจำ แขวง มีสิทธิ หน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนด รวมทั้งวิธีทำงานไว้อย่างละเอียด

การวางโครงสร้างการบริหารการศึกษาไว้เช่นนี้สอดคล้องกับหน่วยราชการสังกัดกระทรวงอื่นๆ ทำให้การบริการทางการศึกษาให้แก่แขวงและเมืองต่าง ๆ มีความเสมอภาคและโอกาสทัดเทียมกัน

(2) ผู้บริหารการศึกษาระดับกรม ระดับแขวง ระดับเมือง และระดับโรงเรียน หรือสถาบันการ ศึกษาอื่น ได้รับการฝึกอบรมด้านการบริหารการศึกษา หรือบริหารโรงเรียน/สถาบันการศึกษาทั่วถึงกันเป็น ครั้งแรกของทั่วประเทศ มีการฝึกอบรมวิทยากรด้านการบริหารการศึกษาทั้งระดับส่วนกลาง ระดับเขต และ ระดับแขวงเป็นทีม ๆ เพื่อดำเนินการฝึกอบรม กำกับติดตามและประเมินผลการฝึกอบรมในขอบเขตที่ได้รับ มอบหมาย

- จากการประเมินเบื้องต้น ปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับมีความรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับ โครงสร้าง และระบบบริหารการศึกษา หลักการบริหาร กฎหมายและระเบียบการ บริหารและจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงาน (Tasks) และกระบวนการ (Process) ใน การบริหารการศึกษา/โรงเรียน และพบว่า ผู้บริหารการศึกษา/โรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรม สามารถนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ดีพอสมควร

(3) การออกกฎหมายเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการศึกษา ทำให้การปฏิบัติมีระบบแบบ แผนดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายว่าด้วย การศึกษาภาคบังคับ (ระดับประถมศึกษา) ทำให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และครอบครัวของเด็กเห็นความสำคัญของการศึกษาพื้นฐาน เกิดความร่วมมือ ร่วม แรง และร่วมใจในการดำเนินการ ทำให้เพิ่มอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสูงขึ้นกว่าเดิมมาก

(4) การปฏิรูปการบริหารบุคคลด้านการศึกษา ทำให้การดำเนินการชัดเจน บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ ของตนได้สอดคล้องกับระเบียบแบบแผนมากขึ้น โดยเฉพาะเริ่มนำระบบข้อมูลข่าวสารในการบริหารบุคคลกร โดยใช้คอมพิวเตอร์ (PMIS) มาใช้ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารบุคคล ยิ่งผู้บริหารบุคคล และพนักงาน เจ้าหน้าที่บริหารบุคคลทุกระดับทุกคนได้รับการฝึกอบรม เพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจในการบริหารบุคคล และปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ทำให้การให้บริการเป็นไปอย่างรวดเร็ว การให้สวัสดิการแก่รัฐที่ดีขึ้น ซึ่งนำไปสู่ผลดี ในการปฏิบัติงานต่อไป

4) ผลการปฏิรูปอุดมศึกษา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ดำเนินการปฏิรูปมหาวิทยาลัยครั้งใหญ่ของประเทศ โดยการรวมเอามหาวิทยาลัยเฉพาะทาง เช่น มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสรรพวิชา 2 ชั้นวา (สาขาวิชาด้านวิศวกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยสร้างครูเวียงจันทน์ (IUP) วิทยาลัยเกษตรกรรมบาง เป็นต้น มาเป็นมหาวิทยาลัยพหุสาขาวิชาที่ใหญ่ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยแห่งชาติเพียงมหาวิทยาลัยแห่งเดียวของประเทศ ซึ่งนำมหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นสากล และสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพียงกระทรวงเดียว โดยมีสาระสำคัญดังนี้

(1) ทำให้มหาวิทยาลัยแห่งชาติเป็นสถาบันให้การศึกษาระดับสูง ส่งเสริมและดำเนินการค้นคว้าวิทยาศาสตร์ ปกป้องรักษาและเสริมขยายศิลปวัฒนธรรม และให้บริการทางด้านวิชาการแก่สังคม โดยให้เน้น:

- การอบรมด้านแนวคิด และคุณสมบัติการเป็นพลเมืองดี
- การให้การศึกษแก่นักศึกษา
- การค้นคว้าวิจัย
- การปกป้องรักษา และเสริมขยายศิลปวัฒนธรรม
- การบริการทางวิชาการแก่สังคม

(2) ทำให้มีโครงสร้างการบริหารสอดคล้องกับระบบสากล และบริหารโดยองค์คณะบุคคล กล่าวคือ มีสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการวิชาการ ผู้บริหารระดับต่าง ๆ มีวาระครั้งละ 4 ปี ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน

(3) ทำให้มหาวิทยาลัยมี 8 คณะวิชา โดยมีคณะวิชาเพิ่มใหม่ตามความจำเป็น และความต้องการของประเทศ โดยเปิดรับนักศึกษาสาขาวิชาใหม่หลายสาขาวิชา

การมีมหาวิทยาลัยในระบบเช่นนี้ เป็นการยกมาตรฐานทางวิชาการให้เป็นสากล และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา เพราะร่วมกันใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่ความมีเอกภาพในการจัดอุดมศึกษา ความร่วมมือช่วยเหลือจากต่างประเทศ และองค์กรสากลต่าง ๆ และการไปศึกษาต่อต่างประเทศก็จะทำได้สะดวกขึ้น

5) ผลการปฏิรูปการศึกษาเอกชน

ด้วยการสนับสนุนและเอื้ออำนวยจากรัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้การจัดการศึกษาเอกชนมีบทบาทในการแบ่งภาระด้านการศึกษามากขึ้น จึงนับได้ว่า:

(1) การศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ นับเป็นก้าวใหม่ ในด้านนี้

(2) การศึกษาเอกชนเป็นการเปิดทางเลือกให้แก่ประชาชน เพราะมีความคล่องตัวสูง และบางโรงเรียนมีลักษณะความเป็นสากล

(3) การศึกษาเอกชนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในแถบที่มีพลเมืองหนาแน่น

6) ผลการจัดการศึกษาภาคบังคับ

นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การศึกษาของ ส.ป.ป.ลาว ที่มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับเมื่อ พ.ศ. 2539 ซึ่งทำให้เกิดผลดีหลายประการ เช่น

(1) ทำให้เยาวชนทุกคน โดยไม่แยกเพศ ชนชาติ ศาสนา สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีโอกาสได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาทัดเทียมกัน

(2) เป็นการสร้างความร่วมมือ ร่วมใจของหน่วยงานทางการศึกษาโดยตรง หน่วยงานในสังคมอื่น ๆ และครอบครัวพ่อ แม่ เด็ก ในการรณรงค์การให้ความสำคัญในการเข้ารับการศึกษา โดยเฉพาะชนเผ่าต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลตามเทือกเขาสูง และที่ที่มีการคมนาคมไม่สะดวก

(3) เป็นการยกระดับคุณภาพพื้นฐานของประชาชนทุกคน โดยนำไปสู่การดำรงชีวิตที่ดีขึ้น

(4) เป็นการขยายการบริการไปสู่เด็กที่มีความบกพร่องทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยทำให้เขาเหล่านั้นเริ่มมีโอกาสทางการศึกษาทัดเทียมกับเด็กปกติ

7) ผลการปฏิบัติการขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นฐานสำหรับเด็กหญิงและชนกลุ่มน้อย

เด็กหญิง และชนกลุ่มน้อยใน ส.ป.ป.ลาวเป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสทางการศึกษาสูง ทั้งนี้เพราะเป็นประเพณีที่ปฏิบัติติดต่อกันมานานที่ไม่นิยมให้สตรีได้เรียนและให้อยู่กับเหย้าเฝ้าเรือน และชนกลุ่มน้อยมักจะอยู่ภูเขาสสูง อยู่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก แม้จะมีกฎหมายการศึกษาภาคบังคับทั่วประเทศ แต่ประชาชนกลุ่มดังกล่าวยังขาดโอกาสทางการศึกษาอยู่มาก ส.ป.ป.ลาวโดยคณะกรรมการศูนย์กลางพรรค และคณะรัฐบาลเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาพื้นฐานให้แก่พลเมืองทุกคน จึงได้จัดให้มีการปฏิบัติการขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นฐานสำหรับเด็กหญิงและชนกลุ่มน้อยขึ้นเป็นการเฉพาะพิเศษ ซึ่งกำลังเริ่มนำไปสู่การปฏิบัติ คาดว่าเมื่อได้ดำเนินการตามแผนการครบถ้วนแล้ว การศึกษาของทั้งสองกลุ่มนี้จะเป็นไปอย่างทั่วถึง และนำไปสู่การมีบทบาทและสิทธิเคียงบ่าเคียงไหล่กับบุรุษเพศ และชนกลุ่มใหญ่อื่น ๆ

8) ผลการปฏิรูประบบวางแผนการจัดการศึกษา

เนื่องจากระบบข้อมูลในการวางแผน และการบริหารการศึกษาของ ส.ป.ป.ลาวที่ผ่านมาค่อนข้างจะมีปัญหา เพราะขาดแคลนข้อมูล และข้อมูลที่มีอยู่ก็ไม่ค่อยตรงกัน ทำให้เกิดผลกระทบต่อทำให้บริการทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีโครงการปฏิรูประบบวางแผนการจัดการศึกษาขึ้นพร้อมกับโครงการอื่น ๆ อีกหลายโครงการ ผลการดำเนินการที่ผ่านมาได้ดังต่อไปนี้

1) ระบบข้อมูลข่าวสารการศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็นข้อมูลครบถ้วน เชื่อถือได้ และสามารถนำมาใช้ในการวางแผน และบริหารได้เร็วขึ้น เพราะเริ่มนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้

2) ทำให้การให้บริการในการจัดการศึกษาทั่วถึงและดีขึ้น เพราะมีการจัดทำแผนที่ทางการศึกษา (School-mapping) สะดวกต่อหน่วยงานทางการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น

3) ทำให้มีเจ้าหน้าที่สารสนเทศและวางแผนการศึกษาประจำท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งระดับแขวง และระดับเมืองทุกคนได้ผ่านการฝึกอบรมการวางแผนแบบจุลภาค และมีความรู้ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4) ทำให้เกิดระบบข้อมูลข่าวสารทางการศึกษา (EMIS) ในทุกระดับ และหน่วยงานในระดับท้องถิ่น

5) ทำให้มีดัชนีในการวางแผน และประเมินผลการศึกษา โดยประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ

9) ผลการปฏิรูปการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาของ ส.ป.ป.ลาวเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะเท่าที่ผ่านมาประชาชนจำนวนมากไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา และเมื่อเข้าเรียนก็ออกจากโรงเรียนกลางคันเกือบครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมด การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงทำให้เกิดผลดีหลายอย่าง เช่น

1) ทำให้เพิ่มจำนวนคนรู้หนังสือมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการสื่อสาร และการดำรงชีวิต

2) ทำให้ผู้ใหญ่มีโอกาสในการเรียนอาชีพง่าย ๆ และพัฒนาแนวคิดด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต นำไปสู่คุณภาพที่ดีของครอบครัวต่อไป

3) เปิดโอกาสให้ประชาชนที่อยู่ห่างไกล และภูเขาสูง การคมนาคมลำบาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนเผ่ากลุ่มน้อยต่าง ๆ ได้รับการศึกษาทั่วถึงมากขึ้น

4) ทำให้เกิดระบบช่วยเหลือกันในด้านการศึกษา โดยคนที่อ่านออกเขียนได้ช่วยสอนหนังสือให้แก่คนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และทำให้สามารถลดล้างการไม่รู้หนังสือหรือลืมนักเรียนได้ทั่วถึงและเร็วขึ้น

10) ผลการปฏิรูปอาชีวศึกษา

การปฏิรูปอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาก เพราะจะได้ออกไปปฏิบัติงานในระดับกลางในองค์กร โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ การปฏิรูปอาชีวศึกษาเท่าที่ผ่านมาก่อให้เกิดผลดีดังนี้

1) ทำให้มีหลักสูตรที่ทันสมัย สอดคล้องกับลักษณะกับความต้องการทางเศรษฐกิจมากขึ้น

2) ทำให้โรงเรียนอาชีวศึกษา หรือโรงเรียนเทคนิคต่าง ๆ มีอุปกรณ์และเครื่องมือในการเรียนการสอนดี และเหมาะสมยิ่งขึ้น ทำให้นักศึกษาที่สำเร็จออกไปแล้วปฏิบัติงานได้ดีขึ้น

3) ทำให้อาจารย์ผู้สอนมีโอกาสได้รับการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เป็นการเพิ่มสมรรถภาพในการเรียนการสอน ซึ่งจะเกิดผลดีต่อนักศึกษา

5. ปัญหาอุปสรรคในการปฏิรูปการศึกษา

แม้ว่าการปฏิรูปการศึกษาด้านต่าง ๆ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันจะประสบความสำเร็จมากพอสมควร แต่มีปัญหาอุปสรรคทั้งทางด้านบริบททางการศึกษา และในระบบการจัดการศึกษาเอง ซึ่งทำให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินการลดลง คือ ไม่ประสบผลสำเร็จเต็มที่

ปัญหาอุปสรรคในการปฏิรูปการศึกษาที่จะเสนอต่อไปนี้เป็นปัญหาอุปสรรคในบางพื้นที่ บางกลุ่ม และบางเนื้อหาสาระของการปฏิรูป โดยถ้าได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้มีสภาพดีขึ้นก็จะช่วยให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงขึ้น

ก. ปัญหาอุปสรรคด้านบริบททางการศึกษา

1. ลักษณะที่ตั้งและลักษณะภูมิประเทศ เป็นภูเขาสลับซับซ้อนประมาณ 4 ใน 5 ส่วน ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อ:

- การคมนาคม
- การประกอบอาชีพ
- การอยู่เป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย กระจายกระจายทั่วไป
- การค้าขายกับต่างประเทศ

ซึ่งมีผลกระทบต่อทั้งโดยตรง และทางอ้อมต่อการจัดการศึกษา

2. ประชากร มีจำนวนไม่มากนัก คือ ประมาณ 4.6 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2540 ประกอบด้วยชนเผ่าต่าง ๆ มากมายกว่า 50 ชนเผ่า แต่ละเผ่ามีภาษา จารีตประเพณี ความเชื่อเฉพาะกลุ่มของตนเอง ส่วนใหญ่ยากจน กระจายกระจายอยู่ในพื้นที่ราบส่วนใหญ่ และอีกประมาณ 40% ของจำนวนประชากรอยู่ในที่สูงและภูเขาสูง ยากต่อการติดต่อหรือให้บริการ

ประชากรส่วนใหญ่ยากจน รายได้ต่ำ แต่ค่าครองชีพค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับรายได้ ทุกคน มุ่งแสวงหาปัจจัย 4 เป็นสำคัญ ความสนใจและการสนับสนุนการศึกษาจึงมีระดับค่อนข้างต่ำ

3. รายได้ของรัฐบาล รัฐบาลมีรายได้น้อยเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ของประเทศ การแบ่งปันมาใช้จ่ายในการจัดการศึกษาก็พลอยน้อยไปด้วย การปฏิรูปการศึกษาทำได้ไม่เต็มที่ และต้องได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือจากองค์การสากล ต่างประเทศ และองค์การเอกชนต่าง ๆ ยิ่งการขาดดุลการคลัง ยิ่งกระทบต่อรายได้ของรัฐบาล

4. เศรษฐกิจของประเทศ แม้ว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจการตลาด แต่ยังไม่พัฒนาได้ไม่เต็มที่ การอุตสาหกรรมยังไม่แพร่หลาย สินค้าส่งออกมีน้อยเมื่อเทียบกับสินค้านำเข้า เพราะเครื่องอุปโภค บริโภคใน

ชีวิตประจำวันส่วนใหญ่เป็นสินค้านำเข้า เงินเฟ้ออยู่ในระดับสูง รายได้จริงจึงลดลงโดยอัตโนมัติ สิ่งเหล่านี้กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนมาก ซึ่งมีผลต่อการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม

5. สุขภาพอนามัย สุขภาพอนามัยของประชาชนยังไม่ดีนัก อัตราการเกิดและการตายสูง แต่อัตราการเพิ่มของประชากรก็ยังสูงอยู่ คือ ประมาณระหว่าง 2.5-2.9% ต่อปี โรคภัยไข้เจ็บ มีมากทำให้ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลสูง แต่ในขณะเดียวกันความสามารถในการจ่ายต่ำ นอกจากนั้นอายุเฉลี่ยประมาณ 51 ปี ซึ่งต่ำกว่าประชากรของประเทศในแถบเดียวกัน ซึ่งย่อมกระทบกระเทือนต่อการเรียน

6. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารในโลกสูงและราคาแพงมาก และการแก้ปัญหาในหลายด้านต้องอาศัยเทคโนโลยี ยิ่งเป็นลักษณะโลกไม่มีพรมแดนวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามาสู่ชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจส่งผลทั้งทางบวกและทางลบ และมีบทบาทต่อการศึกษามาก

ข. ปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากภายในระบบการจัดการศึกษา

1. การขาดแคลนนักการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยนักการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถจำนวนมาก แต่เท่าที่เป็นอยู่มีนักศึกษาดังกล่าวค่อนข้างจำกัด ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระทำการดำเนินการจัดการศึกษา ยิ่งต้องปฏิรูปการศึกษาในเกือบทุกด้าน ความขาดแคลนบุคคลดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อกระทำการดำเนินการมาก

2. การลงทุนทางการศึกษาสูง เนื่องจากต้องปฏิรูปการศึกษารอบด้านและต้องดำเนินการทั่วประเทศ จำเป็นต้องอาศัยการลงทุนสูง แต่รายได้ของประเทศไม่สูง และต้องพึ่งพาวัตถุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาแพงก่อให้เกิดการขาดแคลนในการดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา ทั้งการจัดการศึกษา การฝึกอบรม การก่อสร้าง และการจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ

3. การพึ่งความร่วมมือช่วยเหลือจากภายนอก เนื่องจากการขาดแคลนทั้งทางด้านวิชาการและเงินทุนภายในประเทศ ทำให้เกิดความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือจากองค์การสากล ต่างประเทศ และองค์การเอกชนต่าง ๆ จากภายนอกประเทศ ทั้งในรูปผู้เชี่ยวชาญ การกู้ยืม (Loan) และการช่วยเหลือโดยการให้เปล่า (Grant) ตลอดทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องเป็นภาระในอนาคต และการจัดหานักวิชาการ (ซึ่งมีจำนวนจำกัด) ร่วมปฏิบัติงาน ซึ่งยังไม่พอเพียง ยิ่งต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสื่อสารแล้วยิ่งก่อให้เกิดปัญหามาก ผลประโยชน์จากความร่วมมือ และช่วยเหลือด้านการศึกษาจากภายนอกจึงทำได้ไม่เต็มที่

4. ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ ยังไม่เหมาะสมและเพียงพอ

บุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งรัฐกรหน่วยงานอื่น ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ ยังไม่พอเพียงกับค่าครองชีพ หรือความต้องการจำเป็นในชีวิตประจำวัน ยิ่งเงินเฟ้ออยู่ในระดับสูง และต้องอาศัยเครื่องอุปโภคบริโภคส่วนใหญ่จากภายนอกประเทศ ย่อมทำให้เกิดการขาดแคลนมากขึ้น จำเป็นต้องแสวงหา

อาชีพหรือทำมาหากินอย่างอื่นประกอบด้วยจึงจะพออยู่ได้ การอุทิศเวลาและแรงงานให้แก่การศึกษาอาจจะลดน้อยถอยลง ทำให้กระทบต่อการดำเนินการไม่มากนักน้อย ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัด

5. ความคุ้นเคยกับการปฏิบัติแบบเดิม

ความคุ้นเคยต่อการปฏิบัติแบบเดิม ส่งผลกระทบต่อความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามแนวใหม่มาก เช่น ต้องการให้ครูอาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered) แต่ครูยังสอนโดยการบอก และอธิบายอยู่แบบเดิม การผลิตและใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนมีน้อย ดังนั้นพฤติกรรมการสอนยังเปลี่ยนแปลงได้น้อย ซึ่งย่อมกระทบต่อจุดหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่เด็กนักเรียน เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ปัญหาอุปสรรคทั้งในด้านบริบททางการศึกษา และภายในระบบการศึกษากำลังได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น เพราะผู้นำประเทศและกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบาย และตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะปฏิรูปการศึกษาของประเทศให้เกิดผลโดยไว

บทที่ 5

การเปรียบเทียบและแนวคิด เพื่อประกอบการปฏิรูปการศึกษาไทย

การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประเทศต่าง ๆ ต่างมุ่งพัฒนาและปฏิรูปการศึกษาของตน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ทุ่มเทกำลังกาย-กำลังใจ งบประมาณ และแสวงหาความช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์การภายนอกประเทศ เพื่อปฏิรูปการศึกษาของตนอย่างจริงจังในทุกด้าน เมื่อปี พ.ศ. 2536 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ

เช่นเดียวกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศไทย ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา มาเป็นเวลานาน ในปี พ.ศ. 2517 มีการระดมความคิดของประชาชน เพื่อเป็นพื้นฐานในการปฏิรูปการศึกษาอย่างกว้างขวาง แต่ยังไม่ได้ดำเนินการตามแผนแต่อย่างใด ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้วางแผนปฏิรูปการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง โดยทำเป็นแผนระยะยาวระหว่างปี พ.ศ. 2539-2550 หลังจากนั้นก็เกิดแนวคิดปฏิรูปการศึกษาในรูปแบบใหม่จนในที่สุด ดร. รุ่ง แก้วแดง ได้เสนอให้มี “การปฏิวัติการศึกษา” จนนำไปสู่การเสนอ “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ” เป็นครั้งแรกต่อสภาผู้แทนราษฎรในเดือนตุลาคม 2541 (ขณะที่เขียนอยู่นี้ ธันวาคม 2541 อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ)

การสรุปเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษา

เพื่อเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่างของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับของประเทศไทยในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ขอสรุปการเปรียบเทียบใน 6 ประเด็นต่อไปนี้ คือ

- (1) บริบททางการศึกษา
- (2) สภาพการจัดการศึกษา
- (3) ความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา
- (4) ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูป
- (5) เนื้อหาสาระของการปฏิรูป
- (6) ผลสำเร็จของการปฏิรูป

ดังเสนอไว้ในตารางที่ 20

I. ด้านบริบททางการศึกษา

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทย

ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
<p>1. ที่ตั้งและลักษณะทางภูมิศาสตร์</p>	<p>(1) ตั้งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไม่มีชายแดนติดต่อกับทะเล มีพื้นที่ประมาณ 236,800 ตารางกิโลเมตร และอยู่ระหว่างประเทศไทย เมียนมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน เวียดนาม และกัมพูชา ทรัพยากรส่วนใหญ่โดยเฉพาะแร่ธาตุ ยังไม่ได้นำมาทำเป็นอุตสาหกรรม ยกเว้น การสร้างเขื่อนไฟฟ้าและป่าไม้</p> <p>(2) ภูมิประเทศร้อยละ 80 เป็นภูเขาและที่สูง สลับซับซ้อนเกือบทั่วประเทศจากเหนือมาใต้ และมีแม่น้ำโขงเป็นชายแดนติดต่อกับประเทศไทยมีความเป็นธรรมชาติอยู่มาก</p> <p>(3) การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก ติดต่อกันระหว่างพื้นที่โดยเครื่องบิน มีถนนหลักเพียงสายที่ 13 ระหว่างเหนือมาใต้เลียบบแม่น้ำโขง และถนนกำลังได้รับการพัฒนาและยังไม่มีทางรถไฟ</p>	<p>(1) ตั้งอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีชายแดนติดต่อกับทะเลทั้งทางด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามัน มีพื้นที่ประมาณ 513,155 ตารางกิโลเมตร และตั้งอยู่ระหว่างประเทศ เมียนมา มาเลเซีย กัมพูชา ส.ป.ป.ลาว และทรัพยากรส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนามาใช้</p> <p>(2) ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและที่ราบสูง เขตภูเขาที่มีมากเฉพาะภาคเหนือและเลียบบชายแดนกับประเทศเมียนมา และมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายหลัก</p> <p>(3) การคมนาคมสะดวกทุกด้าน</p>
<p>2. ประชากร</p>	<p>(1) ในปี พ.ศ. 2540 มีประชากรประมาณ 4.6 ล้านคน และอยู่ในพื้นที่ภาคต่าง ๆ อย่างเบาบาง ประมาณ 16 คนต่อตารางกิโลเมตร ส่วนมากจะอยู่หนาแน่นเฉพาะแขวงเวียงจันทน์ กำแพงนครเวียงจันทน์ แขวงสุวรรณเขต และแขวงจำปาสัก</p> <p>(2) ประชากรประกอบด้วยชนเผ่าต่าง ๆ มากกว่า 50 ชนเผ่า มีภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณีและความเชื่อเฉพาะ ส่วนใหญ่จะเป็น "ลาวลุ่ม" รองลงมาเป็น "ลาวเทิง" และ "ลาวสูง" ตามลำดับ และส่วนใหญ่ยากจนและมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลัก อัตราเพิ่มของประชากรอยู่ระหว่าง 2.5-2.9% ต่อปี</p>	<p>(1) ในปี พ.ศ. 2540 มีประชากรประมาณ 60 ล้านคน กระจายทั่วไปตามภาคต่าง ๆ ทั้ง 4 ภาค และอยู่หนาแน่นพอสมควรประมาณ 120 คนต่อตารางกิโลเมตร</p> <p>(2) มีชนกลุ่มน้อยไม่มากนัก และอยู่เฉพาะในเขตที่เป็นเทือกเขา ส่วนมากมีขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อคล้ายคลึงกัน โดยมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลัก อัตราเพิ่มของประชากรประมาณ 1% ต่อปี</p>

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทย
ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
3. เศรษฐกิจ	<p>(1) เป็นระบบเศรษฐกิจการตลาด การอุตสาหกรรมมีน้อย รายได้ต่อหัวค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับค่าครองชีพ เพราะมากกว่า ร้อยละ 85 มีอาชีพเกษตรครัวเรือน อัตราเงินเฟ้อสูง สินค้าส่งออกเป็นสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับสินค้านำเข้า</p> <p>(2) รายจ่ายของรัฐบาลสูงกว่ารายรับมาก</p> <p>(3) ศักยภาพของทรัพยากรสูง แต่ยังไม่ค่อยได้พัฒนามาใช้</p>	<p>(1) เป็นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม การอุตสาหกรรมมีทุกระดับและหลากหลายชนิด การเกษตร อุตสาหกรรมมีมาก รายได้ต่อหัวค่อนข้างสูงเพียงพอกับค่าครองชีพ เงินเฟ้อสูงเล็กน้อย สินค้านำเข้าและส่งออกเป็นอัตราส่วนใกล้เคียงกัน</p> <p>(2) รายจ่ายและรายรับของรัฐบาลค่อนข้างสมดุล แต่มีปัญหาเมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ (ยุค IMF)</p>
4. การเมืองและการปกครอง	<p>(1) ระบอบการปกครองเป็น แบบสาธารณรัฐประชาธิปไตย (Democratic Republic) มีประธานประเทศเป็นประมุข</p> <p>(2) การเมืองเป็นระบบพรรคเดียว คือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว</p> <p>(3) แบ่งอำนาจการปกครองเป็น 3 ส่วน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สภาแห่งชาติ (นิติบัญญัติ) - รัฐบาล (บริหาร): สภารัฐมนตรี - องค์การตุลาการ: ศาลประชาชน และองค์การอัยการประชาชน <p>(4) แบ่งเป็นกำแพงนครเวียงจันทน์ 17 แขวง และ 1 เขตพิเศษ</p>	<p>(1) ใช้ระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข</p> <p>(2) การเมืองเป็นแบบพหุพรรคตามเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด</p> <p>(3) แบ่งอำนาจการปกครองเป็น 3 ส่วน</p> <ul style="list-style-type: none"> - รัฐสภา (นิติบัญญัติ): สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา - รัฐบาล (บริหาร): คณะรัฐมนตรี - ตุลาการ (ยุติธรรม): ศาลและอัยการ <p>(4) แบ่งเป็น 76 จังหวัด</p>
5. การสาธารณสุข	<p>(1) การเจ็บป่วยของประชาชนค่อนข้างสูง โรงพยาบาลและสถานอนามัยยังไม่ทันสมัย และไม่ได้ใช้เทคโนโลยีสูงนัก อัตราการเกิดและการตายค่อนข้างสูง</p> <p>(2) อายุเฉลี่ยประมาณ 51 ปี</p>	<p>(1) การบริการสาธารณสุขทันสมัย ใช้เทคโนโลยีสูง อัตราการเจ็บป่วยไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับจำนวนประชากร</p>
6. วัฒนธรรมประเพณี	<p>พลเมืองรักษาจารีตประเพณีและวัฒนธรรมไว้ได้ดี มีการปรับเปลี่ยนบ้างเล็กน้อย</p>	<p>จารีตประเพณีและวัฒนธรรม ปรับเปลี่ยนเข้ากับลักษณะสากลมากขึ้น และยังยึดมั่นในชาติ-ศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์</p>

II. สภาพการจัดการศึกษา

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทย

ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
1. โครงสร้างระบบการศึกษา	<p>(1) ระบบเป็นอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และหลังมัธยมศึกษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนเด็ก และอนุบาลศึกษา 1-3 ปี - ประถมศึกษา 5 ปี (ป. 1-5) และเป็น การศึกษาภาคบังคับ - มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี (ม. 1-3) และ มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี (ม. 4-6) อาชีวศึกษาขั้นต้น 2 ปี และการฝึกหัด ครูประถมศึกษาศึกษา 3 ปี <p>(2) หลังมัธยมศึกษาตอนปลาย:</p> <ul style="list-style-type: none"> - มหาวิทยาลัย 4-6 ปี (ปริญญาตรี) - การฝึกหัดครูประถมศึกษา 1 ปี - การฝึกหัดครูมัธยมต้น 3 ปี - การอาชีวศึกษาชั้นกลาง 3 ปี - การอาชีวศึกษาชั้นสูง 4 ปี 	<p>(1) ระบบเป็นก่อนประถมศึกษาศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก่อนประถมศึกษาศึกษา 1-3 ปี - ประถมศึกษา 6 ปี (ป. 1-6) (การศึกษา ภาคบังคับ กำลังขยายเป็นการศึกษาพื้นฐาน 9 และ 12 ปี) - มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี (ม. 1-3) และ มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี (ม. 4-6) การ อาชีวศึกษาขั้นต้น 3 ปี <p>(2) อุดมศึกษา 4-6 ปี:</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาชีวศึกษาขั้นสูง 2 ปี - ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาขั้นสูง 2 ปี - ปริญญาตรี 4-6 ปี - ปริญญาโท 2 ปี (หลัง ป.ตรี) - ปริญญาเอก 3 ปี (หลัง ป.โท)
2. โครงสร้างระบบบริหาร	<p>(1) แบ่งเป็นส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น เน้น การรวมอำนาจการบริหารไว้ส่วนกลาง</p> <p>(2) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงาน ส่วนกลาง</p> <p>แผนกศึกษาประจำแขวงและห้องการศึกษา ประจำเมือง เป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ขึ้นตรง ต่อกระทรวงศึกษาธิการ</p>	<p>(1) แบ่งเป็นส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เน้นการกระจายอำนาจการบริหาร และมีหน่วยงาน สังกัดส่วนกลาง แต่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนภูมิภาค</p> <p>(2) กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย เป็นหน่วยงานส่วนกลาง และมีหน่วยงานสังกัดส่วน กลางไปปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค เช่น ส.ป.จ. สศ.จ. สถาบันราชภัฏ</p>
3. หลักสูตรและการสอน	<p>(1) เป็นหลักสูตรระดับชาติจากส่วนกลางทุกหลักสูตร แต่ยังไม่ปรากฏเป็นเอกสารราชการในหลายหลักสูตร</p> <p>(2) เน้นการสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ ยังปฏิบัติไม่ได้เต็มที่นัก การนำเทคโนโลยีมาใช้ยังอยู่ใน วงจำกัด</p>	<p>(1) เป็นหลักสูตรระดับชาติ แต่สาขาเพิ่มเติม ปรับ เปลี่ยนให้เข้ากับท้องถิ่นได้</p> <p>(2) การสอนเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง หรือมี ส่วนร่วมในการสอนมากขึ้น ส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมา ใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้น</p>

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทย
ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
4. ผลการจัดการศึกษา	<p>(1) คุณภาพการจัดการศึกษากำลังได้รับการปรับปรุงทุกระดับ</p> <p>(2) ยังขาดวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียนการสอนเกือบทุกระดับ ทำให้ผลการศึกษาค่อยดีขึ้น</p> <p>(3) จัดหลักสูตรและการสอนได้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และความต้องการของสังคมมากขึ้น</p>	<p>(1) คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับดี</p> <p>(2) การจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการทางเทคโนโลยีมากขึ้น</p> <p>(3) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเริ่มเข้ามาตรฐานสากล</p>

III. ความจำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทย
ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
ความจำเป็นในการปฏิรูป	<p>(1) ความไม่ทัดเทียมกันในคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษา ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระหว่างแขวงต่าง ๆ ซึ่งเดิมต้องช่วยเหลือตนเองมากที่สุด</p> <p>(2) การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ เป็นระบบเศรษฐกิจการตลาด (Market economy)</p> <p>(3) การเปลี่ยนแปลงระบบบริหารการศึกษา โดยเน้นการบริหารตามแนวตั้ง และรวมอำนาจการบริหารจัดการไว้ศูนย์กลางมากขึ้น</p> <p>(4) การยกระดับคุณภาพในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน</p> <p>(5) การปรับปรุงการศึกษาเพื่อความเป็นสากล และการเข้าร่วมเป็นสมาชิก ASEAN</p> <p>(6) การปรับตัวให้ทันหรือใกล้เคียงกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี</p>	<p>(1) การยกระดับการศึกษาให้ทัดเทียมสากล</p> <p>(2) การนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาพัฒนาการศึกษา</p> <p>(3) ความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น</p> <p>(4) ความต้องการให้การสามัญศึกษา (ประถมศึกษา ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย) เป็นการศึกษาสำหรับทุกคนทั่วประเทศ</p> <p>(5) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้น</p> <p>(6) การเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขึ้น โดยให้ทุกหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน สถาบันทางศาสนาและครอบครัวสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและเกณฑ์ที่กำหนด</p> <p>(7) การพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการทุกระดับ โดยการ ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัย</p>

IV. เนื้อหาสาระของการปฏิรูปการศึกษา

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทย
ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
เนื้อหาสาระของการปฏิรูป	<p>(1) การปฏิรูปสามัญศึกษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตร - การสอน - แบบเรียน - การบริหาร - การนิเทศการศึกษา - อาคารสถานที่ <p>(2) การปฏิรูปการฝึกหัดครู:</p> <ul style="list-style-type: none"> - สถานศึกษาและการบริหาร - หลักสูตรการฝึกหัดครู - การสอนในสถาบัน - ตำราเรียนและคู่มือครู <p>(3) การปฏิรูประบบบริหาร:</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างการบริหาร - ระบบบริหาร - ประสิทธิภาพในการบริหาร - กฎหมายการศึกษา - การบริหารบุคลากร <p>(4) การปฏิรูปอุดมศึกษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงสร้างการบริหาร - การสอนของอาจารย์ - บทบาทของมหาวิทยาลัย <p>(5) การปฏิรูปการศึกษาเอกชน:</p> <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมาย - การควบคุม <p>(6) การจัดการศึกษามัคบังคับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักการ - ความทัดเทียมในโอกาสการศึกษา - การสร้างความร่วมมือของฝ่ายต่าง ๆ 	<p>ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 มีการปฏิรูปด้าน</p> <p>(1) การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำแผนที่การศึกษา - การกำหนดขนาดโรงเรียนใหม่ - การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ในการบริหารโรงเรียน - การจัดทำผังแม่บทโรงเรียน - การกระจายอำนาจด้านนโยบายและบริหาร - การจัดระบบติดตามและประเมินผล <p>(2) การปฏิรูปครูและบุคลากรการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างจิตสำนึกให้แก่ครู - การประเมินความก้าวหน้าของครู - การพัฒนาความรู้และทักษะของครู - การให้ครูสอนได้หลายแห่ง - การใช้แหล่งวิทยากรในท้องถิ่นการปรับวิธีการกำหนดตำแหน่งครู - การกำหนดมาตรฐานครู - การปฏิรูประบบราชการ - การจัดระบบการเข้าเรียนและพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนสถาบันการฝึกหัดครู - การพัฒนานักบริหารและการนิเทศ <p>(3) การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน:</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำหลักสูตรทุกระดับ ทุกประเภท - การปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครู

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทยในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
	<p>(7) การปฏิรูปการศึกษาพื้นฐานของเด็กหญิง และชนกลุ่มน้อย:</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารสถานที่ - ครูและการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการสอน - การบริหารจัดการ <p>(8) การปฏิรูประบบข้อมูลข่าวสารเพื่อการวางแผนและบริหารการศึกษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวางแผนจุดภาค - การจัดทำแผนที่การศึกษา - ระบบเครือข่ายข้อมูลคอมพิวเตอร์ <p>(9) การปฏิรูปการศึกษานอกระบบโรงเรียน:</p> <ul style="list-style-type: none"> - การให้การศึกษานอกโรงเรียน - การตั้งโรงเรียนชนเผ่า - การสร้างครูชนเผ่า <p>(10) การปฏิรูปอาชีวศึกษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาคารสถานที่และอุปกรณ์ - การพัฒนาการสอนและอาจารย์ - ระบบบริหาร 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา - การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ - การพัฒนาประชาธิปไตย - การวัดผลการเรียน <p>(4) การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกระจายอำนาจบริหาร - การพัฒนาองค์การบริหารทุกระดับ - การพัฒนาบทบาทของครอบครัว ชุมชน และเอกชน - การพัฒนาการบริหารบุคลากร - การปรับปรุงระบบกำกับติดตามและประเมินผล - การจัดค่าใช้จ่ายทางการศึกษา 6-7% ของ GDP

V. ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูป

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทย

ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
ยุทธศาสตร์หรือกระบวนการในการปฏิรูป	(1) คณะบริหารงานศูนย์กลางพรรค และสภารัฐมนตรีได้กำหนด “ยุทธศาสตร์ถึงปี 2000” เมื่อเดือนมิถุนายน 2530 โดย: - กำหนดยุทธศาสตร์ตามทัศนคติและบริบทที่เกี่ยวข้อง	ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2539-50: (1) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยมุ่งให้: - มีสุขภาพและพลานามัยดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทย

ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
	- กำหนดจุดหมายพื้นฐาน 5 ประการ คือ จัดตั้งโรงเรียนเด็กและอนุบาล การปฏิรูปสามัญศึกษา อาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย ขยายการศึกษาในเขตภูดอย และพัฒนารัฐกรการศึกษา - กำหนดมาตรการในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ - กำหนดทิศทางการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา (2) การวางแผนพัฒนาทรัพยากรทรัพยากรมนุษย์ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2543 โดยคณะบริหารศูนย์กลางพรรค เมื่อเดือนกันยายน 2536 โดย: - กำหนดแนวคิด จุดหมาย และทิศ	- เป็นผู้มีความสามารถในการคิด ใฝ่รู้ และสามารถแสวงหาความรู้ - เป็นผู้มีความสามารถทั้งทางวิชาการ และวิชาชีพ - เป็นผู้รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ และอดทน - ทำงานกับผู้อื่นได้ - รักสิ่งแวดล้อม - มีความเป็นประชาธิปไตย - รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ บนพื้นฐานวัฒนธรรมไทย (2) กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อกำหนดแนวปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและจุดมุ่งหมายของการศึกษา แล้วพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงแนวทางการ

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
	<p>ทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ใน 6 ด้าน และด้านการศึกษา เป็นด้าน 1 ใน 6 ด้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการศึกษามุ่งยกระดับความรู้ของพลเมืองทุกหมู่เหล่า ผ่าน <p>(3) การกำหนดแผนปฏิรูปการศึกษาด้านต่าง ๆ โดย:</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา - กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติในแต่ละระดับและแต่ละสาย - ระบุเนื้อหาสาระที่จะดำเนินการ - จัดทำโครงการต่าง ๆ - จัดทำรายละเอียดในโครงการ - กำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน - แต่งตั้งคณะชี้นำ คณะประสานงาน และคณะดำเนินการตามโครงการ 	<p>ปฏิรูปมาเป็นระยะ ๆ โดยพิจารณาในแต่ละระดับการศึกษา ตั้งแต่ก่อนประถมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา</p> <p>(3) กระทรวงศึกษาประกาศแนวการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2539-2550 และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติโดยมีการกำกับ ติดตาม เป็นระยะ ๆ</p>

VI. ผลสำเร็จของการปฏิรูป

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทย

ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
ผลสำเร็จของการปฏิรูป	<p>(1) ด้านสามัญศึกษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีหลักสูตรทันสมัยสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม - การสอนมีแบบแผนชัดเจนขึ้น - นักเรียนมีแบบเรียนใช้ - ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการฝึกอบรมให้ทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น - อาคารเรียนมีการก่อสร้างและซ่อมแซม 	<p>(1) อาคารสถานที่ และอุปกรณ์การศึกษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการปรับปรุงอาคารและบริเวณให้เป็นสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาดีขึ้น - โรงเรียนจำนวนมากได้รับคอมพิวเตอร์เพื่อเรียนภาษา และบางวิชา - โรงเรียนได้ใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษานอวงกว้างขึ้น <p>(2) กระบวนการเรียนการสอน:</p>

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
	<p>(2) การฝึกหัดครูเป็นมาตรฐานทั่วประเทศ มีหลักสูตร การสอนที่ดีขึ้น และอาคารสถานที่ได้มีการปรับปรุงและก่อสร้างเพิ่มเติม</p> <p>(3) โครงสร้างและระบบบริหารได้รับการปรับปรุงใหม่ (Reorganized) ตามแนวนโยบาย และง่ายต่อการปฏิบัติผู้บริหารการศึกษาได้รับการพัฒนา และมีกฎหมายการศึกษาออกมาปฏิบัติมากมาย</p> <p>(4) มีการรวมสถาบันอุดมศึกษาทุกๆ แห่ง รวมกันเข้าเป็นมหาวิทยาลัยแห่งชาติ ปรับปรุงหลักสูตร เพิ่มคณะวิชา และการบริหาร</p> <p>(5) มีการประกาศใช้กฎหมายภาคบังคับสำหรับพลเมืองอายุ 6-14 ปีทุกคน</p> <p>(6) เอกชนเริ่มมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ</p> <p>(7) การจัดทำข้อมูลข่าวสารเพื่อการวางแผนและบริหาร ได้รับการพัฒนาในทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น</p> <p>(8) เด็กหญิง และชนกลุ่มน้อยได้มีโอกาสในการศึกษามากขึ้น</p>	<p>– กำลังได้รับการปรับปรุง โดยการฝึกอบรมครู แต่ยังไม่ก้าวหน้ามากนัก</p> <p>– การใช้วิธีการค้นคว้ายังน้อย เพราะขาดการเอาใจใส่จากครูผู้สอน และอุปกรณ์จำเป็นบางอย่างยังไม่พร้อม</p> <p>– การทดลองทางวิทยาศาสตร์ยังมีไม่มากนัก ยังเน้นเรียนเนื้อหาในแบบเรียน</p> <p>(3) มีนโยบายขยายการศึกษาพื้นฐานเป็น 9 ปี และ 12 ปี โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ</p> <p>(4) มีการปรับปรุงการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและความต้องการของตลาดแรงงาน แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก</p> <p>(5) การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเริ่มมีหลากหลายและกว้างขึ้น</p> <p>– การศึกษาตามอัธยาศัยได้รับความสนใจและเริ่มมีบทบาทมากขึ้น</p> <p>(6) การอุดมศึกษามีแนวโน้มเป็นลักษณะอยู่ในกำกับรัฐบาลตามมติ ค.ร.ม. ให้เป็นลักษณะดังกล่าวภายใน พ.ศ. 2545</p>

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาระหว่าง ส.ป.ป.ลาว กับประเทศไทย
ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) และแนวโน้มในอนาคต (ต่อ)

ประเด็นการพิจารณา	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ประเทศไทย
	<p>(9) อัตราการไม่รู้หนังสือของพลเมืองอายุ 15-40 ปีลดลง และอาชีพได้รับการพัฒนาการอาชีวศึกษาได้รับการปรับปรุงทั้งหลักสูตร การสอน อาคารสถานที่ และอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ</p>	<p>– การอุดมศึกษาของเอกชนได้มาตรฐานทางวิชาการดีขึ้น</p> <p>(7) ครูดีและบุคลากรทางการศึกษาเริ่มได้รับความสนใจจริงจังขึ้น</p>

แนวคิดเพื่อประกอบการปฏิรูปการศึกษาของไทย

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวประสบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษามากมายหลายอย่าง จึงได้ทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ของหน่วยงานและประชาชนทุกหมู่เหล่า เพื่อปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตที่ดีขึ้น

การปฏิรูปการศึกษาดำเนินไปทุกด้านตั้งแต่ระดับการเลี้ยงเด็กและอนุบาลศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งระดับสามัญศึกษา อาชีวศึกษา และการฝึกหัดครู และทั้งด้านการดำเนินการการศึกษา และการบริหารจัดการ โดยเริ่มปฏิบัติตามแผนอย่างมากตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

การปฏิรูปการศึกษาด้านต่าง ๆ ประสบความสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ และมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการพอสมควร นับเป็นการปฏิรูปการศึกษาคั้งใหญ่ของ ส.ป.ป. ลาว แม้ว่า ส.ป.ป.ลาว จะเป็นประเทศเล็กและอยู่ในระหว่างการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาจะเป็นบทเรียนที่ดีสำหรับการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย เพราะอาจจะได้หลักการ แนวทาง และวิธีการบางอย่างประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป ซึ่งประมวลสรุปได้ดังนี้

1. เอกภาพในการจัด การบริหาร และนโยบาย

ในการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความมีเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวในการดำเนินการจัดบริหาร และกำหนดนโยบาย ดังนั้นการจัดให้มีหน่วยงานกลางเพียงหน่วยเดียว อย่างหลาย ๆ ฝ่าย อยากรให้มี “กระทรวงการศึกษาแห่งชาติ” รับผิดชอบเพียงหน่วยเดียวก็อาจจะทำให้การปฏิรูปเป็นไปได้ ไม่ล้มเหลวอย่างในปี พ.ศ. 2517-18 แม้กระทั่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งค่อนข้างมีแต่ความฝัน โอกาสเป็นจริงค่อนข้างยาก

2. ความสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัญหา และความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมกับการศึกษาเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก การศึกษาจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาด้านอื่น ๆ ทั้งปวง แต่การจัดการศึกษาจะเป็นไปได้ดี มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพจำต้องนำสภาพปัญหา และความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคมมาประกอบ เพื่อจะให้ดำเนินไปในโลกแห่งความเป็นจริง เพราะในที่สุดเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา คือการนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

3. ผลประโยชน์ของทุกคนทุกฝ่าย

การปฏิรูปการศึกษาจะต้องสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ ชนเผ่า ถิ่นที่อยู่อาศัย และ พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มด้อยโอกาสต่าง ๆ ให้เขาเหล่านั้นได้รับการพัฒนา

อย่างน้อยก็มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมาะสมแก่สภาพ และทำให้ช่องว่างระหว่างกลุ่มแคบเข้า อย่างน้อยให้ทุกคนไม่ว่าจะยากดีมีจนอย่างไรได้สำเร็จการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี

4. การมีส่วนร่วมของทุกองค์กร/ทุกกลุ่มทุกฝ่าย

การปลุกกระดมให้ทุกองค์กร ทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา เป็นสิ่งจำเป็น ทุกคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบไม่ว่าเขาเหล่านั้นจะเป็นประชาชนคนธรรมดา เป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็ก เป็นองค์กรเอกชน เป็นหน่วยงานทางการศึกษา หรือหน่วยงานอื่น แม้กระทั่ง หน่วยงานทางทหาร จำต้องมีจิตสำนึกร่วมกัน เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จ บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ให้เป็นเพียงแต่คำพูดหวาน ๆ แล้วนิ่งเฉย

5. องค์กรบุคคลควรเป็นกลุ่มที่มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจ

องค์กรบริหารทุกระดับควรมีองค์กรบุคคลเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจ หรือกำหนดนโยบายใด ๆ แต่องค์กรบุคคลดังกล่าวจะต้องตัดสินใจด้วยความอิสระ มีหลักการและมีเหตุผล ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว หรือพวกพ้องอย่างที่เกิดขึ้นในองค์กรบุคคลของหน่วยงาน บางแห่ง ถ้าเป็นเช่นนั้นก็หมายถึงความล้มเหลวในการดำเนินการ

6. ประสิทธิภาพของการอุดมศึกษา

การรวมสถาบันอุดมศึกษาประมาณ 15 แห่งของ ส.ป.ป. ลาวเป็น “มหาวิทยาลัยแห่งชาติ” เพียงมหาวิทยาลัยเดียว อาจจะเป็นตัวอย่างที่ดีอย่างหนึ่งที่มีการปล่อย/อนุมัติให้เกิดสถาบันการศึกษาของรัฐใหม่ ๆ อาจจะไปสู่ความไม่มีประสิทธิภาพในการจัด เพราะการลงทุนด้านอุดมศึกษาเป็นการลงทุนที่สูงมาก ผู้ปล่อยให้เอกชนร่วมจัดให้มากขึ้นจะดีกว่า การให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐพึ่งตนเองมากขึ้นก็จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศไม่มากนักน้อย

7. การสร้างระบบการกำกับ ติดตาม และนิเทศ

การกำหนดนโยบายในการดำเนินการจำเป็นต้องมีองค์กรตรวจสอบ ติดตาม ในทุกระดับการบริหาร เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติอย่างแท้จริง ระบบการกำกับ ติดตาม (Monitoring system) ควรได้รับการสร้างหรือปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และเอาจริงเอาจัง

8. เงื่อนไขความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา

นอกจากการพิจารณาแนวทางดังกล่าวข้างต้นประกอบการพิจารณาในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาแล้ว การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จ ควรพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้ประกอบด้วย คือ

- 1) รัฐบาลควรดูแลเอาใจใส่ในการลงทุนเพื่อการศึกษาให้มากขึ้น
- 2) ผู้นำในระดับสูงควรได้ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด
- 3) การดำเนินการต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยทางอ้อม
- 4) การออกกฎหมายเพื่อสร้างความต่อเนื่อง ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงผู้บริหารครั้งใดก็มีการเปลี่ยนนโยบาย/แนวในการดำเนินการทุกครั้งไป
- 5) การสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินการ
- 6) การให้อำนาจประชาชนในการตรวจสอบ

สรุป

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของตนในรอบด้านท่ามกลางความขาดแคลนทรัพยากร โดยเฉพาะด้านทรัพยากรในการลงทุน และปัญหาอุปสรรคจากลักษณะที่ตั้งและภูมิศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมไปด้วยเทือกเขาสลับซับซ้อนประมาณ 80% ของพื้นที่ ทั้งหมดของประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาด้านคมนาคม ข้อจำกัดของการอาชีพ และการสาธารณสุข

อย่างไรก็ดี ส.ป.ป.ลาวได้ใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการที่จะปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ให้ประสบความสำเร็จ โดยคณะผู้บริหารสูงสุดของประเทศได้เป็นผู้ริเริ่ม และดำเนินการกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษา และวางแผนปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาต่อเนื่องไป โดยปฏิรูปการศึกษาในทุกด้าน โดยความร่วมมือช่วยเหลือขององค์การสากล ประเทศต่างๆ และองค์กรเอกชนจากต่างประเทศในด้านกาให้ทุนกู้ยืม การช่วยเหลือ ให้เปล่า วัสดุอุปกรณ์ และด้านผู้เชี่ยวชาญ

การปฏิรูปการศึกษาดำเนินอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2536 จนถึงขณะนี้ (พ.ศ. 2541) การปฏิบัติ ตามแผนเป็นไปด้วยดี ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่บางประการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับทีมงาน ซึ่งมีจำนวนจำกัด และสมรรถภาพไม่เพียงพอสำหรับบางคน

ประเทศไทยพอจะอาศัยแนวทางหรือบทเรียนบางประการ ประกอบการพิจารณาการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้นี้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาลาว

กรมการเมืองศูนย์กลางพรรค. “มติตกลงของกรมการเมืองศูนย์กลางพรรคว่าด้วยทิศทางและหลักการในการคุ้มครองตามแผนงาน” เลขที่ 21/กมสพ. 2536.

กองประชุมคณะกรรมการงานศูนย์กลางพรรคสมัยที่ 5. มติเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อยู่ ส.ป.ป.ลาว, กันยายน 2536.

กรมการปกครองและคุ้มครองรัฐกร, สำนักนายกรัฐมนตรี. คำสั่งของนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบรัฐกรแห่ง ส.ป.ป.ลาว. เวียงจันทน์, โรงพิมพ์นครหลวงเวียงจันทน์, 2537.

_____. กฎหมายว่าด้วยรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์ประชา, 2538.

กรมสามัญและอนุบาลศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. หลักการคุ้มครองและกฎระเบียบโรงเรียนสามัญและอนุบาลศึกษา. เวียงจันทน์: วิสาหกิจการพิมพ์จำหน่ายศึกษา, 2540.

_____. “กฎระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา”. เวียงจันทน์, 2539.

กรมสามัญและอนุบาลศึกษา และสถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษา. เอกสารประกอบการฝึกอบรมครูสอนชั้น ม.1-3 เพื่อสอนตามหลักสูตรใหม่. เวียงจันทน์, 2540.

กรมแผนการและความร่วมมือ. รายงานสถิติการศึกษา 2540-2541. เวียงจันทน์: กระทรวงศึกษาธิการ, 2541.

กรมจัดตั้งและพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือสำหรับผู้บริหารการศึกษา 2537. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ, 2537.

_____. คู่มือสำหรับผู้บริหารการศึกษา (เล่ม II) 2539. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ, 2539.

_____ . คู่มือสำหรับผู้บริหารการศึกษา (เล่ม III) 2540. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2540.

กระทรวงศึกษาธิการ. ยุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับระยะตั้งแต่นี้ถึงปี 2000. เวียงจันทน์, 2530.

_____ . “โครงการการศึกษาพื้นฐาน (เด็กหญิง)”. เวียงจันทน์: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____ . แผนการพัฒนาศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, ตุลาคม 2536.

_____ . “ข้อตกลงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้งระบบศึกษานิตศ
สายสามัญศึกษา” เลขที่ 911/สส/94. เวียงจันทน์, 2537.

กระทรวงศึกษาและกีฬา. จดหมายและแผนการก่อสร้างโรงเรียนสามัญศึกษาใน ส.ป.ป.ลาว.
เวียงจันทน์, 2534.

คำชาว ไกวง. ประวัติการเรียกชื่อเผ่าในลาว. เวียงจันทน์, 2538.

ธนาคารโลก. ยุทธศาสตร์เพื่อการพิจารณาในการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการศึกษา ของ
White Cover Report, แปลโดย อีระ รุญเจริญ. เวียงจันทน์, 2539.

แผนกศึกษาศาสตร์-จิตวิทยา. ประวัติการศึกษาลาว. เวียงจันทน์, 1995.

หน่วยปฏิบัติโครงการกรมจัดตั้ง และพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ. การนิเทศภายในโรงเรียนและ
หลักสูตรการสอนเพื่อการนิเทศ. เวียงจันทน์: วิสาหกิจการพิมพ์จำหน่ายศึกษา, 2539.

_____ . กระทรวงศึกษาธิการ. การประเมินโครงการ(ภายใน) ปกครองและคุ้มครองการ
ศึกษา, กรมจัดตั้ง และพนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ, 2541.

ศูนย์พัฒนาครู, กระทรวงศึกษาธิการ. สภาพการศึกษา, แผนการพัฒนาศึกษา, ระบบบริหาร
การศึกษา และระเบียบบริหารบุคคลของ ส.ป.ป.ลาว. เอกสารโครงการปรับปรุงคุณภาพ
การศึกษา, 2537.

ศูนย์พัฒนาครูและกรมก่อสร้างและบำรุงครู, กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการประเมินผลการ
ปฏิบัติโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (ระยะที่ 1) 2535-2541. พฤษภาคม 2541.

สถาบันคั้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษาแห่งชาติ. **แบบเรียนโลกอ้อมตัวเรา ชั้นประถมปีที่ 5.** เวียงจันทน์: วิชาหกิจการพิมพ์จำหน่ายศึกษา, 2540.

สถาบันคั้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษาและกรมสามัญและอนุบาลศึกษา. **เอกสารประกอบการอบรมครู ชั้น ป.2 เพื่อสอนหลักสูตรใหม่.** เวียงจันทน์: วิชาหกิจการพิมพ์จำหน่ายศึกษา, 2539.

สภาประชาชนสูงสุด. **รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2534.** เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ, 2534.

ภาษาไทย

ชมพู แก้วปัญญา. “รูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยแห่งชาติสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539.

มยุรี เห่งสืวัตน์. “ไทย-ลาว: ความสัมพันธ์ที่ทวนคืน” **เอเชียปริทัศน์** ฉบับปีที่ 12 เล่มที่ 1, มกราคม-เมษายน 2534, นน.3-36.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550.** กรุงเทพฯ 2539.

ภาษาอังกฤษ

Asian Development Bank. **Education and Development in Asia and the Pacific Series, Volume 1: Lao PDR.** Manila: ADB, 1993.

Ministry of Education. **Report of Activities of Education Development Project 15 April 1997 to 15 October 1997,** Vientiane, 1997.

Sor Wasana Pravalpruk. **Report on Evaluation on Teacher Orientation Program (Grade 1-3 and 6).** Vientiane, 1997.

Vajiraya Buasri. **Teacher Training in Lao PDR.** Consultant Report. ADB TA# 1560. Vientiane, 2535.

ประวัติผู้วิจัย

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

1. การศึกษา

2499	ประโยคมัธยมศึกษา โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย
2501	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา โรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร
2505	ครุศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2511	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2517	Ph.D. (Educational Administration) Florida State University, U.S.A.

2. การปฏิบัติงาน

2505-2514	อาจารย์วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
2514-2540	อาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตำแหน่งทางวิชาการ

2519	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
2523	รองศาสตราจารย์
2525	ศาสตราจารย์
2528	ศาสตราจารย์ระดับ 10

ตำแหน่งบริหาร

2523-2526	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
2531-2535	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เครื่องราชอิสยาภรณ์

2533	ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)
2536	ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.)
2539	มหาวชิรมงกุฎไทย (ม.ว.ม.)

รางวัลดีเด่น

ศิษย์เก่าดีเด่นวิทยาลัยครูพระนคร

นิสิตเก่าครุศาสตร์ดีเด่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ผู้เชี่ยวชาญ

2527-2528	ผู้เชี่ยวชาญโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหาร ค.พ.ศ. 5 กระทรวงศึกษาธิการ
2536-2538	ผู้เชี่ยวชาญโครงการ Education Quality Improvement ภายใต้ Asian Development Bank: TA 1570 ของ ส.ป.ป.ลาว
2538-2541	ผู้เชี่ยวชาญโครงการ Education Development ภายใต้ World Bank ของ ส.ป.ป.ลาว

โครงการการศึกษาเปรียบเทียบ :
การปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่าง ๆ

รายงานการปฏิรูปการศึกษาของ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ที่ปรึกษา

ดร. รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ผู้อำนวยการโครงการ

นางนิรมล กิตติวิบูลย์

สำนักพัฒนาระบบการศึกษาและวางแผนมหภาค

ผู้ประสานงาน

นางสาวพรทิพย์ สุวรรณโรจน์

นางโชติกา วรรณบุรี

นางณิชกมล ดวงมัลย์

จัดพิมพ์เผยแพร่

สำนักพัฒนาระบบการศึกษาและวางแผนมหภาค

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ปีที่พิมพ์ 2542